

ภาคผนวก

I.
รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ.2540¹
(เฉพาะบางมาตราที่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยว
ด้วยการเงินการคลัง การงบประมาณ การคลังท้องถิ่น
และการตรวจเงินแผ่นดิน)

หมวด 4 : หน้าที่ของชนชาวไทย

“หน้าที่เสียภาษีอากร”

มาตรา 69 "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการ ทหารเสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักพิทักษ์ ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

หมวด 5 : แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

“การกระจายอำนาจการปกครอง”

มาตรา 78 "รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อม ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น"

---

¹ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 114 ตอนที่ 55 วันที่ 11 ตุลาคม 2540.

“สนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรี”

มาตรา 87 "รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค"

“มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”

มาตรา 89 "เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม"

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ"

หมวด 6 : รัฐสภา

“รัฐสภาเป็นผู้อนุมัติร่าง
พ.ร.บ.”

มาตรา 92 "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติผู้อนุมัติ
ร่างประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดย
คำแนะนำ พ.ร.บ." และยินยอมของรัฐสภา"

“พระมหากษัตริย์ทรงลง
พระปรมาภิไธยในร่าง
พ.ร.บ.

มาตรา 93 "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้
นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในสี่สิบวันนับ
ในร่าง พ.ร.บ." แต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อ
พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราช
กิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้"

“กรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่
ทรงเห็นชอบด้วยร่าง
พ.ร.บ.”

มาตรา 94 "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและ
พระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้
พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยัน
ตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่าง
พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้น
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรง
ลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้
นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมาย
ได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว"

“ผู้เสนอ-การเสนอร่าง
พ.ร.บ.”

มาตรา 169 " ภายใบบังคับมาตรา 170 ร่างพระราชบัญญัติหรือ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

**“ความหมายของร่าง
พ.ร.บ. เกี่ยวกับการเงิน”**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี แต่ร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำ
รับรองของนายกรัฐมนตรี

การเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำได้เมื่อ
พรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัด มีมติให้เสนอ
ได้และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่ายี่สิบคนรับรอง

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่าง
พระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไปนี้

(1) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวาง
ระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(2) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือ
การโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(3) การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้

(4) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยว
กับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็น
อำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและ
ประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เป็น
ผู้วินิจฉัย

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อ
พิจารณากรณีตามวรรคสี่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มกราคมดังกล่าว

มติของที่ประชุมร่วมกันตามวรรคสี่ให้ใช้เสียงข้างมากเป็น
ประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออก
เสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด"

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายตาม มว. 3 และ มว. 5 ต่อรัฐสภา

มาตรา 170 “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

“การพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ที่มีลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วยการเงิน”

มาตรา 171 “ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอและในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างการพิจารณาไว้ก่อน และภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ไปให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย ถ้าที่ประชุมร่วมกันวินิจฉัยว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไข เพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน”

“ต้องเสนอร่าง พ.ร.บ.ต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน” มาตรา 172 "ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน"

“การเสนอและการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.ของวุฒิสภา” มาตรา 174 "ภายใต้บังคับมาตรา 180 เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอตามมาตรา 172 และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุมและให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาถึงวุฒิสภาระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตาม มาตรา 177"

ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอไปนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน คำแจ้งของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งไปว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน”

**“ผลการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ของวุฒิสภา”**

มาตรา 175 “ภายใต้บังคับมาตรา 180 เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว

(1) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93

(2) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(3) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาดั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภา นั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

คณะกรรมการร่วมกันอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือ

เรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้และเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 157 และมาตรา 158 นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรา 157 ด้วย

การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมกันต้องมีกรรมาธิการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำบทบัญญัติมาตรา 194 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

“สภาผู้แทนฯ พิจารณาร่าง พ.ร.บ. ธรรมดาที่ถูกยับยั้งโดย วุฒิสภา”

มาตรา 176 "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา 175 นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 175(2) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 175(3) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93

“สภาผู้แทนฯ พิจารณาร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วยการเงินที่ถูก ยับยั้งโดยวุฒิสภา”

ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจขอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่าง ที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคัดค้านแล้วโดยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่ง หนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร แล้ว ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93”

“ห้าม ครม. หรือ ส.ส.เสนอ ร่าง พ.ร.บ. ที่มีหลักการอย่าง เดียวกันหรือคล้ายกันกับร่าง พ.ร.บ. ที่ถูกยับยั้ง”

มาตรา 177 “ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดตามมาตรา 175 คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มี หลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ ต้องยับยั้งไว้มิได้ที่ถูกยับยั้ง”

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา เห็นว่าร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการอย่างเดียวกัน หรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ

“ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ
วินิจฉัยร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวใน ว.
1”

รัฐธรรมนูญที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการ
ของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป”

“ร่าง พ.ร.บ.ตกไปเนื่องจากสภา
ผู้แทนฯ ล้มอายุหรือมีการยุบ
สภา”

มาตรา 178 “ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎร
สิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่าง รัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรง
เห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา
ให้เป็นอัน ตกไป

“การร้องขอให้มีการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.ที่ค้างพิจารณา
เนื่องจากสภาผู้แทนฯ ล้มอายุ
หรือมีการยุบสภาฯ”

ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบ
สภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร
หรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณีจะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไป
ได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้อง
ขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลัง
การเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วยแต่ถ้า
คณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไปตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมรัฐสภา"

“การจัดทำและใช้ พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน”

มาตรา 179 "งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้น ไปพลางก่อน"

“กำหนดเวลาในการพิจารณาอนุมัติร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายฯ ของสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา 180 "ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา

“กำหนดเวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ-ไม่เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายฯ ของวุฒิสภา”

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยให้นำบทบัญญัติ มาตรา 176 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

**“การแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.
งบประมาณรายจ่ายฯ โดย ส.ส.”**

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เงินสงฆ์เงินกู้
- (2) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (3) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

**“ส.ส. หรือกรรมการจะแปร
ญัตติเป็นผลให้ ส.ส., ส.ว., หรือ
กรรมการมีส่วนร่วมในการใช้
งบประมาณรายจ่ายมิได้”**

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหรือของคณะกรรมการการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

**“ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยฝ่าฝืนดังกล่าวภายใน 7
วัน”**

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหก ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหก ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป”

“หลักเกณฑ์การจ่ายเงินแผ่นดิน
ในกรณีปกติและในกรณีจำเป็น
รีบด่วน หรือในกรณีพิเศษ”

มาตรา 181 "การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อีกเฉพาะที่
ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่า
ด้วยวิธีการงบประมาณ กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ
หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะ
จ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นนี้ต้องตั้งงบประมาณรายจ่าย
ชุดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป หรือเว้นแต่เป็น
กรณีตามมาตรา 230 วรรคสอง"

“ผู้มีอำนาจควบคุมการบริหาร
ราชการแผ่นดิน”

มาตรา 182 "สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจ
ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญนี้"

“กรณีที่รัฐสภาประชุมร่วมกัน”

มาตรา 193 "ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

.....

(5) การพิจาราร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญใหม่ตามมาตรา 94

....."

“อำนาจพระมหากษัตริย์ในการ
ตรา พ.ร.ก.ทั่วไปในกรณีปกติ”

มาตรา 218 "ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษา
ความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความ
มั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติ
สาธารณะพระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้
บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้การตราพระราชกำหนดตาม
วรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณี
ฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้าคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยื่นยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผลถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยื่นยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียื่นยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ"

**“ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ
วินิจฉัย พ.ร.ก. ที่ไม่เป็นไปตาม
มาตรา 218 วรรค 1”**

มาตรา 219 "ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะ
ได้อนุมัติพระราชกำหนดใดตามมาตรา 218 วรรคสาม
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อย
กว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละ
สภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตน
เป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตาม
มาตรา 218 วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับ
ความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อ
วินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้ง
คำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมาเมื่อ
ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็น
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรค
หนึ่งแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่า
จะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่
เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มี
ผลบังคับมาแต่ต้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดไม่
เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อย
กว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด"

**“อำนาจพระมหากษัตริย์ในการ
ตรา พ.ร.ก. เกี่ยวกับภาษีอากร
หรือเงินตรา”**

มาตรา 220 "ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความ
จำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้อง
ได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของ
แผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้
บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้น
ตามวรรคหนึ่ง

จะต้องนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัด
จากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติ
มาตรา 218 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

“อำนาจพระมหากษัตริย์ในการ
ตรา พ.ร.ฎ.”

มาตรา 221 " พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
ในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย"

“การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม
ขึ้นใหม่ให้ตราเป็น พ.ร.บ.”

มาตรา 230 "การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่โดยมี
การกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้าง
เพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

“การรวม โอน กระทรวง ทบวง
กรมขึ้นใหม่โดยไม่มีข้อกำหนด
ตำแหน่งอัตราข้าราชการหรือ
ลูกจ้างเพิ่มขึ้นหรือยุบกระทรวง
ทบวง กรม ให้ตราเป็น พ.ร.ฎ.”

การรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีผลเป็นการ
จัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรมขึ้นใหม่ หรือการรวมหรือการ
โอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้มีการจัดตั้งเป็นกระทรวง
ทบวง กรมขึ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยไม่มีข้อกำหนดตำแหน่งหรือ
อัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือการยุบกระทรวง
ทบวง กรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาภายในสามปีนับแต่
วันที่มีการรวมหรือการโอนกระทรวงทบวง กรม ตามวรรค
สอง จะกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้าง
เพิ่มขึ้นในกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือใน
กระทรวง ทบวง กรม ที่ถูกรวมหรือโอนไป มิได้

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของ
กระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ การโอนอำนาจหน้าที่
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งหน่วยราชการหรือเจ้าพนักงาน
ที่มีอยู่เดิมการโอนข้าราชการและลูกจ้าง งบประมาณรายจ่าย
รวม ทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน เอาไว้ด้วยการดำเนินการตาม
วรรคสองกับกระทรวง ทบวง กรม ที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ขึ้นแล้วให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยให้ถือว่าพระราช
กฤษฎีกาที่ตราขึ้นนั้น มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใน
พระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ดังเช่น
พระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย"

หมวด 9 : การปกครองส่วนท้องถิ่น

“ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการเงินและการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

มาตรา 284 "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระ

ในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารการบริการงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

(2) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

(3) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (1)และ(2) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากันในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม(1)และ (2) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้วคณะกรรมการตาม(3)จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา ทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือ วันที่มีการจัดสรรภาษีและอากร แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่ และการจัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ การดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้วให้มีผลใช้บังคับได้"

หมวด 11: การตรวจเงินแผ่นดิน

“องค์การอิสระที่ทำ
หน้าที่ตรวจเงิน
แผ่นดิน”

มาตรา 312 "การตรวจเงินแผ่นดิน ให้กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่น

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ โดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลังหรือด้านอื่น

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหาและการเลือก และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการเลือกบุคคลซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องเป็นไปเพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

และมีความซื่อสัตย์สุจริต และเพื่อให้ได้หลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว"

บทเฉพาะกาล

“ให้ตรา พ.ร.บ. ประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ตรวจเงินแผ่นดิน”

มาตรา 329 ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้
ดำเนินการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จ

.....
(4) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

“สาระสำคัญของ พ.ร.บ.
ประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการตรวจเงิน
แผ่นดิน”

มาตรา 333 “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้กฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างน้อยต้องมี
สาระสำคัญต่อไปนี้

(1) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อันได้แก่
การวางนโยบาย การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ การเสนอแนะให้มี
การแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงิน แผ่นดิน การกำหนด
หลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการ
คลัง การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินัยจรรยาบรรณ
ทางวินัยและงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด และ
การพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(2) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและ
ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(3) การจัดให้มีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระเพื่อ
ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การ
ปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่น”

๑๓๑

II.

พระราชบัญญัติ

วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502¹

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2502

เป็นปีที่ 14 ในรัชกาลปัจจุบัน

.....

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2499

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 76 ตอนที่ 98 วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2502 -แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 88 วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2503 -แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2511 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนที่ 10 วันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2511 -แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 203 วันที่ 31 สิงหาคม 2515 ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 89 ตอนที่ 134 ฉบับพิเศษ วันที่ 6 กันยายน 2515 -แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 83 ฉบับพิเศษ วันที่ 16 พฤษภาคม 2517 -แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ฉบับ พิเศษ วันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2534 -แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2542.

บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติ
นี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

นิยามศัพท์

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"งบประมาณรายจ่าย" หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้
ผูกพันได้ ตามวัตถุประสงค์ และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ
รายจ่าย

"งบประมาณรายจ่ายข้ามปี" หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายที่ใช้ได้เกิน
ปีงบประมาณ ตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

"ปีงบประมาณ" หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึง
วันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น

"หนี้" หมายความว่า ข้อผูกพันที่จะต้องจ่ายหรืออาจจะต้องจ่ายเป็นเงินสิ่งของหรือบริการ
ไม่ว่าจะเป็นข้อผูกพันอันเกิดจากการกู้ยืม การค้าประกัน การซื้อหรือการจ้างโดยใช้เครดิต หรือ
จากการอื่นใด

"เงินประจำงวด" หมายความว่า ส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายที่แบ่งสรรให้จ่าย หรือ
ให้ก่อหนี้ผูกพันในระยะเวลาหนึ่ง

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือ ทบวง การเมืองที่มีฐานะ
เทียบเท่า สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ แต่ไม่รวมตลอดถึงรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงาน
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า

- (ก) องค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจหรือรัฐบาลเป็นเจ้าของ
- (ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (ค) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ/
หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (ง) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ค) และ/
หรือ (ก) และ/หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

(จ) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ง) และ/หรือ (ก) และ/หรือ (ข) และ/หรือ (ค) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

"คลัง" หมายความว่า คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ และให้หมายความรวมถึงบัญชีเงินฝากของกระทรวงการคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

"เงินทดรองราชการ" หมายความว่า เงินที่กระทรวงการคลังจ่ายและอนุญาตให้ส่วนราชการมีไว้ตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่อทดรองเป็นค่าใช้จ่ายตามระเบียบหรือข้อบังคับของกระทรวงการคลัง

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5² ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

อำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร

อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสำนักงบประมาณ

มาตรา 6 ให้ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่จัดทำงบประมาณ กับปฏิบัติการอย่างอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณดังต่อไปนี้ด้วย

(1) เรียกให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเสนอประมาณการรายรับและรายจ่ายตามแบบและหลักเกณฑ์ พร้อมด้วยรายละเอียดตามที่ผู้บริหารกำหนด

(2) วิเคราะห์งบประมาณและการจ่ายเงินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

² ความในมาตรา 5 เดิมถูกยกเลิกโดยข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 203.

(3) กำหนดเพิ่ม หรือลดเงินประจำงวดตามความจำเป็นของการปฏิบัติงานและตามกำลังเงินของแผ่นดิน

(4) กำหนดระยะเวลาของเงินประจำงวด

อำนาจเรียกให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเสนอข้อเท็จจริงและตรวจเอกสาร

มาตรา 7 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเสนอข้อเท็จจริงตามที่เห็นสมควร และให้ผู้อำนวยการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมายมีอำนาจที่จะเข้าตรวจสอบ บัญชี เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

เพื่อประโยชน์แห่งวรรคก่อน ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

หมวด 2

ลักษณะของงบประมาณ

รายการเอกสารประกอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

มาตรา 8 งบประมาณประจำปีที่เสนอต่อรัฐสภานั้น โดยปกติให้ประกอบด้วย

(1) คำแถลงประกอบงบประมาณ แสดงฐานะและนโยบายการคลังและการเงิน สาระสำคัญของงบประมาณ และความสัมพันธ์ระหว่างรายรับและงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง

(2) รายรับรายจ่ายเปรียบเทียบระหว่างปีที่ล่วงมาแล้ว ปีปัจจุบันและปีที่ขอตั้งงบประมาณรายจ่าย

(3) คำอธิบายเกี่ยวกับประมาณการรายรับ

(4) คำชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง

(5) รายงานเกี่ยวกับการเงินของรัฐวิสาหกิจ

(6) คำอธิบายเกี่ยวกับหนี้ของรัฐบาลทั้งที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและที่เสนอขอกู้เพิ่มเติม

(7) รายงานการรับจ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อช่วยราชการ

(8) ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การแถลงกรณีเสนองบประมาณไม่ได้คุณภาพ

มาตรา 9 ในการเสนองบประมาณนั้น ถ้าประมาณการรายรับประเภทรายได้ตามอำนาจกฎหมายที่มีอยู่แล้วเป็นจำนวนต่ำกว่างบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นที่ขอตั้ง ให้แถลงวิธีหาเงินส่วนที่ขาดดุลย์ต่อรัฐสภาด้วย แต่ถ้าเป็นจำนวนสูงกว่าก็ให้แถลงวิธีที่จะจัดการแก่ส่วนที่เกินดุลย์นั้น ในทางที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อสังเกต ความในมาตรา 9 กล่าวเฉพาะการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล และแบบเกินดุล ซึ่งถือว่าเป็นการจัดทำงบประมาณกรณีที่ไม่ปกติ เพราะปกติแล้วควรจัดทำงบประมาณแบบสมดุล

อำนาจกระทรวงการคลังในการกู้เงินกรณีตั้งรายจ่ายไว้สูงกว่ารายได้และมีการขาดดุลจริง

มาตรา 9 ทวิ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมใช้บังคับแล้ว หรือเมื่อมีกรณีที่ต้องใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วไปพลางก่อนตามมาตรา 16 ถ้ารายจ่ายสูงกว่ารายได้ ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินได้ตามความจำเป็น แต่กรณีจะเป็นประการใดก็ตาม การกู้เงินตามมาตรานี้ในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกิน

(1) ร้อยละสี่สิบของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีก

(2) ร้อยละแปดสิบของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้นเงินกู้

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง จะใช้วิธีออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ตราสารอื่นหรือทำสัญญากู้ก็ได้ การออกตั๋วเงินคลังให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินคลัง แต่การออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น หรือการทำสัญญากู้ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

การออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น ให้กระทรวงการคลังประกาศจำนวนเงินที่จะกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ เงื่อนไขและวิธีการต่าง ๆ ในการออกพันธบัตรหรือตราสารนั้น ในกรณีทำสัญญา ให้กระทรวงการคลังประกาศจำนวนเงินที่ได้กู้ ผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ และสาระสำคัญอื่น ๆ ในสัญญากู้นั้น

³ ความในมาตรา 9 ทวิ เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517.

ประกาศกระทรวงการคลังตามความในวรรคสี่ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การตั้งงบกลางและเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

มาตรา 10⁴ งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่ขอตั้ง จะมีงบกลางแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจก็ได้ และจะกำหนดให้มีรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในงบกลางนั้นด้วยก็ได้

การตั้งงบประมาณรายจ่ายข้ามปี

มาตรา 11 งบประมาณรายจ่ายข้ามปีจะมีได้ในกรณีที่คาดว่าจะใช้งบประมาณรายจ่ายให้เสร็จทันภายในปีงบประมาณไม่ได้ การตั้งงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนี้ต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดไว้

หมวด 3

การจัดทำงบประมาณ

เจ้าหน้าที่งบประมาณของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 12 ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณ มีหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้น

ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่นงบประมาณประจำปีต่อผู้อำนวยการ

มาตรา 13 ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือรัฐมนตรีซึ่งตามกฎหมายให้มีหน้าที่กำกับ หรือควบคุมกิจการของรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่นงบประมาณประจำปีของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้นต่อผู้อำนวยการ ภายในเวลาที่ผู้อำนวยการกำหนด

ในกรณีรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของทุน เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตามความในวรรคก่อน

งบประมาณประจำปีนั้น ถ้ามิได้ยื่นภายในกำหนดเวลา ตามความในสองวรรคแรก ผู้อำนวยการอาจพิจารณาการตั้งงบประมาณประจำปีตามที่เห็นสมควร

⁴ ความในมาตรา 10 เดิมถูกยกเลิกโดยข้อ 3 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 203.

การตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังและรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่าย

มาตรา 14⁵ รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังก็ดี หรือรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่ายตาม
มาตรา 29 ทวิ ก็ดี ให้แยกตั้งไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากในพระราชบัญญัติงบประมาณ
รายจ่าย และให้ถือว่าเป็นรายจ่ายของปีงบประมาณที่ได้จ่ายเงินคงคลังหรือเงินทุนสำรองจ่ายนั้น
ๆ ไป

ผู้มีหน้าที่เสนองบประมาณต่อ นรม.-ครม.และรัฐสภา

มาตรา 15 ให้ผู้อำนวยการเสนองบประมาณประจำปีต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อคณะรัฐมนตรี
เสนอต่อรัฐสภาเป็นเวลาอย่างน้อยสองเดือนก่อนวันเริ่มปีงบประมาณนั้น

กรณีที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทัน

มาตรา 16 ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณ
ใหม่ ให้ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วไปพลางก่อนได้ตามหลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยอนุมตินายกรัฐมนตรี

ข้อสังเกต ให้ใช้ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วไปพลางก่อน
ตามนัยมาตรา 179 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ผู้มีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

มาตรา 17 ในกรณีจำเป็นจะต้องจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่
กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะรัฐมนตรีอาจเสนอร่าง
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมต่อรัฐสภาได้ และให้แสดงถึงเงินที่พึงได้มาสำหรับ
จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่ขอตั้งด้วย

การจัดทำงบประมาณเพิ่มเติม ให้เป็นไปตามวิธีการที่ผู้อำนวยการกำหนด

---

⁵ ความในมาตรา 14 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

หมวด 4

การโอนงบประมาณรายจ่าย

ห้ามโอนงบประมาณรายจ่ายไปใช้ในส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่น

มาตรา 18 รายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ดี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก็ดี จะโอนหรือนำไปใช้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่นมิได้ เว้นแต่

(1) มีพระราชบัญญัติให้โอนหรือนำไปใช้ได้

(2) ในกรณีที่มิใช่พระราชกฤษฎีการวมหรือโอนส่วนราชการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะมิใช่ผลเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่หรือไม่ก็ตาม ให้โอนงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการที่ถูกโอนหรือรวมเข้าด้วยกันนั้นไปเป็นของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่รับ โอนหรือที่รวมเข้าด้วยกัน หรือส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว⁶

ห้ามโอนงบประมาณรายจ่ายไปใช้ในรายการอื่นของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเดียวกัน

มาตรา 19⁷ รายจ่ายที่กำหนดไว้ในรายการใด สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนเงินงบประมาณรายจ่าย หรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 18(2) จะโอนหรือนำไปใช้ในรายการอื่นมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ แต่ผู้อำนวยการจะอนุญาตมิได้ในกรณีที่เพิ่มรายจ่ายประเภทเงินราชการลับ หรือเป็นงานหรือโครงการใหม่ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

⁶ ความในมาตรา 18 และ 19 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 และ 4 แห่ง พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2542.

⁷ ความในมาตรา 18 และ 19 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 และ 4 แห่ง พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2542.

ผู้มีอำนาจจัดสรรเบิกจ่ายรายการในงบกลาง

รายจ่ายรายการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในงบกลาง ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจจัดสรรให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเบิกจ่ายโดยตรง หรือเบิกจ่ายในรายการต่าง ๆ ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ได้ตามความจำเป็น

ผู้มีอำนาจโอนรายจ่ายงบกลาง

ในกรณีจำเป็น ผู้อำนวยการโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรียะโอนรายจ่ายงบกลางรายการใดรายการหนึ่งไปเพิ่มรายการอื่น ๆ ในงบเดียวกันก็ได้

การใช้รายจ่ายของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 20 การใช้รายจ่ายสำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่กำหนดไว้ในแต่ละรายการตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ดี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก็ดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

หมวด 5

การควบคุมงบประมาณ

ผู้รับผิดชอบในการควบคุมงบประมาณรวมทั้งอำนาจและหน้าที่

มาตรา 21 ให้รัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมงบประมาณ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับและให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) จัดให้มีการประมวลบัญชีการเงินแผ่นดิน
- (2) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลังการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
- (3) จัดให้มีการตรวจสอบเอกสารการขอเบิกเงิน การจ่ายเงินและการก่อหนี้ผูกพัน ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง
- (4) กำหนดและควบคุมระบบบัญชี แบบรายงาน และเอกสารเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินและหนี้
- (5) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยเงินทดรองราชการด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

**ผู้มีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเสนอข้อเท็จจริงและแต่งตั้งเจ้าพนักงาน
ตรวจตราในกรณีพิเศษ**

มาตรา 22 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเสนอข้อเท็จจริง
ตามที่เห็นสมควร และให้มีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบ บัญชี
เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

เพื่อประโยชน์แห่งวรรคก่อน ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมายเป็น
เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย⁸

การจ่ายเงินหรือกักหนี้ยกผันของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 23⁹ ยกเว้นกรณีที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 23 ตรี ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะ
จ่ายเงินหรือกักหนี้ยกผันได้แต่เฉพาะตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่น¹⁰
และห้ามมิให้จ่ายเงินหรือกักหนี้ยกผันตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือ
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จนกว่าจะได้รับอนุมัติเงินประจำงวดแล้ว

กรณีที่ส่วนราชการจ่ายเงินโดยไม่ต้องขออนุมัติเงินประจำงวด

รายจ่ายใดมีจำนวนและระยะเวลาการจ่ายเงินที่แน่นอน ผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบ
ของคณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ส่วนราชการจ่ายเงิน โดยไม่ต้องขออนุมัติเงินประจำงวดก็ได้

**สำนักงบประมาณรวบรวมรายการงบประมาณรายจ่ายซึ่งจะต้องกักหนี้ยกผันและวงเงิน
ซึ่งคาดว่าจะกักหนี้ยกผัน**

เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงบประมาณรวบรวมรายการงบประมาณรายจ่ายซึ่ง
จะต้องกักหนี้ยกผันและวงเงินที่คาดว่าจะต้องกักหนี้ยกผันงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อ ๆ ไป

⁸ ความในวรรค 2 ของมาตรา 22 นี้เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 3)
พ.ศ.2511.

⁹ ความในมาตรา 23 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534.

¹⁰ กฎหมายอื่น หมายถึง กฎหมายวิธีการงบประมาณ กฎหมายเงินคลัง และกฎหมายที่เกี่ยวกับการกู้ยืมต่าง ๆ.

พร้อมทั้งจำนวนเงินเพื่อเหลือเผื่อขาดเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการก่อกั้นผู้กพันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับภายใน 30 พฤศจิกายน และเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจดำเนินการตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ระเบียบการก่อกั้นผู้กพันข้ามปีงบประมาณ 2534)

ผู้มีอำนาจอนุมัติให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจ่ายเงินหรือก่อกั้นผู้กพัน

ในกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนและมีใช้กรณีตามวรรคสองหรือวรรคสาม คณะรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจ่ายเงินหรือก่อกั้นผู้กพันตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก่อนได้รับเงินประจำงวด หรืออนุมัติให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจก่อกั้นผู้กพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้

ห้ามส่วนราชการกู้ยืมเงินหรือค้ำประกัน (ยกเว้นกระทรวงการคลัง)

มาตรา 23 ทวิ¹¹ ส่วนราชการใด ๆ นอกจากกระทรวงการคลังจะทำการก่อกั้นผู้กพันที่เป็นการกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23 ตริ

กระทรวงที่ดูแลรัฐวิสาหกิจที่มีโชนิติบุคคลมีอำนาจกู้ยืมเงินแทน

มาตรา 23 ตริ¹² รัฐวิสาหกิจที่มีโชนิติบุคคล ถ้ามีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อใช้ดำเนินการ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดมีอำนาจกู้ยืมให้ได้ตามเงื่อนไขดังนี้

(1) ในกรณีกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุน รัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องเสนอแผนงานลงทุนให้คณะกรรมการบริหารสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาก่อน

(2) ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีและผู้อำนวยการและถ้าเป็นจำนวนเงินเกินกว่าห้าล้านบาท จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีอีกด้วย

เงินที่ได้รับจากการกู้ยืมตามมาตรา นี้ ให้จ่ายแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

หมายเหตุ ความในมาตรา 23 ทวิ และมาตรา 23 ตริ มีความใหม่ตามนัยมาตรา 8 และ 9 แห่ง พ.ร.บ.การบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ.2548 กรณีจึงต้องใช้ความใหม่

¹¹ ความในมาตรา 23 ทวิ เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

¹² ความในมาตรา 23 ตริ เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517.

การนำเงินรายได้แผ่นดินส่งคลังแผ่นดิน

มาตรา 24¹³ บรรดาเงินที่ส่วนราชการได้รับเป็นกรณีพิเศษไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญาหรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินนั้น นำส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น

- ข้อยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลัง กรณีเป็นเงินบริจาค

ส่วนราชการใดได้รับเงินที่มีผู้มอบให้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนั้นใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้นก็ดี หรือได้รับเงินที่เกิดจากทรัพย์สินซึ่งมีผู้มอบให้เพื่อหาดอกผลใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้นก็ดี ให้ส่วนราชการนั้นจ่ายเงินหรือก่องหนผู้กักภายในวงเงินที่ได้รับนั้นได้ และไม่ต้องนำส่งคลัง

- ข้อยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลัง กรณีเป็นเงินช่วยเหลือหรือเงินกู้จากต่างประเทศ

ในกรณีส่วนราชการได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่นใดหรือบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นเงินให้กู้หรือให้เปล่า รวมทั้งเงินที่ส่วนราชการได้รับสืบเนื่องจากโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือเช่นว่านั้น รัฐมนตรีจะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้

- ข้อยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลัง กรณีเป็นเงินที่มรดกว่าการกระทรวงการคลังอนุญาต

รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินในกรณีต่อไปนี้นำเงินนั้นไปใช้จ่าย โดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้ คือ

- (1) เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดใช้ความเสียหายหรือสิ่งปลี้อแห่งทรัพย์สินและจำเป็นต้องจ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ได้ทรัพย์สินคืนมา
- (2) เงินรายรับของส่วนราชการที่เป็นสถานพยาบาล สถานศึกษาหรือสถานอื่นใดที่อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือประชาสงเคราะห์
- (3) เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่
- (4) เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลเพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น

¹³ ความในมาตรา 24 วรรค 1-3 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517.

การจ่ายเงินตาม (2) และ (3) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและ
ผู้อำนวยการ ส่วนการจำหน่ายหุ้นและการซื้อหุ้นตาม (4) ต้องเป็นไปตามระเบียบของ
กระทรวงการคลัง ที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี¹⁴

มาตรา 25¹⁵ ถูกยกเลิก

**บทลงโทษกรณีข้าราชการหรือลูกจ้างก่อหนี้ผูกพันหรือจ่ายเงินโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือ
ระเบียบหรือข้อบังคับ**

มาตรา 26 ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ใดของส่วนราชการ กระทำการก่อหนี้ผูกพันหรือ
จ่ายเงิน หรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าว โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้
หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ได้ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความรับผิดชอบทางอาญา
ซึ่งอาจได้รับตามกฎหมายอื่นแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าว จะต้องรับผิดชอบ
ค่าใช้จ่ายในส่วนราชการได้จ่ายไปหรือต้องผูกพันจะต้องจ่าย ตลอดจนค่าสินไหมทดแทน
ใด ๆ ให้แก่ส่วนราชการนั้น

บทลงโทษบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการฝ่าฝืนฯ

บุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือ
ระเบียบหรือข้อบังคับที่ได้ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในวรรคก่อน จะต้องร่วมรับ
ผิดกับผู้กระทำการฝ่าฝืนตามความในวรรคก่อนเช่นกัน เว้นแต่จะแสดงได้ว่า ตนได้กระทำไปโดย
สุจริต ไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหรือระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าว

ข้อยกเว้นกรณีข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ซึ่งหักหัว้งเป็นหนังสือ

ความในวรรคแรกไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการหรือลูกจ้างซึ่งได้หักหัว้งคำสั่งของ
ผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือ
ระเบียบหรือข้อบังคับ

---

¹⁴ ความในมาตรา 24 วรรค 4 และวรรค 5 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534.

¹⁵ ความในมาตรา 25 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

การขอเบิกเงินจากคลังได้เฉพาะภายในปีงบประมาณ

มาตรา 27¹⁶ การขอเบิกเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณใด ให้กระทำได้แต่เฉพาะภายในปีงบประมาณนั้น เว้นแต่

(1) เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปี หรือ (2) เป็นงบประมาณรายจ่ายที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณหรือที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีให้เบิกเหลื่อมปี และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง

ในกรณี (2) ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกินหกเดือนปฏิทินของปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่มีความจำเป็นต้องขอเบิกเงินจากคลังภายหลังเวลาดังกล่าว ก็ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป

การขอเบิกเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่ายข้ามปี

มาตรา 28¹⁷ ในกรณีที่ปีงบประมาณรายจ่ายข้ามปี การขอเบิกเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนั้น ให้กระทำได้แต่เฉพาะภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปีที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ก็ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกินสามเดือนปฏิทิน

ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังเป็นเงินทศรองราชการ

มาตรา 29 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังเป็นเงินทศรองราชการได้

ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังเป็นเงินทุนสำรองจ่าย

มาตรา 29 ทวิ¹⁸ ให้มีเงินทุนจำนวนหนึ่งโดยให้รัฐมนตรีจ่ายจากคลังเรียกว่า "เงินทุนสำรองจ่าย" เป็นจำนวนหนึ่งร้อยล้านบาท เงินทุนนี้ให้นำไปจ่ายได้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อ

¹⁶ ความในมาตรา 27 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517.

¹⁷ ความในมาตรา 28 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

¹⁸ ความในมาตรา 29 ทวิ เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

ประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีและเมื่อได้จ่ายไปแล้ว ให้ขอตั้งรายจ่ายชดใช้เพื่อสมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไป

ผู้มีอำนาจประกาศรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณ

มาตรา 30 เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้รัฐมนตรีประกาศรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณที่สิ้นสุดนั้นในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

ผู้มีอำนาจตรวจสอบรายงานฯ แล้วเสนอ ครม.และรัฐสภา

รายงานการรับจ่ายเงินประจำปีตามความในวรรคก่อน เมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว ให้ทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภา

บทเฉพาะกาล

มาตรา 31 การปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2502 ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 32 ปีงบประมาณ พ.ศ.2503 ให้มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2503 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2503 และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อรัฐสภาก่อนสิ้นเดือนตุลาคม พ.ศ.2502

ปีงบประมาณ พ.ศ.2504 ให้มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2504 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2504 และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อรัฐสภาก่อนสิ้นเดือนตุลาคม พ.ศ.2503

มาตรา 33 ส่วนราชการใดเบิกจ่ายเงินจากคลังตามระบบจ่ายก่อนตรวจอยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือปฏิบัติต่อไปได้อีกไม่เกินหกเดือน นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 34¹⁹ ถูกยกเลิก

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

¹⁹ ความในมาตรา 34 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2503.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ (ฉบับที่ 4/2517) คือ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับวิธีการงบประมาณและบัญชีการเงินแผ่นดินยังไม่เหมาะสม ควรกำหนดให้มีแผนการเงินประจำปี อันสมบูรณ์สำหรับส่วนราชการทั้งหมด ให้มีการควบคุมงบประมาณอย่างรัดกุม ให้การจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามกำลังเงินเป็นงวด ๆ และให้มีการประมวลบัญชีและรายงานเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายทั้งสิ้นของแผ่นดิน จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเสียใหม่

พระราชบัญญัติ
วิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 5)²⁰
พ.ศ.2534

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2534
เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2511 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

---

²⁰ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 168 ฉบับพิเศษ วันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2534

"มาตรา 23 ยกเว้นกรณีที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 23 ครี ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันได้แต่เฉพาะตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่น และห้ามมิให้จ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จนกว่าจะได้รับอนุมัติเงินประจำงวดแล้ว

รายจ่ายใดมีจำนวนและระยะเวลาการจ่ายเงินที่แน่นอน ผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดให้ส่วนราชการจ่ายเงิน โดยไม่ต้องขออนุมัติเงินประจำงวดก็ได้

เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงบประมาณรวบรวมรายการงบประมาณรายจ่าย ซึ่งจะต้องก่อหนี้ผูกพันและวงเงินที่คาดว่าจะต้องก่อหนี้ผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป พร้อมทั้งจำนวนเงินเพื่อเหลือเผื่อขาดเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการก่อหนี้ผูกพันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับและเมื่อคณะกรรมการอนุมัติแล้ว ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจดำเนินการตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ในกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนและมีใช้กรณีตามวรรคสองหรือวรรคสาม คณะรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก่อนได้รับเงินประจำงวด หรืออนุมัติให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจก่อหนี้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้"

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 24 วรรคสี่ และวรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2517 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินในกรณีต่อไปนี้ นำเงินนั้นไปใช้จ่ายโดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้ คือ

(1) เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดใช้ความเสียหายหรือสินเปลืองแห่งทรัพย์สินและจำเป็นต้องจ่ายเพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ได้ทรัพย์สินคืนมา

(2) เงินรายรับของส่วนราชการที่เป็นสถานพยาบาล สถานศึกษา หรือสถานอื่นใดที่
อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือประชาสงเคราะห์

(3) เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่

(4) เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลเพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น

การจ่ายเงินตาม (2) และ (3) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและ
ผู้อำนวยการ ส่วนการจำหน่ายหุ้นและการซื้อหุ้นตาม (4) ต้องเป็นไปตามระเบียบของ
กระทรวงการคลัง ที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุง
บทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 เพื่อให้การจ่ายเงินงบประมาณบาง
หมวดรายจ่ายสามารถกระทำได้โดยคล่องตัวและรวดเร็วยิ่งขึ้น และสมควรปรับปรุงบทบัญญัติว่า
ด้วยวิธีการขออนุมัติก่อนนี้ผู้กักพันธงบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีสำหรับรายการที่ตั้ง
งบประมาณรายจ่ายไว้ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ซึ่งจะต้องก่อก่อนผู้กักพันธงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป เพื่อให้มี
ประสิทธิภาพ ลดขั้นตอน ประหยัดเวลาและงบประมาณ นอกจากนั้น สมควรปรับปรุง
บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการนำเงินไปใช้จ่ายโดยไม่ต้องส่งคลัง ให้รวมถึงการจำหน่ายหุ้นในนิติ
บุคคลที่ไม่มีความจำเป็นต้องถือไว้เพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่นแทนได้ เพื่อให้การบริหาร
ทรัพย์สินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกับรัฐสูงสุด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
วิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 6)

พ.ศ.2542

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

.....

.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2542"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 18 ราชจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ดี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก็ดี จะโอนหรือนำไปใช้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่นมิได้ เว้นแต่

(1) มีพระราชบัญญัติให้โอนหรือนำไปใช้ได้

(2) ในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนส่วนราชการเข้าด้วยกันไม่ว่าจะมีผลเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่หรือไม่ก็ตาม ให้โอนงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการที่ถูกโอน

หรือรวมเข้าด้วยกันนั้นไปเป็นของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่รับโอนหรือที่รวมเข้าด้วยกัน หรือส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว"

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 19 ราชจ่ายที่กำหนดไว้ในรายการใด สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนเงินงบประมาณรายจ่าย หรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 18(2) จะโอนหรือนำไปใช้ในรายการอื่นมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ แต่ผู้อำนวยการจะอนุญาตมิได้ในกรณีที่เพิ่มรายจ่ายประเภทเงินราชการลับ หรือเป็นงาน หรือโครงการใหม่ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

รายจ่ายรายการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในงบกลาง ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจจัดสรรให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเบิกจ่ายโดยตรง หรือเบิกจ่ายในรายการต่าง ๆ ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ได้ตามความจำเป็น

ในกรณีจำเป็นผู้อำนวยการโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรีจะโอนรายจ่ายงบกลางรายการใดรายการหนึ่งไปเพิ่มรายการอื่น ๆ ในงบเดียวกันก็ได้"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

หลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ 6)

พ.ศ.2542

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ดังต่อไปนี้

(1) เพิ่มเติมข้อยกเว้นให้สามารถโอนงบประมาณรายจ่ายเมื่อมีการรวมหรือโอน กระทบวง ทบวง กรม โดยพระราชกฤษฎีกาได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 18)

(2) กำหนดให้งบประมาณรายจ่ายที่มีการ โอนเนื่องจากมีการรวมหรือโอน กระทบวง ทบวง กรม อยู่ภายใต้บังคับของหลักเกณฑ์การโอนหรือนำงบประมาณรายจ่าย ดังกล่าวไปใช้ในรายการอื่นด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 19)

เหตุผล

โดยที่การรวมหรือโอนกระทบวง ทบวง กรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 230 อาจกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาสมควรเพิ่มเติมข้อยกเว้นของการ ห้ามโอนงบประมาณรายจ่าย รวมทั้งควบคุมการโอนหรือนำงบประมาณรายจ่ายที่เป็นผลจากการ รวมหรือโอนกระทบวง ทบวง กรม ไปใช้ในรายการอื่นให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

III.

พระราชบัญญัติ เงินคงคลัง พ.ศ.2491²¹

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชคณะองคมนตรีในหน้าที่คณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

รังสิต กรมขุนชัยนาทนเรนทร

อลงกฎ

ธานีนิวัต

มานวราชเสวี

อดุลเดชจรัส

ให้ไว้ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2491

เป็นปีที่ 3 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรจัดระบบการควบคุมเงินแผ่นดินว่าด้วยเงินคงคลังให้รัดกุม
พระมหากษัตริย์ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จึงมีพระบรมราชโองการให้ตรา
พระราชบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

---

²¹ ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษเล่ม 65 ตอนที่ 9 วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491

-แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ตอนที่ 75 วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2495

-แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2509 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 63 วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2509

-แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 170 ฉบับพิเศษ วันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2534.

นิยามศัพท์

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1" หมายความว่า บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้

"บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2" หมายความว่า บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้

"มติให้จ่ายเงินไปก่อน" หมายความว่า มติของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ตราขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติอนุญาตให้รัฐบาลจ่ายเงิน เพื่อกิจการที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินั้นไปพลางก่อน จนกว่าจะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติงบประมาณ หรือพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม²²

"เงินยืมทรองราชการ" หมายความว่า เงินซึ่งกระทรวงการคลังอนุญาตให้ส่วนราชการมีไว้ตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่อทรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยประจำสำนักงานตามข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงการคลัง

"เงินฝาก" หมายความว่า เงินที่กระทรวงการคลังรับฝากไว้และจ่ายคืนตามคำขอของผู้ฝากตามข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงการคลัง

"เงินขายบิล" หมายความว่า เงินที่กระทรวงการคลังรับไว้ ณ ที่แห่งหนึ่งเพื่อโอนไปจ่าย ณ ที่อีกแห่งหนึ่งตามข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงการคลัง

"ทุนหมุนเวียน" หมายความว่า ทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการซึ่งอนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้

ตัวอย่างเช่น

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (แห่งละ 1 ลบ) ลักษณะเป็นเงินทุนหมุนเวียนเป็นเงินกู้จาก อส. (พ.ร.ฎ. จัดตั้งใน พ.ศ. 2541 มีสถานะเป็นองค์การมหาชน ตาม พ.ร.บ.องค์การมหาชน พ.ศ. 2542

2. กยศ. พ.ร.บ 2541 เป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

---

²² ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495.

หัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่ส่งรายได้เข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือคลังจังหวัด-อำเภอ โดยไม่หักรายจ่าย

มาตรา 4 ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 13 บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้แก่รัฐบาลไม่ว่าเป็นภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้หรือเงินอื่นใดที่หัวหน้าส่วนราชการที่ได้เก็บหรือรับเงินนั้นมีหน้าที่ควบคุมให้ส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอตามกำหนดเวลาและข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนดโดยไม่หักเงินไว้เพื่อการใด ๆ เลย

ข้อยกเว้นที่รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับให้หัวหน้าส่วนราชการหักรายจ่ายได้

รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้หัวหน้าส่วนราชการใด ๆ หักรายจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอได้ ในกรณีดังนี้

(1) รายจ่ายที่หักนั้นเป็นรายจ่ายที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่ายได้

(2) รายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามระเบียบที่ได้รับความสะดวกจากกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นค่าสินบนรางวัล หรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มาซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล

(3) รายจ่ายที่ต้องจ่ายคืนให้แก่บุคคลใด ๆ เพราะเป็นเงินอันไม่พึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล²³

วิธีการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1

มาตรา 5 การส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ให้กระทำได้แต่เพื่อโอนเงินไปเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 เท่านั้น

วิธีการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัด-อำเภอ

มาตรา 6 ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 12 การส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ให้กระทำได้แต่เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนเงินในงบประมาณ มติให้จ่ายเงินไปก่อนหรือพระราชกำหนดที่ออกตามความในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

การตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้

ในกรณีที่จ่ายเงินตามมติให้จ่ายเงินไปก่อนหรือตามพระราชกำหนดให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม

²³ ความในมาตรา 7 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534.

กรณีที่ส่งจ่ายเงินคงคลังจากบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัด-อำเภอได้ก่อนที่มีกฎหมายอนุญาต
มาตรา 7 ในกรณีต่อไปนี้ ให้ส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัด
หรือคลังอำเภอได้ก่อนที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย คือ

(1) รายการจ่ายที่มีการอนุญาตให้จ่ายเงินได้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ แต่เงินที่ตั้งไว้มีจำนวนไม่พอจ่ายและพฤติการณ์เกิดขึ้นให้มีความจำเป็นต้อง
จ่ายโดยเร็ว

(2) มีกฎหมายใด ๆ ที่กระทำให้อำนาจจ่ายเงินเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ และมีความ
จำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(3) มีข้อผูกพันกับรัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่กระทำให้
ต้องจ่ายเงิน และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(4) เพื่อซื้อที่ดิน หรือ ไม้ถ่อน พันธบัตรของรัฐบาลหรือตราสารเงินกู้ของ
กระทรวงการคลัง หรือชำระหนี้ตามสัญญาที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ ทั้งนี้ ตามจำนวนที่
รัฐมนตรีเห็นสมควร

(5) เพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ที่มั่นคง
ในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้น ในสกุลเงินตราที่จะต้องชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ และใน
วงเงินไม่เกินจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใน
การชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ทั้งนี้ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนด
ข้อบังคับเกี่ยวกับการซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศ และหลักทรัพย์ที่
มั่นคงในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้น การนำเงินตราต่างประเทศฝากธนาคารรวมทั้งวิธีปฏิบัติอื่นใดที่
เกี่ยวข้อง

การตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้

การจ่ายเงินในห้ากรณีข้างต้นนี้ เมื่อได้จ่ายแล้วให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายว่า
ด้วยงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ หรือในกฎหมายว่าด้วยโอนงบประมาณ
รายจ่าย หรือในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณปีต่อไป

เงินนอกงบประมาณที่ส่งจ่ายจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัดหรือคลัง
อำเภอ

มาตรา 8 เงินต่อไปนี้ ให้ส่งจ่ายจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัดหรือคลัง
อำเภอได้ คือ

- (1) เงินยืมทรงพระราชการ
- (2) เงินฝาก
- (3) เงินขายบิล
- (4) ²⁴เงินที่จำเป็นต้องจ่ายคืนภายในปีงบประมาณที่นำส่งแล้วเพราะเป็นเงินอันไม่พึงต้อง

ชำระให้แก่รัฐบาล

ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 (ส่วนกลาง)

มาตรา 9 การสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ให้เป็นหน้าที่รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นผู้สั่งจ่ายได้

ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 (ส่วนกลาง)

มาตรา 10²⁵ การสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 ให้เป็นหน้าที่ของอธิบดีกรมธนารักษ์ หรือผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยเฉพาะเพื่อการนี้ เป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันสั่งจ่าย

ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัด-อำเภอ (ส่วนภูมิภาค)

มาตรา 11²⁶ การสั่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายและให้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลัง ถ้ามีเงินเหลือจ่ายให้ส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ตามวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

การจ่ายเงินทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน

มาตรา 12 การจ่ายเงินเป็นทุนหรือเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการใด ๆ ให้กระทำได้แต่โดยกฎหมาย

---

²⁴ ความในมาตรา 8(4) นี้เพิ่มขึ้นโดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495.

²⁵ ความในมาตรา 10 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495.

²⁶ ความในมาตรา 11 เดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495.

ผู้มีอำนาจกำหนดข้อบังคับให้องค์การของรัฐที่ใช้เงินทุนหรือเงินทูลหมวนเวียน

มาตรา 13 องค์กรใด ๆ ของรัฐบาลที่ได้ตั้งขึ้นแล้วก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้หรือที่จะตั้งขึ้นใหม่ บรรดาที่ใช้ทุนหรือทูลหมวนเวียนนั้น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำทุนหรือผลกำไรเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1

รัฐมนตรีรักษาการตาม พ.ร.บ.นี้

มาตรา 14 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ควง อภัยวงศ์

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
เงินคงคลัง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534²⁷

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 17 กันยายน พ.ศ.2534

เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินคงคลัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2509 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 7 ในกรณีต่อไปนี้ ให้สั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอได้ก่อนที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย คือ

(1) รายการจ่ายที่มีการอนุญาตให้จ่ายเงินได้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ แต่เงินที่ตั้งไว้มีจำนวนไม่พอจ่ายและพฤติการณ์เกิดขึ้นให้มีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(2) มีกฎหมายใด ๆ ที่กระทำให้อำนาจจ่ายเงินเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

---

²⁷ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 108 ตอนที่ 170 ลงวันที่ 29 กันยายน 2534.

(3) มีข้อผูกพันกับรัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่กระทำให้ต้องจ่ายเงิน และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(4) เพื่อซื้อคืนหรือไถ่ถอนพันธบัตรของรัฐบาลหรือตราสารเงินกู้ของกระทรวงการคลัง หรือชำระหนี้ตามสัญญาที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ ทั้งนี้ ตามจำนวนที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

(5) เพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศหรือหลักทรัพย์ที่มั่นคงในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้น ในสกุลเงินตราที่จะต้องชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ และในวงเงินไม่เกินจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศ และหลักทรัพย์ที่มั่นคงในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้น การนำเงินตราต่างประเทศฝากธนาคาร รวมทั้งวิธีปฏิบัติอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

การจ่ายเงินในห้ากรณีข้างต้นนี้ เมื่อได้จ่ายแล้ว ให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ หรือในกฎหมายว่าด้วยการโอนงบประมาณรายจ่าย หรือในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณปีต่อไป"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรขยายขอบเขตการบริหารเงินคงคลังให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยให้สามารถนำเงินคงคลังไปซื้อคืนหรือไถ่ถอนตราสารเงินกู้ หรือชำระหนี้ตามสัญญา รวมทั้งการซื้อเงินตราต่างประเทศ หลักทรัพย์ที่มั่นคงในต่างประเทศ หรือพันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศในสกุลเงินตราที่จะต้องชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ และในวงเงินไม่เกินจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ของรัฐบาล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

IV.

พระราชบัญญัติ การบริหารหนี้สาธารณะ

พ.ศ. 2548

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2548

เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของ รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติ การบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติ ตั๋วเงินคลัง พ.ศ. 2487

(2) พระราชบัญญัติ กำหนดอำนาจกระทรวงการคลังในการค้าประกัน พ.ศ. 2510

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 110 ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2515 พระราชบัญญัติ กำหนดอำนาจ กระทรวงการคลังในการค้าประกัน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 17 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520

(3) พระราชบัญญัติ กู้เงินเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ. 2519

(4) พระราชบัญญัติ ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ. 2519

(5) พระราชบัญญัติ ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อ

ยุทธโศปกรณ์ทางทหาร พ.ศ. 2524

(6) พระราชกำหนด ให้อำนาจกระทรวงการคลังปรับโครงสร้างเงินกู้ต่างประเทศ พ.ศ. 2528

(7) พระราชกำหนด ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ พ.ศ.

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"หนี้สาธารณะ" หมายความว่า หนี้ที่กระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจกู้ หรือหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน แต่ไม่รวมถึงหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงินโดย กระทรวงการคลังมิได้ค้ำประกัน

"การบริหารหนี้สาธารณะ" หมายความว่า การก่อหนี้โดยการกู้หรือการค้ำประกันการชำระ หนี้การปรับโครงสร้างหนี้และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับหนี้สาธารณะ

"การค้ำประกัน" หมายความว่า รวมถึงการอวัลตัวเงินด้วย

"ตราสารหนี้" หมายความว่า ตัวเงินคลัง ตัวสัญญาใช้เงิน พันธบัตรและตราสารอื่นที่มีผล ก่อให้เกิดหนี้ตามที่ คณะกรรมการกำหนด และให้หมายความรวมถึงตราสารหนี้ที่ออกในระบบไว้ใบ ตราสารด้วย

"ตัวเงินคลัง" หมายความว่า เอกสารการก่อหนี้ผูกพันระยะสั้นที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ออก โดยมีอายุนับแต่วันที่ออกไม่เกินสิบสองเดือน

"ตัวสัญญาใช้เงิน" หมายความว่า ตัวสัญญาใช้เงินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

"พันธบัตร" หมายความว่า เอกสารการก่อหนี้ผูกพันระยะยาวที่มีอายุนับแต่วันที่ออกตั้งแต่ สิบสองเดือนขึ้นไป

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาล และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ

"หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐ" หมายความว่า หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการและ รัฐวิสาหกิจ

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การ บริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมาย จัดตั้ง

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า

(ก) องค์กรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์ การของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมี กฎหมายจัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

(ข) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) มีทุน

รวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

(ค) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจตาม (ก) หรือ (ข) หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ โดยให้คำนวณเฉพาะทุนตามสัดส่วนที่เป็นของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

"สถาบันการเงินภาครัฐ" หมายความว่า สถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืม เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมพาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงประกาศ และระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 บททั่วไป

มาตรา 6 การบริหารหนี้สาธารณะให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 7 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการกู้เงินหรือค้ำประกันในนามรัฐบาล แห่งราชอาณาจักรไทยแต่ผู้เดียว โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 8 หน่วยงานของรัฐนอกจากกระทรวงการคลังจะกู้เงินหรือค้ำประกันมิได้ เว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา 9 รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่นิติบุคคล หากมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อใช้ดำเนินกิจการ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดมีอำนาจกู้ให้ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี แต่ถ้าเป็นการกู้เงินเพื่อการลงทุนรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องเสนอแผนงานลงทุนให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ทั้งนี้ หากเป็นการกู้เงินเกินห้าสิบล้านบาท จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีด้วย

เงินที่ได้รับจากการกู้เงินตามมาตรานี้ ให้จ่ายแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงิน

คงคลัง

มาตรา 10 การกู้เงินตามพระราชบัญญัตินี้จะทำเป็นสัญญาหรือออกตราสารหนี้หรือวิธีการอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง กระทรวงการคลังจะกู้จากหรือผ่านบุคคลอื่นใดที่มีใจเป็นผู้ให้กู้โดยตรงไม่ได้ เว้นแต่การกู้เงินโดยการออกตราสารหนี้ กระทรวงการคลังจะจำหน่ายตราสารหนี้ผ่านผู้จัดจำหน่ายก็ได้

การกู้เงินโดยวิธีการออกตราสารหนี้ ให้ออกได้ ตามจำนวนเงินระยะเวลาและวิธีการออกตราสารหนี้ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 11 การออกตราสารหนี้ในประเทศ รัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลอื่นจัดจำหน่ายก็ได้

ภายใต้ บังคับวรรคหนึ่ง การออกตราสารหนี้ การซื้อขายตราสารหนี้ การโอนตราสารหนี้ การใช้ตราสารหนี้เป็น หลักประกัน โดยส่งมอบหรือไม่ต้องส่งมอบใบตราสาร การบังคับหลักประกัน การมอบหมายให้บุคคลจัดจำหน่าย ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยมีให้ นำบทบัญญัติว่าด้วยจำนำแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ เว้นแต่กฎกระทรวงจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 12 ให้รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมี อำนาจลงนามในสัญญา กู้ หนังสือ หรือสัญญาค้ำประกัน หรือตราสารหนี้ แต่ในกรณีที่เป็นการมอบหมายให้มี อำนาจลงนามในตราสารหนี้ต้องประกาศการมอบหมายนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 เงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายในการกู้เงิน การออกและจัดการตราสารหนี้ ให้จ่ายจากเงินที่ ตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำ ปี เว้นแต่ในกรณีของตัวเงินคลังหรือเป็นกรณีที่กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังอนุญาตให้จ่ายจากเงินคงคลัง จะจ่ายจากเงินคงคลังก็ได้

มาตรา 14 ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจปรับ โครงสร้างหนี้สาธารณะ โดยดำเนินการกู้เงินรายใหม่เพื่อชำระหนี้เดิม แปลงหนี้ ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระ ขยายระยะเวลาชำระหนี้ ต่ออายุ ซื้อคืน หรือไถ่ถอนตราสารหนี้ ของรัฐบาล หรือทำธุรกรรมทางการเงินอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 15 เพื่อประโยชน์ในการปรับ โครงสร้างหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลังอาจชำระหนี้ แทนรัฐวิสาหกิจ หรือสถาบันการเงินภาครัฐได้ และเมื่อกระทรวงการคลังได้ชำระหนี้แล้ว ให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นหนี้กระทรวงการคลังตามจำนวนเงินที่ กระทรวงการคลังได้ชำระรวมทั้ง

ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา 16 ในการกู้เงินแต่ละครั้ง ให้กระทรวงการคลังประกาศแหล่งเงินกู้ สกุลเงินกู้ จำนวนเงินกู้ การคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาท อัตราดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ค่าส่วนลดระยะเวลาการชำระเงินคืนคืน วัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินกู้ เงื่อนไข วิธีการและสาระสำคัญอื่นใดตามที่จำเป็นในราชกิจจานุเบกษาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ทำสัญญากู้หรือออกตราสารหนี้แล้วแต่กรณี

ภายในหกสิบวันหลังจากวันสิ้นเดือนมีนาคมและเดือนกันยายนของทุกปีให้กระทรวงการคลังสรุปรายงานสถานะของหนี้สาธารณะและประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยรายงานดังกล่าว ต้องแสดงหนี้สาธารณะที่เกิดจากการกู้เงินและค้ำประกัน ณ วันสิ้นเดือนดังกล่าว รวมทั้งรายการการกู้เงินและการค้ำประกันที่เกิดขึ้นใหม่ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม และเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายนตามลำดับ

มาตรา 17 ภายในหกสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้กระทรวงการคลังรายงานการกู้เงินและการค้ำประกันที่กระทำในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วให้รัฐสภาทราบ โดยรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของการกู้เงินและการค้ำประกัน รวมถึงผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับหรือคาดว่าจะได้รับ

มาตรา 18 การคำนวณเงินตราต่างประเทศสกุลใดเป็นเงินบาท ให้คำนวณตามอัตราแลกเปลี่ยนตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ทำสัญญากู้ สัญญาค้ำประกันหรือออกตราสารหนี้ แต่ในรายงานตามมาตรา 16 วรรคสอง ให้คำนวณตามอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว ณ วันทำการสุดท้ายของเดือนมีนาคมหรือเดือนกันยายน แล้วแต่กรณี

มาตรา 19 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดกู้เงิน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหรือกฎหมายอื่นใด โดยมีใช้เป็นการกู้เงินจากกระทรวงการคลัง ห้ามมิให้กระทรวงการคลังหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐเข้ารับผิดชอบหรือ ค้ำประกันหนี้สินหรือตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเงินกู้ดังกล่าว

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการกู้เงินของหน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐด้วยโดยอนุโลม

หมวด 2 หน้าที่รัฐบาล

มาตรา 20 ให้ กระทรวงการคลังกู้เงินได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ชดเชยการขาดดุลงบประมาณหรือเมื่อมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้
- (2) พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- (3) ปรับปรุงโครงสร้างหนี้สาธารณะ
- (4) ให้นำหน่วยงานอื่นกู้ต่อ

เงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากการกู้เงินตาม (2) ถึง (4) ให้นำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน หรือตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา 21 การกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณหรือเมื่อมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ในปีงบประมาณหนึ่ง ให้กระทรวงการคลังเป็นเงินบาทไม่เกินวงเงิน

- (1) ร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และ
- (2) ร้อยละแปดสิบของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนเงินต้น

มาตรา 22 การกู้เงินเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กระทำได้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินนอกเหนือ จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี และต้องใช้เป็นเงินตราต่างประเทศ หรือจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินของประเทศ โดยให้กระทรวงการคลังเป็นเงินตราต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การกู้เงินตามวรรคหนึ่งให้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้เงินอย่างชัดเจน และเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 23 ในการกู้เงินตามมาตรา 22 ถ้าภาวะตลาดการเงินในประเทศเอื้ออำนวย และจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาระบบการเงิน การคลัง และตลาดทุน กระทรวงการคลัง โดย อนุมัติ คณะรัฐมนตรีอาจกู้เป็นเงินบาทแทนการกู้เงินตราต่างประเทศก็ได้

มาตรา 24 การกู้เงินเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สาธารณะให้กระทำเฉพาะเพื่อเป็นการประหยัลดความเสี่ยง ในอัตราแลกเปลี่ยนหรือกระจายภาระการชำระหนี้ โดยให้กระทรวงการคลังดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) กู้เงินเพื่อชำระหนี้เงินกู้ของกระทรวงการคลัง ไม่เกินจำนวนเงินกู้ที่ยังค้างชำระ

หรือ

(2) กู้เงินเพื่อชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังมีภาระการค้ำประกันอยู่

เงินกู้ตาม (2) ให้นำรวมในวงเงินตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 แล้วแต่กรณี การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการกู้เงินรายใหม่เพื่อปรับโครงสร้างหนี้เงินกู้ที่เป็นเงินบาท ให้กู้เป็นเงินบาทเท่านั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกู้เงินที่มีระยะเวลาการชำระหนี้เกินสิบสองเดือนให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา 25 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐมีความจำเป็นต้องใช้เงินตราต่างประเทศ สำหรับโครงการหรือแผนงานที่ รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และหากกระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ และนำมาให้หน่วยงานดังกล่าวกู้ต่อจะเป็นการประหยัดและทำให้การบริหารหนี้สาธารณะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินเป็นเงินตราต่างประเทศ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวกู้ต่อได้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง ให้นำรวมในวงเงินตามมาตรา 22

มาตรา 26 กระทรวงการคลังมีอำนาจเรียกเก็บดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมการชำระหนี้ แทนตามมาตรา 15 หรือการให้กู้ต่อตามมาตรา 25 ได้ในอัตราและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 3 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน

มาตรา 27 ภายใต้บังคับมาตรา 19 ให้ กระทรวงการคลังมีอำนาจค้ำประกันการชำระหนี้ของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐ โดยจะค้ำประกันเต็มจำนวนหรือแต่บางส่วนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 28 ในปีงบประมาณหนึ่ง กระทรวงการคลังจะค้ำประกันได้ ไม่เกินร้อยละสิบ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

มาตรา 29 หลักเกณฑ์ และกรอบวงเงินที่กระทรวงการคลังจะค้ำประกันหรือให้กู้ต่อ แก่ รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

กระทรวงการคลังจะค้ำประกันหรือให้กู้ต่อแก่รัฐวิสาหกิจใดที่มีได้ประกอบกิจการอันเป็น

สาธารณูปโภค และมีผลประกอบการขาดทุนติดต่อกันเกินสามปีไม่ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้ขุบเล็กรัฐวิสาหกิจนั้น และเป็นการค้าประกันหรือให้กู้ต่อแก่รัฐวิสาหกิจนั้นในระหว่าง การดำเนินการเพื่อขุบเล็ก

มาตรา 30 กระทรวงการคลังมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการค้าประกันหรือค่าธรรมเนียมอื่นใดได้ในอัตราและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 4 คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ

มาตรา 31 ให้มี คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังคนหนึ่งซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็น รองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการ สำนักงานงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมบัญชีกลางและผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้ สาธารณะเป็นกรรมการและเลขานุการ และบุคคลอื่น ไม่เกินสองคนซึ่งคณะกรรมการกำหนดเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางการเงิน การคลัง การบริหารหนี้สาธารณะ การงบประมาณหรือกฎหมาย และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยกเว้นคณาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษา
- (3) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (4) ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการบริหารหนี้สาธารณะ

มาตรา 32 ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสามปี ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้ผู้ได้รับแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ให้ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กรรมการขึ้นใหม่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสอง วาระไม่ได้

มาตรา 33 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจาก ตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือไม่สุจริตหรือบกพร่อง ต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (7) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 31 วรรคสาม

มาตรา 34 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธาน กรรมการไม่ มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ ขาด

มาตรา 35 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานสถานะของหนี้สาธารณะเสนอละรัฐมนตรีเพื่อทราบ ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาภายหลังการเข้ารับหน้าที่
- (2) เสนอแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณและการปรับเปลี่ยนแผน

ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(3) จัดทำหลักเกณฑ์ในการกู้เงิน การค้าประกัน การชำระหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ สาธารณะรวมถึงหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการกู้เงิน การออกและจัดการตราสารหนี้ ทั้งนี้ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และสถาบันการเงินภาครัฐยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

(4) เสนอคำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 26 และมาตรา 30

(5) ดำเนินการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 36 ให้สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์โครงสร้างหนี้สาธารณะ ตลอดจนหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงินและสถาบันการเงินภาครัฐที่กระทรวงการคลังไม่ได้ค้าประกัน รวมถึงรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณการความต้องการเงินของภาครัฐและการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ ตลอดจนการจัดการกู้เงินเพื่อสำรองเงินคลัง การเบิกจ่ายเงินกู้และการชำระหนี้

(3) ให้ คำปรึกษา แนะนำ และส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นของรัฐมีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ติดตามการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ผูกพันกับแหล่งเงินกู้ และประเมินผลการดำเนินงานที่ใช้จ่ายเงินกู้

(5) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ

(6) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

บทเฉพาะกาล

มาตรา 37 พระราชบัญญัตินี้ ไม่มีผลกระทบต่อการกู้เงินการให้กู้เงินการค้าประกัน และการปรับโครงสร้างหนี้ที่กระทรวงการคลังกระทำก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

*หมายเหตุ : - เหตุ ผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่งผลให้หนี้ สาธารณะของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องบริหารหนี้ สาธารณะ ทั้งที่ เกิดขึ้นแล้วและที่กำลังจะเกิดขึ้น ให้มีประสิทธิภาพ แต่โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการก่อหนี้การค้าประกันและการปรับ โครงสร้าง หนี้ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหนี้สาธารณะของประเทศและกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ สมควรปรับปรุง กฎหมายเหล่านั้นให้เป็นระบบและมีเอกภาพยิ่งขึ้นและ โดยที่เป็นการสมควรพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้มีความกว้างขวางมั่นคง และมีความต่อเนื่องอันจะเป็นช่องทางในการระดมเงินทุนแก่ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการสร้างอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง อีกทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารหนี้สาธารณะมีอยู่หลายหน่วยงาน สมควรให้มีหน่วยงานกลางเพียงหน่วยงานเดียวเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารหนี้สาธารณะให้ เป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ และควบคุมดูแลการก่อหนี้ โดยรวมเพื่อให้ภาระหนี้สาธารณะอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับฐานะการเงินการคลังของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ.2542

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2542
เป็นปีที่ 54 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542"

มาตรา 2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ประธานกรรมการ" หมายความว่า ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ผู้ว่าการ" หมายความว่า ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

"หน่วยรับตรวจ" หมายความว่า

(1) กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็น กระทรวง ทบวง หรือกรม

(2) หน่วยงานของราชการส่วนภูมิภาค

(3) หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น

(4) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือตามกฎหมายอื่น

(5) หน่วยงานอื่นของรัฐ

(6) หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือกิจการที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินลงทุนจากหน่วยรับตรวจตาม (1)(2)(3)(4) หรือ (5)

(7) หน่วยงานอื่นใดหรือกิจการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ

"หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

"ผู้รับตรวจ" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการหรือการบริหารของหน่วยรับตรวจ

"ตรวจสอบ" หมายความว่า การตรวจบัญชี ตรวจสอบการรับ การใช้จ่ายการใช้ประโยชน์ การเก็บรักษา และการบริหารซึ่งเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของหน่วยรับตรวจที่ได้มาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณเงินกู้ เงินอุดหนุน เงินบริจาค และเงินช่วยเหลือจากแหล่งในประเทศหรือต่างประเทศอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจ ทั้งนี้ ไม่ว่าเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หรือผลประโยชน์ดังกล่าวจะเป็นของหน่วยรับตรวจหรือหน่วยรับตรวจมีอำนาจหรือสิทธิในการใช้จ่ายหรือใช้ประโยชน์ทั้งนี้ เพื่อให้การดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีและแบบแผนการปฏิบัติราชการอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารการเงินของรัฐและเป็นมาตรการป้องกันการทุจริต และให้หมายความรวมถึงการตรวจสอบอื่นอันจำเป็นแก่การตรวจสอบดังกล่าวด้วย

"เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ" หมายความว่า ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 41 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"ผู้ตรวจสอบภายใน" หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยรับตรวจหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ตรวจสอบภายใน

มาตรา 5 ให้ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประกาศและระเบียบตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ 1

การแต่งตั้งคณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี บริบูรณ์ และมีคุณสมบัติในแต่ละประเภท ประเภทละสองคน ดังต่อไปนี้

(1) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 10 หรือเทียบเท่า ซึ่งมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน

(2) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการบัญชี การสอบบัญชีหรือการตรวจสอบภายใน

(3) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการคลัง หรือการบริหารธุรกิจ

(4) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านวิศวกรรมศาสตร์นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือศาสตร์สาขาอื่นที่เป็นประโยชน์แก่งานการตรวจเงินแผ่นดิน

(5) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของธุรกิจ ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

สำหรับบุคคลตาม (2) ถึง (4) ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ด้วย

(1) เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือ

(2) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 10 หรือเทียบเท่า หรือ

(3) เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา 7 ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(2) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมืองในระยะหนึ่งปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(3) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(5) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(6) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(7) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(8) ดิตยาเสพตติให้โทษ

(9) เป็นบุคคลล้มละลาย

(10) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(11) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

(12) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะรื้อขาย ผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(13) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ออกจากตำแหน่ง

มาตรา 8 การสรรหาและการเลือกกรรมการให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน และให้คณะกรรมการสรรหามี หน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 6 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 เป็นจำนวนสองเท่าของแต่ละประเภทเสนอต่อประธานวุฒิสภาโดยได้รับความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(2) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม (1) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อในแต่ละประเภทซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกในประเภทใดมีจำนวนไม่ครบสองคนให้นำรายชื่อของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อที่เหลืออยู่ทั้งหมดในประเภทนั้นมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อในแต่ละประเภทซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด และมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ถ้าในประเภทเดียวกันมีผู้ได้รับคะแนนเท่ากัน อันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก ในกรณีที่บัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในประเภทใดไม่มีผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหรือได้รับเลือกเป็นกรรมการเพียงคนเดียว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในประเภทนั้นตาม (1) เพื่อเสนอวุฒิสภาลงมติเลือกใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตาม (2) ประชุมและเลือกกันเอง ให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา 9 ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการต้อง

IV.

พระราชบัญญัติ การบริหารหนี้สาธารณะ

พ.ศ. 2548

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2548

เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของ รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติ การบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติ ตัวเงินคลัง พ.ศ. 2487

(2) พระราชบัญญัติ กำหนดอำนาจกระทรวงการคลังในการค้าประกัน พ.ศ. 2510

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 110 ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2515 พระราชบัญญัติ กำหนดอำนาจ กระทรวงการคลังในการค้าประกัน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 17 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520

(3) พระราชบัญญัติ กู้เงินเพื่อป้องกันประเทศ พ.ศ. 2519

(4) พระราชบัญญัติ ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ. 2519

(5) พระราชบัญญัติ ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อ

ยุทธโศปกรณ์ทางทหาร พ.ศ. 2524

(6) พระราชกำหนด ให้อำนาจกระทรวงการคลังปรับโครงสร้างเงินกู้ต่างประเทศ พ.ศ. 2528

(7) พระราชกำหนด ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ พ.ศ.

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"หนี้สาธารณะ" หมายความว่า หนี้ที่กระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจกู้ หรือหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน แต่ไม่รวมถึงหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงิน โดย กระทรวงการคลังมิได้ค้ำประกัน

"การบริหารหนี้สาธารณะ" หมายความว่า การก่อหนี้ โดยการกู้หรือการค้ำประกันการชำระ หนี้การปรับโครงสร้างหนี้และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับหนี้สาธารณะ

"การค้ำประกัน" หมายความว่า รวมถึงการอวัลต์เงินด้วย

"ตราสารหนี้" หมายความว่า ตั๋วเงินคลัง ตั๋วสัญญาใช้เงิน พันธบัตรและตราสารอื่นที่มีผล ก่อให้เกิดหนี้ตามที่ คณะกรรมการกำหนด และให้หมายความรวมถึงตราสารหนี้ที่ออกในระบอบไร้ใบ ตราสารด้วย

"ตั๋วเงินคลัง" หมายความว่า เอกสารการก่อหนี้ผูกพันระยะสั้นที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ออก โดยมีอายุนับแต่วันที่ออกไม่เกินสิบสองเดือน

"ตั๋วสัญญาใช้เงิน" หมายความว่า ตั๋วสัญญาใช้เงินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

"พันธบัตร" หมายความว่า เอกสารการก่อหนี้ผูกพันระยะยาวที่มีอายุนับแต่วันที่ออกตั้งแต่ สิบสองเดือนขึ้นไป

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาล และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ

"หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐ" หมายความว่า หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการและ รัฐวิสาหกิจ

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การ บริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมาย จัดตั้ง

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า

(ก) องค์กรของรัฐบาลดา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์ การของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมี กฎหมายจัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

(ข) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) มี พุน

รวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

(ค) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด คที่หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจตาม (ก) หรือ (ข) หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ โดยให้คำนวณเฉพาะทุนตาม สัดส่วนที่เป็นของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

"สถาบันการเงินภาครัฐ" หมายความว่า สถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืม เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมพาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจ ออกกฎกระทรวงประกาศ และระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 บททั่วไป

มาตรา 6 การบริหารหนี้สาธารณะให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 7 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการกู้เงินหรือค้ำประกันในนามรัฐบาล แห่งราชอาณาจักรไทยแต่ผู้เดียว โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 8 หน่วยงานของรัฐนอกจากกระทรวงการคลังจะกู้เงินหรือค้ำประกันมิได้ เว้นแต่มี กฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ

มาตรา 9 รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่นิติบุคคล หากมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อใช้ดำเนินกิจการ ให้ กระทรวงเจ้าสังกัดมีอำนาจกู้ให้ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี แต่ถ้าเป็นการกู้เงินเพื่อ การลงทุนรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องเสนอแผนงานลงทุนให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ทั้งนี้ หากเป็นการกู้เงินเกินห้าสิบล้านบาท จะต้องได้รับ อนุมัติจากคณะรัฐมนตรีด้วย

เงินที่ได้รับจากการกู้เงินตามมาตรานี้ ให้จ่ายแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ได้โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงิน

คงคลัง

มาตรา 10 การกู้เงินตามพระราชบัญญัตินี้จะทำเป็นสัญญาหรือออกตราสารหนี้หรือวิธีการอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง กระทรวงการคลังจะกู้จากหรือผ่านบุคคลอื่นใดที่มีไว้เป็นผู้ให้กู้โดยตรงไม่ได้ เว้นแต่การกู้เงิน โดยการออกตราสารหนี้ กระทรวงการคลังจะจำหน่ายตราสารหนี้ผ่านผู้จัดจำหน่ายก็ได้

การกู้เงินโดยวิธีการออกตราสารหนี้ ให้ออกได้ ตามจำนวนเงินระยะเวลาและวิธีการออกตราสารหนี้ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 11 การออกตราสารหนี้ในประเทศ รัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลอื่นจัดจำหน่ายก็ได้

ภายใต้ บังคับวรรคหนึ่ง การออกตราสารหนี้ การซื้อขายตราสารหนี้ การโอนตราสารหนี้ การใช้ตราสารหนี้เป็น หลักประกัน โดยส่งมอบหรือไม่ต้องส่งมอบใบตราสาร การบังคับหลักประกัน การมอบหมายให้บุคคลจัดจำหน่าย ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธี การและเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยมีให้ นำบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ เว้นแต่กฎกระทรวงจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 12 ให้รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมี อำนาจลงนามในสัญญา กู้ หนังสือ หรือสัญญาค้ำประกัน หรือตราสารหนี้ แต่ในกรณีที่เป็นการมอบหมายให้มี อำนาจลงนามในตราสารหนี้ต้องประกาศการมอบหมายนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 เงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายในการกู้เงิน การออกและจัดการตราสารหนี้ ให้จ่ายจากเงินที่ ตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี เว้นแต่ในกรณีของตัวเงินคลังหรือเป็นกรณีที่กฎหมายว่าด้วยเงินคลังอนุญาตให้จ่ายจากเงินคลัง จะจ่ายจากเงินคลังก็ได้

มาตรา 14 ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจปรับ โครงสร้างหนี้สาธารณะ โดยดำเนินการกู้เงินรายใหม่เพื่อชำระหนี้เดิม แปรลงหนี้ ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระ ขยายระยะเวลาชำระหนี้ ต่ออายุ ซ้ำคืน หรือไถ่ถอนตราสารหนี้ ของรัฐบาล หรือทำธุรกรรมทางการเงินอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 15 เพื่อประโยชน์ในการปรับ โครงสร้างหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลังอาจชำระหนี้ แทนรัฐวิสาหกิจ หรือสถาบันการเงินภาครัฐได้ และเมื่อกระทรวงการคลังได้ชำระหนี้แล้ว ให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นหนี้กระทรวงการคลังตามจำนวนเงินที่ กระทรวงการคลังได้ชำระรวมทั้ง

ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา 16 ในการกู้เงินแต่ละครั้ง ให้กระทรวงการคลังประกาศแหล่งเงินกู้ สกุลเงินกู้ จำนวน เงินกู้ การคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาท อัตราดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ค่าส่วนลด ระยะเวลาการชำระคืนเงินต้นคืน วัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินกู้ เงื่อนไข วิธีการและสาระสำคัญอื่นใด ตามที่จำเป็นในราชกิจจานุเบกษาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ทำสัญญากู้หรือออกตราสารหนี้แล้วแต่กรณี

ภายในหกสิบวันหลังจากวันสิ้นเดือนมีนาคมและเดือนกันยายนของทุกปีให้กระทรวงการคลัง สรุปรายงานสถานะของหนี้สาธารณะและประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยรายงานดังกล่าว ต้อง แสดงหนี้สาธารณะที่เกิดจากการกู้เงินและค้ำประกัน ณ วันสิ้นเดือนดังกล่าว รวมทั้งรายการการกู้เงิน และการค้ำประกันที่เกิดขึ้นใหม่ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม และเดือน เมษายนถึงเดือนกันยายนตามลำดับ

มาตรา 17 ภายในหกสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้กระทรวงการคลังรายงานการกู้เงิน และการค้ำประกันที่กระทำในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วให้รัฐสภาพทราบ โดยรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของการกู้เงินและการค้ำประกัน รวมถึงผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับหรือคาดว่าจะ ได้รับ

มาตรา 18 การคำนวณเงินตราต่างประเทศสกุลใดเป็นเงินบาท ให้คำนวณตามอัตรา แลกเปลี่ยนตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ทำสัญญากู้ สัญญาค้ำประกันหรือออก ตราสารหนี้ แต่ในรายงานตามมาตรา 16 วรรคสอง ให้คำนวณตามอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว ณ วันทำ การสุดท้ายของเดือนมีนาคมหรือเดือนกันยายน แล้วแต่กรณี

มาตรา 19 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดกู้เงิน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหรือกฎหมายอื่นใด โดยมีใช้เป็นการกู้เงินจาก กระทรวงการคลัง ห้ามมิให้กระทรวงการคลังหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐเข้ารับผิดชอบหรือ ค้ำ ประกันหนี้หนี้หรือตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชำระคืนหรือดอกเบี้ยเงินกู้ดังกล่าว

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการกู้เงินของหน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐด้วยโดย
อนุโลม

หมวด 2 หน้าที่รัฐบาล

มาตรา 20 ให้ กระทรวงการคลังกู้เงิน ได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ชดเชยการขาดดุลงบประมาณหรือเมื่อมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้
- (2) พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- (3) ปรับ โครงสร้างหนี้สาธารณะ
- (4) ให้หน่วยงานอื่นกู้ต่อ

เงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากการกู้เงินตาม (2) ถึง (4)ให้นำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน หรือตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา 21 การกู้ เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณหรือเมื่อมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ใน ปีงบประมาณหนึ่ง ให้กระทรวงการคลังกู้เป็นเงินบาทไม่เกินวงเงิน

(1) ร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นและ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และ

(2) ร้อยละแปดสิบของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนเงินต้น

มาตรา 22 การกู้เงินเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กระทำ ได้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ จ่ายเงินนอกเหนือ จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี และต้องใช้เป็นเงินตราต่างประเทศ หรือ จำเป็นต้องกู้เงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินของประเทศ โดยให้กระทรวงการคลัง เป็น เงินตราต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การกู้เงินตามวรรคหนึ่งให้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้เงินอย่างชัดเจน และเป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 23 ใน การกู้เงินตามมาตรา 22 ถ้าภาวะตลาดการเงินในประเทศเอื้ออำนวย และจะเป็น ประโยชน์ ต่อการพัฒนาระบบการเงิน การคลัง และตลาดทุน กระทรวงการคลังโดย อนุมัติ คณะรัฐมนตรีอาจกู้เป็นเงินบาทแทนการกู้เงินตราต่างประเทศก็ได้

มาตรา 24 การกู้เงินเพื่อปรับ โครงสร้างหนี้ สาธารณะให้กระทำ ได้เฉพาะเพื่อเป็นการประหยั ดลดความเสี่ยง ในอัตราแลกเปลี่ยนหรือกระจายภาระการชำระหนี้ โดยให้กระทรวงการคลังดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) กู้เงินเพื่อชำระหนี้เงินกู้ของกระทรวงการคลังไม่เกินจำนวนเงินกู้ที่ยังค้างชำระ

หรือ

(2) กู้เงินเพื่อชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันไม่เกินจำนวนเงินที่ยังมีภาระการค้ำประกันอยู่

เงินกู้ตาม (2) ให้นับรวมในวงเงินตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 แล้วแต่กรณี

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการกู้เงินรายใหม่เพื่อปรับโครงสร้างหนี้เงินกู้ที่เป็นเงินบาท ให้กู้เป็นเงินบาทเท่านั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกู้เงินที่มีระยะเวลาการชำระหนี้เกินสิบสองเดือนให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา 25 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐมีความจำเป็นต้องใช้เงินตราต่างประเทศ สำหรับโครงการหรือแผนงานที่ รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และหากกระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ และนำมาให้หน่วยงานดังกล่าวกู้ต่อจะเป็นการประหยัดและทำให้การบริหารหนี้สาธารณะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินเป็นเงินตราต่างประเทศ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวกู้ต่อได้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกู้เงินตามวรรคหนึ่ง ให้นับรวมในวงเงินตามมาตรา 22

มาตรา 26 กระทรวงการคลังมีอำนาจเรียกเก็บดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมการชำระหนี้ แทนตามมาตรา 15 หรือการให้กู้ต่อตามมาตรา 25 ได้ในอัตราและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 3 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน

มาตรา 27 ภายใต้บังคับมาตรา 19 ให้ กระทรวงการคลังมีอำนาจค้ำประกันการชำระหนี้ของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐ โดยจะค้ำประกันเต็มจำนวนหรือแต่บางส่วนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา 28 ในปีงบประมาณหนึ่ง กระทรวงการคลังจะค้ำประกันได้ ไม่เกินร้อยละสิบ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

มาตรา 29 หลักเกณฑ์ และกรอบวงเงินที่กระทรวงการคลังจะค้ำประกันหรือให้กู้ต่อ แก่ รัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินภาครัฐใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

กระทรวงการคลังจะค้ำประกันหรือให้กู้ต่อแก่รัฐวิสาหกิจใดที่มีได้ประกอบกิจการอันเป็น

สาธารณูปโภค และมีผลประกอบการขาดทุนติดต่อกันเกินสามปีไม่ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้ขุบเลิกรัฐวิสาหกิจนั้น และเป็นการค้าประกันหรือให้กู้ต่อแก่รัฐวิสาหกิจนั้นในระหว่าง การดำเนินการเพื่อขุบเลิก

มาตรา 30 กระทรวงการคลังมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการค้าประกันหรือค่าธรรมเนียมอื่นใดได้ในอัตราและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 4 คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ

มาตรา 31 ให้มี คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังคนหนึ่งซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็น รองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง เลขธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการ สำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมบัญชีกลางและผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้ สาธารณะเป็นกรรมการและเลขานุการ และบุคคลอื่น ไม่เกินสองคนซึ่งคณะกรรมการกำหนดเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางการเงิน การคลัง การบริหารหนี้สาธารณะ การงบประมาณหรือกฎหมาย และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยกเว้นคณาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษา
- (3) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

- (4) ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการบริหารหนี้สาธารณะ

มาตรา 32 ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้ผู้ได้รับแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่ง ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ให้ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กรรมการขึ้นใหม่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสอง วาระไม่ได้

มาตรา 33 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจาก ตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือไม่สุจริตหรือบกพร่อง ต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (7) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 31 วรรคสาม

มาตรา 34 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธาน กรรมการไม่ มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ ขาด

มาตรา 35 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานสถานะของหนี้สาธารณะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาภายหลังการเข้ารับหน้าที่
- (2) เสนอแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณและการปรับเปลี่ยนแผน

ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(3) จัดทำหลักเกณฑ์ในการกู้เงิน การค้าประกัน การชำระหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ สาธารณะรวมถึงหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการกู้เงิน การออกและจัดการตราสารหนี้ ทั้งนี้เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และสถาบันการเงินภาครัฐยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

(4) เสนอคำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 26 และมาตรา 30

(5) ดำเนินการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 36 ให้สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ บกิจการทั่วไปของ คณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์โครงสร้างหนี้สาธารณะ ตลอดจนหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้ กู้ยืมเงินและสถาบันการเงินภาครัฐที่กระทรวงการคลังไม่ได้ค้าประกัน รวมถึงรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณการความต้องการเงินของภาครัฐและการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ ตลอดจนการจัดการกู้เงินเพื่อสำรอง เงินคงคลัง การเบิกจ่ายเงินกู้และการชำระหนี้

(3) ให้ คำปรึกษา แนะนำ และส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ หน่วยงานอื่นของรัฐมีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ติดตามการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ผูกพันกับแหล่งเงินกู้ และประเมินผลการ ดำเนินงานที่ใช้จ่ายเงินกู้

(5) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ

(6) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้ เป็นอำนาจ หน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

บทเฉพาะกาล

มาตรา 37 พระราชบัญญัตินี้ ไม่มีผลกระทบต่อการกู้เงินการให้กู้เงินการค้าประกัน และการ ปรับโครงสร้างหนี้ที่กระทรวงการคลังกระทำก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

*หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่งผลให้หนี้ สาธารณะของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องบริหารหนี้ สาธารณะ ทั้งที่ เกิดขึ้นแล้วและที่กำลังจะเกิดขึ้น ให้มีประสิทธิภาพ แต่โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการก่อหนี้การค้าประกันและการปรับโครงสร้าง หนี้ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหนี้สาธารณะของประเทศและกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ สมควรปรับปรุง กฎหมายเหล่านั้นให้เป็นระบบและมีเอกภาพยิ่งขึ้นและโดยที่เป็นการสมควรพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้มีความกว้างขวางมั่นคง และมีความต่อเนื่องอันจะเป็นช่องทางในการระดมเงินทุนแก่ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการสร้างอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง อีกทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารหนี้สาธารณะมีอยู่หลายหน่วยงาน สมควรให้มีหน่วยงานกลางเพียงหน่วยงานเดียวเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารหนี้สาธารณะให้ เป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ และควบคุมดูแลการก่อหนี้โดยรวมเพื่อให้ภาระหนี้สาธารณะอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับฐานะการเงินการคลังของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ.2542

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2542
เป็นปีที่ 54 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542"

มาตรา 2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ประธานกรรมการ" หมายความว่า ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ผู้ว่าการ" หมายความว่า ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

"หน่วยรับตรวจ" หมายความว่า

(1) กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็น กระทรวง ทบวง หรือกรม

(2) หน่วยงานของราชการส่วนภูมิภาค

(3) หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น

(4) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือตามกฎหมายอื่น

(5) หน่วยงานอื่นของรัฐ

(6) หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือกิจการที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินลงทุนจากหน่วยรับตรวจตาม (1)(2)(3)(4) หรือ (5)

(7) หน่วยงานอื่นใดหรือกิจการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ

"หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

"ผู้รับตรวจ" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการหรือการบริหารของหน่วยรับตรวจ

"ตรวจสอบ" หมายความว่า การตรวจบัญชี ตรวจสอบการรับ การใช้จ่ายการใช้ประโยชน์ การเก็บรักษา และการบริหารซึ่งเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของหน่วยรับตรวจที่ได้มาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณเงินกู้เงินอุดหนุน เงินบริจาค และเงินช่วยเหลือจากแหล่งในประเทศหรือต่างประเทศอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจ ทั้งนี้ ไม่ว่าเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หรือผลประโยชน์ดังกล่าวจะเป็นของหน่วยรับตรวจหรือหน่วยรับตรวจมีอำนาจหรือสิทธิในการใช้จ่ายหรือใช้ประโยชน์ทั้งนี้ เพื่อให้การดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีและแบบแผนการปฏิบัติราชการอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารการเงินของรัฐและเป็นมาตรการป้องกันการทุจริต และให้หมายความรวมถึงการตรวจสอบอื่นอันจำเป็นแก่การตรวจสอบดังกล่าวด้วย

"เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ" หมายความว่า ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 41 เพื่อปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"ผู้ตรวจสอบภายใน" หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยรับตรวจหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ตรวจสอบภายใน

มาตรา 5 ให้ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประกาศและระเบียบตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ 1

การแต่งตั้งคณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ และมีคุณสมบัติในแต่ละประเภท ประเภทละสองคน ดังต่อไปนี้

(1) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 10 หรือเทียบเท่า ซึ่งมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน

(2) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการบัญชี การสอบบัญชีหรือการตรวจสอบภายใน

(3) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการคลัง หรือการบริหารธุรกิจ

(4) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านวิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือศาสตร์สาขาอื่นที่เป็นประโยชน์แก่งานการตรวจเงินแผ่นดิน

(5) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของธุรกิจ ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

สำหรับบุคคลตาม (2) ถึง (4) ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ด้วย

(1) เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือ

(2) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 10 หรือเทียบเท่า หรือ

(3) เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา 7 ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(2) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมืองในระยะหนึ่งปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(3) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(5) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(6) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(7) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(8) ตีดยาเสพติดให้โทษ

(9) เป็นบุคคลล้มละลาย

(10) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(11) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

(12) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(13) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ออกจากตำแหน่ง

มาตรา 8 การสรรหาและการเลือกกรรมการให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน และให้คณะกรรมการสรรหามี หน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 6 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 เป็นจำนวนสองเท่าของแต่ละประเภทเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยได้รับความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุที่ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(2) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม (1) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อในแต่ละประเภทซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกในประเภทใดมีจำนวนไม่ครบสองคน ให้นำรายชื่อของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อที่เหลืออยู่ทั้งหมดในประเภทนั้นมา ให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อในแต่ละประเภทซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด และมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ถ้าในประเภทเดียวกันมีผู้ได้รับคะแนนเท่ากัน อันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก ในกรณีที่บัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในประเภทใดไม่มีผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหรือได้รับเลือกเป็นกรรมการเพียงคนเดียว ให้คณะกรรมการสรรหาคำแนะนำการสรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในประเภทนั้นตาม (1) เพื่อเสนอวุฒิสภาลงมติเลือกใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตาม (2) ประชุมและเลือกกันเอง ให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา 9 ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการต้อง

- (1) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
  - (2) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ
  - (3) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ
  - (4) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด
  - (5) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใด ๆ ที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการ
- เมื่อวุฒิสภาเลือกบุคคลตามมาตรา 8 (2) ประธานวุฒิสภานำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้ได้รับเลือกได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตาม (4) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นกรรมการ และให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการใหม่แทน

มาตรา 10 กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปีนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิม ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการชุดใหม่เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

มาตรา 11 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 10 กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 6 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7
- (5) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 9

(6) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 13

(7) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่า คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน

มาตรา 12 เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 11 ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา 8 ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการสรรหาจัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเสนอต่อประธานวุฒิสภา

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งในระหว่างที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการตามมาตรา 8 ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา 13 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุที่กรรมการนั้นมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง

มติของวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา 14 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

การประชุมคณะกรรมการนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ การ

เสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยทางงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด การพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และการดำเนินการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ให้คำปรึกษาแก่ประธานรัฐสภาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน

(2) ให้คำแนะนำแก่ฝ่ายบริหารในการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมเงินของรัฐ เมื่อได้รับคำร้องขอจากคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือเมื่อคณะกรรมการเห็นสมควร

(3) ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดมาตรฐานหรือมาตรการเกี่ยวกับระบบ และการควบคุมการตรวจสอบการบริหารงบประมาณสำหรับหน่วยรับตรวจดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในเพื่อให้หน่วยรับตรวจนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดวางระบบควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(ข) มาตรการป้องกันหรือควบคุมความเสียหายให้หน่วยรับตรวจหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยปฏิบัติ ในกรณีที่เห็นว่าอาจเกิดความเสียหายเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน โดยหน่วยรับตรวจ

(ค) มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดทำและแบบการรายงานที่จำเป็นสำหรับการตรวจเงินแผ่นดินที่หน่วยรับตรวจต้องจัดส่งให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นประจำ

(ง) มาตรการอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(4) เสนอแนะให้หน่วยรับตรวจแก้ไขข้อบกพร่องหรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรี และเสนอแนะในประการอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ตลอดจนติดตามการดำเนินการแก้ไขและการปฏิบัติตามคำแนะนำ

(5) กำกับและเป็นองค์กรชี้ขาดสูงสุดในกระบวนการทางวินัยทางงบประมาณและการคลัง ตามบทบัญญัติในส่วนที่ 2 ของหมวดนี้

(6) เสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการต่อวุฒิสภาโดยผ่านประธานวุฒิสภาตามมาตรา 30

(7) ให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าการในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้อันได้แก่

(ก) การกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

(ข) การจัดทำงบประมาณของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(ค) ให้คำแนะนำในการทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างปีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 48 และมาตรา 49

(8) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดจ้างและการกำหนดค่าจ้างที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือสำนักงานเอกชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 51

(9) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์กำหนดค่าตรวจสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(10) วางระเบียบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินรายได้ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 60

(11) แต่งตั้งกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังตามมาตรา 20

(12) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(13) พิจารณาคำร้องของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่ขอให้ตรวจสอบหน่วยรับตรวจเป็นกรณีเฉพาะราย และกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกหน่วยรับตรวจ

(14) ออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นโยบายการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบ

มาตรา 16 ในกรณีที่ปรากฏว่าหน่วยรับตรวจมีเจตนาหรือปล่อยปละละเลยในการปฏิบัติกรตามมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการ มีอำนาจเสนอข้อสังเกตและความเห็นพร้อมทั้งพฤติการณ์ของหน่วยรับตรวจนั้นต่อประธานรัฐสภา เพื่อแจ้งไปยังคณะกรรมการธิการของรัฐสภาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ รวมทั้งแจ้งไปยังคณะกรรมการธิการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐสภา เพื่อประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

มาตรา 17 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจ

(1) เรียกผู้รับตรวจมาชี้แจงเพื่อติดตามผลการดำเนินการของหน่วยรับตรวจตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ได้ให้ไว้

(2) เรียกหรือติดต่oprสานงานกับหัวหน้าของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนภาคเอกชน เพื่อขอคำชี้แจง รายงาน และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

มาตรา 18 เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการและกรรมการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ส่วนที่ 2

วินัยทางงบประมาณและการคลัง

มาตรา 19 เพื่อให้ระบบการควบคุมการตรวจสอบการเงินแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีวินัย ให้มีคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังคณะหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 20 มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและกำหนดโทษปรับทางปกครองเบื้องต้นแก่ เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของหน่วยรับตรวจที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการเงินของรัฐที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการเงินของรัฐตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ข้อกำหนดใดที่การฝ่าฝืนจะมีโทษทางวินัยทางงบประมาณและการคลังต้องระบุไว้โดยชัดแจ้ง

(2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเงินตำแหน่งใดหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องใด ๆ ที่จะต้องเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบวินัยทางงบประมาณและการคลังเมื่อมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าว จะต้องระบุไว้โดยชัดแจ้ง

(3) อัตราโทษปรับทางปกครอง

ในการกำหนดโทษปรับทางปกครองเบื้องต้นนั้น ให้คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังคำนึงถึงระดับความรับผิดชอบของตำแหน่งของผู้กระทำผิดวินัย ความสำคัญองมาตรการควบคุมการเงินของรัฐที่มีการละเมิด ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับราชการ เจตนาของผู้กระทำผิดวินัยและหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขอื่นที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 20 คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังประกอบด้วย กรรมการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังและกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่น้อยกว่าสี่คน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชี ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการเงินการคลังด้านนิติศาสตร์ หรือด้านการบริหาร

กรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง การคัดค้านกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องให้อโอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าต้องรับผิดชอบวินัยมีสิทธิชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา และต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนคนหนึ่งมีหน้าที่ในการทำสำนวน รวบรวมข้อเท็จจริงและเสนอความเห็น โดยอิสระแก่คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

กรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง ได้รับค่าตอบแทนตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังเป็นข้าราชการ ให้ผู้นั้นได้รับค่าตอบแทนกึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนดดังกล่าว

มาตรา 21 การประชุมของคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง ให้นำมาตรา 14 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 22 ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องให้คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังพิจารณาได้แก่

- (1) ประธานกรรมการ
- (2) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบโดยอนุมัติผู้ว่าการ

สำหรับ (2) ให้เสนอได้เฉพาะเจ้าหน้าที่ตรวจสอบที่ความผิดนั้น ปรากฏในเรื่องที่ผู้ยื่นได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบเท่านั้น

มาตรา 23 เมื่อคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลังได้พิจารณาและมีมติในเรื่องใดแล้ว ให้เสนอมติในเรื่องนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยเรื่องที่ยื่นนั้นอย่างน้อยต้องระบุ

- (1) ข้อเท็จจริงแห่งการกระทำความผิดวินัยทางงบประมาณและการคลัง
- (2) เหตุผลของมติ
- (3) อัตราทบปรับทางปกครอง
- (4) ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการชำระเงินที่เป็นโทษปรับทางปกครองตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้คำวินิจฉัยลงโทษทางวินัยของคณะกรรมการมีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนที่สั่งโดยผู้บังคับบัญชาของหน่วยรับตรวจ และวิธีการชำระค่าปรับของโทษปรับทางปกครองให้เป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำวินิจฉัยและตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการนี้

เพื่อประโยชน์ในการปรามผู้ละเมิดวินัยโดยทั่วไป คณะกรรมการจะนำคำวินิจฉัยลงโทษทางวินัยทางงบประมาณและการคลังประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 25 การวินิจฉัยลงโทษทางวินัยทางงบประมาณและการคลังไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษทางวินัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารของหน่วยรับตรวจที่จะพิจารณาลงโทษทางวินัยเพราะเหตุเดียวกันนี้อีก แต่โทษดังกล่าวจะต้องเป็นโทษสถานอื่นซึ่งมิใช่เป็นโทษตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน

หมวด 2

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 26 ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบการบริหารทั่วไปซึ่งงานตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ผู้ว่าการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 27 ให้ผู้ว่าการรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้มีรองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ในกิจการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้ผู้ว่าการเป็นผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อการนี้ผู้ว่าจะมอบอำนาจให้ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติราชการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 28 ผู้ที่จะได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ
- (3) เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือมีวุฒิการศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาการบัญชี เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือการบริหารจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ หรือจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนรับรองวิทยฐานะ และ
- (4) มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
  - (ก) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 10 หรือเทียบเท่า ซึ่งมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดินหรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์แก่งานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ

(ข) เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์โดยสอนวิชาการบัญชี เศรษฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี หรือ

(ค) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของธุรกิจ ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา 29 ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7

มาตรา 30 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามมาตรา 28 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 29 เพื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการได้สรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้นก่อนเสนอรายชื่อไปยังประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 31 เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายชื่อบุคคลตามมาตรา 30 แล้วให้เสนอวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ในการให้ความเห็นชอบผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ ให้วุฒิสภาลงมติโดยต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในการออกเสียงลงคะแนนเพื่อให้ความเห็นชอบ ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานวุฒิสภานำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 28 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 29 เสนอวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไปจนกว่าวุฒิสภาจะให้ความเห็นชอบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 32 ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าการต้อง

(1) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(2) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ

(3) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหา กำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(4) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใด ๆ ที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ว่าการ

เมื่อวุฒิสภาลือบุคคลตามมาตรา 31 ประธานวุฒิสภานำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้ได้รับเลือกได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตาม (4) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือ เลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นผู้ว่าการ และ ให้ดำเนินการตามมาตรา 30 และมาตรา 31 ต่อไป

มาตรา 33 ผู้ว่าการต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง และให้มี วาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และให้ดำรง ตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ผู้ว่าการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้ว่าการ ซึ่งได้รับ แต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 34 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 33 ผู้ว่าการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ดาย
- (2) มีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 28 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 29
- (5) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 32
- (6) คณะกรรมการมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง หรือบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรง และวุฒิสภามีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสามใน สี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

มาตรา 35 เมื่อผู้ว่าการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 33 หรือตำแหน่งผู้ว่าการว่างลงเพราะ เหตุอื่นตามมาตรา 34 ให้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือก ผู้ว่าการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้น จากตำแหน่ง โดยให้ดำเนินการตามมาตรา 30 และมาตรา 31 ถ้าผู้ว่าการพ้นจากตำแหน่งใน

ระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้ว่าการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ได้เปิดสมัยประชุมรัฐสภา

มาตรา 36 ให้ผู้ว่าการได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่น
เทียบเท่ากรรมการ และให้นำกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนเงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ต่อ
แทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการ
การเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

มาตรา 37 นอกจากอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบสำนักงานการ
ตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 27 แล้ว ผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ออกคำสั่งหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการบริหารงานตรวจสอบของ
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(2) กำหนดแผนการตรวจสอบ เรื่องที่จะต้องตรวจสอบ วิธีการขอบเขต แนวการ
ตรวจสอบและการเสนอรายงานตรวจสอบสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

(3) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามมาตรา 41

(4) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการหรือในกิจการต่าง ๆ เพื่อช่วยการ
ปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(5) ให้คำปรึกษา ความเห็น หรือข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินแก่คณะกรรมการ

(6) จัดจ้างและกำหนดค่าจ้างที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือสำนักงานเอกชน ในการ
ปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยต้องอยู่ภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการ
นี้ และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(7) กำหนดค่าตรวจสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมบริการที่ปรึกษาและค่าตอบแทน หรือ
ค่าตอบแทนอื่นในการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์ที่
คณะกรรมการกำหนด

(8) รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

(9) รายงานผลการตรวจสอบหรือปัญหาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานการตรวจ
เงินแผ่นดินต่อคณะกรรมการ

(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 3

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 38 ให้มีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 39 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

(2) ตรวจสอบการเงินแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(ก) ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษา และการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินอื่นของหน่วยรับตรวจ หรือที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจและแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ และอาจตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายทรัพย์สินอื่นหรือการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนงาน งานหรือโครงการของหน่วยรับตรวจ และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป็นไปโดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายและมีผลคุ้มค่าหรือไม่

ในกรณีหน่วยรับตรวจเป็นหน่วยรับตรวจตามมาตรา 4(4) หรือ (5) ให้แสดงความเห็นตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปด้วย

(ข) ตรวจสอบบัญชีและรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณ และงบแสดงฐานะการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมายและตามความเป็นจริงหรือไม่

(ค) ตรวจสอบบัญชีทุนสำรองเงินตราประจำปี และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมายและตามความเป็นจริงหรือไม่

(ง) ศึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับแผนงาน งาน โครงการที่จะมีผลกระทบต่อการจัดทำงบประมาณ

(จ) ตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและรายได้อื่นของหน่วยรับตรวจ และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ ในกรณีนี้ให้มีอำนาจตรวจสอบการประเมินภาษีอากร การจัดเก็บค่าธรรมเนียม และรายได้

อื่นที่หน่วยรับตรวจจัดเก็บด้วย และหน่วยรับตรวจต้องเปิดเผยข้อมูลที่ได้มาจากผู้เสียหายอากร ผู้ชำระค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใด ให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามที่ร้องขอด้วย และให้ ถือว่าการให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

ในกรณีหน่วยรับตรวจเป็นหน่วยรับตรวจตามมาตรา 4(6) การตรวจสอบการเงินแผ่นดิน ให้กระทำได้เฉพาะการตรวจสอบว่าการรับจ่ายและการใช้เงินอุดหนุน หรือเงินหรือทรัพย์สิน ลงทุนเป็นไปอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยวิธีการตรวจสอบนั้นให้ เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

(3) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเสนอต่อ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา 48 และรายงานผลการปฏิบัติงาน ระหว่างปีตามมาตรา 49

(4) ติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจตามข้อเสนอของสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดินตามที่ปรากฏในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีหรือรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างปี

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 40 การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินราชการลับหรือเงินที่มีลักษณะคล้ายกับเงิน ราชการลับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 41 ให้ผู้ว่าการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบต้อง แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดินกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 42 ในการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ผู้ว่าการและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ มีอำนาจ ตรวจสอบเงินและทรัพย์สินอื่น บัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานในการใช้จ่ายและ หลักฐานอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจและให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(1) เรียกผู้รับตรวจหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยรับตรวจมาเพื่อสอบสวนหรือสั่งให้ผู้รับ ตรวจหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยรับตรวจส่งมอบบัญชี ทะเบียน เอกสารหรือหลักฐานอื่นบรรดาที่ หน่วยรับตรวจจัดทำขึ้นหรือมีไว้ในครอบครอง

(2) आयัดเงินและทรัพย์สิน บัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจ

(3) เรียกบุคคลใด ๆ มาให้การเป็นพยานเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ หรือให้ส่งมอบบัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวกับหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับหน่วยรับตรวจเพื่อประกอบการพิจารณา

(4) มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบ ค้น ชีด หรืออายัด บัญชีทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานอื่น หรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับหน่วยรับตรวจเท่าที่จำเป็น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากหน่วยรับตรวจเป็นหน่วยงานที่มีกฎหมายห้ามการเปิดเผยข้อมูลหรือห้ามบุคคลอื่นใดเข้าไปในเขตพื้นที่หรือสถานที่แห่งใด หากผู้ว่าการได้มีหนังสือแจ้งผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจแล้ว ให้การปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งเป็นการได้รับยกเว้นจากกฎหมายดังกล่าว

การเรียกบุคคลมาให้การเป็นพยานหรือให้ส่งมอบบัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานอื่น ตาม (3) ให้ทำเป็นหนังสือและนำไปส่งในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของผู้รับ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำการของผู้รับ

มาตรา 43 ให้ผู้ว่าการรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการเว้นแต่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมายให้ผู้ว่าการพิจารณาดำเนินการได้เอง และเมื่อผู้ว่าการดำเนินการเป็นประการใดแล้ว ให้รายงานให้คณะกรรมการทราบ และให้นำมาตรา 44 มาตรา 45 และมาตรา 46 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 44 ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจสอบแล้วปรากฏว่ามีข้อบกพร่องเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรี ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยรับตรวจชี้แจงหรือแก้ไขข้อบกพร่องหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือให้ดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนที่ราชการหรือหน่วยรับตรวจกำหนดไว้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยรับตรวจซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบตามควรแก่กรณี และให้หน่วยรับตรวจแจ้งผลการดำเนินการให้คณะ

กรรมการทราบภายในหกสิบวัน เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อบกพร่องเกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หรือไม่อาจปฏิบัติได้ หรือหากปฏิบัติแล้วจะเสียประโยชน์ต่อราชการ ให้คณะกรรมการแจ้งต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อพิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ถ้าผู้รับตรวจไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการแจ้งต่อกระทรวงเจ้าสังกัด หรือผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจดำเนินการตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนที่ราชการหรือหน่วยรับตรวจกำหนดแก่ผู้รับตรวจและเจ้าหน้าที่หน่วยรับตรวจผู้รับผิดชอบตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือไม่อาจดำเนินการตามมาตรานี้ได้ ให้คณะกรรมการรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

มาตรา 45 ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจสอบแล้วปรากฏว่ามีข้อบกพร่องของหน่วยรับตรวจ เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดให้หน่วยรับตรวจต้องปฏิบัติ ให้คณะกรรมการแจ้งให้กระทรวงเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจแล้วแต่กรณีทราบ เพื่อกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยรับตรวจไปปฏิบัติ และเมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจดำเนินการไปประการใดแล้ว ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการอาจกำหนดระยะเวลารายงานความคืบหน้าไว้ด้วยก็ได้

มาตรา 46 ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจสอบแล้วปรากฏว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริตหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงินหรือทรัพย์สินของราชการ ให้คณะกรรมการแจ้งต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี และให้คณะกรรมการแจ้งผลการตรวจสอบดังกล่าวให้ผู้รับตรวจ หรือกระทรวงเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจ แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามกฎหมายหรือตามระเบียบแบบแผนที่ราชการหรือที่หน่วยรับตรวจกำหนดไว้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้วย

การดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนนำรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมาใช้เป็นหลักในการสอบสวนด้วย

เมื่อพนักงานสอบสวน ผู้รับตรวจ กระทรวงเจ้าสังกัด ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุมกำกับ หรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจตามวรรคหนึ่ง ดำเนินการ ไปประการใดแล้ว ให้แจ้งให้ คณะกรรมการทราบภายในทุกเก้าสิบวัน

ในกรณีที่พนักงานสอบสวน ผู้รับตรวจ กระทรวงเจ้าสังกัด ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุม กำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาอันสมควร ให้คณะกรรมการรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและคณะรัฐมนตรี

มาตรา 47 ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะมีผู้กระทำการ โดยมิชอบ เป็นเหตุให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์ของหน่วยรับตรวจต้องเสียหายหรือให้ ประโยชน์น้อยกว่าที่ควร สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อรายงานให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และ คณะรัฐมนตรีทราบ

มาตรา 48 ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอ ต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

รายงานผลการปฏิบัติงานจะต้องรายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญในทุกด้าน เว้นแต่ใน เรื่องหรือข้อที่ตรวจพบนั้น ผู้ว่าการ โดยการปรึกษากับคณะกรรมการเห็นว่าควรแก่การรักษาไว้ เป็นความลับหรือมีกฎหมายห้ามมิให้เปิดเผย

รายงานดังกล่าวเมื่อผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต่อสาธารณชนได้

มาตรา 49 ในกรณีที่ปรากฏว่ามีความจำเป็นหรือเหมาะสมเพื่อให้สภา ผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีได้ทราบผลการตรวจสอบได้ทันเหตุการณ์ สำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดินจะทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และ คณะรัฐมนตรี เป็นรายงานระหว่างปีเมื่อสิ้นสุดงานตรวจสอบเฉพาะกรณีก็ได้ แล้วให้นำมาตรา 48 วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา 50 เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับรายงานตาม มาตรา 47 มาตรา 48 หรือมาตรา 49 แล้ว ให้จัดส่งรายงานดังกล่าวไปยังคณะกรรมการธิการของสภา ผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการธิการของวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผล การใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา 51 ในการตรวจสอบตามมาตรา 39(2)(ก) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอาจว่าจ้างที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือสำนักงานเอกชนที่เป็นที่ยอมรับแห่งวิชาชีพ ให้ดำเนินการตามเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินก็ได้

ให้ผู้ว่าการเป็นผู้กำหนดค่าจ้างหรือค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 52 นอกจากอำนาจหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณการเงินและการคลัง และการดำเนินการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและขอบเขตหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าว

(2) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การโอน การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน ค่าตอบแทนพิเศษ การออกจากราชการ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษสำหรับข้าราชการ และลูกจ้างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(3) การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(4) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(5) การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตามแต่จะมอบหมาย

(6) การบริหารจัดการงบประมาณและการพัสดุของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(7) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(8) การรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(9) การกำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งการกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกาย และการจัดสวัสดิการ หรือการสงเคราะห์อื่นของ ลูกจ้างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 53 การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ คำว่า "ก.ศ." ให้หมายถึง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคำว่า "ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี" ให้หมายถึงสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 54 อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้นำกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้แก่ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 55 การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(1) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินหรือเทียบเท่า ให้ประธานกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(2) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น ให้ผู้ว่าการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

มาตรา 56 การโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอาจกระทำได้อัตโนมัติโดยผู้มีอำนาจสั่งบรรจุทำความตกลงกับเจ้าสังกัดแล้ว เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับใด และได้รับเงินเดือนเท่าใดให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะได้รับจะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีคุณวุฒิ ความสามารถ และความชำนาญงานในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาราชการหรือเวลาทำงานของผู้ซึ่งโอนมาตามวรรคหนึ่งในขณะที่เป็นข้าราชการนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ

การโอนข้าราชการการเมืองและข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการมา

เป็นข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะ
กระทำมิได้

มาตรา 57 ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้แก่บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและ
แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่า
ด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน

มาตรา 58 ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของ
คณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่คณะกรรมการ และ
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่าง
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีอาจความเห็น
เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของคณะกรรมการ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไว้ใน
รายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของคณะกรรมการ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อสภา
ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยให้แนบความเห็นของคณะกรรมการร่วมไปด้วย

มาตรา 59 ในการตรวจสอบการรับจ่ายเงินและทรัพย์สิน บัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือ
หลักฐานอื่นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา
นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันแต่งตั้งผู้ตรวจสอบจำนวนหนึ่งและ
รายงานผลการตรวจสอบให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีทราบ

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา 39(2)(ก) มาตรา 42 มาตรา 44 มาตรา 45
มาตรา 46 และมาตรา 47 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 60 นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงิน
แผ่นดินอาจมีรายได้ดังนี้

(1) เงินค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการตรวจสอบบัญชีหรือการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่
บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(2) ทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(3) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

รายได้ตาม (1) (2) และ (3) ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่า
ด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและให้ใช้จ่ายเงินรายได้ดังกล่าวเพื่อ

ประโยชน์ในการพัฒนาการตรวจสอบและเพื่อเป็นสิ่งจูงใจและตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามผลงานและความสามารถ ทั้งนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่ผู้อุทธรณ์ได้กำหนดเงื่อนไขไว้เป็นประการอื่น

การใช้จ่ายเงินรายได้ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 61 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ว่าการและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 4

บทกำหนดโทษ

มาตรา 62 ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือผู้ว่าการ และมีใช่เป็นการกระทำตามที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือได้สวนหรือเพื่อประโยชน์แก่ราชการหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 63 ผู้รับตรวจหรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุมกำกับหรือรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจผู้ใด ละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา 44 มาตรา 45 หรือมาตรา 46 ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

มาตรา 64 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 17 หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อขวงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามมาตรา 42 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 65 ผู้ใดครอบครองหรือรักษาทรัพย์สิน บัญชี ทะเบียน เอกสารหรือหลักฐานอื่นใดที่ผู้ว่าการหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบยึดอายัด หรือเรียกให้ส่ง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา 66 ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการตามมาตรา 8 ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

กำหนดวันดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้หมายถึงวันในสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา 67 ในกรณีที่มีการสรรหากรรมการในระหว่างที่ยังไม่มีประธานศาลปกครองสูงสุด ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการตามมาตรา 8(1) มีจำนวนสิบสี่คน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน และผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน เป็นกรรมการสรรหา

มาตรา 68 ให้กรรมการซึ่งวุฒิสภามาตรา 315 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีมติเลือก มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเพียงสามปี

มาตรา 69 การตรวจสอบตามพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522 ที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้กระทำมาก่อนและหรืออยู่ในระหว่างการดำเนินการของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตรวจสอบต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 70 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแบ่งส่วนราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 71 ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือของผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้

บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีระเบียบประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ออกใช้บังคับ

มาตรา 72 บรรดากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ให้ถือว่าบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้นอ้างถึงคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 73 ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ข้าราชการลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติการตรวจเงิน พ.ศ.2522 ไปเป็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการและลูกจ้างที่โอนไปตามวรรคหนึ่งดำรงตำแหน่งและได้รับเงินเดือนและสิทธิประโยชน์อื่นรวมทั้งเงินประจำตำแหน่งไม่ต่ำกว่าเดิม

มาตรา 74 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522 ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ โดยที่มาตรา 312 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การตรวจเงินแผ่นดินกระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ และเป็นกลาง และให้

การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหาและการเลือก และการพ้นจากตำแหน่งของ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นไปตาม กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งมาตรา 333 บัญญัติให้กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงิน แผ่นดินในการวางแผนนโยบาย การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การกำหนดโทษปรับ ทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยและงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็น องค์กรสูงสุด และการพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินรวมทั้งการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ตลอดจนการจัด ให้มีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่น และมาตรา 329 บัญญัติให้ ดำเนินการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้

VI

ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง

พ.ศ.2520

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21(2) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการ
งบประมาณ พ.ศ.2502 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยความเห็นชอบของ
คณะรัฐมนตรี กำหนดระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังที่เป็นงบประมาณรายจ่ายไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. 2520"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2520 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ.2505 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2505

(2) ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2509 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2509

(3) ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2511 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2511

(4) ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2515

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือความตกลงอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้
หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดแห่งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนกลาง ในภูมิภาค หรือในต่างประเทศและให้หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานครด้วย

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"ส่วนราชการผู้เบิก" หมายความว่า ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งเบิกเงินกับ กรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี

"เจ้าของงบประมาณ" หมายความว่า ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับ งบประมาณรายจ่ายไม่ว่าจะเป็นงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ นั้น ๆ โดยเฉพาะ หรือเป็นงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้ในงบกลาง และให้หมายความรวมถึง ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เบิกจ่ายเงินแทนเจ้าของงบประมาณด้วย

"ผู้ว่าราชการจังหวัด" หมายความว่า รวมถึงนายอำเภอที่ตั้งสำนักงานคลังอำเภอด้วย

"สำนักงานคลังจังหวัด" หมายความว่า รวมถึงสำนักงานคลังอำเภอด้วย

"คลังจังหวัด" หมายความว่า รวมถึงคลังจังหวัด (อำเภอ) ด้วย

"หัวหน้ากองคลัง" หมายความว่า รวมถึงผู้อำนวยการกองคลังหัวหน้าแผนกคลัง หรือ ตำแหน่งอื่นใดซึ่งปฏิบัติงานมีลักษณะเช่นเดียวกันด้วย

"สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน" หมายความว่า รวมถึงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ภูมิภาคด้วย

"เงินประจำงวด" หมายความว่า เงินประจำงวดที่เจ้าของงบประมาณ หรือส่วน ราชการในสังกัดได้อนุมัติให้เบิกกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด

"หมวดรายจ่าย" หมายความว่า วัตถุประสงค์ของรายจ่ายของส่วนราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ

"อนุมัติฎีกา" หมายความว่า อนุญาตให้จ่ายเงินจากคลัง

"หลักฐานการจ่าย" หมายความว่า หลักฐานแสดงว่าได้มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับ หรือเจ้าหน้าที่ตามข้อผูกพันถูกต้องแล้ว

"ใบสำคัญคู่จ่าย" หมายความว่า หลักฐานการจ่ายที่เป็นใบเสร็จรับเงิน หลักฐาน ของธนาคารแสดงการจ่ายเงินแก่เจ้าหน้าที่ หรือหลักฐานการนำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของผู้รับที่ ธนาคาร และให้รวมถึงใบนำส่งเงินต่อคลังด้วย

"เงินยืม" หมายความว่า เงินที่ส่วนราชการจ่ายให้แก่บุคคลใดยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการหรือปฏิบัติราชการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายหรือเงินทรงพระราชการ

"ปี" หมายความว่า ปีงบประมาณ

"รับเงินจากคลัง" หมายความว่า รับแจ้งการเครดิตบัญชีเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาของธนาคารแห่งประเทศไทย สาขานาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ธนาคารที่กระทรวงการคลังอนุญาตหรือรับเงินจากสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี

ข้อ 5 บรรดาแบบพิมพ์ เอกสาร สมุดบัญชี ที่ใช้ในการเบิกและจ่ายเงิน ตลอดจนวิธีให้เป็นไปตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ข้อ 6 การเบิกเงินในกรณีที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือในกรณีที่เจ้าของงบประมาณไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในระเบียบนี้ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดของเจ้าของงบประมาณ ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ข้อ 7 ในกรณีที่เจ้าของงบประมาณมีปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้วินิจฉัย

ถ้าเจ้าของงบประมาณไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยนั้น ก็ให้รายงานให้กระทรวงเจ้าสังกัดเสนอคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด 2

การโอนเงินจัดสรร

ข้อ 8-12 ยกเลิก

หมวด 3 การเบิกเงิน

ส่วนที่ 1 สถานที่เบิกเงิน

ข้อ 13 ส่วนราชการในส่วนกลางให้เบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ส่วนราชการในภูมิภาคให้เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด

หน่วยงานสังกัดส่วนกลางแต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาค จะเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัดก็ได้

ในกรณีจำเป็น เจ้าของงบประมาณจะขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังขอปฏิบัติเป็นอย่างอื่นก็ได้

ส่วนที่ 2 ผู้เบิกเงิน

ข้อ 14 การเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง

(1) ให้หัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งหัวหน้ากองคลังเป็นผู้เบิกและผู้เบิกจะมอบหมายให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไปในส่วนราชการนั้น โดยความเห็นชอบของหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้เบิกแทนได้อีกไม่เกินสองคน

(2) ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเงิน ซึ่งได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลัง

(3) รัฐวิสาหกิจ ให้หัวหน้ารัฐวิสาหกิจ แต่งตั้งพนักงานที่เป็นหัวหน้าหน่วย ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน หรือการบัญชีในรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้เบิก และผู้เบิกจะมอบหมายให้

พนักงานรัฐวิสาหกิจโดยความเห็นชอบของหัวหน้ารัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้เบิกแทนได้อีกไม่เกินสองคน

ข้อ 15 การเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด

(1) ให้หัวหน้าส่วนราชการในภูมิภาคเป็นผู้เบิก และหัวหน้าส่วนราชการในภูมิภาคจะมอบหมายให้ข้าราชการในส่วนราชการนั้นเป็นผู้เบิกแทนได้อีกหนึ่งคน

(2) หน่วยงานสังกัดส่วนราชการส่วนกลาง แต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาค ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นผู้เบิก และหัวหน้าหน่วยงานนั้นจะมอบหมายให้ข้าราชการในหน่วยงานนั้นเป็นผู้เบิกแทนได้อีกหนึ่งคน

(3) รัฐวิสาหกิจ ให้หัวหน้ารัฐวิสาหกิจในส่วนภูมิภาคแต่งตั้งพนักงานที่เป็นหัวหน้าหน่วยซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินหรือการบัญชีในรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้เบิก และผู้เบิกจะมอบหมายให้พนักงานในรัฐวิสาหกิจโดยความเห็นชอบของหัวหน้ารัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้เบิกแทนได้อีกหนึ่งคน

ข้อ 16 ส่วนราชการผู้เบิกจะต้องส่งตัวอย่างลายมือชื่อผู้เบิกหรือผู้เบิกแทนตามข้อ 14 หรือข้อ 15 ให้กรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี ตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ในกรณีผู้เบิกได้มอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้เบิกแทนตามข้อ 14 หรือข้อ 15 ให้ส่วนราชการผู้เบิกส่งสำเนาหลักฐานการมอบหมายที่เป็นหนังสือให้กรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณีทราบทุกครั้ง

ข้อ 16 ทวิ ในกรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องแต่งตั้งผู้เบิกเงินนอกเหนือจากที่กำหนดตามข้อ 14 หรือข้อ 15 ให้ขอทำความตกลงกับกรมบัญชีกลาง

ข้อ 16 ตริ เงินประจำงวดที่เจ้าของงบประมาณได้รับอนุมัติให้เบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี ถ้าเจ้าของงบประมาณประสงค์จะแบ่งเงินประจำงวดให้ส่วนราชการผู้เบิกมากกว่าหนึ่งแห่ง หรือจะเปลี่ยนแปลงส่วนราชการผู้เบิกแตกต่างไปจากที่สำนักงบประมาณกำหนดก็ได้ ให้เจ้าของงบประมาณขอทำความตกลงกับกรมบัญชีกลาง

ข้อ 16 จัตวา ส่วนราชการใดประสงค์จะให้ส่วนราชการในสังกัดที่ตั้งขึ้นใหม่เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณขอทำความตกลงกับกรมบัญชีกลาง

ข้อ 17 เจ้าของงบประมาณจะมอบหมายให้ส่วนราชการอื่นเป็นผู้เบิกเงินแทนก็ได้ โดยขอทำความตกลงกับกรมบัญชีกลาง

ส่วนที่ 3

วิธีการเบิกเงิน

ข้อ 18 การเบิกเงินกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด ให้กระทำได้เฉพาะภายในวงเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติให้เบิกกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี ยกเว้นเงินงบประมาณรายจ่าย และเงินงบกลาง รายการดังต่อไปนี้

- (1) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ เฉพาะกรณีขอเบิกกับสำนักงานคลังจังหวัด
- (2) เงินงบกลาง รายการดังต่อไปนี้
  - ก. เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ
  - ข. เงินช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้าง
  - ค. เงินช่วยค่าครองชีพข้าราชการและลูกจ้าง
  - ง. ค่าทดแทนสำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ

การเบิกเงินตาม (1)(2) ให้เบิกได้ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับมติคณะรัฐมนตรี หรือตามที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง

ข้อ 19 การขอเบิกเงินทุกกรณีให้ระมัดระวังประสงคที่จะนำเงินนั้น ไปจ่ายและห้ามมิให้ขอเบิกเงินจนกว่าจะถึงกำหนด หรือใกล้จะถึงกำหนดจ่ายเงิน

ข้อ 20 การขอเบิกเงินงบประมาณรายจ่ายปีใด ให้วางฎีกาได้จนถึงวันทำการสุดท้ายของปีนั้น

ในกรณีที่ได้มีการกันเงินไว้เบิกเหลือมปี ให้วางฎีกาได้จนถึงวันทำการสุดท้ายของระยะเวลาการเบิกเงินที่กันไว้เบิกเหลือมปี

ข้อ 21 เงินประเภทใด ซึ่งโดยลักษณะจะต้องจ่ายประจำเดือน ในวันสิ้นเดือน โดยปกติให้วางฎีกาภายในวันที่สิบห้าของเดือนนั้น เว้นแต่เงินที่ขอเบิกไปจ่ายให้แก่ข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ

ข้อ 22 การซื้อ เช่าทรัพย์สินหรือจ้างทำของ ให้ส่วนราชการผู้เบิกรับดำเนินการเบิกเงินจากคลังโดยเร็วอย่างช้าไม่เกินห้าวันทำการนับจากวันที่ได้ตรวจรับทรัพย์สินหรือตรวจรับงานถูกต้องแล้ว หรือนับจากวันที่ได้รับใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการจากหน่วยงานย่อย

ข้อ 23 โดยปกติค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปีใด ให้เบิกจากเงินงบประมาณรายจ่ายของปีนั้นไปจ่าย

หากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถเบิกจากเงินงบประมาณรายจ่ายของปีนั้นได้ทันที ก็ให้นำมาเบิกจากเงินงบประมาณรายจ่ายของปีถัดไปได้อีกหนึ่งปี แต่ค่าใช้จ่ายนั้นจะต้องไม่เป็นการก่อหนี้ผูกพันเกินงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติ และให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 24 ค่าใช้จ่ายเงินงบกลางรายการเงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญเงินช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้าง ค่าทดแทนสำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศหรือรายการอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด ถ้าค้างเบิกให้นำมาเบิกจากเงินงบกลางรายการนั้น ๆ ของปี ต่อ ๆ ไปได้

ข้อ 25 เงินที่เบิกไปเพื่อจ่ายให้ยืม ถ้าจำเป็นต้องจ่ายติดต่อกับเกี่ยวไปถึงปีงบประมาณใหม่ จะเบิกเงินล่วงหน้าจากปีงบประมาณปัจจุบันไปจ่ายสำหรับระยะเวลาในปีใหม่ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นรายจ่ายของปีที่เบิกเงินงบประมาณ ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการไม่เกิน 60 วัน
- (2) สำหรับปฏิบัติราชการอื่น ๆ ไม่เกิน 15 วัน

ข้อ 26 ค่าใช้จ่ายตามประเภทที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นค่าใช้จ่ายประจำหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้ถือว่าค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้นเมื่อเจ้าของงบประมาณได้รับแจ้งให้ชำระหนี้และให้นำมาเบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับแจ้งให้ชำระหนี้ได้

ข้อ 27 ยกเว้นกรณีที่กำหนดในข้อ 30 การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและจำนวนเงินเป็นรายประเภทในฎีกาขอเบิกเงิน และให้ผู้เบิกรับรองด้านหลังฎีกาว่าการเบิกเงินตามฎีกาได้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุถูกต้องแล้ว และมีหนี้ผูกพันที่ถึงกำหนดหรือใกล้จะถึงกำหนดที่จะต้องจ่ายเงิน โดยให้ผู้เบิกลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ 28-29 ยกเลิก

ข้อ 30 การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าซื้อที่ดิน ให้มีสัญญาจะซื้อจะขายประกอบฎีกาด้วย ซึ่งจะเป็นภาพถ่ายหรือสำเนาซึ่งผู้เบิกลงลายมือชื่อรับรองก็ได้

ข้อ 31 การเบิกเงินในหมวดเงินอุดหนุน ซึ่งมีรายละเอียดเช่นเดียวกับรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์หรือหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะจะมีเงินสมทบหรือไม่ก็ตาม ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในข้อ 27 และข้อ 30 แล้วแต่กรณีโดยอนุโลม

ข้อ 32 การเบิกเงิน เพื่อจ่ายชำระหนี้ผูกพันเป็นเงินตราต่างประเทศให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีชำระหนี้ผูกพันเป็นเงินบาท โดยให้ส่วนราชการติดต่อขอซื้อเงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์โดยตรง

ข้อ 33 การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินยืมให้แก่บุคคลใด ให้ระบุชื่อผู้ยืมประเภทค่าใช้จ่ายและหลักฐานการอนุมัติ ไว้ในฎีกาขอเบิกเงินด้วย

ข้อ 33 ทวิ การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินยืมให้แก่บุคคลใดในสังกัดยืมเพื่อปฏิบัติราชการ ให้กระทำได้เฉพาะหมวดรายจ่ายต่อไปนี้

(1) หมวดค่าจ้างชั่วคราว สำหรับค่าจ้างซึ่งไม่มีกำหนดจ่ายเป็นงวดแน่นอนเป็นประจำ แต่จำเป็นต้องจ่ายให้ลูกจ้างแต่ละวัน หรือแต่ละคราวเมื่อเสร็จงานที่จ้าง

(2) หมวดค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ

(3) หมวดค่าสาธารณูปโภค เฉพาะค่าไปรษณีย์โทรเลข

(4) งบกลางเฉพาะที่จ่ายเป็นเงินสวัสดิการ เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร หรือเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว สำหรับลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งไม่มีกำหนดจ่ายค่าจ้างเป็นงวดแน่นอนเป็นประจำแต่จำเป็นต้องจ่ายแต่ละวันหรือแต่ละคราวเมื่อเสร็จงานที่จ้าง

(5) เงินหมวดอื่น ๆ ที่จ่ายในลักษณะเช่นเดียวกันกับ (1)-(3)

ข้อ 34 การเบิกเงินประเภทใด ซึ่งได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังหรือคณะรัฐมนตรีให้เบิกจ่ายได้เป็นกรณีพิเศษ ให้แนบภาพถ่ายหรือสำเนาหนังสืออนุมัตินั้น ไปพร้อมกับฎีกาขอเบิกเงินด้วย

ข้อ 35 การเบิกเงินเดือน ค่าจ้าง เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน เงินค่าเช่าบ้านข้าราชการหรือการเบิกเงินอื่นใดนอกจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 36 การเบิกเงินทุกกรณี ถ้าผู้เบิกมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องหักภาษีใด ๆ ไว้ ณ ที่จ่าย ให้เบิกและหักภาษีโดยวิธีเบ็ดเสร็จส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ไว้ในฎีกาขอเบิกเงินนั้นด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่ได้มีการหักภาษีไว้แล้ว

ข้อ 37 ฎีกาขอเบิกเงินจะต้องพิมพ์ หรือเขียนด้วยหมึกที่ลบได้ยาก จำนวนเงินที่ขอเบิก ทั้งตัวเลขและตัวอักษรจะต้องพิมพ์หรือเขียนให้ชัดเจน ห้ามขูดลบ หากผิดพลาดก็ให้แก้ไขโดยวิธี ขีดฆ่าแล้วพิมพ์หรือเขียนใหม่ทั้งจำนวน แล้วให้ผู้เบิกลงลายมือชื่อรับรองการขีดฆ่านั้นด้วย

ข้อ 38 การพิมพ์ หรือเขียนจำนวนเงินในฎีกาขอเบิกเงินที่เป็นตัวอักษรให้พิมพ์ หรือเขียน จำนวนเงินที่ขอเบิกให้ขีดคำว่า "ตัวอักษร" หรือขีดเส้นหน้าจำนวนเงินอย่าให้มีช่องว่างที่จะพิมพ์ หรือเขียนจำนวนเงินเพิ่มเติมให้สูงขึ้นได้

ข้อ 39 การเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้ส่วนราชการผู้เบิกเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับ เงินงบประมาณรายจ่ายหนึ่งบัญชี และเงินนอกงบประมาณหนึ่งบัญชี แล้วแจ้งเลขที่บัญชีให้ กรมบัญชีกลางทราบ

(2) ให้ผู้เบิกแสดงไปในฎีกาขอเบิกเงินให้ทราบว่า จำนวนเงินที่ขอเบิกจะให้โอน เข้าบัญชีเงินฝากเลขที่ใด

(3) ให้ส่วนราชการผู้เบิกยื่นฎีกาทั้งหมดต่อกรมบัญชีกลาง พร้อมกับสมุดคู่มือวาง ฎีกา เมื่อกรมบัญชีกลางได้ประทับเลขที่รับฎีกา และลงลายมือชื่อรับฎีกาในสมุดคู่มือวางฎีกาแล้ว จะคืนสมุดคู่มือวางฎีกาให้แก่ส่วนราชการผู้เบิกเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน

(4) เมื่อได้ออมนัติฎีกา และส่งจ่ายเงินตามฎีกานั้นเข้าบัญชีเงินฝากของส่วน ราชการผู้เบิกที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว กรมบัญชีกลางจะส่งคืนคู่มือรับฎีกาพร้อมด้วยใบแจ้ง การเครดิตบัญชีให้ส่วนราชการผู้เบิกทราบ

ข้อ 40 ยกเว้นกรณีที่กำหนดในข้อ 40 ทวิ และข้อ 42 การเบิกเงินกับสำนักงานคลัง จังหวัด ให้ส่วนราชการผู้เบิกขอรับเงินผ่านสาขาธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจในเขตท้องที่อำเภอที่ตั้ง สำนักงานคลังจังหวัดหรือธนาคารที่กระทรวงการคลังอนุญาต ธนาคารใดธนาคารหนึ่ง หรือหลาย ธนาคารก็ได้ โดยให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้ส่วนราชการผู้เบิก เปิดบัญชีเงินฝากกับสาขาของธนาคารที่ประสงค์จะ จ่ายเงินผ่านสำหรับเงินงบประมาณหนึ่งบัญชี และเงินนอกงบประมาณหนึ่งบัญชี แล้วแจ้งชื่อ บัญชีและเลขที่บัญชีให้สำนักงานคลังจังหวัดที่จะเบิกเงินทราบ

(2) ให้ส่วนราชการผู้เบิกแสดงในฎีกาขอเบิกเงินให้ทราบว่าจำนวนเงินที่ขอเบิก จะให้โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารใด เลขที่ใด

(3) ให้ส่วนราชการผู้เบิกขึ้นฎีกาทันทีส่งต่อสำนักงานคลังจังหวัด พร้อมกับสมุดคู่มือวางฎีกาและเมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคลังจังหวัดได้ประทับเลขที่รับฎีกา และลงลายมือชื่อในสมุดคู่มือวางฎีกาแล้ว จะคืนสมุดคู่มือวางฎีกาให้ส่วนราชการผู้เบิกเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน

(4) เมื่อได้อนุมัติฎีกาแล้ว คลังจังหวัดจะแจ้งให้สาขาของธนาคาร ที่ส่วนราชการผู้เบิกเปิดบัญชีเงินฝาก เครดิตบัญชีเงินฝากของส่วนราชการตามจำนวนเงินที่ขอเบิกนั้น และจะส่งคู่มือฎีกาพร้อมด้วยใบนำฝากเงินเข้าบัญชีให้ส่วนราชการผู้เบิก

ข้อ 40 ทวิ การเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัดในจังหวัดที่มีสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งอยู่ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 41 เมื่อส่วนราชการผู้เบิกได้รับแจ้งการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากตามข้อ 39 หรือข้อ 40 แล้วแต่กรณีแล้ว ให้ผู้เบิกหรือผู้ที่ผู้เบิกมอบหมายลงวันเดือน ปี ที่ได้รับแจ้งพร้อมกับลงลายมือชื่อรับแจ้งการโอนเงินในสมุดคู่มือวางฎีกาไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ 42 การเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด เพื่อจ่ายให้แก่ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือผู้รับบำนาญหรือเบี้ยหวัด หรือเพื่อชดใช้เงินทดรองราชการ หากส่วนราชการผู้เบิกที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในบริเวณศาลากลางจังหวัด หรือบริเวณที่ว่าการอำเภอ ประสงค์ขอรับเงินเป็นเงินสด ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้ส่วนราชการผู้เบิกขึ้นฎีกาทันทีส่งต่อสำนักงานคลังจังหวัดพร้อมทั้งสมุดคู่มือวางฎีกา เมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคลังจังหวัดได้ประทับเลขที่รับฎีกาและลงลายมือชื่อในสมุดคู่มือฎีกาแล้วจะคืนสมุดคู่มือวางฎีกาพร้อมกับคู่มือฎีกาให้ส่วนราชการเก็บไว้เป็นหลักฐาน

(2) เมื่อได้อนุมัติฎีกาแล้ว คลังจังหวัดจะจ่ายเงินตามฎีกาให้แก่ผู้เบิก หรือผู้รับมอบฉันทะจากผู้เบิกเป็นเงินสด และให้ผู้เบิกหรือผู้รับมอบฉันทะจากผู้เบิกลงลายมือชื่อรับเงินในฎีกาขอเบิกเงินนั้นและในสมุดคู่มือวางฎีกาไว้เป็นหลักฐาน

ส่วนที่ 4

การเบิกเงินของส่วนราชการที่มีสำนักงานในต่างประเทศ

ข้อ 43 เจ้าของงบประมาณที่มีสำนักงานในต่างประเทศ จะเบิกเงิน ไปซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อส่งไปให้สำนักงานในต่างประเทศในสังกัดใช้จ่ายก็ให้กระทำได้โดยให้ปฏิบัติดังนี้

(1) สำหรับรายจ่ายในงวดแรกของปี ให้ปฏิบัติตามระเบียบเงินทุนตรง
ค่าใช้จ่ายในต่างประเทศ

(2) สำหรับรายจ่ายในงวดต่อ ๆ ไป เมื่อเจ้าของงบประมาณได้รับเงินประจำงวด
แล้ว ให้วางฎีกาขอเบิกเงินประจำงวดนั้น นำไปซื้อเงินตราต่างประเทศส่งให้สำนักงานใน
ต่างประเทศได้ทั้งจำนวน แต่ในกรณีที่เห็นสมควรกระทรวงการคลังจะกำหนดให้เบิกเป็นงวด ๆ
ตามความจำเป็นก็ได้

ข้อ 44 เงินที่ส่งไปจ่ายทางสำนักงานในต่างประเทศ ตามข้อ 43 เมื่อสิ้นปีแล้ว หากมี
เหลืออยู่ก็ให้นำส่งเจ้าของงบประมาณภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปี เว้นแต่ในกรณีที่มิพินี้
ผูกพันเนื่องจากได้ซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของไว้แล้ว หรือไม่ได้มีการก่อหนี้ผูกพัน แต่มีความ
จำเป็นจะต้องเก็บเงินไว้จ่ายภายหลังสิ้นปีและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
แล้ว ก็ให้เก็บเงินไว้จ่ายต่อไปได้ภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง หลังจาก
นั้นแล้วก็ให้นำเงินส่งคืนเจ้าของงบประมาณภายในสามสิบวัน การนำส่งจะขอทำความตกลงกับ
กระทรวงการคลัง ขอนำส่งโดยวิธีเบิกหักผลส่งก็ได้

ข้อ 45 เงินที่ได้รับคืนจากสำนักงานในต่างประเทศ ตามข้อ 44 ให้เจ้าของงบประมาณ
ดำเนินการขายเงินตราต่างประเทศตามระเบียบว่าด้วยการนำเงินส่งคลัง แล้วนำส่งคลังเป็นเงิน
รายได้แผ่นดิน ประเภทเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน โดยด่วน

หมวด 4

การตรวจและอนุมัติฎีกา

ส่วนที่ 1

ข้อ 46 การตรวจฎีกากรณีที่เบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ให้เป็นหน้าที่ของอธิบดี
กรมบัญชีกลางหรือผู้ที่อธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมาย

ในกรณีเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ให้คลังจังหวัดหรือผู้ที่คลังจังหวัด
มอบหมายเป็นผู้ตรวจฎีกา

ข้อ 47 การตรวจฎีกา เมื่อเป็นที่พอใจในสาระสำคัญต่อไปนี้แล้ว ให้เสนอผู้มีอำนาจเพื่ออนุมัติฎีกา

- (1) มีลายมือชื่อผู้เบิกเงินถูกต้องตามตัวอย่าง
- (2) มีหนี้ผูกพัน หรือมีความจำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินและถึงกำหนด หรือใกล้จะถึงกำหนดที่จะต้องจ่ายเงิน หรือมีคำรับรองของผู้เบิกตามที่กำหนดไว้ในข้อ 27 แล้วแต่กรณี
- (3) มีเงินประจำงวดเพียงพอหรือมีคำสั่งอนุญาตของกระทรวงการคลังและมีรายการถูกต้อง

ข้อ 48 ฎีกาหรือเอกสารประกอบฎีกาฉบับใด ไม่ถูกต้องในสาระสำคัญตามข้อ 47 ให้ผู้ตรวจฎีกาแจ้งให้ผู้เบิกทราบเพื่อดำเนินการแก้ไข ถ้าผู้เบิกไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในสามวันทำการ นับจากวันที่ได้รับทราบ ให้ผู้ตรวจฎีกาคืนฎีกา

ในกรณีที่ฎีกามีข้อผิดพลาดเล็กน้อย ซึ่งมีใช้สาระสำคัญหรือจำนวนเงินที่ขอเบิก ผู้ตรวจฎีกาจะแก้ไขให้ถูกต้องแล้วแจ้งผู้เบิกทราบก็ได้

ส่วนที่ 2

การอนุมัติฎีกา

ข้อ 49 อนุมัติฎีกา

- (1) กรณีเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางหรือผู้ที่อธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมาย ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไปเป็นผู้อนุมัติ
- (2) กรณีเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือคลังจังหวัด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นผู้อนุมัติ เว้นแต่ฎีกาของสำนักงานคลังจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้คลังจังหวัดอนุมัติฎีกาแทนมิได้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการอื่นเป็นผู้อนุมัติฎีกาของสำนักงานคลังจังหวัดแทนก็ได้

ในกรณีสำนักงานคลังจังหวัดใดมีการแบ่งสำนักงานคลังจังหวัด ออกเป็นสองที่ทำการแยกต่างหากจากกัน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคลังจังหวัด และผู้ช่วยคลังจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ สำนักงานคลังจังหวัดที่ได้แบ่งแยกออกไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นผู้อนุมัติ เว้นแต่ฎีกาของสำนักงานคลังจังหวัดที่ได้แบ่งแยกออกไปนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้คลังจังหวัด และผู้ช่วยคลังจังหวัดอนุมัติฎีกาแทนมิได้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้

หัวหน้าส่วนราชการอื่นเป็นผู้อนุมัติฎีกาของสำนักงานคลังจังหวัดที่ได้แบ่งแยกออกไปนั้นแทนก็ได้

ข้อ 50 การอนุมัติฎีกาจะกระทำได้เมื่อผู้อนุมัติฎีกาพอใจในสาระสำคัญตามที่กำหนดในข้อ 47 และผู้ตรวจฎีกาได้ลงลายมือชื่อตรวจฎีกานั้นแล้ว

ในกรณีที่ผู้อนุมัติฎีกามีเหตุผลสมควร จะอนุมัติฎีกาเป็นเงินจำนวนต่ำกว่าที่ขอเบิกก็ได้

ข้อ 51 สำหรับฎีกาเบิกเงินเป็นค่าซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของ ถ้าผู้ตรวจฎีการายงานว่าการเบิกเงินนั้นไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ แต่ผู้อนุมัติฎีกาเห็นว่าส่วนราชการผู้เบิกมีข้อผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้และมีเงินประจำงวดเหลือพอที่จะเบิกจ่ายได้และมีรายการถูกต้อง ก็ให้ผู้อนุมัติฎีกาได้แต่ให้รายงานข้อบกพร่องนั้นต่อกระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาและแจ้งให้กระทรวงเจ้าสังกัดของส่วนราชการผู้เบิกเงินนั้นทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ 52 การอนุมัติฎีกาเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของ ในกรณีที่ไม่มีเหตุทักท้วง ให้ดำเนินการให้เสร็จภายในสามวันทำการถัดจากวันรับฎีกา ในกรณีที่มีเหตุทักท้วง ให้ดำเนินการให้เสร็จภายในสองวันทำการถัดจากวันที่ผู้เบิกได้แก้ไขถูกต้องแล้ว

หมวดที่ 5

การจ่ายเงิน

ส่วนที่ 1

การจ่ายเงิน

ข้อ 53 เจ้าของงบประมาณจะจ่ายเงิน หรือก้อหนี้ผูกพันได้แต่เฉพาะตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีอนุญาตให้จ่ายได้หรือตามที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง

การได้รับเงินจากคลังไปแล้วไม่ปลดเปลื้องความรับผิดชอบของเจ้าของงบประมาณที่จะต้องดูแลให้มีการจ่ายเงินหรือก้อหนี้ผูกพันเป็นไปตามวรรคแรก

ข้อ 54 เงินที่ขอเบิกจากคลังเพื่อการใด ให้นำไปจ่ายได้เฉพาะเพื่อการนั้นเท่านั้น จะนำไปจ่ายเพื่อการอื่นไม่ได้

ข้อ 55 ยกเลิก

ข้อ 56 วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนเช็คส่งจ่ายเงินและหลักฐานการจ่าย ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ

ส่วนที่ 2

การจ่ายเงินยืม

ข้อ 57 การจ่ายเงินยืม จะกระทำได้เฉพาะกรณีที่ผู้ยืม ได้ทำสัญญาการยืมเงิน และรับรองว่าจะปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ และจะนำใบสำคัญคู่จ่ายที่ถูกต้องรวมทั้งเงินเหลือจ่ายส่งใช้คืนตามที่กำหนดในข้อ 62 ถ้าไม่ส่งตามกำหนดก็จะชดใช้เงิน หรือยินยอมให้ทางราชการหักเงินเดือน ค่าจ้างเบี้ยหวัด บำนาญ หรือเงินอื่นใด อันจะพึงได้รับจากทางราชการชดใช้เงินยืมนั้นและผู้มีอำนาจได้อนุมัติให้จ่ายเงินยืมตามใบยืมนั้นแล้วเท่านั้น

ข้อ 58 การจ่ายเงินยืมในกรณีที่ผู้ยืม ไม่มีเงินใด ๆ อันจะพึงได้รับจากทางราชการที่จะหักส่งใช้คืนเงินยืมได้ ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมกำหนดให้ผู้ยืมหาหลักทรัพย์มาวางเป็นประกัน หรือหาบุคคลที่มีหลักฐานมาทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อส่วนราชการผู้ให้ยืม

ข้อ 59 สัญญาการยืมเงิน สัญญาวางหลักทรัพย์ และสัญญาค้ำประกัน ให้เป็นไปตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 60 ให้นำบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินยืม

(1) ส่วนราชการส่วนกลาง ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเป็นผู้อนุมัติ เว้นแต่ส่วนราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง

หน่วยงานสังกัดส่วนกลาง แต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาค หรือแยกต่างหากจากกระทรวง ทบวง กรม หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ จะมอบหมายให้หัวหน้าหน่วยงานนั้น ซึ่งเป็นผู้เบิกเงินเป็นผู้อนุมัติการจ่ายเงินยืมก็ได้

(2) ส่วนราชการในภูมิภาค ให้หัวหน้าส่วนราชการผู้เบิกเป็นผู้อนุมัติ แต่สำหรับการยืมเงินของหัวหน้าส่วนราชการผู้เบิกเอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ

ข้อ 61 การจ่ายเงินยืมเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร ให้จ่ายได้ สำหรับระยะเวลาไม่เกินหกสิบวัน หากจำเป็นจะต้องจ่ายเกินกว่ากำหนดดังกล่าว จะต้องได้รับความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

ข้อ 62 เงินที่ยืมไป ให้ผู้ยืมส่งใบสำคัญคู่จ่ายและเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) ภายในกำหนดระยะเวลา ดังนี้

(1) กรณีเดินทางไปประจำต่างสำนักงาน หรือการเดินทางไปรับราชการประจำในต่างประเทศหรือกรณีเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ให้ส่งต่อส่วนราชการที่จ่ายเงินให้ยืม โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือธนาณัติ แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับจากวันได้รับเงิน

(2) กรณีเดินทางไปราชการอื่น รวมทั้งการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ให้ส่งต่อส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสิบห้าวันนับจากวันกลับมาถึง

(3) การยืมเงิน เพื่อปฏิบัติราชการนอกจากตาม (1) หรือ(2) ให้ส่งต่อส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสามสิบวันนับจากวันได้รับเงิน

ในกรณีที่ผู้ยืมได้ส่งใบสำคัญคู่จ่ายล้างเงินยืมแล้วมีเหตุต้องทักท้วง ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมแจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบโดยด่วน แล้วให้ผู้ยืมปฏิบัติตามคำทักท้วงภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับคำทักท้วง หากผู้ยืมมิได้ดำเนินการตามคำทักท้วง และไม่ได้ชี้แจงเหตุผลให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมทราบ ก็ให้ส่วนราชการดำเนินการตามข้อเจอนใจในใบยืม โดยถือว่าผู้ยืมยังมิได้ส่งใช้เงินยืมเท่าจำนวนที่ทักท้วงนั้น

หมวด 6

การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี

ข้อ 63 ส่วนราชการใดได้ก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ โดยสั่งซื้อ สั่งจ้างหรือการเช่าทรัพย์สินครั้งหนึ่งรายหนึ่งเป็นเงินตั้งแต่ห้าหมื่นบาทขึ้นไปถ้าเห็นว่าการเบิกเงินไปชำระหนี้ผูกพันนั้นไม่ทันสิ้นปี ก็ให้ขอกันเงินไว้เบิกเหลือมปีได้อีกหกเดือนปฏิทินนับจากวันสิ้นปี หรือภายในระยะเวลาที่ได้รับความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ในกรณีที่ไม่ได้ก่อกั้นผู้กักกัน แต่มีความจำเป็นจะต้องใช้จ่ายเงินนั้นต่อไปอีก ให้กระทรวงเข้าสังกัดขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ก็ให้ขอกันเงินไว้เบิกเหลือมปีตามวรรคแรกได้

ข้อ 64 การขอกันเงินไว้เบิกเหลือมปีตามข้อ 63 ให้ส่วนราชการผู้เบิกยื่นใบขอกันเงินตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดต่อกรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคลังจังหวัดแล้วแต่กรณีก่อนสิ้นปีอย่างน้อยสามสิบวัน เว้นแต่จะมีเหตุผลสมควร และอธิบดีกรมบัญชีกลาง หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมายสำหรับส่วนกลาง และผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับส่วนภูมิภาคจะอนุญาตให้ขยายเวลายื่นขอกันเงินได้เป็นพิเศษ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินวันทำการสุดท้ายของปีนั้น

ข้อ 65 ใบขอกันเงินให้แนบสัญญาซื้อ หรือสัญญาจ้าง หรือเอกสารอื่นที่แสดงสภาพหนี้ หรือหนังสือแจ้งการอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้กันเงินไว้เบิกเหลือมปีแล้วแต่กรณีไป เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

เอกสารหลักฐานดังกล่าวจะใช้ภาพถ่ายหรือสำเนาซึ่งผู้เบิกลงลายมือชื่อรับรองก็ได้

หมวด 7

การนำเงินที่เบิกส่งคืนคลัง

ข้อ 66 เงินที่เบิกจากคลัง ถ้าไม่ได้จ่ายหรือจ่ายไม่หมด ให้ส่วนราชการผู้เบิกนำส่งคืนคลังภายในสิบห้าวันทำการ นับจากวันรับเงินจากคลัง

เงินที่ได้จ่ายไปแล้วถ้ารับคืนให้ส่วนราชการผู้เบิกนำส่งคืนคลัง ภายในสิบห้าวันทำการนับจากวันที่ได้รับคืน

ข้อ 67 การนำเงินส่งคลัง ถ้านำส่งก่อนสิ้นปีหรือก่อนสิ้นระยะเวลาเบิกเงินที่กันไว้เบิกเหลือมปีให้นำส่งเป็นเงินเบิกเกินส่งคืน แต่ถ้านำส่งภายหลังกำหนดดังกล่าวให้นำส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน ประเภทเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน

หมวด 8

การส่งงบเดือน

ข้อ 68 เมื่อสิ้นเดือนหนึ่ง ๆ ให้ส่วนราชการผู้เบิกทำงบเดือน และหน้างบเดือนแสดงรายการเงินที่ได้รับจากคลัง และรายการจ่ายเงินนั้นพร้อมทั้งรวบรวมใบสำคัญคู่จ่าย เอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้และเอกสารอื่นใดที่กรมบัญชีกลางกำหนดส่ง ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบภายในวันสิ้นเดือนถัดไป เว้นแต่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจใดที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเห็นสมควรยกเว้น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะกำหนดให้ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจส่งเพียงหน้างบเดือน สำหรับหลักฐานการจ่ายให้เก็บรักษาไว้ที่หน่วยงานนั้นจนกว่าสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะตรวจสอบจนแล้วเสร็จก็ได้

แบบงบเดือนและหน้างบเดือน ให้เป็นไปตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ข้อ 69 ส่วนราชการที่เป็นสำนักงานในต่างประเทศ ให้ทำงบเดือนและรวบรวมใบสำคัญคู่จ่ายและเอกสารอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ ส่งให้ส่วนราชการผู้เบิกโดยด่วน โดยให้ส่งออกภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป ถ้ามีเหตุจำเป็นก็ให้ขยายเวลาออกไปได้จนถึงวันสิ้นเดือนของเดือนถัดไป

เมื่อส่วนราชการผู้เบิกได้รับงบเดือน และหลักฐานการจ่ายแล้ว ให้รีบส่งให้ถึงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภายในสิบห้าวันที่ได้รับงบเดือน แต่อย่างช้าไม่เกินหกสิบวันนับจากวันสิ้นเดือนของงบเดือนนั้น

แบบงบเดือนและหน้างบเดือน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 70 ในกรณีที่ส่วนราชการผู้เบิก ไม่สามารถส่งใบสำคัญคู่จ่าย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับงบเดือนตามข้อ 68 และข้อ 69 จะขอผัดส่งต่อไปอีกไม่เกินระยะเวลาเก้าสิบวัน นับจากวันที่กำหนดโดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อ 71 ใบสำคัญคู่จ่าย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งพร้อมงบเดือน เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้วให้ส่งคืนส่วนราชการผู้เบิก

วิธีปฏิบัติในการตรวจสอบ เพื่อให้เป็นที่สังเกตมิให้นำหลักฐานการจ่ายที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้วมาใช้เบิกจ่ายได้ต่อไปอีก ให้เป็นไปตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

ข้อ 72 ให้ส่วนราชการผู้เบิกมีหน้าที่ให้คำชี้แจง และอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจงบเดือน และหลักฐานการจ่าย และเมื่อมีเหตุทักท้วงก็ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการยื่นข้อทักท้วงนั้นต่อส่วนราชการผู้เบิก โดยตรงให้ส่วนราชการผู้เบิกชี้แจงหรือปฏิบัติตามคำทักท้วงโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสี่สิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งข้อทักท้วงนั้น

ข้อ 73 ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำชี้แจงข้อทักท้วงของส่วนราชการผู้เบิก หากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้พิจารณาเห็นว่ายังไม่มีเหตุที่จะล้างทักท้วง ก็ให้ยืนยันให้ส่วนราชการผู้เบิกทราบ ถ้าส่วนราชการผู้เบิกไม่เห็นด้วยกับข้อทักท้วง ให้ชี้แจงเหตุผล และรายงานให้กระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจ เจ้าของงบประมาณ แล้วแต่กรณี ทราบภายในสิบห้าวันจากวันที่ได้รับคำยืนยันจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หากเจ้าของงบประมาณดังกล่าวเห็นว่าคำ ชี้แจงนั้นมีเหตุผลสมควรล้างการทักท้วง ก็ให้พิจารณาดำเนินการขอให้กระทรวงการคลังวินิจฉัยภายในสามสิบวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากส่วนราชการผู้เบิก

ข้อ 74 ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจากเจ้าของงบประมาณเมื่อกระทรวงการคลังได้วินิจฉัยคำชี้แจงขอล้างทักท้วงเป็นประการใดแล้วจะได้แจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของงบประมาณ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทราบ ในกรณีที่เจ้าของงบประมาณดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกระทรวงการคลัง ให้ปฏิบัติให้เสร็จสิ้นภายในสี่สิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับทราบผลการวินิจฉัย

ข้อ 75 ถ้าส่วนราชการผู้เบิกมิได้ส่งงบเดือน และใบสำคัญคู่จ่ายและเอกสารอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ หรือหน้างบเดือนสำหรับส่วนราชการที่ได้รับยกเว้นให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบตามข้อ 68 หรือข้อ 69 หรือมิได้ชี้แจง หรือปฏิบัติตามข้อทักท้วงตามข้อ 72 หรือมิได้ปฏิบัติตามข้อวินิจฉัยของกระทรวงการคลัง ตามข้อ 74 ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนี้

(1) ส่วนราชการส่วนกลาง ซึ่งเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ให้แจ้งส่วนราชการเจ้าสังกัดซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของส่วนราชการผู้เบิกทราบ และให้ส่งสำเนาให้กรมบัญชีกลางทราบด้วย

(2) ส่วนราชการในภูมิภาค และหน่วยงานสังกัดส่วนกลางแต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาคซึ่งเบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ให้แจ้งส่วนราชการเจ้าสังกัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของส่วนราชการผู้เบิกทราบ และให้ส่งสำเนาให้กรมบัญชีกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัด และสำนักงานคลังจังหวัดทราบด้วย

ข้อ 76 เมื่อได้รับแจ้งจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตามข้อ 75 แล้ว ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดรีบพิจารณาโทษทางวินัยหรือดำเนินคดีในทางแพ่งแก่ผู้ที่ฝ่าฝืน แล้วรายงานผลการดำเนินการให้กระทรวงการคลังทราบ

หมวด

การระงับการอนุมัติฎีกา

ข้อ 77 เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัด ให้ส่วนราชการปฏิบัติตามระเบียบ การเบิกจ่ายเงินจากคลัง กระทรวงการคลังจะสั่งระงับการอนุมัติฎีกาของส่วนราชการนั้นไว้ก่อน จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องก็ได้

การระงับการอนุมัติฎีกา กรณีส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามข้อ 68 ข้อ 69 ข้อ 72 ข้อ 73 และข้อ 74 ให้ผู้อนุมัติฎีกาการระงับการอนุมัติฎีกาตามหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ 11 มกราคม 2520

สุพัฒน สุธารธรรม

(นายสุพัฒน สุธารธรรม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ:- แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526, (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2531, (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2536, (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2538.

VII.

ระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ

พ.ศ.2520

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21(2) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี วางระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ.2520"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2520 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบการรับ จ่าย การเก็บรักษา และการนำส่งเงินของส่วนราชการ พ.ศ. 2516

บรรดาระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดแห่งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า ส่วนราชการที่เบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคลังจังหวัด

"กองคลัง" หมายความว่า รวมถึง แผนกคลังหรือหน่วยงานอื่นใดซึ่งปฏิบัติงานมีลักษณะเช่นเดียวกันด้วย

"สำนักงานคลังจังหวัด" หมายความว่า รวมถึง สำนักงานคลังอำเภอด้วย

"คลัง" หมายความว่า คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ และให้หมายความรวมถึงบัญชีเงินฝากของกระทรวงการคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

"สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน" หมายความว่ารวมถึง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
ภูมิภาคด้วย

"หัวหน้ากองคลัง" หมายความว่ารวมถึง ผู้อำนวยการกองคลังหัวหน้าแผนกคลังหรือ
ตำแหน่งอื่นใดซึ่งปฏิบัติงานมีลักษณะเช่นเดียวกันด้วย

"เจ้าหน้าที่การเงิน" หมายความว่า หัวหน้าแผนกการเงินหรือตำแหน่งอื่น ซึ่ง
ปฏิบัติงานมีลักษณะเช่นเดียวกันกับหัวหน้าแผนกการเงิน และให้หมายความรวมถึง เจ้าหน้าที่ผู้ทำ
หน้าที่รับจ่ายเงินของส่วนราชการส่วนภูมิภาคด้วย

"ตู้നിรัภัย" หมายความว่า กำป๋น หรือตู้เหล็กหรือหีบเหล็กอันมั่นคง ซึ่งใช้สำหรับ
เก็บรักษาเงินของทางราชการ

"เงินรายได้แผ่นดิน" หมายความว่า เงินทั้งปวงที่ส่วนราชการจัดเก็บหรือได้รับไว้
เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ และกฎหมายว่า
ด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณบัญญัติไม่ให้ส่วนราชการนั้น ๆ นำไปใช้จ่าย
หรือหักไว้เพื่อการใด ๆ

"เงินเบิกเกินส่งคืน" หมายความว่า เงินงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการเบิกจาก
คลังไปแล้ว แต่ไม่ได้จ่ายหรือจ่ายไม่หมด หรือจ่ายไปแล้วแต่ถูกเรียกคืน และได้นำส่งคลังก่อนสิ้น
ปีงบประมาณหรือก่อนสิ้นระยะเวลาเงินกันไว้เบิกเหลืออมปี

"เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน" หมายความว่า เงินงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการ
เบิกจากคลังไปแล้วแต่ไม่ได้จ่ายหรือจ่ายไม่หมด หรือจ่ายไปแล้วแต่ถูกเรียกคืน และได้นำส่งคลัง
ภายหลังสิ้นปีงบประมาณหรือภายหลังระยะเวลาเงินกันไว้เบิกเหลืออมปี

"เงินนอกงบประมาณ" หมายความว่า เงินทั้งปวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วน
ราชการนอกจากเงินงบประมาณรายจ่าย เงินรายได้แผ่นดินเงินเบิกเกินส่งคืน และเงินเหลือจ่ายปี
เก่าส่งคืน

"หลักฐานการจ่าย" หมายความว่า หลักฐานซึ่งแสดงว่าได้มีการจ่ายเงินให้แก่
เจ้าหน้าที่หรือผู้รับตามข้อผูกพันแล้ว

"ใบสำคัญคู่จ่าย" หมายความว่า หลักฐานการจ่ายที่เป็นใบเสร็จรับเงิน หลักฐาน
ของธนาคารแสดงการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือหลักฐานการนำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของผู้รับที่
ธนาคาร และให้รวมถึงใบนำส่งเงินต่อคลังด้วย

ข้อ 5 ในกรณีที่ส่วนราชการมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้วินิจฉัย และในกรณีที่ส่วนราชการไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในระเบียบนี้ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดของส่วนราชการนั้นขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

หมวด 1

ข้อกำหนดในการรับเงิน

ส่วนที่ 1

ใบเสร็จรับเงิน

ข้อ 6 ใบเสร็จรับเงิน ให้ใช้ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด และให้มีสำเนาเย็บติดไว้กับเล่มอย่างน้อย 1 ฉบับ หรือตามแบบที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ข้อ 7 ใบเสร็จรับเงิน ให้พิมพ์หมายเลขกำกับเล่ม และหมายเลขกำกับใบเสร็จรับเงินเรียงกันไปทุกฉบับ

ข้อ 8 ให้ส่วนราชการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินไว้เพื่อให้ทราบและตรวจสอบได้ว่าได้จัดพิมพ์ขึ้นจำนวนเท่าใด ใ้จ่ายใบเสร็จรับเงินเล่มใด หมายเลขใดถึงหมายเลขใด ให้หน่วยงานใด หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใด ไปดำเนินการจัดเก็บเงินเมื่อ วัน เดือน ปีใด

ข้อ 9 การจ่ายใบเสร็จรับเงินให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ไปจัดเก็บเงิน ให้พิจารณาจ่ายให้ในจำนวนที่เหมาะสมแก่ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และให้มีหลักฐานการรับส่งใบเสร็จรับเงินนั้นไว้ด้วย

ข้อ 10 ใบเสร็จรับเงินเล่มใด เมื่อไม่มีความจำเป็นต้องใช้ เช่น ยุบเลิกสำนักงานหรือไม่มีการจัดเก็บเงินต่อไปอีก ให้หัวหน้าหน่วยงานที่รับใบเสร็จรับเงินนั้นไป นำส่งคืนส่วนราชการที่จ่ายใบเสร็จนั้นให้ไปโดยด่วน

ข้อ 11 เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้หัวหน้าหน่วยงานซึ่งรับใบเสร็จรับเงินไปดำเนินการจัดเก็บเงินรายงานให้หัวหน้ากองคลัง หรือหัวหน้าส่วนราชการส่วนภูมิภาคทราบว่ามีใบเสร็จรับเงินอยู่ในความรับผิดชอบเล่มใด เลขที่ใดถึงเลขที่ใด และได้ใช้ใบเสร็จรับเงินไปแล้วเล่มใด เลขที่ใดถึงเลขที่ใด อย่างช้าไม่เกินวันที่ 31 ตุลาคม ของปีงบประมาณถัดไป

ข้อ 12 โดยปกติ ใบเสร็จรับเงินเล่มใดใช้สำหรับรับเงินของปีงบประมาณใด ให้ใช้รับเงินภายในปีงบประมาณนั้นเท่านั้น เมื่อสิ้นปีงบประมาณใหม่ก็ให้ใช้ใบเสร็จรับเงินเล่มใหม่ ใบเสร็จรับเงินฉบับใดยังไม่ใช้ให้คงติดไว้กับเล่มแต่ให้ปรุ เจาะรู หรือประทับตราเลิกใช้เพื่อให้เป็นที่สังเกต มิให้นำมาใช้รับเงินได้อีกต่อไป

ข้อ 13 ใบเสร็จรับเงิน ห้ามขูดลบ แก้ไข เพิ่มเติม จำนวนเงินหรือชื่อผู้ชำระเงิน หากใบเสร็จรับเงินฉบับใดลงรายการรับเงินผิดพลาด ก็ให้ขีดฆ่าจำนวนเงิน และเขียนใหม่ทั้งจำนวนแล้วให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อกำกับการขีดฆ่านั้นไว้ด้วย หรือขีดฆ่าเลิกใช้ใบเสร็จรับเงินนั้นทั้งฉบับ โดยออกฉบับใหม่ ใบเสร็จรับเงินที่ขีดฆ่าเลิกใช้นั้น ให้ติดไว้กับสำเนาใบเสร็จรับเงินในเล่ม

ข้อ 14 ให้ส่วนราชการเก็บรักษาสำเนาใบเสร็จรับเงิน ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินยังมิได้ตรวจสอบไว้ในที่ปลอดภัย อย่าให้สูญหาย และเมื่อได้ตรวจสอบแล้ว ก็ให้เก็บไว้อย่างเอกสารธรรมดาได้

ส่วนที่ 2 การรับเงิน

ข้อ 15 การรับเงิน ให้รับเป็นเงินสด การรับเงินเป็นเช็คหรือดราฟท์หรือตราสารอย่างอื่น ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนดว่าด้วยการนั้น

ข้อ 16 การรับชำระเงิน ให้ส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บหรือรับชำระเงินนั้นออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ชำระเงินทุกครั้ง ทั้งนี้ เว้นแต่การรับเงินค่าธรรมเนียมที่มีเอกสารของทางราชการระบุจำนวนเงินที่ชำระอันมีลักษณะเช่นเดียวกับใบเสร็จรับเงิน ซึ่งเอกสารดังกล่าวจะต้องมีการควบคุมจำนวนที่รับจ่ายทำนองเดียวกันกับใบเสร็จรับเงิน และการรับเงินตามฎีกาเบิกเงินจากคลัง

ข้อ 17 โดยปกติ ให้ใช้ใบเสร็จรับเงินเล่มเดียวกันรับเงินทุกประเภทเว้นแต่เงินประเภทใดมีการรับชำระเป็นประจำ และมีจำนวนมากราย จะแยกใบเสร็จรับเงินเล่มหนึ่งสำหรับการรับชำระเงินประเภทนั้นก็ได้

ข้อ 18 ให้ส่วนราชการบันทึกเงินที่ได้รับในบัญชีเงินสด หรือบัญชีเงินฝากธนาคาร แล้วแต่กรณี ภายในวันที่ได้รับเงินนั้น โดยให้แสดงให้ทราบว่า ได้รับเงินตามฎีกา ใบเสร็จรับเงิน หรือเอกสารอื่นเล่มใดเลขที่ใดจำนวนเท่าใด

ในกรณีที่มีการรับเงินภายหลังกำหนดเวลาปิดบัญชีสำหรับวันนั้นแล้ว ก็ให้บันทึกการรับเงินนั้นในบัญชีดังกล่าวในวันทำการถัดไป

เงินประเภทใดมีใบเสร็จรับเงินวันหนึ่ง ๆ หลายฉบับ จะรวมเงินรับประเภทนั้น ๆ ตามสำเนาใบเสร็จทุกฉบับมาบันทึกในบัญชีรายการเดียวกันก็ได้โดยให้แสดงให้ทราบว่า เป็นเงินรับตามใบเสร็จเลขที่ใดถึงเลขที่ใด จำนวนเงินรวมรับทั้งสิ้นเท่าใด ไว้ด้านหลังสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับสุดท้าย

ข้อ 19 เมื่อสิ้นเวลารับเงินให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บ หรือรับชำระเงิน นำเงินที่ได้รับ พร้อมกับสำเนาใบเสร็จรับเงิน และเอกสารอื่นที่จัดเก็บในวันนั้นทั้งหมด ส่งต่อเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น แล้วแต่กรณี

ข้อ 20 ให้ส่วนราชการจัดให้มีการตรวจสอบจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บ และนำส่งหลักฐานและรายการที่บันทึกไว้ในบัญชีเงินสด หรือบัญชีเงินฝากธนาคารว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากการตรวจสอบตามวรรคแรกปรากฏว่าถูกต้องแล้ว ก็ให้ผู้ตรวจสอบยอดรวมเงินรับทั้งสิ้นตามใบเสร็จรับเงินทุกฉบับที่ได้รับในวันนั้น ไว้ในสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับสุดท้ายและลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย

หมวด 2

ข้อกำหนดในการจ่ายเงิน

ส่วนที่ 1

หลักฐานการจ่าย

ข้อ 21 หลักฐานการจ่าย นอกจากใบสำคัญคู่จ่าย ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนดหรือตามที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังแล้ว

ข้อ 22 ใบสำคัญจ่ายที่เป็นใบเสร็จรับเงิน ซึ่งผู้รับเงินออกให้อย่างน้อยจะต้องมีรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อ สถานที่อยู่ หรือที่ทำการของผู้รับเงิน
2. วัน เดือน ปี ที่รับเงิน
3. รายการแสดงการรับเงินระบุว่าเป็นค่าอะไร
4. จำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษร
5. ลายมือชื่อของผู้รับ

ข้อ 23 ให้ผู้จ่ายเงินประทับตราจ่ายเงินแล้ว ลงลายมือชื่อรับรองการจ่าย ลงวันเดือนปี พร้อมทั้งมีชื่อผู้จ่ายเงินด้วยตัวบรรจงกำกับไว้ในหลักฐานการจ่ายเงินทุกฉบับ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ในกรณีที่ใบสำคัญจ่ายเป็นภาษาต่างประเทศ ให้มีคำแปลเป็นภาษาไทยตามสาระสำคัญในข้อ 22 ไว้ด้วย และให้ผู้ใช้สิทธิขอเบิกเงินลงลายมือชื่อรับรองคำแปลด้วย

ข้อ 24 การจ่ายเงิน ถ้าข้าราชการ ลูกจ้าง หรือผู้รับบำนาญหรือเบี้ยหวัด ไม่สามารถมารับเงินด้วยตนเองได้ จะมอบฉันทะให้ผู้อื่นเป็นผู้รับเงินแทน เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้เบิกเงินของส่วนราชการนั้นแล้วก็ให้กระทำได้ แบบใบมอบฉันทะรับเงิน ให้เป็นไปตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด

การจ่ายเงินให้บุคคลอื่นนอกจากที่กล่าวในวรรคแรก ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถมารับเงินด้วยตนเองได้ จะทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับเงินแทนก็ได้

การจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ ในกรณีที่มีการ โอนสิทธิเรียกร้องให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 25 การจ่ายเงินในต่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายหรือประเพณีนิยมของประเทศนั้น ๆ ไม่ต้องออกใบเสร็จรับเงิน หรือออกใบรับเงินไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 22 ให้ผู้จ่ายเงินทำใบรับรองการจ่ายเงินโดยระบุว่า เป็นการจ่ายเงินค่าอะไร เมื่อวัน เดือน ปีใด จำนวนเท่าใดและให้ลงลายมือชื่อรับรองการจ่ายไว้เช่นเดียวกับที่กำหนดในข้อ 23 ในกรณีที่มีหลักฐานการรับเงินเป็นอย่างอื่นก็ให้แนบหลักฐานนั้นไปพร้อมกับใบรับรองเพื่อตรวจสอบด้วย

ข้อ 26 การจ่ายเงินรายใด ซึ่งตามลักษณะไม่อาจเรียกใบเสร็จรับเงินจากผู้รับชำระเงินได้ ให้ผู้จ่ายเงินทำใบรับรองการจ่ายเงินได้ โดยให้บันทึกชี้แจงเหตุที่ไม่อาจเรียกใบเสร็จรับเงินไว้เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

การจ่ายเงินค่าไปรษณียากร ไม่ว่าจะเป็จำนวนเท่าใด ผู้จ่ายเงินจะทำใบรับรองการจ่ายเงินโดยแสดงจำนวนและเลขที่ของหนังสือหรือไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ส่ง และจำนวนเงินค่าไปรษณียากรที่จ่ายโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลตามวรรคแรกก็ได้

ข้อ 27 การจ่ายเงินต่อไปนี้ ให้ผู้จ่ายทำใบรับรองการจ่ายเงิน โดยไม่ต้องทำบันทึกชี้แจงเหตุผลตามข้อ 26

- (1) การจ่ายเงินรายหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนไม่ถึงสิบบาท
- (2) การจ่ายเงินเป็นค่ารถหรือเรือนั่งรับจ้าง
- (3) การจ่ายเงินเป็นค่าโดยสารรถไฟ รถยนต์ประจำทางหรือรถยนต์ประจำทาง

ข้อ 28 ในกรณีที่ใบสำคัญคู่จ่ายเงินสูญหาย ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ถ้าใบสำคัญคู่จ่ายเป็นใบเสร็จรับเงินสูญหาย ให้ใช้สำเนาใบเสร็จรับเงิน ซึ่งผู้รับเงินรับรองแทนได้

(2) ถ้าใบสำคัญคู่จ่ายที่เป็นใบสำคัญรับเงินสูญหาย หรือไม่อาจขอสำเนาใบเสร็จรับเงินตาม (1) ได้ ให้ผู้จ่ายเงินทำใบรับรองการจ่ายเงินโดยชี้แจงเหตุผล พดติการณ์ที่ใบสำคัญคู่จ่ายสูญหายและไม่อาจขอสำเนาใบเสร็จรับเงินนั้นได้ พร้อมทั้งคำรับรองว่ายังไม่เคยนำใบสำคัญคู่จ่ายมาเบิกจ่าย และถ้าหากค้นพบภายหลังก็จะไม่นำมาเบิกจ่ายอีก เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นอธิบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไปสำหรับส่วนกลางหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับส่วนราชการในภูมิภาค แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าวแล้ว ก็ให้ใช้ใบรับรองนั้นเป็นใบสำคัญคู่จ่ายได้

ข้อ 29 หลักฐานการจ่ายต้องพิมพ์ หรือเขียนด้วยหมึก การแก้ไขหลักฐานการจ่าย ให้ใช้วิธีขีดฆ่าแล้วพิมพ์หรือเขียนใหม่ แล้วให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่ง

ข้อ 30 ให้ส่วนราชการเก็บรักษาหลักฐานการจ่าย ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินยังไม่ได้ตรวจสอบไว้ในที่ปลอดภัย อย่าให้สูญหายหรือเสียหายได้ และเมื่อได้ตรวจสอบแล้วก็ให้เก็บอย่างเอกสารธรรมดา

ส่วนที่ 2

การจ่ายเงิน

ข้อ 31 การจ่ายเงิน จะจ่ายได้เฉพาะตามที่มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีอนุญาตให้จ่ายได้ หรือตามที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง และผู้มีอำนาจได้อนุมัติให้จ่ายได้

ข้อ 32 ให้บุคคลต่อไปนี้ เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงิน

(1) ส่วนราชการส่วนกลาง ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 6 หรือเทียบเท่าหรือผู้ที่มิยศตั้งแต่พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท หรือพันตำรวจโท ขึ้นไป

(2) หน่วยงานสังกัดส่วนกลาง แต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาคหรือแยกต่างหากจากกระทรวง ทบวง กรม หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมจะมอบหมายให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นผู้อนุมัติการจ่ายเงินของหน่วยงานนั้นก็ได้

(3) ส่วนราชการในภูมิภาค ให้หัวหน้าส่วนราชการผู้เบิกเป็นผู้อนุมัติ

ข้อ 33 การอนุมัติจ่ายเงินตามข้อ 32 ผู้อนุมัติจะลงลายมือชื่ออนุมัติในหลักฐานการจ่ายหรือใบสำคัญคู่จ่าย หรือหลักฐานการขอรับชำระหนี้ทุกฉบับหรือจะลงลายมือชื่ออนุมัติในงบหน้าหลักฐานการจ่ายหรือใบสำคัญคู่จ่ายก็ได้

ข้อ 34 การจ่ายเงิน จะต้องมิหลักฐานการจ่ายไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ข้อ 35 การจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเงินทุกรายการ จะต้องมีการบันทึกการจ่ายเงินนั้น ไว้ในบัญชีเงินสดหรือบัญชีเงินฝากธนาคาร แล้วแต่กรณี ในวันที่จ่ายเงินนั้น

ข้อ 36 ห้ามมิให้ผู้มีหน้าจ่ายเงิน เรียกใบสำคัญคู่จ่าย หรือให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อรับเงินในหลักฐานการจ่ายเงิน โดยที่ยังมิได้มีการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ หรือผู้มีสิทธิรับเงิน

ข้อ 37 เมื่อสิ้นเวลารับจ่ายเงิน ให้ผู้เบิกเงินของส่วนราชการหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เบิกเงินของส่วนราชการ ตรวจสอบรายการจ่ายเงินที่บันทึกไว้ในบัญชีเงินสดหรือบัญชีเงินฝากของธนาคารกับหลักฐานการจ่ายในวันนั้น

การตรวจสอบตามวรรคแรก หากปรากฏว่าถูกต้องแล้ว ให้ผู้ตรวจสอบลงลายมือชื่อกำกับยอดเงินคงเหลือในบัญชีนั้น

ส่วนที่ 3

วิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน

ข้อ 38 ในการจ่ายเงินให้จ่ายเป็นเช็คยกเว้นในกรณีจ่ายจากเงินทศรองราชการ ซึ่งเก็บรักษาไว้เป็นเงินสด การจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือผู้รับบำนาญ หรือเบี้ยหวัดหรือการจ่ายเงินที่มีวงเงินต่ำกว่า 2,000 บาท จะจ่ายเป็นเงินสดก็ได้

ข้อ 38 ทวิ การเขียนเช็คสั่งจ่ายให้ปฏิบัติดังนี้

(1) การจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ ในกรณีซื้อ หรือจ้างทำของให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามของเจ้าหน้าที่ ชิดฆ่าคำว่า "หรือตามคำสั่ง" หรือ "หรือผู้ถือ" ออกและขีดคร่อมด้วย

(2) การจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ นอกจากกรณีตาม (1) ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามของเจ้าหน้าที่ ชิดฆ่าคำว่า "หรือตามคำสั่ง" หรือ "หรือผู้ถือ" และจะขีดคร่อมหรือไม่ก็ได้

(3) ในกรณีสั่งจ่ายเงินเพื่อขอรับเงินสดมาจ่าย ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ และขีดฆ่าคำว่า "หรือตามคำสั่ง" หรือ "หรือผู้ถือ" ออก ห้ามออกเช็คสั่งจ่ายเงินสด

ข้อ 39 การเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินในเช็คที่เป็นตัวอักษร ให้เขียนหรือพิมพ์ให้ชัดเจนว่า "บาท" หรือขีดเส้นหน้าจำนวนเงิน อย่าให้มีช่องว่างที่จะเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินเพิ่มเติมได้ และให้ขีดเส้นตรงหลังชื่อสกุล ชื่อบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน จนขีดคำว่า "หรือผู้ถือ" หรือ "หรือตาม คำสั่ง" แล้วแต่กรณีโดยมิให้มีการเขียนหรือพิมพ์ชื่อบุคคลอื่นเพิ่มเติมได้อีก

ส่วนที่ 4

การจ่ายเงินยืม

ข้อ 40 การจ่ายเงินยืม จะจ่ายได้แต่เฉพาะที่ผู้ยืมได้ทำสัญญาการยืมเงินตามแบบ ที่กระทรวงการคลังกำหนด และผู้มีอำนาจได้อนุมัติให้จ่ายเงินตามสัญญาการยืมเงินนั้นแล้วเท่านั้น

ข้อ 41 สัญญาการขืมเงินให้ผู้ขืมยื่นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังผ่านหัวหน้ากองคลัง 2 ฉบับ โดยแสดงประมาณการค่าใช้จ่ายและกำหนดเวลาใช้คืน และให้หัวหน้ากองคลังพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจดังกล่าวอนุมัติ

ข้อ 42 การอนุมัติให้ขืมเงินใช้ราชการ ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ขืมเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อใช้ในราชการ และห้ามมิให้อุบัติให้ขืมเงินรายใหม่ในเมื่อผู้ขืมมิได้ชำระเงินขืมรายเก่าให้เสร็จสิ้นไปก่อนเว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง

ข้อ 43 การจ่ายเงินนอกงบประมาณให้ขืม ให้กระทำได้เฉพาะเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของเงินนอกงบประมาณประเภทนั้น ๆ หรือกรณีอื่นซึ่งจำเป็นเร่งด่วนแก่ราชการ และได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ

ข้อ 44 เมื่อผู้ขืมได้รับเงินตามสัญญาการขืมเงินแล้ว ให้ลงลายมือชื่อรับเงินในสัญญาการขืมเงินทั้ง 2 ฉบับ มอบให้ส่วนราชการเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ ให้ผู้ขืมเก็บไว้ 1 ฉบับ

ข้อ 45 เมื่อผู้ขืมส่งใช้เงินขืม ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคืนเงินขืมบันทึกการรับคืนในสัญญา การขืมเงินพร้อมทั้งออกใบเสร็จรับเงิน และหรือใบรับใบสำคัญ ตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนดให้ผู้ขืมไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 46 ให้ส่วนราชการเก็บรักษาใบขืม ซึ่งยังมีได้ชำระคืนเงินขืมให้เสร็จสิ้นไว้ในที่ปลอดภัย อย่าให้สูญหายได้ และเมื่อผู้ขืม ได้ชำระคืนเงินขืมเสร็จสิ้นแล้ว ก็ให้เก็บเช่นเดียวกับหลักฐานการจ่าย

ข้อ 47 ในกรณีที่ผู้ขืมมิได้ชำระคืนเงินขืมภายในกำหนด ให้หัวหน้ากองคลังเรียกชดใช้เงินขืมตามเงื่อนไขในใบขืมให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันครบกำหนด

ในกรณีที่ไม้อาจปฏิบัติได้ตามวรรคแรก ก็ให้รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาการขืมเงินต่อไป

หมวด 3

ข้อกำหนดในการเก็บรักษาเงิน

ส่วนที่ 1

ตู้নির্যเก็บเงิน

ข้อ 48 ส่วนราชการใดมีการเก็บรักษาเงิน ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นจัดให้มีตู้নির্যสำหรับเก็บรักษาเงินของทางราชการ

ข้อ 49 ตู้নির�ของส่วนราชการ ให้ตั้งไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานของส่วนราชการนั้น

ข้อ 50 ตู้নির�ให้มีลูกกุญแจอย่างน้อย 2 ดอก อย่างมาก 3 ดอก แต่ละดอกมีลักษณะต่างกันโดยให้กรรมการเก็บรักษาเงินถือลูกกุญแจคนละดอก

ข้อ 51 ลูกกุญแจตู้নির�ตู้หนึ่ง ๆ โดยปกติให้มือน้อย 2 สำหรับให้หัวหน้าส่วนราชการมอบให้กรรมการเก็บรักษาเงินเก็บรักษา 1 สำหรับนอกนั้นให้นำฝากเก็บรักษาในลักษณะหีบห่อไว้ดังนี้

- (1) สำหรับส่วนกลาง ณ กองคลังกลาง กรมธนารักษ์กระทรวงการคลัง
- (2) สำหรับส่วนภูมิภาค ณ ห้องเก็บเงินคลังในของสำนักงานคลังจังหวัด

ข้อ 52 ส่วนราชการในภูมิภาคแห่งใดโดยปกติไม่มีการเก็บรักษาเงินหากมีความจำเป็นจะต้องเก็บรักษาเงินเป็นครั้งคราว หรือกรณีที่ส่วนราชการมีการเก็บรักษาเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากว่าการเก็บรักษาเงินไว้ในตู้নির�ของส่วนราชการนั้นจะไม่ปลอดภัย จะนำเงินฝากเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานคลังจังหวัดในลักษณะหีบห่อตามวิธีที่กระทรวงการคลังกำหนดก็ได้

ส่วนที่ 2

กรรมการเก็บรักษาเงิน

ข้อ 53 ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ 2 หรือเทียบเท่าขึ้นไป ในส่วนราชการนั้นอย่างน้อย 3 คน เป็นกรรมการเก็บรักษาเงินของส่วนราชการ

นั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ส่วนราชการใดโดยปกติมีเงินเก็บรักษาในวันหนึ่ง ๆ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจะตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินเพียง 2 คนก็ได้

การแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินดังกล่าวในวรรคก่อน หากส่วนราชการใดมีข้าราชการตำแหน่งระดับ 2 หรือเทียบเท่าที่จะแต่งตั้งเป็นกรรมการไม่ครบจำนวน จะแต่งตั้งจากข้าราชการตำแหน่งระดับ 1 หรือข้าราชการดำรงตำแหน่งระดับ 2 จากส่วนราชการอื่นร่วมเป็นกรรมการให้ครบจำนวนก็ได้

ข้อ 54 ให้กรรมการเก็บรักษาเงินเป็นผู้ถือลูกกุญแจตู้নিরক্ষ্যในกรณีที่ตู้নিরক্ষ্যมีที่ใส่กุญแจ 3 ดอก และมีกรรมการ 3 คน หรือมีที่ใส่กุญแจ 2 ดอก และมีกรรมการ 2 คน ก็ให้กรรมการถือกุญแจคนละดอก แต่ถ้าตู้নিরক্ষ্যมีที่ใส่กุญแจ 2 ดอก แต่มีกรรมการ 3 คน ก็ให้กรรมการที่อาวุโสถือกุญแจคนละ 1 ดอก และให้กรรมการอีกหนึ่งคน มีหน้าที่ประจำตราตู้নিরক্ষ্যแต่เพียงอย่างเดียว ในกรณีที่กรรมการเพียง 2 คน แต่ตู้নিরক্ষ্যมีกุญแจ 3 ดอก ก็ให้กรรมการถือกุญแจคนละ 1 ดอก ส่วนกุญแจที่เหลือให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะมอบให้กรรมการผู้ใดถือลูกกุญแจนั้น

ในกรณีที่มิห้องมั่นคงหรือกรงเหล็ก การถือลูกกุญแจห้องมั่นคงหรือกรงเหล็กให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการถือลูกกุญแจตู้নিরক্ষ্যโดยอนุโลม

ข้อ 55 ถ้ากรรมการเก็บรักษาเงินผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการตามนัยข้อ 53 ให้เป็นกรรมการแทนชั่วคราวให้ครบจำนวน การแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นกรรมการแทน จะแต่งตั้งไว้เป็นการประจำเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนชั่วคราวก็ได้

ข้อ 56 การส่งมอบ และรับมอบลูกกุญแจระหว่างกรรมการ กับผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่กรรมการแทนชั่วคราว ตามข้อ 55 ให้กรรมการผู้ส่งมอบและกรรมการผู้รับมอบตรวจนับตัวเงินและหลักฐานแทนตัวเงิน ซึ่งเก็บรักษาไว้ในตู้নিরক্ষ্যให้ถูกต้องตามรายการเงินคงเหลือประจำวัน แล้วบันทึกการส่งมอบและรับมอบพร้อมกับลงลายมือชื่อกรรมการทุกคนไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวันนั้นด้วย

ห้ามมิให้กรรมการมอบลูกกุญแจให้ผู้อื่นทำหน้าที่กรรมการแทน เว้นแต่เป็นการมอบให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการแทนชั่วคราว ตามข้อ 55

ข้อ 57 กรรมการจะต้องเก็บรักษาลูกกุญแจไว้ในที่ปลอดภัย อย่าให้สูญหายหรือให้ผู้ใดลักลอบนำไปพิมพ์แบบลูกกุญแจได้ หากปรากฏว่าลูกกุญแจหาย หรือมีกรณีสงสัยว่าจะมีผู้ปลอมแปลงลูกกุญแจ ให้รีบรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยด่วน

ส่วนที่ 3

การเก็บรักษาเงิน

ข้อ 58 ให้กองคลังหรือส่วนราชการส่วนภูมิภาค แล้วแต่กรณี จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันตามแบบท้ายระเบียบนี้เป็นประจำวันทุกวัน

หากวันใดไม่มีการรับจ่ายเงิน จะไม่ทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันสำหรับวันนั้นก็ได้ แต่ให้หมายเหตุในรายงานเงินคงเหลือประจำวันที่มีการรับจ่ายเงินถัดไปให้ทราบด้วย

ข้อ 59 เมื่อสิ้นเวลารับจ่ายเงิน ให้เจ้าหน้าที่การเงินนำเงินที่จะเก็บรักษา และรายงานเงินคงเหลือประจำวันส่งมอบต่อคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน

ให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน และหลักฐานแทนตัวเงินกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อปรากฏว่าถูกต้องแล้วให้นำเงินเข้าเก็บรักษาในตู้নিরภัย และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อในรายงานเงินคงเหลือประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 60 รายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อกรรมการเก็บรักษาเงินได้ลงลายมือชื่อแล้ว ให้หัวหน้ากองคลังหรือเจ้าหน้าที่การเงินเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อทราบ

ข้อ 61 ในกรณีที่ปรากฏว่า เงินที่ได้รับมอบให้เก็บรักษาไม่ตรงกับจำนวน ซึ่งแสดงไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน และเจ้าหน้าที่การเงินผู้นำส่งร่วมกันบันทึกจำนวนที่ตรวจนับได้นั้นไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และลงลายมือชื่อกรรมการทุกคน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่การเงินผู้นำส่งแล้วนำเงินเข้าเก็บรักษาในตู้নিরภัย โดยปฏิบัติตามข้อ 59 และให้กรรมการเก็บรักษาเงินรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบทันที เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ 62 เมื่อนำเงินเข้าเก็บในตู้নিরภัยเรียบร้อยแล้ว ให้กรรมการใส่ลูกกุญแจตู้নিরภัยให้เรียบร้อยแล้วลงลายมือชื่อบนกระดาดปิดทับหรือประจำตราครั้งหรือดินเหนียวของกรรมการแต่ละคนไว้บนเชือกผูกมัดตู้নিরภัยในลักษณะที่ตราประจำครั้ง ดินเหนียว หรือแผ่นกระดาดปิดทับจะต้องถูกทำลายเมื่อมีการเปิดตู้নিরภัย

ในกรณีที่ตู้নিরภัยตั้งอยู่ในห้องมั่นคงหรือกรงเหล็ก การลงลายมือชื่อบนกระดาดปิดทับหรือประจำตราครั้ง กรรมการจะกระทำที่ประตูห้องมั่นคงหรือกรงเหล็กแต่เพียงแห่งเดียวก็ได้

ข้อ 63 ในวันทำการถัดไป หากจะต้องนำเงินออกจ่ายให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน มอบเงินที่เก็บรักษาทั้งหมดให้หัวหน้ากองคลังหรือเจ้าหน้าที่การเงินแล้วแต่กรณี รับไปจ่าย โดยให้ลงลายมือชื่อรับเงินไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวันก่อนวันทำการที่รับเงินไปจ่ายนั้น

ข้อ 64 การเปิดประตูห้องมั่นคง หรือประตูกรงเหล็ก หรือตู้นิรภัยให้กรรมการตรวจบัญชีแจกจ่ายมือชื่อบนแผ่นกระดาษปิดทับ หรือ ตราประจำครั้งของกรรมการ เมื่อปรากฏว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อยจึงให้เปิดได้

หากปรากฏว่าแผ่นกระดาษปิดทับ หรือตราประจำครั้งหรือดินเหนียวของกรรมการอยู่ในสภาพไม่เรียบร้อย หรือมีพฤติการณ์อื่นใดที่สงสัยว่าจะมีการทุจริต ก็ให้รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป

หมวด 4

ข้อกำหนดในการนำเงินส่งคลัง

ส่วนที่ 1

กำหนดเวลานำเงินส่ง

ข้อ 65 เงินทั้งปวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการ ทั้งที่เป็นเงินสดและหรือเช็คให้นำส่งหรือนำฝากคลังภายในกำหนดดังนี้

(1) เช็คให้นำส่งหรือนำฝากในวันที่ได้รับเช็ค หรืออย่างช้าภายในวันทำการถัดไป

(2) เงินรายได้แผ่นดินให้นำส่งอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้าส่วนราชการใดมีเงินรายได้แผ่นดินเก็บรักษาในวันใดเกินหนึ่งหมื่นบาทก็ให้นำเงินส่งโดยด่วนแต่อย่างช้าต้องไม่เกิน 3 วันทำการถัดไป

(3) เงินเบิกเกินส่งคืน หรือเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืนให้นำส่งภายในระยะเวลาที่กำหนดในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง

(4) เงินนอกงบประมาณให้นำฝากคลังอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่สำหรับเงินที่เบิกจากคลังเพื่อรอการจ่ายให้นำฝากคลังภายใน 15 วัน นับจากวันรับเงินจากคลัง

ส่วนที่ 2

การนำเงินส่ง

ข้อ 66 การนำเงินส่งหรือฝากคลัง ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ส่วนราชการส่วนกลางให้นำส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

(2) ส่วนราชการส่วนภูมิภาคให้นำส่งสำนักงานคลังจังหวัดตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 67 ให้หัวหน้ากองคลังหรือหัวหน้าส่วนราชการส่วนภูมิภาค ดูแลให้มีการนำไปนำส่งซึ่งผู้รับเงินได้ลงลายมือชื่อรับเงินหรือมีหลักฐานการรับเงินแล้วลงบัญชีภายในวันที่นำเงินส่งนั้น

ข้อ 68 การนำเงินส่งกรณีที่เป็นเงินสดมีจำนวนมาก หรือสถานที่ที่จะนำเงินส่งอยู่ห่างไกล หรือกรณีอื่นใดซึ่งเห็นว่าจะไม่ปลอดภัยแก่เงินที่นำส่ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ 2 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และข้าราชการอื่นอย่างน้อย 1 คน เป็นกรรมการรับผิดชอบร่วมกันควบคุมเงินไปส่ง และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมรักษาความปลอดภัยด้วยก็ได้

การไปรับเงินจากธนาคาร สำนักงานคลังจังหวัดหรือสถานที่อื่น หรือการนำเงินไปจ่ายนอกที่ตั้งสำนักงานปกติให้ปฏิบัติตามนัยดังกล่าว

หมวด 5

ข้อกำหนดในการตรวจสอบภายใน

ข้อ 69 การตรวจสอบภายในให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 70 ยกเลิก

ข้อ 71 ยกเลิก

ข้อ 72 เมื่อปรากฏว่า ส่วนราชการแห่งใดปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังไม่ถูกต้องตามระเบียบ ให้หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งการให้ปฏิบัติให้ถูกต้องโดยด่วน

ข้อ 73 หากปรากฏว่าเงินในความรับผิดชอบของส่วนราชการแห่งใดขาดบัญชี หรือสูญหายเสียหายเพราะการทุจริต หรือมีพฤติการณ์ที่สื่อไปในการไม่สุจริต หรือเพราะเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งมีใช้กรณีปกติ ให้หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี รีบรายงานพฤติการณ์ให้กระทรวงเข้าสังกัดและกระทรวงการคลังทราบโดยด่วน ในกรณีที่เป็น

ความผิดอาญาแผ่นดินก็ให้ฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด แต่กรณีจะเป็นประการใดก็ตาม
จะต้องตั้งกรรมการขึ้นดำเนินการสอบสวนเพื่อพิจารณาหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่งโดยด่วน

กระทรวงการคลัง

สั่ง ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2520

สุพัฒน์ สุชาธรรม

(นายสุพัฒน์ สุชาธรรม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ:- แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2501.

VIII.

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ.2533

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบ เกี่ยวกับการเบิก และการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน อาศัยอำนาจตามความในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ.2520 ข้อ 35 กระทรวงการคลังจึงกำหนดระเบียบขึ้นไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ.2533"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2533 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบการเบิกเงินและการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ.2505

(2) ระเบียบการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2514

บรรดาระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณ

"ส่วนราชการผู้เบิก" หมายความว่า ส่วนราชการซึ่งเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง สำนักงานคลังจังหวัด หรือสำนักงานคลังอำเภอ แล้วแต่กรณี

"สำนักเบิกเงินเดือน" หมายความว่า กรมบัญชีกลาง สำนักงานคลังจังหวัด และ
สำนักงานคลังอำเภอ

"ผู้เบิก" หมายความว่า ผู้เบิกตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง

ข้อ 5 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการผู้เบิก

ส่วนราชการใดมีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติแตกต่างหรือนอกเหนือไปจากที่ได้
กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ข้อ 6 บรรดาแบบพิมพ์ เอกสารที่ใช้ในการเบิกจ่ายเงิน ตลอดจนวิธีใช้ ให้เป็นไปตามที่
กรมบัญชีกลางกำหนด

ข้อ 7 ให้ปลัดกระทรวงการคลังรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

การเบิกเงินเดือน

ข้อ 8 การเบิกเงิน เพื่อจ่ายเป็นเงินเดือน ให้เบิกได้ตามอัตราในบัญชีถือจ่ายเงินเดือน ที่
กรมบัญชีกลางตรวจสอบรับรองแล้ว และให้ผู้เบิกตรวจสอบ และควบคุมให้การเบิก และการ
จ่ายเงินเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้

ข้อ 9 การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินเดือนประจำเดือนใด ให้วางฎีกาภายในวันที่ 15 ของ
เดือน

สำหรับกรณีที่จ่ายเงินเดือนผ่านธนาคาร ให้วางฎีกาภายในวันที่ 13 ของเดือน
กรณีวางฎีกาเบิกเงินเดือน ซึ่งส่วนราชการผู้เบิกจ่าย โดยนำเงินเข้าบัญชีของข้าราชการ หรือโดยจ่าย
เป็นเช็ค ให้ส่วนราชการผู้เบิกประทับข้อความว่า "โปรดส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีก่อนวันจ่ายเงินเดือน 2
วันทำการ" ที่ฎีกาคด้วย

ในกรณีที่มีการเบิกเงินเดือนนอกเหนือจากวรรคแรก ส่วนราชการผู้เบิกจะวาง
ฎีกาเมื่อใดก็ได้

ข้อ 10 การเบิกเงินเดือนในกรณีบรรจุใหม่ กลับเข้ารับราชการ เลื่อนชั้นเลื่อน
ระดับ เลื่อนชั้นเงินเดือน ปรับวุฒิ โอน ย้าย ถูกลงโทษ หรือพ้นจากราชการ ให้ส่งสำเนาคำสั่งหรือ
เอกสารที่เกี่ยวข้องแนบฎีกาในการเบิกครั้งแรกด้วย ยกเว้นการเบิกเงินเดือนรายอัตรา

การรับรองสำเนาหนังสือดังกล่าวในวรรคแรก ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยงาน
สารบรรณ

ข้อ 11 ในกรณีที่ข้าราชการ โอน หรือย้าย และเปลี่ยนสำนักเบิกเงินเดือน ให้ส่วนราชการ
ผู้เบิกเดิมจัดทำหนังสือรับรองการจ่ายเงินเดือนครั้งสุดท้ายพร้อมทั้งแนบสำเนาคำสั่งไปด้วย

การตัดโอนอัตราเงินเดือนที่ว่างไปตั้งจ่ายทางสำนักเบิกเงินเดือนแห่งใหม่ ให้
ส่วนราชการผู้เบิกเดิมจัดทำหนังสือรับรองการโอนอัตราเงินเดือน

ในการจัดทำหนังสือรับรอง ให้ส่วนราชการผู้เบิกจัดทำขึ้น 2 ฉบับ แล้วยื่นให้
สำนักเบิกเงินเดือนรับรอง เมื่อสำนักเบิกเงินเดือนรับรองแล้ว ให้เก็บไว้ 1 ฉบับ สำหรับคู่ฉบับให้
คืนส่วนราชการผู้เบิก

ข้อ 12 ถ้าส่วนราชการผู้เบิกได้เบิกเงินเดือนล่วงล้ำ จากสำนักเบิกเงินเดือนใด ให้ระบุ
ในหนังสือรับรองการจ่ายเงินเดือนครั้งสุดท้ายว่า ให้เบิกผลักส่งคืนในแผนงาน งานหรือโครงการ
ใด พร้อมทั้งแจ้งเลขรหัสหน่วยงานลักษณะงาน โครงการ และบัญชีด้วย

ถ้าส่วนราชการผู้เบิกได้นำเงินเดือนส่งคืนภายหลังที่ออกหนังสือรับรองไป
แล้ว ให้ส่วนราชการนั้นทำหนังสือยื่นให้สำนักเบิกเงินเดือนรับรองใหม่ โดยหมายเหตุยกเลิก
หนังสือรับรองฉบับเดิม

ข้อ 13 เมื่อสำนักเบิกเงินเดือนใดได้รับรองหนังสือรับรอง การจ่ายเงินเดือนครั้ง
สุดท้าย สำหรับข้าราชการผู้ใดแล้ว ให้งดเบิกเงินเดือนสำหรับข้าราชการผู้นั้น เว้นแต่ส่วนราชการ
ผู้เบิกจะได้ส่งคืนหนังสือรับรองนั้นก่อน

ข้อ 14 กรณีขอเบิกเงินเดือนเป็นรายตัว การวางฎีกาประจำเดือนแรกของ
ปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการผู้เบิกแสดงเลขที่ประจำตำแหน่ง ชื่อ ชั้นระดับขั้นเงินเดือนและ
จำนวนเงินเดือน คงเบิกของข้าราชการทุกคนในแบบแนบฎีกาโดยเรียงรายชื่อตามลำดับในบัญชี
ถือจ่ายเงินเดือนประจำปี

สำหรับฎีกาประจำเดือนอื่นนอกจากเดือนแรกของปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการ
ผู้เบิกแสดงเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงเงินเดือนของเดือนปัจจุบันที่ขอเบิกกับเดือนก่อนในแบบ
แนบฎีกา

ข้อ 15 กรณีเบิกเงินเดือนเป็นรายอัตรา ให้ส่วนราชการผู้เบิกแสดงเฉพาะชั้น ระดับ ขั้น
จำนวนอัตราและจำนวนเงินเดือนคงเบิกในแบบแนบฎีกา

ข้อ 16 ในกรณีที่ข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินเดือนสูงขึ้นย้อนหลัง ถ้าได้เบิกจ่ายเงินเดือนอัตราต่ำกว่าไปก่อนแล้ว การเบิกเงินเดือนเพิ่มให้แสดงรายการในแบบแนบฎีกา

ข้อ 17 ให้ส่วนราชการผู้เบิก หักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่าย ตามอัตราและวิธีการที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร โดยเบิกหักผลส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดินไว้ในฎีกาขอเบิกเงิน และให้จัดทำใบแนบฎีกาแสดงรายการภาษีเงินได้หักไว้ ณ ที่จ่ายแนบไปพร้อมกับฎีกาจำนวน 1 ฉบับ

เมื่อสำนักเบิกเงินเดือนอนุมัติฎีกาแล้ว ให้ส่งแบบแนบฎีกาดังกล่าวให้กรมสรรพากร สำนักงานสรรพากรจังหวัด หรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ แล้วแต่กรณี ภายในเดือนถัดไป

ข้อ 18 เงินที่ขอเบิกตามฎีกาซึ่งได้หักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่ายแล้วหากปรากฏว่า ผู้รับเงินไม่มาขอรับเงินภายในกำหนด หรือมีกรณีจะต้องนำส่งคืนให้แสดงในใบนำส่งให้ทราบว่าเงินที่นำส่งคืนเป็นเงินที่เบิกตามฎีกาเลขที่ใด ลงวันเดือนปีใด และเมื่อจะเบิกเงินรายนี้ใหม่ก็ไม่ต้องหักภาษีเงินได้อีกแต่ให้แสดงในฎีกาขอเบิกเงินให้ทราบว่า ได้หักภาษีเงินได้และนำส่งคลังแล้วตามฎีกาเลขที่ใด ลงวันเดือนปีใด ทั้งนี้ไม่ว่าการเบิกและการนำเงินคืนคลังจะกระทำภายในปีงบประมาณเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

สำหรับกรณีที่ส่วนราชการได้เบิกเงินงบประมาณ ให้แก่ข้าราชการเกินสิทธิที่ได้รับ และได้หักเงินบางส่วนเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้แล้ว ส่วนราชการจะต้องวางฎีกาเงินรายได้ส่งเงินจ่ายคืนเพื่อถอนเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาส่วนที่เกินส่งใช้เงินงบประมาณด้วย

ข้อ 19 กรณีข้าราชการ ผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อสอบสวนแล้วปรากฏว่าไม่มีความผิดหรือมีความผิดแต่ไม่ถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก หรือกรณีที่มีคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมายสั่งให้ออกจากราชการ หรือกรณีอื่นใดซึ่งต้องเบิกเงินเดือนค้างเบิกข้ามปี ให้เบิกจ่ายจากเงินเดือนเหลือจ่ายโดยมีหนังสือรับรองเงินเดือนเหลือจ่ายของหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแนบไปกับฎีกา

ข้อ 20 การเบิกเงินเดือนค้างเบิกข้ามปี สำหรับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ผู้เบิกแยกฎีกาออกเป็นรายปี และเขียน หรือประทับหน้าฎีกาเบิกเงินด้วยตัวแดงว่า "ค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปี พ.ศ...." พร้อมทั้งรับรองยอดเงินประจำงวดคงเหลือด้วย สำหรับการสั่งการในปีงบประมาณใดแม้ว่าจะได้มีคำสั่งย้อนหลังไปในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นเงินเดือนค้างเบิกในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้ว

ข้อ 21 ข้าราชการสังกัดส่วนราชการใด รวมทั้งส่วนราชการที่เป็นสำนักงานในต่างประเทศ ให้รับเงินเดือนทางส่วนราชการนั้น ในกรณีที่มีเหตุพิเศษข้าราชการจะขอรับเงินเดือนทางส่วนราชการผู้เบิกอื่นก็ได้โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

หมวด 2

การเบิกเงินปี และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 22 การเบิกเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ และเงินเบี้ยหวัดข้าราชการฝ่ายใน ให้เบิกได้ตามอัตราในบัญชีแสดงยอดเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือบัญชีรายละเอียดเงินเบี้ยหวัดข้าราชการฝ่ายใน แล้วแต่กรณีที่กรมบัญชีกลางรับรองแล้ว โดยแนบสำเนาบัญชีดังกล่าวประกอบฎีกาคำขออนุมัติ

ข้อ 23 การเบิกเงินเพิ่มประจำตำแหน่งใด ๆ นอกจากเงินประจำตำแหน่ง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประธานองคมนตรี หรือองคมนตรี และการเบิกเงินเพิ่มพิเศษ ให้แนบคำสั่งของผู้มีอำนาจไปพร้อมกับฎีกาคำขออนุมัติ (กรณีการเบิกครั้งแรก) และให้เบิกได้ตามอัตราในบัญชีถือจ่าย

ข้อ 24 วิธีปฏิบัติในการขอเบิกเงินประเภทอื่น นอกจากที่กำหนดไว้แล้วตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

หมวด 3

การอนุมัติฎีกาเงินเดือน

ข้อ 25 เมื่อผู้อนุมัติฎีกาเห็นว่า ฎีกาที่ขอเบิกมีสาระสำคัญถูกต้องตามระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้ผู้อนุมัติฎีกานั้นได้

สำหรับส่วนราชการในส่วนกลาง ให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีของส่วนราชการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนวันจ่ายเงินเดือน 2 วันทำการ โดยส่งจ่ายในภาคเช้า สำหรับส่วนราชการในส่วนภูมิภาคให้คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีเงินฝากของส่วนราชการที่ธนาคารก่อนวันจ่ายเงินเดือน 2 วันทำการในภาคเช้า ยกเว้นฎีกาที่ขอรับเงินสดจากคลัง ให้คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอจ่ายเงินในวันจ่ายเงินเดือน

หมวด 4 การจ่ายเงินเดือน

ข้อ 26 การจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการ ให้กระทำได้ 3 วิธี คือ โดยวิธีนำเงินเข้าบัญชีของข้าราชการแต่ละคนที่ธนาคาร จ่ายเป็นเช็คหรือจ่ายเป็นเงินสด

ข้อ 27 กรณีจ่ายเงินเดือน โดยนำเงินเข้าบัญชีของข้าราชการแต่ละคนที่ธนาคาร ให้ส่วนราชการผู้เบิกติดต่อกขอใช้บริการของธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ใกล้เคียงก่อน ถ้าไม่มีหรือไม่สะดวกจะใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ก็ได้ โดยให้คำนึงถึงระยะทางที่สามารถติดต่อได้สะดวก และไม่เสียเวลาในการปฏิบัติราชการมากนักเมื่อธนาคารตกลงจะให้บริการแล้ว ให้แจ้งให้ข้าราชการไปเปิดบัญชีเงินฝากไว้ โดยให้ข้าราชการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้บริการของธนาคาร (ถ้ามี) เมื่อข้าราชการเปิดบัญชีกับธนาคารแล้วให้แจ้งเลขที่บัญชีเงินฝากต่อส่วนราชการผู้เบิกเป็นลายลักษณ์อักษร

ให้ส่วนราชการผู้เบิกแจ้งรายชื่อข้าราชการ เลขที่บัญชีเงินฝากของข้าราชการ และจำนวนเงินที่จะโอนเข้าบัญชีเงินฝากของผู้รับเงินเดือนในแบบหลักฐานการโอนเงินเข้าบัญชี พร้อมทั้งออกเช็คสั่งจ่ายเงินให้ธนาคารเป็นจำนวนเท่ากับยอดรวมที่จะให้ธนาคารเครดิตบัญชีของผู้รับเงินเดือน ทั้งนี้ ตั้งแต่ได้มีการส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีของส่วนราชการแล้ว แต่อย่างช้าก่อนวันจ่ายเงินเดือน 1 วันทำการในภาคเช้า

เมื่อธนาคารได้รับเช็ค และรายละเอียดดังกล่าวแล้ว ให้ผู้มีอำนาจของธนาคารลงนามรับรองว่าได้รับเงินไว้เพื่อเครดิตบัญชีเงินฝากผู้รับเงินเดือนในวันทำการสุดท้ายของเดือน หรือวันทำการสุดท้ายของธนาคารในเดือนนั้น

ให้ส่วนราชการผู้เบิกจัดทำรายละเอียดตามแบบที่กำหนดในวรรค 3 รวม 3 ฉบับ เก็บไว้ 1 ฉบับส่งให้ธนาคาร 2 ฉบับ และให้ธนาคารส่งฉบับที่ลงนามรับรองการเครดิตบัญชีเงินฝากคืน ให้ส่วนราชการผู้เบิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการจ่ายต่อไป

ข้อ 28 กรณีจ่ายเงินเดือนเป็นเช็ค สำหรับส่วนกลาง ให้ส่วนราชการผู้เบิกเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ณ ธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ใกล้เคียงตามสมควรแก่ความจำเป็น เมื่อจะจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการในเดือนใด ให้ส่วนราชการผู้เบิกออกเช็คสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝาก ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย เท่ากับจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเป็นเงินเดือนนั้น นำฝากเข้าบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่เปิดไว้ก่อนวันจ่ายเงินเดือน 1 วันทำการในภาคเช้า เมื่อ

ถึงกำหนดวันจ่ายเงินเดือนให้ส่วนราชการผู้เบิกออกเช็คส่งจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการ เท่ากับเงินเดือนของแต่ละคน

สำหรับส่วนราชการในภูมิภาค เมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติฎีกาและโอนเงินบัญชีของส่วนราชการผู้เบิกแล้ว ให้ส่วนราชการผู้เบิก ออกเช็คส่งจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการเท่ากับเงินเดือนของแต่ละคนในวันจ่ายเงินเดือน

ข้อ 29 กรณีจ่ายเงินเดือนให้ข้าราชการเป็นเงินสด ให้ส่วนราชการเบิกเงินจากบัญชีเงินฝากของส่วนราชการที่ธนาคารเพื่อมาจ่ายให้แก่ข้าราชการในวันจ่ายเงินเดือนและให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อในหลักฐานการจ่ายเงินเดือน

ข้อ 30 ส่วนราชการผู้เบิกจะหักเงินเดือนของข้าราชการที่เบิกจากคลังไว้เพื่อการใด ๆ มิได้ เว้นแต่จะมีหนังสือยินยอมจากข้าราชการผู้ถูกหักเงินเดือน และเพื่อชำระตามข้อผูกพันกับทางราชการเท่านั้น

ประกาศ ณ วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2533

ประมวล สภาวสุ

(นายประมวล สภาวสุ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

IX

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการย้ายตัวเงินคงคลัง

พ.ศ.2538

เพื่ออนุวัติตามความในข้อ 13 แห่งระเบียบการเก็บรักษาเงินคงคลัง ณ สำนักงานคลัง
จังหวัด พ.ศ.2519 ในส่วนที่เกี่ยวกับการย้ายตัวเงินคงคลังกระทรวงการคลังจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการย้ายตัวเงินคงคลัง พ.ศ.2538"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2538 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบการย้ายตัวเงินคงคลัง พ.ศ.2520

(2) ระเบียบการย้ายตัวเงินคงคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525

(3) ระเบียบการย้ายตัวเงินคงคลังกับจังหวัดที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

พ.ศ.2517

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้
หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดในระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ให้ปลัดกระทรวงการคลังรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

"เงินคงคลัง" หมายความว่า เงินคงคลังตามระเบียบเก็บรักษาเงินคงคลัง ณ
สำนักงานคลังจังหวัด

"สำนักงานคลัง" หมายความว่า สำนักงานคลังจังหวัด หรือสำนักงานคลังจังหวัด

ณ อำเภอ

"สำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด" หมายความว่า สำนักงานคลังที่รับ และจ่ายเงินให้กับสำนักงานคลังตามสายการส่ง หรือเบิกเงินที่กระทรวงการคลังกำหนด

"คลังเขต" หมายความว่า คลังเขตซึ่งควบคุมดูแลสำนักงานคลังในเขตทำการ

"คลังจังหวัด" หมายความว่า คลังจังหวัด หรือคลังจังหวัด(อำเภอ)

"เจ้าพนักงานตามกฎหมาย" หมายความว่า เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวน สอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

"รายงานหรือแจ้ง" หมายความว่า การรายงาน หรือแจ้งให้ทราบเป็นโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร โทรพิมพ์ หนังสือ หรือการสื่อสารโดยวิธีอื่นในทำนองเดียวกัน แล้วแต่กรณีตาม ความเหมาะสม

"บัญชีเงินฝาก" หมายความว่า บัญชีเงินฝากของสำนักงานคลังที่เปิดไว้กับสาขาธนาคาร แห่งประเทศไทย

ข้อ 6 ให้สำนักงานคลังส่ง หรือเบิกเงินกับกรมธนารักษ์ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขา ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด

ในกรณีจำเป็นหรือฉุกเฉิน ให้คลังเขตมีอำนาจสั่งให้สำนักงานในเขตเปลี่ยนสาย การส่งหรือเบิกเงินเป็นการชั่วคราวได้

การเปลี่ยนสายการเบิกเงินตามวรรคก่อน ถ้าเป็นกรณีส่ง หรือเบิกเงินกับ

(1) กรมธนารักษ์ ให้รายงานกรมบัญชีกลาง และกรมธนารักษ์ทราบ โดยทันที

(2) สำนักงานคลังนอกเขตทำการ ให้รายงานกรมบัญชีกลาง และแจ้งคลังเขต นอกเขตทำการ และคลังที่รับ หรือจ่ายเงินทราบ โดยทันที

(3) สำนักงานคลังภายในเขตทำการ ให้รายงานกรมบัญชีกลางและแจ้งคลังที่รับ หรือจ่ายเงินทราบ โดยทันที

ข้อ 7 ในกรณีที่คลังเขตเห็นสมควร จะสั่งให้สำนักงานคลังภายในเขตซึ่งอยู่ในสายการ เบิกเงินเดียวกัน ร่วมขนย้ายเงินด้วยกันเป็นครั้งคราว หรือประจำก็ได้ โดยแจ้งให้กรมธนารักษ์ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด แล้วแต่กรณี และสำนักงานคลังที่ร่วมขนย้ายทราบล่วงหน้าตามสมควร

ข้อ 8 การส่ง และเบิกเงินของสำนักงานคลัง ให้ใช้รถยนต์บรรทุกทุกเงินของ กรมบัญชีกลางหรือกรมธนารักษ์ ตามที่คลังเขตกำหนด

กรณีที่ต้องใช้รถยนต์บรรทุกเงินต่างเขต ให้คลังเขตที่ขอใช้รถแจ้งขอให้รถไปยังคลังเขตใกล้เคียงแล้วแจ้งให้สำนักงานคลังที่จะขนย้ายเงินทราบด้วย

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ไม่อาจใช้รถยนต์บรรทุกเงินของกรมบัญชีกลาง หรือกรมธนารักษ์ได้ ให้คลังรายงานขออนุญาตคลังเขตเพื่อใช้ยานพาหนะอื่น เป็นการชั่วคราว หรือถ้าคลังเขตเห็นสมควร จะสั่งการให้สำนักงานคลังใดใช้ยานพาหนะอื่นเป็นการชั่วคราว ก็ให้กระทำได้โดยให้คำนึงถึงความสะดวก ความรวดเร็ว ความปลอดภัย และประหยัด

การขนย้ายเงิน โดยยานพาหนะอื่นเป็นการประจำ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีกรมบัญชีกลาง

ข้อ 9 ในกรณีที่ ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

หมวด 2

การบรรจุเงินและการควบคุมการขนย้ายเงิน

ข้อ 10 ให้มีคณะกรรมการบรรจุเงิน ดังนี้

(1) การบรรจุเงินที่กรมธนารักษ์ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยกรรมการที่อธิบดีกรมธนารักษ์แต่งตั้ง ไม่น้อยกว่า 3 คน

(2) การบรรจุเงินที่สำนักงานคลัง ประกอบด้วยกรรมการคลังในทุกคน

(3) การบรรจุเงิน ณ สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานคลังที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวน 2 คน

ข้อ 11 ให้คณะกรรมการบรรจุเงินตามข้อ 10 (1) และ (3) เป็นคณะกรรมการตรวจรับเงิน กรณีที่สำนักงานคลังส่งเงินกับกรมธนารักษ์ หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วแต่กรณี

ให้คณะกรรมการคลังนอก เป็นคณะกรรมการตรวจรับเงินที่เบิกจากกรมธนารักษ์ สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมทั้งตรวจรับเงินที่สำนักงานคลังอื่นนำส่งด้วย

ให้คณะกรรมการตรวจรับเงินมีหน้าที่ตรวจสอบ และรับเงินให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐาน

ข้อ 12 การควบคุมการขนย้ายเงิน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้นทางจัดข้าราชการสำนักงานคลังซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป 1 คน เป็นหัวหน้าผู้ควบคุมฝ่ายหนึ่งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตั้งแต่ชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป 1 คน เป็นหัวหน้ารักษาความปลอดภัย พร้อมด้วยกำลังตำรวจตามสมควร อีกฝ่ายหนึ่ง

ในกรณีจำเป็น ให้คลังเขตจัดข้าราชการสำนักงานคลังเขต ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป 1 คนทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้ควบคุมในการขนย้ายเงินก็ได้

ในกรณีที่อธิบดีกรมธนารักษ์ หรืออธิบดีกรมบัญชีกลางเห็นสมควร จะแต่งตั้งข้าราชการกรมธนารักษ์ หรือข้าราชการกรมบัญชีกลาง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปแล้วแต่กรณีเป็นหัวหน้าผู้ควบคุมในการขนย้ายเงินก็ได้

การติดต่อกับฝ่ายตำรวจ เพื่อจัดกำลังรักษาความปลอดภัย ให้จังหวัดที่จะขนย้ายเงินกรมธนารักษ์ หรือกรมบัญชีกลาง แล้วแต่กรณี ทำหนังสือ "ลับมาก" แจ้งฝ่ายตำรวจทราบล่วงหน้าตามสมควรกรณีร่วมขนย้ายเงินตามข้อ 7 ให้ใช้ตำรวจรักษาความปลอดภัยของสำนักงานคลังต้นทางที่ขนย้ายเงินโดยแจ้งชื่อ ยศ และตำแหน่งของหัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัย ให้สำนักงานคลังที่ร่วมขนย้ายเงินทราบล่วงหน้า แต่ถ้าสำนักงานคลังที่ร่วมขนย้ายเงิน จะจัดตำรวจรักษาความปลอดภัยร่วมเดินทางไปด้วย ก็ให้กระทำได้ตามความเหมาะสม

ข้อ 13 การทำบันทึกการย้ายเงินให้ทำตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนดและให้ปฏิบัติดังนี้

การบรรจุเงินที่กรมธนารักษ์ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ทำ 3 ฉบับ กรมธนารักษ์เก็บไว้ 1 ฉบับ อีก 2 ฉบับ มอบให้หัวหน้าผู้ควบคุมถือไปมอบให้คลังปลายทาง

การบรรจุเงินที่สำนักงานคลัง หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ทำ 3 ฉบับ ให้คลังต้นทางเก็บไว้ 1 ฉบับ อีก 2 ฉบับ มอบให้หัวหน้าผู้ควบคุมถือไปมอบให้กรมธนารักษ์ หรือสำนักงานคลังปลายทาง แล้วแต่กรณี

ข้อ 14 การบรรจุเงิน

ธนบัตร ให้ใช้หีบของกรมธนารักษ์ หรือกรมบัญชีกลาง

เหรียญกษาปณ์ ให้ใช้ถุงที่ไม่มีรอยชำรุดของกรมธนารักษ์

ข้อ 15 ให้หัวหน้าผู้ควบคุมมีหน้าที่บรรจุเงินที่จะขนย้าย ต่อหน้าคณะกรรมการบรรจุเงิน ให้ถูกต้องครบถ้วน แล้วให้หัวหน้าผู้ควบคุมลงลายมือชื่อร่วมกับกรรมการบรรจุเงินในส่วนที่ 1 การบรรจุเงิน ของบันทึกการย้ายเงินตามข้อ 13

ข้อ 16 เมื่อบรรจุเงินเสร็จแล้ว ให้หัวหน้าผู้ควบคุมปฏิบัติดังนี้

กรณีบรรจุธนบัตร ให้ใส่กุญแจที่ห้วงของหีบทั้งสองข้างให้เรียบร้อยแล้วเก็บลูกกุญแจไว้และใช้เชือกที่ไม่มีรอยต่อผูกแผ่นป้ายหมายเลขประจำหีบร้อยติดไว้กับห้วง กุญแจ หรือที่สำหรับร้อยเชือก แล้วประจำตราครั้ง หรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด พร้อมกับกรรมการบรรจุเงินทุกคน ด้วยตราของตนเอง บนเชือกที่ทาบบนแผ่นป้ายในลักษณะที่เชือก และตราประจำครั้งหรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด จะถูกทำลายเมื่อมีการเปิดหีบ

สำหรับการบรรจุเหรียญกษาปณ์ ให้ใช้เชือกหรือลวดเย็บ และผูกปากถุงให้เรียบร้อยแล้วประจำตราครั้ง หรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนดพร้อมกับกรรมการบรรจุทุกคน โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับการบรรจุธนบัตร กรณีใช้ลวดเย็บปากถุงให้ตราตะกั่ว และหนีบตะกั่วบนลวดที่ทาบบนแผ่นป้าย ในลักษณะเดียวกับการใช้ครั้ง ซึ่งจะถูกทำลายเมื่อมีการเปิดถุง

ข้อ 17 ห้ามบรรจุเงินก่อนออกเดินทางดังนี้

- (1) ธนบัตร ห้ามบรรจุก่อนเกินกว่า 1 วันทำการ
- (2) เหรียญกษาปณ์ ห้ามบรรจุก่อนเกินกว่า 3 วันทำการ

ข้อ 18 เมื่อบรรจุเรียบร้อยแล้ว ถ้ายังไม่สามารถเดินทางได้ให้ปฏิบัติดังนี้

กรณีบรรจุเงินที่กรมธนารักษ์ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ฝากเก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงกรมธนารักษ์ แต่ถ้าต้องเก็บรักษาเงินค้างคืน ให้ผู้อำนวยการกองคลังกลาง กรมธนารักษ์รายงานอธิบดีกรมธนารักษ์ทราบด้วย

กรณีบรรจุเงินที่สำนักงานคลัง ให้ฝากเก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงของสำนักงานคลัง แต่ถ้าต้องเก็บรักษาเงินค้างคืน คลังจะรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งเพิ่มจำนวนตำรวจยามรักษาการณ์ก็ได้

สำหรับกรณีบรรจุเงินที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ฝากเก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงของสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ในลักษณะหีบห่อ โดยให้เจ้าหน้าที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทยทำบันทึกการรับฝาก มอบให้หัวหน้าผู้ควบคุมไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่อาจเก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงของสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ก็ให้เก็บรักษาไว้ในห้องมั่นคงของสำนักงานคลัง และปฏิบัติตามวรรคก่อน

ข้อ 19 ก่อนออกเดินทางทุกครั้ง ให้หัวหน้าผู้ควบคุมกับหัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัยตรวจหีบห่อ หรือถุง กุญแจ และตราประจำครั้ง หรือตราตะกั่ว หรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด เมื่อปรากฏว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อย ให้ลงชื่อในส่วนที่ 2 การรับเงิน

เพื่อนำส่ง ของบันทึกการย้ายเงินตามข้อ 13 แล้วจึงออกเดินทาง หากปรากฏว่าอยู่ในสภาพไม่เรียบร้อย ให้ร่วมกันพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี และบันทึกร่วมกันไว้เป็นหลักฐานโดยละเอียด

การปฏิบัติตามวรรคแรก หากมีการร่วมขนย้ายเงิน ซึ่งมีกำลังตำรวจรักษาความปลอดภัยจากสำนักงานคลังต้นทาง ตามข้อ 12 วรรคห้า เพียงแห่งเดียว ให้หัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ลงชื่อในส่วนที่ 2 การรับเงินเพื่อนำส่งของบันทึกการย้ายเงินของสำนักงานคลังที่ร่วมขนย้ายเงินด้วย

ในระหว่างการเดินทาง หากมีเหตุทำให้หีบห่อหรือถุง สูญหาย และตราประจำครั้ง หรือตราตะกั่ว หรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด อยู่ในสภาพที่ไม่เรียบร้อย ให้ถือปฏิบัติตามนัยวรรคแรก

ข้อ 20 ห้ามมิให้เปิดหีบ หรือถุงบรรจุเงินในระหว่างเดินทาง หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีเหตุอันควรสงสัย ก็ให้ติดตามไปเปิดตรวจที่สำนักงานคลังปลายทาง หรือกรมธนารักษ์ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วแต่กรณี

ข้อ 21 การขนย้ายเงิน ให้เดินทางรวดเดียวจากต้นทางถึงปลายทางเว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัยในขณะขนย้าย ต้องหยุดพักระหว่างทาง ให้หัวหน้าผู้ควบคุม และหัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัยร่วมกันพิจารณา ตามควรแก่กรณี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเงินมากที่สุด กรณีตามวรรคก่อน ถ้าหากหยุดพักนั้นต้องค้างคืน ให้หัวหน้าผู้ควบคุมพิจารณาปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(1) ให้ติดต่อกับคลังในจังหวัดที่จะต้องหยุดพักแรม เพื่อฝากหีบ หรือถุงบรรจุเงินในห้องมั่นคง ณ สำนักงานคลังนั้น แล้วให้คลังที่รับฝากรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ เพื่อพิจารณาตั้งเพิ่มตำรวจยามรักษาการณ์ตามสมควรก็ได้

(2) ให้เก็บรักษาหีบ หรือถุงบรรจุเงินไว้ในสถานที่ตำรวจที่ใกล้ที่สุด โดยให้หัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัย พร้อมกำลังตำรวจร่วมกันรักษาความปลอดภัย และให้หัวหน้าผู้ควบคุมดูแลการรักษาความปลอดภัยอีกชั้นหนึ่ง

(3) ให้พิจารณาเก็บรักษาหีบ หรือถุงบรรจุเงินไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัยที่สุด โดยให้หัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัย พร้อมกำลังตำรวจร่วมกันรักษาความปลอดภัย และให้หัวหน้าผู้ควบคุมดูแลการรักษาความปลอดภัยอีกชั้นหนึ่ง

ข้อ 22 ถ้ามีพฤติการณ์อันเป็นเหตุให้สงสัยว่า จะเกิดการทุจริตเกี่ยวกับเงินที่ขนย้ายให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ส่วนกลาง ให้หัวหน้าผู้ควบคุม และคณะกรรมการกรมธนารักษ์รายงานพฤติการณ์ให้อธิบดีกรมธนารักษ์ และอธิบดีกรมบัญชีกลางทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณี

(2) ส่วนภูมิภาคให้หัวหน้าผู้ควบคุม และคลัง รายงานพฤติการณ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณีและรายงานให้อธิบดีกรมบัญชีกลางทราบ แล้วส่งสำเนาในคลังเขต และคลังต้นทางทราบทันที

ข้อ 23 การเปิดหีบ หรือดูงออกตรวจนับเงินทุกกรณี ห้ามมิให้ทำลายตราประจำครั้ง หรือตราตะกั่ว หรือวัสดุอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนดของคณะกรรมการบรรจุเงิน และให้คณะกรรมการตรวจรับเงินปลายทางเก็บรักษาตราประจำครั้ง หรือตราตะกั่ว หรือวัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนดของคณะกรรมการบรรจุเงินไว้ จนกว่าจะตรวจนับแทนบ มัด หรือดูงครบถ้วนแล้ว

หมวด 3

การส่งย้ายเงิน

ข้อ 24 การนำเงินคงคลังส่งกรมธนารักษ์ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขานาการแห่งประเทศไทยหรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินคงคลัง ณ สำนักงานคลังจังหวัด ให้คลังรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขออนุมัติส่งเงิน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติแล้ว ให้คลังวางฎีกาเบิกเงินตามจำนวนเงินที่จะส่ง แล้วมอบเงินนั้นให้หัวหน้าผู้ควบคุมบรรจุลงหีบหรือดูง ร่วมกับคณะกรรมการบรรจุเงินตามข้อ 10 เพื่อส่งต่อไป โดยปฏิบัติเกี่ยวกับการบรรจุเงินและควบคุมการขนย้ายเงินตามที่กำหนดไว้ในหมวด 2 ของระเบียบนี้

ข้อ 25 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้นทางมีหนังสือถึงกรมธนารักษ์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดปลายทางแล้วแต่กรณี แจ้งชื่อ และตำแหน่งหัวหน้าผู้ควบคุมจำนวนเงินที่นำส่งแต่ละชนิดราคา และจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น และให้ต้นทางคลังแจ้งกำหนดวันส่งเงินให้ผู้อำนวยความสะดวกกองคลังกลางกรมธนารักษ์ หรือคลังปลายทาง แล้วแต่กรณี ทราบล่วงหน้า

ข้อ 26 การส่งเงินกับกรมธนารักษ์

ให้หัวหน้าผู้ควบคุมนำเงิน พร้อมหนังสือนำส่ง และบันทึกการจ่ายเงินมอบให้
กรมธนารักษ์เพื่อให้คณะกรรมการตรวจรับตามข้อ 11 ตรวจสอบร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุมที่ละหีบ
หรือถุงธนบัตรให้นับแทน และมัดเหรียญกษาปณ์ให้นับถุงเมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องตามรายการ
ในบันทึกการจ่ายเงินแล้ว ให้หัวหน้าผู้ควบคุมและกรรมการทุกคนลงลายมือชื่อในส่วนที่ 3 การ
ตรวจรับเงินปลายทาง ของบันทึกการจ่ายเงินทั้ง 2 ฉบับ เก็บไว้ที่กรมธนารักษ์ 1 ฉบับ คืนให้
หัวหน้าผู้ควบคุม 1 ฉบับ แล้วให้ผู้อำนวยการกองคลังกลาง กรมธนารักษ์ แจงให้คลังต้นทางทราบ
ไว้ชั้นหนึ่งก่อนว่าเงินที่ส่งมาถึงเรียบร้อยแล้ว

ให้คณะกรรมการตรวจรับเงินตามวรรคแรก มอบธนบัตรแก่เจ้าหน้าที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทย ตรวจสอบเป็นรายแทน และมัด แล้วรับไปเก็บรักษาและรับผิดชอบ ส่วนเหรียญ
กษาปณ์ มอบให้เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์รับไปเก็บรักษาและรับผิดชอบ

การส่งธนบัตร ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้หัวหน้าผู้ควบคุมทำใบนำส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด 4 ฉบับ
มอบให้กรมธนารักษ์ แล้วให้กรมธนารักษ์ทำใบฝากเงิน 5 ฉบับ แนบไปพร้อมกับใบนำส่งเพื่อส่ง
ธนบัตรเข้าบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย (โดยไม่ต้องตรวจนับ
รายละเอียด) และให้นำหมายตรวจรับรายละเอียดต่อไป เว้นแต่กรณีที่มีจำนวนเงินที่ส่งอยู่ใน
เกณฑ์ ที่เจ้าหน้าที่ธนาคารสามารถตรวจนับรายละเอียดเสร็จสิ้นภายในวันนั้น ก็ให้ตรวจนับ
รายละเอียดทันทีแล้วทำบันทึกการส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด

(2) เมื่อเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้รับเงินตาม (1) และประทับ
หมายเลขกำกับการส่งในใบนำส่งกับใบฝากเงินตรงกันทุกฉบับ โดยผู้มีอำนาจของธนาคารแห่ง
ประเทศไทยลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราของธนาคารในใบฝากเงินทั้ง 5 ฉบับ แล้วให้ส่ง

ใบนำส่ง 2 ฉบับ (สีฟ้าและสีเขียว) กับใบฝากเงิน 2 ฉบับ คืนกรมธนารักษ์ เมื่อ
ผู้อำนวยการกองคลังกลาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย ลง
ลายมือชื่อรับเงินร่วมกัน และประทับตราลงในใบนำส่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว ให้กรมธนารักษ์ส่งใบ
นำส่ง (สีฟ้า) กับใบฝากเงิน 1 ฉบับคืนจังหวัดผู้ส่งต่อไป

ใบนำส่ง 2 ฉบับ (สีดำและสีแดง) กับใบฝากเงิน 2 ฉบับ ต่อกรมบัญชีกลาง
เมื่อกรมบัญชีกลางตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ให้ส่งใบนำส่ง (สีดำ) กับใบฝากเงิน 1 ฉบับ ต่อกรม
ธนารักษ์

(3) กรณีที่มีการนัดหมายตรวจนับรายละเอียดในวันอื่น ให้คลัง หรือผู้ที่คลังมอบหมายเป็นผู้ส่งรายละเอียด ตรวจนับเงินที่เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับไว้ตาม (1) ร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ และเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแทน และมัด เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องแล้ว ให้ผู้ส่งรายละเอียดดังกล่าว และเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ส่งเงินเท่าที่ประมาณว่าจะตรวจนับบัตรธนาคาใดก่อนหลัง ให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเงิน

กรณีที่ผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ไม่อาจมาส่งรายละเอียดได้ ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมายเจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลางตามที่เห็นสมควร เป็นผู้ส่งรายละเอียดแทน

(4) ให้ผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ทำบันทึกการส่งเงินประจำวัน ทุกวัน ที่มีการส่งเงินเพื่อให้ทราบจำนวนเงินที่ส่ง และคงเหลือ แล้วลงลายมือชื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ด้วย

บันทึกการส่งเงินประจำวัน ให้ทำเป็น 3 ฉบับ ให้กรมธนารักษ์เก็บไว้ 1 ฉบับ หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเก็บไว้ 1 ฉบับ และมอบให้เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเก็บไว้ 1 ฉบับ

(5) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ดูแลการตรวจนับรายละเอียดเงินที่ส่งโดยใกล้ชิด และกรณีที่ปรากฏว่า เงินที่ส่งขาด เกินหรือปลอมแปลง ให้บันทึกรายละเอียดเงินขาด เกิน หรือปลอมแปลง ด้านหลังบันทึกการส่งเงินประจำวัน และให้ลงลายมือชื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์และเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยผู้รับเงินด้วย

สำหรับเงินที่ส่งขาด หรือปลอมแปลง ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียด เป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินส่วนที่ขาด หรือปลอมแปลง ไปก่อน แล้วให้เรียกชดใช้จากผู้รับผิดชอบภายหลัง

การส่งเหรียญกษาปณ์ ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้หัวหน้าผู้ควบคุมทำใบนำส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด 4 ฉบับ มอบให้กรมธนารักษ์ เพื่อส่งเหรียญกษาปณ์เข้าบัญชีเงินคงคลัง ณ กรมธนารักษ์ โดยไม่ต้องตรวจนับรายละเอียด และให้นำนัดหมายตรวจนับรายละเอียดต่อไป เว้นแต่กรณีที่จำนวนเงินที่ส่งอยู่ในหลักเกณฑ์ที่เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์สามารถนับรายละเอียดเสร็จสิ้นภายในวันนั้น ก็ให้ตรวจนับรายละเอียดทันทีแล้วทำบันทึกการส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด

(2) เมื่อเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ได้รับเงินตาม (1) แล้วให้ผู้อำนวยความสะดวกคลัง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย ลงลายมือชื่อรับเงินร่วมกัน พร้อมทั้งประทับตราประจำตำแหน่งในใบนำส่งทั้ง 4 ฉบับแล้วให้

ส่งใบนำส่ง 1 ฉบับ (สีฟ้า) คืนหัวหน้าผู้ควบคุม

เก็บใบนำส่ง 1 ฉบับ (สีเขียว) ไว้ที่กรมธนารักษ์

ส่งใบนำส่ง 2 ฉบับ (สีคำและสีแดง) ต่อกรมบัญชีกลาง เมื่อกรมบัญชีกลางตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ให้ส่งใบนำส่ง (สีคำ) ต่อกรมธนารักษ์

(3) กรณีที่มีการนัดหมายตรวจนับรายละเอียดในวันอื่น ให้คลัง หรือผู้ที่คลังมอบหมายเป็นผู้ส่งรายละเอียด ตรวจนับเงินที่เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์รับไว้ตาม (1) เป็นถุง เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องแล้ว ให้ผู้ส่งรายละเอียดดังกล่าว ส่งเงินเท่าที่ประมาณว่าจะตรวจนับรายละเอียดได้เสร็จภายในช่วงระยะเวลาที่นัดหมาย และสามารถควบคุมดูแลได้ การที่ตรวจนับเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาใดก่อนหลังให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเงิน

กรณีที่ผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ไม่อาจมาส่งรายละเอียดได้ ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมายเจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลางตามที่เห็นสมควร เป็นผู้ส่งรายละเอียดแทน

(4) ให้ผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ทำบันทึกการส่งเงินประจำวันทุกวันที่มีการส่งเงินเพื่อให้ทราบจำนวนเงินที่ส่ง และคงเหลือแล้วลงลายมือชื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ด้วย

บันทึกการส่งเงินประจำวัน ให้ทำเป็น 2 ฉบับ ให้กรมธนารักษ์เก็บไว้ 1 ฉบับ หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเก็บไว้ 1 ฉบับ

(5) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดตาม (3) ดูแลการตรวจนับรายละเอียดเงินที่ส่งโดยใกล้ชิด และกรณีที่ปรากฏว่าเงินที่ส่งขาด เกินหรือปลอมแปลง ให้บันทึกรายละเอียดเงินขาด เกิน หรือปลอมแปลง ด้านหลังบันทึกการส่งเงินประจำวัน และให้ลงลายมือชื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ผู้รับเงินด้วย

สำหรับเงินที่ส่งขาด หรือปลอมแปลง ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินส่วนที่ขาด หรือปลอมแปลงไปก่อน แล้วให้เรียกชดใช้จากผู้รับผิดชอบภายหลัง

ข้อ 27 การส่งเงินกับสำนักงานคลังที่ตั้งสาขาราชการแห่งประเทศไทย

ให้หัวหน้าผู้ควบคุม คณะกรรมการตรวจรับเงิน เจ้าหน้าที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทยเจ้าหน้าที่สำนักงานคลัง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเงินเช่นเดียวกับการนำเงินส่งกรมธนารักษ์ตามบัญชี 26 โดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนของ

1. การส่งธนบัตรตามข้อ 26(1) และ (2) ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้ส่งเข้าบัญชีเงินฝาก ณ สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) ให้ส่งใบนำส่ง และใบฝากเงิน อย่างละ 4 ฉบับ ให้สำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย และให้คลัง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อ และประทับตราสำนักงานคลังในใบนำส่งตาม (1) แล้วคืนใบนำส่ง 2 ฉบับ (สีฟ้าและสีดำ) พร้อมด้วยใบฝากเงิน 2 ฉบับ ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเพื่อส่งมอบให้สำนักงานคลังที่นำส่งต่อไป

2. การส่งเหรียญกษาปณ์ ให้ส่งเข้าบัญชีเงินคงคลัง ณ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อ 28 การส่งเงินกับสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) เมื่อนำเงินไปถึงสำนักงานคลังปลายทางแล้ว ให้หัวหน้าผู้ควบคุมมอบเงินพร้อมหนังสือนำส่ง และบันทึกการย้ายเงินให้คลัง เพื่อให้คณะกรรมการคลังนอก ซึ่งเป็นคณะกรรมการตรวจรับ ตรวจสอบร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุมที่ละหีบ หรือถุง ธนบัตรให้นับแทนบ และมัด เหรียญกษาปณ์ให้นับถุง เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องตามรายการในบันทึกการย้ายเงินแล้ว ให้หัวหน้าผู้ควบคุม และกรรมการคลังนอกทั้ง 3 คน ลงลายมือชื่อในส่วนที่ 3 การตรวจรับเงินปลายทางของบันทึกการย้ายเงินทั้ง 2 ฉบับ ให้คลังเก็บไว้ 1 ฉบับ คืนให้หัวหน้าผู้ควบคุม 1 ฉบับ แล้วให้คลังปลายทางแจ้งให้คลังต้นทางทราบไว้ชั้นหนึ่งก่อนว่า เงินที่ส่งถึงจังหวัดปลายทางเรียบร้อยแล้ว

(2) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม ทำใบนำส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด 4 ฉบับ มอบให้ผู้รับเงิน และคลังปลายทาง ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราประจำตำแหน่งในใบนำส่งทั้ง 4 ฉบับ ดังกล่าว เพื่อนำเงินส่งคลังในวันนั้นแล้วคืนใบนำส่ง 2 ฉบับ (สีฟ้าและสีดำ) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม โดยไม่ต้องตรวจนับรายละเอียด และให้นำคณมาตรวจนับรายละเอียดต่อไป เว้นแต่กรณีที่จำนวนเงินที่ส่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถตรวจนับรายละเอียดเสร็จสิ้นภายในวันนั้น ก็ให้หัวหน้าผู้ควบคุมร่วมกับคณะกรรมการคลังนอก ส่งเงินให้หัวหน้าฝ่ายการเงินของสำนักงานคลัง เพื่อตรวจนับรายละเอียดทันที แล้วทำบันทึกการนำส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด

(3) ในกรณีที่ส่งเงินในหีบ หรือถุงที่เปิดแล้วไม่หมด ให้หัวหน้าผู้ควบคุมร่วมกับคณะกรรมการคลังนอก ตรวจสอบเงินคงเหลือเป็นแนบ มัดหรือถุง อีกครั้งหนึ่ง เมื่อคิดรวมกับเงินที่ส่งแล้ว คงเหลือเป็นเงินที่ถูกต้อง ให้ปิดหีบ หรือถุงใส่กุญแจ หรือเย็บปากถุง แล้วแต่กรณี แล้วประจำตราครั้งของหัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียด และกรรมการคลังนอกทั้ง 3 คน แล้วฝากไว้ในห้องมั่นคงของสำนักงานคลังเพื่อตรวจนับรายละเอียดต่อไป

(4) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดกับคณะกรรมการคลังนอกร่วมกัน ตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบ หรือถุงบรรจุเงินที่จะส่ง กุญแจ และตราประจำครั้งก่อน แล้วจึงเปิดตรวจนับเงินเป็นแนบ มัด หรือ ถุง เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องแล้ว จึงให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดนำเงินออกส่งเท่าที่ประมาณว่าจะตรวจนับรายละเอียดได้เสร็จภายในช่วงระยะเวลานั้นและสามารถควบคุมดูแลได้ โดยปกติให้ส่งธนบัตรชนิดราคาสูงก่อน

(5) เมื่อสิ้นเวลาส่งรายละเอียดแต่ละวัน ให้หัวหน้าผู้ควบคุมหรือผู้ส่งรายละเอียดทำบันทึกการนำส่งเงินประจำวันตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด 2 ฉบับ เพื่อให้ทราบจำนวนเงินที่ส่งจากหีบ หรือถุงนั้น ๆ จำนวนเงินคงเหลือ จำนวนเงินแต่ละชนิด ราคาที่ขาดเกิน ปลอมแปลง และให้ลงลายมือชื่อร่วมกับกรรมการคลังนอกทั้ง 3 คน ให้คณะกรรมการคลังนอกเก็บไว้ 1 ฉบับให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเก็บไว้ 1 ฉบับ

(6) ให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียด ดูแลการตรวจนับรายละเอียดเงินที่ส่งโดยใกล้ชิด กรณีที่ปรากฏว่า เงินที่ส่งขาด หรือปลอมแปลงให้หัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินส่วนที่ขาด หรือปลอมแปลงไปก่อน แล้วให้เรียกค่าใช้จ่ายผู้รับผิดชอบภายหลัง

ข้อ 29 เมื่อตรวจนับรายละเอียดเงินที่ส่งเสร็จสิ้นแล้ว

กรณีส่งกรมธนารักษ์ ให้กรมธนารักษ์แจ้งให้สำนักงานคลังที่ส่งทราบ ว่าได้รับเงินที่ส่งถูกต้อง หรือมีขาด เกิน ปลอมแปลง พร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือดังกล่าว ให้กรมบัญชีกลาง และคลังเขตทราบด้วย

กรณีส่งสำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้คลังปลายทางรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแจ้งให้สำนักงานคลังต้นทางทราบและปฏิบัติเช่นเดียวกับวรรคแรก ถ้าเป็นการส่งเงินที่สำนักงานคลังต่างเขตทำการ ให้ส่งสำเนาหนังสือตอบรับให้คลังเขตที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

ข้อ 30 เมื่อหัวหน้าผู้ควบคุม หรือผู้ส่งรายละเอียดส่งเงิน หรือรายละเอียดเสร็จ และกลับถึงสำนักงานคลังต้นทางแล้วให้นำคู่มือใบนำส่ง และหรือ ใบบันทึกการนำส่งเงินแล้วแต่กรณี เสนอคลังตรวจสอบทันที

กรณีที่กรมธนารักษ์จัดให้ข้าราชการไปส่งเงินยังสำนักงานคลัง ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันโดยอนุโลม

ข้อ 31 กรณีที่ไปถึงสถานที่ที่จะส่งในเวลาปิดสำนักงาน ให้หัวหน้าผู้ควบคุมมอบหีบหรือถุงบรรจุเงินพร้อมด้วยหนังสือนำส่ง และบันทึกการย้ายเงินให้ผู้อำนวยการกองคลังกลาง กรมธนารักษ์ หรือคลังปลายทางแล้วแต่กรณี ให้ผู้อำนวยการกองคลังกลาง กรมธนารักษ์ หรือคลังปลายทาง ร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุม ตรวจสอบสภาพความเรียบร้อยของหีบ หรือถุงบรรจุเงิน กุญแจและตราประจำครั้ง หรือตราตะกั่วก่อน แล้วฝากไว้ในห้องมั่นคงของกรมธนารักษ์ หรือสำนักงานคลัง แล้วแต่กรณี หากเก็บไว้ในห้องมั่นคงของกรมธนารักษ์ หัวหน้าผู้ควบคุมจะประจำตราครั้งของตนไว้ที่ประตูห้องเก็บเงิน และจะใส่กุญแจด้วยก็ได้

กรณีที่ไม่สามารถเปิดหีบออกตรวจนับเงินได้ในวันทำการรุ่งขึ้น ให้ผู้อำนวยการกองคลังกลาง กรมธนารักษ์ หรือคลัง บันทึกเหตุขัดข้องแล้วรายงานให้อธิบดีกรมธนารักษ์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีทราบ

หมวด 4

การเบิกจ่ายเงิน

ข้อ 32 เมื่อเงินคงคลังของสำนักงานคลังมีเหลือน้อย ไม่เพียงพอสำหรับจ่าย ให้คลังรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอเบิกจากกรมธนารักษ์ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยแจ้งให้กรมธนารักษ์ หรือสำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด แล้วแต่กรณีทราบจำนวนเงินที่จะขอเบิกแต่ละชนิด ราคาจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น ชื่อผู้รับมอบให้เป็นผู้รับเงิน และหัวหน้าผู้ควบคุม พร้อมทั้งแจ้งจำนวนเงินคงเหลือในวันที่ขอเบิก และให้ประมาณการเงินคงเหลือแต่ละชนิดในวันที่ขอรับตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด ทั้งนี้ จำนวนเงินที่ขอเบิกเมื่อรวมกับประมาณการจำนวนเงินคงเหลือในวันที่ขอรับ จะต้องไม่เกินวงเงินเก็บรักษาที่กระทรวงการคลังกำหนด สำหรับจังหวัดที่ขอเบิกนั้น

ข้อ 33 ให้สำนักงานคลังที่ขอเบิกติดต่อนัดหมายวันบรรจุเงิน และวันเดินทางกลับกับกรมธนารักษ์ หรือสำนักงานคลังที่จ่ายเงิน แล้วแต่กรณี

ข้อ 34 การบรรจุเงิน และการควบคุมเงินที่ขอเบิกกลับจังหวัด ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในหมวด 2 ของระเบียบนี้ โดยอนุโลม

ข้อ 35 เมื่อติดต่อกับฝ่ายตำรวจ ตามข้อ 12 แล้ว ให้จังหวัดที่ขอเบิกแจ้งยศ ชื่อ และตำแหน่งนายตำรวจผู้เป็นหัวหน้ารักษาความปลอดภัย และจำนวนกำลังตำรวจให้กรมธนารักษ์ หรือสำนักงานคลังที่จ่ายเงินแล้วแต่กรณีทราบ ในหนังสือที่ขอเบิกเงินด้วย

ข้อ 36 การเบิกเงินกับจังหวัดที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย ให้คลังเสนอหนังสือขอเบิกเงินต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินให้จังหวัดที่ขอเบิกได้ไม่เกินวงเงินเก็บรักษาที่กระทรวงการคลังอนุญาต เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้วางฎีกาเบิกเงินประเภทจ่ายย้ายตัวเงิน

สำหรับธนบัตรที่ขอเบิก ให้ออกเช็คส่งจ่ายตามระเบียบการรับจ่ายเงิน ระหว่างสำนักงานคลังจังหวัดกับสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วมอบเช็คนั้นให้หัวหน้าผู้ควบคุมไปขอรับเงินจากธนาคารในวันนัดหมายบรรจุเงิน พร้อมกับกรรมการบรรจุเงินของจังหวัด โดยให้บรรจุเงินที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับเหรียญกษาปณ์ ให้บรรจุที่สำนักงานคลัง

ข้อ 37 ให้กรมธนารักษ์ สำนักงานคลังที่ตั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังที่กระทรวงการคลังกำหนด แล้วแต่กรณี ทำหนังสือแจ้งจังหวัดที่ขอเบิกเงินคงคลังทราบจำนวนเงินที่จ่ายแต่ละชนิดราคา และจำนวนเงินรวมทั้งสิ้นด้วย

ข้อ 38 เมื่อหัวหน้าผู้ควบคุมนำเงินถึงสำนักงานคลัง ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้มอบหนังสือนำเงินที่ขอเบิก และบันทึกการย้ายเงินให้คลัง แล้วทำใบนำส่งตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนด 4 ฉบับ เพื่อนำเงินส่งคลังในวันนั้น การรับย้ายเงินนี้ให้หัวหน้าฝ่ายการเงินลงชื่อรับเงินในใบนำส่งโดยไม่ต้องตรวจนับเงิน แล้วส่งเงินต่อคณะกรรมการคลังนอกทันที

(2) ให้คณะกรรมการคลังนอกตรวจนับเงิน ร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุมที่ละหีบ หรืออุ้งธนบัตรให้นับแทน และมัด เหรียญกษาปณ์ให้นับอุ้ง เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องตามรายการในใบบันทึกการย้ายเงินแล้ว ให้กรรมการคลังนอกทั้ง 3 คน และหัวหน้าผู้ควบคุมลงลายมือชื่อ ในส่วนที่ 3 การตรวจปลายทางของบันทึกการย้ายเงิน ทั้ง 2 ฉบับ เก็บไว้ที่สำนักงาน

คลัง 1 ฉบับ อีก 1 ฉบับ ให้คลังส่งคืนกรมธนารักษ์ หรือคลังต้นทางแล้วแต่กรณี โดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนพร้อมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่า เงินที่เบิกมาถึงเรียบร้อยแล้ว แล้วนำเงินส่งคณะกรรมการ คลังใน

(3) ให้คณะกรรมการคลังในตรวจนับเงินตาม (2) โดยวิธีนับสอบคือ ธนบัตรให้นับแทนบและมัด เหรียญกษาปณ์ให้นับถุง เมื่อรวมเป็นเงินถูกต้องตามใบนำส่งของคณะกรรมการ คลังนอกแล้วให้นำเงินเข้าหีบ หรือถุงใส่กุญแจ และประจำตราครั้งของหัวหน้าผู้ควบคุม และ กรรมการคลังในทุกคนแล้วเก็บเงินไว้ในห้องเก็บเงินคลังใน เพื่อตรวจนับความถูกต้องต่อไป

(4) ให้คณะกรรมการคลังให้ตรวจนับเงินที่รับตาม (3) ให้ถูกต้องครบถ้วน ภายในกำหนด 15 วัน นับจากวันรับมอบจากคณะกรรมการคลังนอก ถ้าภายหลังปรากฏว่าเงินไม่ ถูกต้อง คณะกรรมการคลังในต้องร่วมกันรับผิดชอบ สำหรับการบำบัดที่การตรวจนับ ให้ทำตาม แบบที่กรมบัญชีกลางกำหนดทุกวันที่ตรวจนับ เพื่อให้ทราบจำนวนเงินที่ตรวจนับจากหีบ หรือ ถุงนั้นจำนวนเงินคงเหลือ จำนวนเงินแต่ละชนิด ราคาที่ขาดเกิน หรือปลอมแปลง พร้อมกับลง ลายมือชื่อร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุมแล้วเก็บเงินที่ตรวจนับถูกต้องแล้วในตู้เก็บเงินคลังใน

กรณีที่มีธนบัตรขาด หรือปลอมแปลง ให้เก็บเชือกตราประจำครั้ง หรือ วัสดุอย่างอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด และปลอกแหวนธนบัตรที่ขาด หรือปลอมแปลงนั้นไว้ เป็นหลักฐานเพื่อหาผู้รับผิดชอบต่อไป

กรณีที่เหรียญกษาปณ์ขาด หรือปลอมแปลง ให้บรรจุกลับคืนถุงเดิม เพื่อส่ง ย้ายตัวเงินกลับคืนกรมธนารักษ์ หรือคลังต้นทาง แล้วแต่กรณี เพื่อพิสูจน์ต่อไป

(5) เมื่อคณะกรรมการคลังใน ตรวจนับรายละเอียดเสร็จสิ้นแล้ว ให้คลังรายงาน ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อแจ้งให้กรมธนารักษ์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดต้นทางทราบว่า ได้รับเงินที่ ขอเบิกนั้นไว้ถูกต้องหรือมีขาด เกินปลอมแปลง พร้อมกับส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ กรมบัญชีกลาง และคลังเขตทราบด้วย

ข้อ 39 กรณีที่เดินทางกลับถึงจังหวัดที่ขอเบิกเงิน หลังเวลาปิดที่ทำการรับจ่ายแล้ว ให้ หัวหน้าผู้ควบคุมมอบหนังสือนำส่งเงินที่ขอเบิก และบันทึกการจ่ายเงินให้คลัง แล้วมอบหีบ หรือ ถุงบรรจุเงินให้คณะกรรมการคลังนอก เพื่อตรวจสภาพความเรียบร้อยของหีบ หรือถุงบรรจุเงิน กุญแจ และตราประจำครั้ง ร่วมกับหัวหน้าผู้ควบคุม แล้วฝากเก็บไว้ในห้องมั่นคงของสำนักงาน คลัง

กรณีที่ไม่สามารถเปิดหีบออกตรวจนับเงินได้ในวันทำการรุ่งขึ้น ให้คลังบันทึก เหตุขัดข้องแล้วรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

ประกาศ ณ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2538

ธารินทร์ นิมมานเหมินท์

(นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

X

ระเบียบเงินตราของราชการ

พ.ศ.2523

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21(5) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังวางระเบียบไว้ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบเงินตราของราชการ พ.ศ.2523"

ข้อ 2 ให้ยกเลิก

- (1) ระเบียบเงินตราของราชการ พ.ศ.2504
- (2) ระเบียบเงินตราของราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2506
- (3) ระเบียบเงินตราของราชการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2509

บรรดาระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ" หมายความว่า ส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายไม่ว่าจะเป็นงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับส่วนราชการนั้น ๆ โดยเฉพาะ หรือเป็นงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้ในงบกลาง

"คลังจังหวัด" หมายความว่ารวมถึง คลังอำเภอด้วย

"สำนักงานคลังจังหวัด" หมายความว่ารวมถึง สำนักงานคลังอำเภอด้วย

"ใบสำคัญคู่จ่าย" หมายความว่า หลักฐานการจ่ายที่เป็นใบเสร็จรับเงิน หรือใบรับรองการจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่าย

ข้อ 4 ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณมีเงินตราของราชการสำหรับทรรองใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายได้ในหมวดรายจ่ายต่อไป

(1) หมวดค่าจ้างชั่วคราว สำหรับค่าจ้างซึ่งไม่มีกำหนดจ่ายเป็นงวดแน่นอนเป็นประจำ แต่จำเป็นต้องจ่ายให้ลูกจ้างแต่ละวัน หรือแต่ละคราวเมื่อเสร็จงานที่จ้าง

- (2) หมวดค่าตอบแทน
- (3) หมวดค่าใช้สอย
- (4) หมวดค่าสาธารณูปโภค เฉพาะค่าไปรษณีย์โทรเลข
- (5) หมวดค่าวัสดุ

(6) งบกลาง เฉพาะที่จ่ายเป็นเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาบุตร เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล หรือเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว สำหรับลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งไม่มีกำหนดจ่ายค่าจ้างเป็นงวดแน่นอนเป็นประจำ แต่จำเป็นต้องจ่ายค่าจ้างแต่ละวันหรือแต่ละคราวเมื่อเสร็จงานที่จ้าง

ข้อ 5 ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ กระทรวงการคลังจะอนุญาตให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณรายใดมีเงินตรองราชการ สำหรับค่าใช้จ่ายในหมวดอื่นเป็นเฉพาะเรื่อง นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ 4 ก็ได้ตามเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 6 เงินตรองราชการ จะนำไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ 4 หรือข้อ 5 มิได้

ข้อ 7 ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณใด จำเป็นต้องมีเงินตรองราชการ ไว้ทั้งสิ้นเป็นจำนวนเท่าใด ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ 8 เงินตรองราชการที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ เป็นผู้พิจารณาแบ่งสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดตามความเหมาะสมแล้วแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบ

ข้อ 9 ในกรณีเบิกจ่ายกับกรมบัญชีกลาง เงินตรองราชการที่ได้รับไปจากคลังนั้น ให้เก็บรักษาไว้ ณ ที่ทำการของส่วนราชการเจ้าของงบประมาณได้ไม่เกิน 20,000 บาท หรือหน่วยงานในสังกัดแต่ละแห่งได้ไม่เกิน 5,000 บาท โดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาเงินโดยอนุโลม จำนวนเงินที่เกินดังกล่าวให้นำฝากบัญชีเงินฝากของส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ หรือหน่วยงานในสังกัด แล้วแต่กรณี ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีเบิกจ่ายกับสำนักงานคลังจังหวัด เงินตรองราชการที่รับไปจากคลังนั้น ให้เก็บรักษาไว้ ณ ที่ทำการแต่ละแห่งไม่เกิน 5,000 บาท โดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาเงินโดยอนุโลม จำนวนเงินที่เกินกว่า 5,000 บาทให้นำฝากไว้ที่สำนักงานคลังจังหวัดเป็นเงินฝากเพื่อถอนคืน หรือที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย

ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ หรือหน่วยงานใด มีความจำเป็นจะต้องเก็บรักษาเงินตราของราชการไว้ ณ ที่ทำการเกินกว่าที่กำหนดข้างต้น หรือมีเหตุผลสมควรที่จะนำเงินตราของราชการฝากไว้ที่อื่นนอกจากธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคลังจังหวัด ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ข้อ 10 เงินตราของราชการที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณใดได้รับอนุญาตไว้แล้ว ถ้ามีเหตุผลสมควร กระทรวงการคลังจะพิจารณาเพิ่มหรือลดหรือยกเลิกวงเงินก็ได้

ในกรณีลด หรือยกเลิกวงเงิน ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณนำเงินตราของราชการที่กระทรวงการคลังสั่งลด หรือยกเลิกส่งคืนคลังทันที การนำเงินส่งคืนคลังดังกล่าวนี้ กระทรวงการคลังจะให้หักส่งจากเงินที่เบิกเพื่อชดใช้เงินตราของราชการก็ได้

ข้อ 11 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเพิ่มหรือลด หรือยกเลิกวงเงินตราของราชการ กระทรวงการคลังจะให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ หรือหน่วยงานในสังกัดเสนอรายงานการจ่ายเงินตราของราชการไปยังกรมบัญชีกลางตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดก็ได้

ข้อ 12 เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สั่งจ่ายเงินคงคลังเป็นเงินตราของราชการให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณใดแล้ว หากส่วนราชการเจ้าของงบประมาณนั้น มีความประสงค์จะโอนเงินตราของราชการไปให้หน่วยงานในสังกัด ที่ทำการเบิกจ่ายกับคลังจังหวัด ให้มีหนังสือขอโอนต่อกรมบัญชีกลาง และให้กรมบัญชีกลางเป็นผู้สั่งโอนไปยังจังหวัด

ข้อ 13 การโอนเงินตราของราชการ จากจังหวัดกลับมาเบิกจ่าย ณ กรมบัญชีกลางให้หน่วยงานในจังหวัดเป็นผู้ยื่นขอโอนต่อคลังจังหวัด และให้คลังจังหวัดเป็นผู้สั่งโอนไปยังกรมบัญชีกลาง โดยรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบด้วย

ข้อ 14 ผู้เบิกเงินตราของราชการ ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายโดยอนุโลม

ข้อ 15 การจ่ายเงินตราของราชการ ให้มีใบสำคัญคู่จ่ายไว้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และเบิกเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินตราของราชการ

การปฏิบัติเกี่ยวกับใบสำคัญคู่จ่าย ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายโดยอนุโลม

ข้อ 16 ในกรณีที่หมดความจำเป็นต้องใช้เงินตราของราชการ ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ หรือหน่วยงานในสังกัด นำเงินตราของราชการส่งคืนคลังภายในสิบห้าวัน

ข้อ 17 ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากราชการแจ้งยอดเงินอุดหนุนราชการทุกสิ้นปีงบประมาณ ตามแบบท้ายระเบียบ โดยปฏิบัติดังนี้

(ก) ในกรณีที่เบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง ให้ส่งแบบแจ้งยอดเงินอุดหนุนราชการให้กรมบัญชีกลาง และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทราบแห่งละ 1 ชุด โดยให้ส่งภายใน 3 วันทำการ นับจากวันสิ้นปีงบประมาณ

(ข) ในกรณีที่เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ให้ส่งแบบแจ้งยอดเงินอุดหนุนราชการให้สำนักงานคลังจังหวัดทราบ 3 ชุด โดยให้ส่งภายใน 3 วันทำการ นับจากวันสิ้นปีงบประมาณ เพื่อคลังจังหวัดจะได้ส่งต่อให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค และหัวหน้าสำนักงานตรวจงานคลังทราบแห่งละ 1 ชุด

ข้อ 18 แบบพิมพ์ สมุดบัญชี และทะเบียนต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับเงินอุดหนุนราชการ และวิธีใช้ ให้เป็นไปตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ข้อ 19 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 16 ธันวาคม 2523

อำนาจ วีรวรรณ

(นายอำนาจ วีรวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

แบบแจ้งยอดเงินตราของราชการ

กรม

หรือ .....

แผนก

เรื่อง แจ้งยอดเงินตราของราชการ

เรียน .....

ตามที่กรม (หรือแผนก).....ได้ขี้มเงินตราของราชการจากคลังเป็น
จำนวน.....บาท นั้น

เมื่อสิ้นปีงบประมาณ วันที่.....ฐานะเงินตราของราชการดังกล่าวปรากฏดังนี้

(1) เงินสดในมือ .....บาท

(2) ฝากอยู่ในบัญชีเงินฝาก ณ ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยหรือคลังจังหวัด (ถ้ามี) .....บาท

(3) ใบสำคัญคู่จ่าย

รวม.....ฉบับ เป็นเงิน.....บาท

(4) ใบขี้ม.....ฉบับ เป็นเงิน.....บาท

รวม.....บาท

ขอรับรองว่า ข้อความข้างต้นถูกต้องตามความเป็นจริงทุกประการ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาและจ่ายเงินตราของราชการ

ตำแหน่ง.....

XI

ข้อบังคับว่าด้วยเงินขายบิล

พ.ศ.2495¹

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลังพ.ศ.2491 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกระเบียบการโอนเงินระหว่างประชาชนกับคลังเสียทั้งสิ้น และให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ 2 เงินขายบิล แบ่งเป็น 2 อย่าง คือเงินขายบิลของส่วนราชการและเงินขายบิลของส่วนบุคคล

เงินสาธารณกุศล หรือเงินสาธารณประโยชน์ จะทำการโอนได้ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังก่อน และให้ปฏิบัติตามวิธีการโอนเงินขายบิลของส่วนราชการโดยอนุโลม

ข้อ 3 ส่วนราชการใดประสงค์จะโอนเงินขายบิล ให้มีหนังสือแจ้งขอโอนต่อกรมบัญชีกลาง คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ แล้วแต่กรณี แต่เงินนั้นต้องไม่ใช่เงินงบประมาณ

การโอนเงินของส่วนราชการไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ

ข้อ 4 บุคคลใดประสงค์จะขอโอนเงินขายบิล ให้ยื่นคำขอตามแบบท้ายข้อบังคับนี้ต่อกรมบัญชีกลาง คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ แล้วแต่กรณี พร้อมด้วยเงินที่จะขอโอน ค่าธรรมเนียมค่าโทรเลข (ถ้ามี)

ข้อ 5 เงินขายบิลของส่วนบุคคลจะรับทำการโอนให้ตามคำขอฉบับหนึ่ง ๆ ตั้งแต่จำนวน 10,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100,000 บาท โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อ 9

---

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ตอนที่ 25 ลงวันที่ 15 เมษายน 2495.

² แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512.

ข้อ 6 จังหวัด หรืออำเภอใดมีการโอนเงินทางธนาคารได้ ไม่ให้รับทำการโอนเงินขาย บิลของส่วนบุคคล เว้นแต่เงินของธนาคาร

ข้อ 7 การโอนเงินขายบิลให้โอนทางหนังสือ เว้นแต่ผู้ขอโอนจะให้โอนทางโทร เลข การโอนระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัด หรืออำเภอ ต้องเสียค่าโทรเลขตามคำขอ ฉบับละ 5 บาท การโอนระหว่างจังหวัดกับจังหวัด หรือระหว่างจังหวัดกับอำเภอ หรือระหว่างอำเภอกับ อำเภอ ต้องเสียค่าโทรเลขเพิ่มเติมคำขอฉบับละ 10 บาท

ข้อ 8 ผู้ขอรับเงินจะต้องแสดงหลักฐานให้เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงิน มิฉะนั้น เจ้าหน้าที่อาจไม่จ่ายเงิน หรืออาจให้มีผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นที่เชื่อถือก็ได้

ข้อ 9 อัตราค่าธรรมเนียมเงินขายบิล คิด 75 บาท ต่อจำนวนเงินทุก ๆ 10,000 บาท ที่ ขอโอนเศษของ 10,000 บาท ให้คิดเป็นเงิน 10,000 บาท

ประกาศ ณ วันที่ 2 เมษายน 2495

ภ. บริรักษ์ย์ยุทธกิจ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

XII

พระราชกฤษฎีกา

โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ศ.2541

พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ประ.

ให้ไว้ ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2541

เป็นปีที่ 53 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 221 และมาตรา 230 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2541"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัยและความสงบ

เรียบร้อยของประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

มาตรา 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและให้มีรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือมีทั้งรองและผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

มาตรา 5 ให้ข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นข้าราชการตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ

มาตรา 6 ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ข้าราชการ ตำรวจ ลูกจ้าง ตำแหน่งและอัตราของข้าราชการตำรวจและลูกจ้าง และงบประมาณรายจ่ายของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปเป็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มาตรา 7 ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับราชการของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย และบรรดาอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทุกตำแหน่งและชั้นยศของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยไปเป็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือของข้าราชการตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

มาตรา 8 บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ประกาศ หรือคำสั่งใดที่อ้างถึงกรมตำรวจ อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือตำแหน่งอื่นของข้าราชการตำรวจของกรมตำรวจ ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ประกาศ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือตำแหน่งอื่นของข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

มาตรา 9 ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจไปเป็นของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีมีปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจอันจะต้องโอนตามวรรคหนึ่งหรือไม่ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรี

มาตรา 10 ความใน (6) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2537 เป็นอันยกเลิกตามมาตรา 230 วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 11 ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยอนุโลม จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้นใหม่

มาตรา 12 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

XIII.

ระเบียบการก่อหนี้ของประเทศ

พ.ศ.2528

โดยที่เห็นเป็นการสมควรให้มีระเบียบการก่อหนี้ของประเทศของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจขึ้นใหม่ ใช้แทนระเบียบการก่อหนี้กับต่างประเทศ พ.ศ. 2525 คณะรัฐมนตรี จึงได้กำหนดขึ้นไว้ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบการก่อหนี้ของประเทศ พ.ศ. 2528"
- ข้อ 2 ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป
- ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบการก่อหนี้กับต่างประเทศ พ.ศ.2525
- ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม และให้หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

"ก่อหนี้" หมายความว่า การกู้เงินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจากแหล่งเงินกู้ในประเทศและต่างประเทศ ทั้งที่รัฐบาลค้ำประกันและไม่ค้ำประกัน การเช่าซื้อและการใช้สินเชื่อด้วยการผ่อนชำระหนี้ ทั้งนี้ไม่รวมหนี้ในประเทศที่รัฐวิสาหกิจกู้เพื่อให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน

"เงินบาทสมทบ" หมายความว่า เงินลงทุนของโครงการพัฒนาส่วนที่ต้องใช้เป็นเงินบาท (Local Cost)

"รายได้ของกิจการ" หมายความว่า กำไรสุทธิของกิจการก่อนหักค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเงินลงทุน (ดอกเบี้ยและค่าผูกพันเงินกู้)

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายหนี้ของประเทศ

คณะกรรมการนโยบายหนี้ของประเทศ

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการนโยบายหนี้ของประเทศ" ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการ
4. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
5. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ
7. อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการ
8. อธิบดีกรมวิเทศสหการ เป็นกรรมการ
9. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นกรรมการและเลขานุการ
10. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เป็นกรรมการและเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ช่วยเลขานุการ
11. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
12. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
13. ผู้แทนกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14. ผู้อำนวยการกองนโยบายเงินกู้ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เสนอแนะนโยบายและแผนงาน หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการก่อหนี้ของภาครัฐบาลกับต่างประเทศต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ
- (2) พิจารณากำหนดแผนการก่อหนี้จากต่างประเทศ ทั้งแผนระยะสั้นและระยะปานกลาง และแผนระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (3) พิจารณาจัดทำแผนการก่อหนี้จากต่างประเทศสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี โดยแผนดังกล่าวจะต้องแสดงถึงหน่วยงานผู้ขอกู้ แหล่งเงินที่คาดว่าจะกู้ วงเงินกู้ หมายกำหนดการกู้เงิน ความต้องการเงินบาทสมทบ และรายละเอียดอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องแสดงได้ด้วยว่าวงเงินกู้ตามแผนดังกล่าวเมื่อรวมกับวงเงินกู้ที่คาดว่าจะกู้ในช่วง 5 ปีต่อไปแล้ว ภาระหนี้เงินกู้ต่างประเทศภาครัฐบาลเมื่อเทียบเป็นสัดส่วนกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่คาดว่าจะหาได้จากการขายสินค้าและบริการในปีต่อ ๆ ไป จะต้องมีส่วนไม่เกินกว่าร้อยละ 9

สำหรับการคิดภาระหนี้ตามแผนดังกล่าวสำหรับหนี้ระยะสั้นไม่เกิน 1 ปีให้นับเฉพาะการกู้เงินที่จะต่อเนื่องกับการกู้เงินระยะยาวในโอกาสต่อไป หรือที่เป็นการกู้เงินในรูปเงินทุนหมุนเวียน (Revolving Fund) และในทั้ง 2 กรณี ให้คำนวณดอกเบี้ยตามเงื่อนไขของเงินกู้นั้น ๆ โดยถือว่าไม่ต้องชำระเงินต้น แต่ให้ถือว่ามีเงินต้นและดอกเบี้ยสำหรับปีต่อ ๆ ไป ตามเงื่อนไขทั่วไปของเงินกู้จากตลาดการเงินต่างประเทศระยะยาว

(4) เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการก่อหนี้ประจำปีตามข้อ 5(3) แล้ว ห้ามมิให้มีการก่อหนี้ นอกเหนือจากที่ได้อนุมัติตามแผนนี้ เว้นเสียแต่ว่าจะได้มีการตัดวงเงินกู้ที่อยู่ในแผนแล้วออกเสียอย่างน้อยเท่ากัน

(5) จัดให้มีการประสานงานระหว่างส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการตามระเบียบนี้ และให้มีการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาเงินกู้ หรือสัญญาค้ำประกันเงินกู้และตามข้อตกลงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดตามให้มีการจัดสรรงบประมาณสมทบและจัดเงินบาทสมทบจากแหล่งเงินกู้ทั้งภายในและต่างประเทศ

(6) ศึกษาและพิจารณาภาระหนี้และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีทุก 4 เดือน ทั้งนี้ โดยให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินงาน ให้คณะกรรมการทราบตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(7) พิจารณาการกู้เงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมาใช้เป็นเงินบาทสมทบของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

(8) พิจารณาการกู้เงินของรัฐวิสาหกิจที่จะกู้จากตลาดเงินทุนเอกชนในต่างประเทศตามเงื่อนไขดังนี้

8.1 อยู่ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือหากไม่อยู่จะต้องได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหรือได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนว่าเป็นโครงการกรณีพิเศษที่เหมาะสม

8.2 ในทุกกรณี เงินกู้ที่จะได้รับการอนุมัติ จะต้องมียัตราผลตอบแทนเทียบเท่ากับดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าบริการอื่น ๆ เช่น การประกันความเสี่ยงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ต่างประเทศและมีสัดส่วนรายได้ของกิจการ (Internal Cash Generation) เทียบกับภาระหนี้ของกิจการซึ่งเรียกว่า "Debt Service Coverage Ratio" นับตั้งแต่มีการก่อหนี้ไม่ต่ำกว่า 1.5

(9) พิจารณาประสานการบริหารงานกู้เพื่อป้องกันประเทศตามพระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อป้องกันประเทศ พ.ศ.2519 และพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหาร พ.ศ.2524 ตลอดจนพิจารณาเสนอแนะนโยบายและหลักเกณฑ์การกู้เงินเพื่อป้องกันประเทศที่อาจต้องการต่อไป

(10) พิจารณาโครงการอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย เช่น โครงการร่วมทุนของรัฐบาลกับเอกชน

(11) พิจารณากำหนดนโยบายเป้าหมายและแผนงานของการกู้เงินภายในประเทศเพื่อใช้เป็นเงินบาทสมทบของรัฐวิสาหกิจตามความเหมาะสมของภาวะเศรษฐกิจการเงินการคลังของประเทศเป็นปี ๆ ไป

(12) พิจารณาเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับอัตราค่าบริการของรัฐวิสาหกิจในประเด็นที่จะให้มีผลกระทบต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ค้ำของวิสาหกิจเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการของกระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ต่อไป

การแต่งตั้งอนุกรรมการและคณะทำงาน

ข้อ 6 คณะกรรมการอาจพิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการและคณะทำงานได้ตามความจำเป็น และในการพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่ดังกล่าวให้คณะกรรมการเชิญผู้แทนส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องไปร่วมพิจารณาได้

ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องเสนอโครงการก่อหนี้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อ สศช.

ข้อ 7 ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความประสงค์ที่จะดำเนินการใดอันจะเป็นผลก่อหนี้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จะต้องจัดทำโครงการเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด

การพิจารณาโครงการก่อหนี้ฯ โดย สศช.

ข้อ 8 เมื่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับโครงการจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามข้อ 7 ให้สำนักงานพิจารณารายละเอียดและความ

เหมาะสมทางเศรษฐกิจและสังคมของโครงการตลอดจนพิจารณานำเข้าประกอบเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการพิจารณาความเหมาะสมของโครงการตามวรรคแรกนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาในด้านการใช้เงินกู้ของโครงการด้วย นอกจากนี้ ให้พิจารณาถึงที่มาของเงินบาทสมทบโครงการในลักษณะที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินในภายหลังด้วย ทั้งนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอความเห็นดังกล่าวข้างต้นต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

สข.เป็นผู้พิจารณาจัดทำแผนโครงการเงินกู้เสนอต่อคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาจัดทำแผนโครงการเงินกู้ประจำปี และ 3 ปี เสนอต่อคณะกรรมการ โดยแสดงโครงการที่คาดว่าจะใช้เงินกู้ต่างประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้พิจารณาประกอบการกำหนดแผนการก่อหนี้เป็นรายปีตามข้อ 5 (3) ภายในวันที่ 31 สิงหาคม ของทุกปี และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในแผนดังกล่าวก็ให้แจ้งคณะกรรมการทราบเป็นระยะ ๆ ไปด้วย

กระทรวงกลาโหมเสนอแผนการใช้เงินกู้ต่อกระทรวงการคลังภายใน 31 สิงหาคมของทุกปี

ข้อ 10 ให้กระทรวงกลาโหมเสนอแผนความต้องการใช้เงินกู้ต่างประเทศของเหล่าทัพต่าง ๆ สำหรับปีงบประมาณถัดไปต่อกระทรวงการคลังภายในวันที่ 31 สิงหาคมของทุกปีเพื่อประกอบการจัดทำแผนข้อ 5(3)

การกู้เงินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจนอกเหนือจากพระราชบัญญัติให้รายงานคณะกรรมการ

ข้อ 11 การกู้เงินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่ไม่อยู่ภายในพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519 และพระราชบัญญัติกำหนดอำนาจกระทรวงการคลังในการค้ำประกัน พ.ศ.2510 ให้รายงานคณะกรรมการทราบภายใน 4 เดือนหลังจากที่ได้มีการลงนาม

ธนาคารแห่งประเทศไทยติดตามดูแผนการก่อหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชนและทำรายงานเสนอคณะกรรมการ

ข้อ 12 ใช้ธนาคารแห่งประเทศไทยติดตามดูแผนการก่อหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของประเทศตาม

นโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และจัดทำรายงานสถานะหนี้เงินกู้ต่างประเทศของภาคเอกชนใน
ระยะที่ผ่านมา รวมทั้งคาดคะเนความต้องการและภาระหนี้เงินกู้ต่างประเทศของภาคเอกชนใน
ระยะข้างหน้าเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาในการบริหารหนี้เงินกู้ของประเทศ
ทุก 4 เดือน

กระทรวงการคลังมีหน้าที่ดำเนินการสำหรับโครงการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

ข้อ 13 ในการกู้เงินสำหรับโครงการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบให้กระทรวง
การคลังมีหน้าที่ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาหาแหล่งเงินกู้สำหรับแต่ละโครงการที่คณะกรรมการอนุมัติ

(2) เปรจรายละเอียด กับแหล่งเงินกู้เกี่ยวกับวงเงินและเงื่อนไขของสัญญาเงินและ
สัญญาค้ำประกัน หรือเงื่อนไขในการกู้เงินประเภทเช่าซื้อและการใช้สินเชื่อด้วยการผ่อนชำระจาก
ต่างประเทศ แล้วแต่กรณี

(3) ดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งสัญญาเงินและสัญญาค้ำประกันรวมทั้ง
การจัดหาเงินบาทสมทบในรูปเงินกู้ให้กับรัฐวิสาหกิจ

**กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการกู้เงินภายในประเทศของส่วนราชการ
และรัฐวิสาหกิจ**

ข้อ 14 ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการกู้เงินในประเทศของส่วน
ราชการและของรัฐวิสาหกิจในส่วนที่มีใช้เงินบาทสมทบ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดอำนาจกระทรวงการคลังในการค้ำประกัน

**กรมวิเทศสหการเป็นผู้พิจารณาหาและติดต่อแหล่งให้ความช่วยเหลือทางการเงินและ
วิชาการจากต่างประเทศ**

ข้อ 15 ในกรณีที่โครงการเงินกู้มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน
หรือทางวิชาการเป็นส่วนสมทบด้วย เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ให้กรมวิเทศสหการ
เป็นผู้พิจารณาหาแหล่งให้ความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการจากต่างประเทศ และเป็นผู้ติดต่อ
หาหาขอความช่วยเหลือดังกล่าว

กระทรวงการคลังเป็นผู้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลกและธนาคารพัฒนา เอเชีย

ในกรณีที่เป็นการช่วยเหลือจากธนาคารโลกและธนาคารพัฒนาเอเชีย ให้
กระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการติดต่อหาหาและขอความช่วยเหลือตามระเบียบการของ
สถาบันการเงินดังกล่าว

กระทรวงการคลังเสนอเงื่อนไขการกู้เงินหรือการค้ำประกันเงินกู้ต่อ ครม.

ข้อ 16 ในการเจรจาหาแหล่งเงินกู้ตาม โครงการต่าง ๆ ตามข้อ 13 นั้น ให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอเงื่อนไขการกู้เงินหรือการค้ำประกันเงินกู้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติก่อนที่จะมีการลงนามในสัญญาเงินกู้และหรือสัญญาค้ำประกันเงินกู้

เมื่อลงนามในสัญญาแล้ว กระทรวงการคลังต้องรายงานให้คณะกรรมการและ
ครม.ทราบ

เมื่อได้มีการลงนามในสัญญาเงินกู้และสัญญาค้ำประกันเงินกู้แล้ว ให้
กระทรวงการคลังรายงานให้คณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อ 17 ในระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้มีการดำเนินการในเรื่อง
ต่อไปนี้

(1) ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ คณะกรรมการนโยบาย
หนี้ของประเทศจะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติให้ขยายอัตราส่วนภาระหนี้เงินกู้ต่างประเทศ
ภาครัฐบาลเมื่อเทียบเป็นสัดส่วนกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่คาดว่าจะหาได้จากการขาย
สินค้าและบริการให้เพิ่มมากกว่าอัตราที่กำหนดในข้อ 5 (3) ได้อีกไม่เกินกว่าร้อยละ 2

(2) ในกรณีจำเป็นที่รัฐวิสาหกิจใดจำเป็นต้องกู้เงินจากตลาดเงินทุนเอกชนใน
ต่างประเทศ แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อ 5(8) 8.2 ได้ ให้เสนอคณะกรรมการนโยบายหนี้
ของประเทศพิจารณาข้อยกเว้นเฉพาะรายเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ประกาศ ณ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2528

พลเอก ป. ศิริสุวานนท์

(เปรม ศิริสุวานนท์)

นายกรัฐมนตรี

XIV

ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ

พ.ศ.2525

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2536

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ผู้บัญชาการสำนักงบประมาณจึงกำหนดระเบียบขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.2525"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2525 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.2524

(2) ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525

บรรดาข้อบังคับหรือระเบียบอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจซึ่งได้รับงบประมาณรายจ่ายตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

"แผนงาน" หมายความว่า แผนงานตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

"หมวดรายจ่าย" หมายความว่า กรมบัญชีกลางและสำนักงานคลังจังหวัด

"สำนักงานคลังจังหวัด" หมายความว่า ความรวมถึง สำนักงานคลังอำเภอด้วย

"การโอนเงินประจำงวดในงานเดียวกัน" หมายความว่า การโอนเงินประจำงวดระหว่างหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ของงานหรือโครงการเดียวกันดังต่อไปนี้

(1) การโอนเงินประจำงวดหมวดรายจ่ายใด ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดอื่นที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน

(2) การโอนเงินงบประจำหมวดรายจ่ายใด ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันซึ่งกำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น

"การโอนเงินประจำงวดต่างงานในแผนงานเดียวกัน" หมายความว่า การโอนเงินประจำงวดหมวดรายจ่ายใด ๆ ของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดใด ๆ ของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานเดียวกัน ทั้งนี้ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอนจะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งเดียวกันหรือต่างสำนักเบิกกัน

"การโอนเงินประจำงวดต่างแผนงาน" หมายความว่า การโอนเงินประจำงวดหมวดรายจ่ายใด ๆ ของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดใด ๆ ของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอนจะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือต่างสำนักเบิกกัน

"การเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวด" หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงรายการ และหรือจำนวนเงินของรายการในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่นที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวด

"การโอนเงินงบกลางในงานเดียวกัน" หมายความว่า การโอนเงินงบกลางที่ได้รับจัดสรรระหว่างหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ของงานหรือโครงการเดียวกันดังต่อไปนี้

(1) การโอนเงินงบกลาง หมวดรายจ่ายใด ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดอื่นที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน

(2) การโอนเงินงบกลางหมวดรายจ่ายใด ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น

"การโอนเงินงบกลางต่างงาน" หมายความว่า การโอนเงินงบกลางหมวดรายจ่ายใด ๆ ที่จัดสรรสำหรับงานหรือโครงการหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดใด ๆ ของงานหรือโครงการอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอนจะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือต่างสำนักเบิกกัน

"การเปลี่ยนแปลงรายการงบกลาง" หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงรายการและหรือจำนวนเงินของรายการในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่นที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการจัดสรรเงินงบกลาง

"เงินทอรองราชการ" หมายความว่า เงินทอรองราชการตามระเบียบว่าด้วยเงินทอรองราชการเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้จากต่างประเทศ

ข้อ 5 ในแต่ละปีงบประมาณ ให้มีเงินประจำงวดสามงวด แต่ละงวดมีระยะเวลาสี่เดือน

ข้อ 6 การขอเงินประจำงวด การขอโอนเงินประจำงวด การแสดงรายละเอียดประกอบการขอเงินประจำงวด การขอใช้เงินทอรองราชการ การขอจัดสรรเงินงบกลาง การโอนเงินงบกลาง การขอเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวด การเปลี่ยนแปลงรายการงบกลางและการรายงานตามระเบียบนี้ ให้กระทำตามแบบฟอร์มที่สำนักงานประมาณกำหนด

ข้อ 7 การขอเงินประจำงวดครั้งแรกของแต่ละงวด ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานประมาณก่อนวันเริ่มต้นของระยะเวลาของงวดนั้น ๆ เป็นเวลาอย่างน้อยสิบห้าวัน

ข้อ 8 เงินประจำงวดที่อนุมัติในงวดใด ถ้าเบิกจ่ายไม่หมดในระยะเวลาของเงินประจำงวดนั้นให้นำเงินที่เหลือไปสมทบกับเงินประจำงวดสำหรับงวดถัดไป

ข้อ 9 การปฏิบัตินอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงานประมาณก่อน

ข้อ 10 สำนักงานประมาณมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณตามระเบียบนี้ได้ตามความจำเป็น

ลักษณะ 1

การบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง

หมวด 1

การขอเงินประจำงวดงบกลาง

ข้อ 11 ให้กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้ขอเงินประจำงวดงบกลางแต่ละรายการ ตามข้อ 13

ข้อ 12 การขอเงินประจำงวดกลาง ให้มีรายละเอียดประกอบตามที่สำนักงานประมาณกำหนด

หมวด 2

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง

ข้อ 13 ภายใต้บังคับข้อ 21 งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการดังต่อไปนี้

- (1) เงินเบ็ดตัว บำเหน็จ บำนาญ
- (2) เงินช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้าง
- (3) เงินช่วยค่าครองชีพข้าราชการและลูกจ้าง
- (4) ค่าทดแทนสำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ
- (5) เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับเงินเดือนและเงินปรับวุฒิ
- (6) เงินปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการและลูกจ้างให้ส่วนราชการต่าง ๆ เบิกจ่ายได้

ตามจำนวนที่ต้องจ่ายจริง

สำหรับรายการตาม (1) (2) (3) และ (4) ให้เบิกจ่ายโดยตรง ส่วนรายการตาม (5) และ (6) ให้โอนไปตั้งจ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำหรือหมวดค่าจ้างชั่วคราวแล้วแต่กรณีของงานหรือโครงการใด ๆ ในงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการได้

ข้อ 14 ภายใต้บังคับข้อ 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการใด ๆ นอกจากที่กล่าวในข้อ 13 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเบิกจ่ายได้ตามที่จะได้รับจัดสรรจากสำนักงานประมาณ

ข้อ 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินราชการลับในการรักษาความมั่นคงของประเทศ และรายการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรักษาความมั่นคงของประเทศ ให้จัดสรรแก่กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน

ข้อ 16 เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินงบกลางตามข้อ 15 ให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในยื่นคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลางต่อสำนักงานประมาณ โดยใช้แบบคำขอที่สำนักงานประมาณกำหนด

การขอจัดสรรเงินงบกลางตามวรรคหนึ่ง ให้จำแนกเงินงบกลางที่ขอจัดสรรตามหมวดรายจ่ายและให้มีรายละเอียดประกอบคำขอตามที่กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจะตกลงกับสำนักงบประมาณ

ข้อ 17 ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการใด ๆ นอกจากรายการตามข้อ 13 และข้อ 15 ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณโดยชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการขอใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการนั้น ๆ กับให้ชี้แจงด้วยว่างบประมาณรายจ่ายที่ขอจะนำไปใช้ในงานหรือโครงการใดของแผนงานใด และจะเบิกในลักษณะหมวดรายจ่ายใด กับสำนักเบิกแห่งใด เป็นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามข้อ 37 ข้อ 41 ข้อ 42 และข้อ 44 โดยอนุโลม

ข้อ 18 เมื่อสำนักงบประมาณได้ให้ความตกลงในการใช้เงินงบกลางรายการใดตามข้อ 17 แล้ว ให้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการนั้น ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้นเบิกจ่ายต่อไป

ข้อ 19 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลางตามข้อ 18 ให้กระทำตามแบบที่สำนักงบประมาณกำหนด

ข้อ 20 ในการจัดสรรเงินงบกลางรายการใดตามข้อ 16 และข้อ 17 ให้สำนักงบประมาณอนุมัติเงินประจำงวดงบกลางรายการนั้น ๆ แก่กรมบัญชีกลางด้วย

หมวด 3

การใช้รายจ่ายงบกลาง

ข้อ 21 รายจ่ายงบกลางแต่ละรายการตามข้อ 13 ให้เบิกจ่ายเป็นรายจ่ายประเภทต่าง ๆ ซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดว่าเป็นรายจ่ายที่ต้องเบิกจากเงินงบประมาณรายการนั้น ๆ และให้ถัวจ่ายกันได้ระหว่างประเภทต่าง ๆ ของรายการเดียวกัน

ข้อ 22 การใช้รายจ่ายงบกลางตามข้อ 15 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในกำหนด โดยความเห็นชอบของสำนักงบประมาณ

ข้อ 23 การใช้รายจ่ายงบกลางรายการใด ๆ นอกจากรายการตามข้อ 13 และข้อ 15 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ให้จัดตามหมวดรายจ่ายและจำนวนเงินแต่ละหมวดรายจ่ายที่ระบุในใบ
จัดสรรเงินงบกลาง

(2) รายจ่ายแต่ละหมวดยกเว้นหมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำให้เบิกจ่าย
โดยตรงจากงบกลางรายการนั้น ๆ และให้เบิกกับสำนักเบิกแต่ละแห่ง ตามแต่ละระบุไว้ในใบ
จัดสรรเงินงบกลาง สำหรับเงินงบกลางที่จัดสรรให้ส่วนราชการใดเบิกจ่ายในหมวดเงินเดือนและ
ค่าจ้างประจำ ให้โอนไปตั้งจ่ายในงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการนั้น

ข้อ 24 ให้นำความในข้อ 54 ข้อ 55 ข้อ 56 มาใช้บังคับแก่การใช้จ่ายงบกลางแต่ละหมวด
โดยอนุโลม

หมวด 4

การโอนเงินงบกลางที่จัดสรร และการเปลี่ยนแปลงรายการงบกลาง

ข้อ 25 หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจซึ่งได้รับจัดสรรเงินงบกลาง มีอำนาจ
โอนเงินงบกลางในงานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

(1) โอนเงินงบกลางหมวดค่าจ้างชั่วคราวที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่ง
ไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น

(2) โอนเงินงบกลางหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับ
สำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น

(3) โอนเงินงบกลางหมวดค่าสาธารณูปโภคที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่ง
หนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น

(4) โอนเงินงบกลางหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับ
สำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดค่าสาธารณูปโภคที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งเดียวกัน
หรือสำนักเบิกแห่งอื่น

(5) โอนเงินงบกลางหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับ
สำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่กำหนดให้เบิกกับสำนัก
เบิกแห่งเดียวกัน หรือสำนักเบิกแห่งอื่น ได้ ตามข้อ 27

(6) โอนเงินงบบกลางหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งเดียวกัน หรือสำนักเบิกแห่งอื่นได้ ตามข้อ 27

(ข้อนี้นยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 3 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 26 การโอนเงินงบบกลางในงานเดียวกันนอกเหนือจากที่กล่าวในข้อ 25 และการโอนเงินงบบกลางต่างงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ

ข้อ 27 ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้รับการจัดสรรเงินงบบกลางหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของงานหรือโครงการใดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งใด ถ้าได้ดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างตามรายการที่ได้รับจัดสรรแล้ว แต่ไม่อาจจัดซื้อหรือจัดจ้างตามวงเงินที่ได้รับจัดสรรได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการเงินงบบกลางหมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ หรือหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งนั้น หรือสำนักเบิกแห่งอื่น ไปเพิ่มวงเงินงบบกลางหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างรายการดังกล่าวได้ โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 63 โดยอนุโลม

(ข้อนี้นยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 4 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 28 ให้นำความในข้อ 27 มาใช้บังคับแก่การ โอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการเงินงบบกลางหมวดเงินอุดหนุนและหมวดรายจ่ายอื่น เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับรายจ่ายที่จะเบิกในลักษณะค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ หรือค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยอนุโลม

(ข้อนี้นยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 4 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 29 การเปลี่ยนแปลงรายการงบบกลางนอกจากที่กล่าวในข้อ 27 และข้อ 28 จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ

ข้อ 30 หัวหน้าส่วนราชการจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทนเกี่ยวกับการโอนเงินงบบกลางและหรือการเปลี่ยนแปลงรายการงบบกลางที่กำหนดให้เบิกกับสำนักงานคลังจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้ก็ได้

(1) การโอนเงินงบกลางตามข้อ 25 (4)(5) และ (6) เฉพาะในกรณีที่ไม่เป็นการโอนข้ามสำนักงานคลังจังหวัด

(2) การเปลี่ยนแปลงรายการงบกลางตามข้อ 27 และข้อ 28 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินงบกลางที่กำหนดให้เบิกกับสำนักงานคลังจังหวัดเดียวกัน

(ข้อนี้ยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 5 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 31 ให้นำความในข้อ 66 วรรคท้าย และข้อ 67 มาใช้บังคับแก่การมอบอำนาจตามข้อ 30 โดยอนุโลม

ข้อ 32 ภายใต้บังคับข้อ 33 ความในหมวด 4 ไม่ใช่บังคับแก่การโอนเงินงบกลางและการเปลี่ยนแปลงรายการเงินงบกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายการเงินราชการลับในการรักษาความมั่นคงของประเทศ และรายการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรักษาความมั่นคงของประเทศ

ข้อ 33 การโอนเงินงบกลางและการเปลี่ยนแปลงรายการเงินงบกลางตามข้อ 32 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในกำหนด โดยความเห็นชอบของสำนักงานประมาณ

ลักษณะ 2

การบริหารงบประมาณรายจ่าย ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

หมวด 1

การขอเงินประจำงวด

ข้อ 34 ในการขอเงินประจำงวดของแต่ละแผนงาน ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจำแนกเงินประจำงวดที่ขอตามหมวดรายจ่าย

ข้อ 35 ภายใต้บังคับข้อ 37 การขอเงินประจำงวดตามข้อ 34 ให้ระบุจำนวนเงินของแต่ละหมวดรายจ่ายที่ขอซึ่งจะเบิกกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี

สำหรับหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ไม่ต้องระบุจำนวนเงินที่จะขอเบิกกับสำนักงานคลังจังหวัด และให้แสดงจำนวนเงินทั้งสิ้นของแต่ละหมวดดังกล่าวไว้ในยอดที่จะเบิกกับกรมบัญชีกลาง

ข้อ 36 การขอเงินประจำงวดทุกครั้ง จำนวนเงินของแต่ละหมวดของแต่ละแผนงานที่ขอ ต้องไม่เกินจำนวนเงินของแต่ละหมวดรายจ่ายซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดตามข้อ 53 หรือตามที่จะมีการโอนหมวดรายจ่ายตามระเบียบนี้ แล้วแต่กรณี

ข้อ 37 การขอเงินประจำงวดของแผนงานซึ่งมีโครงการเงินกู้ต่างประเทศรวมอยู่ด้วย และมีกรณีต้องใช้เงินกู้จากต่างประเทศสมทบกับเงินบาท ให้ขอใช้เงินทศรองราชการพร้อมกับการขอเงินประจำงวดของแผนงานนั้น ๆ ด้วย โดยให้ระบุจำนวนเงินของแต่ละหมวดรายจ่ายที่ขอใช้จากเงินทศรองราชการซึ่งจะเบิกกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลังจังหวัด แล้วแต่กรณี

ข้อ 38 การขอเงินประจำงวดที่ 1 ของแต่ละปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจส่งแผนการปฏิบัติงานโดยสรุปของแต่ละงานหรือโครงการในแต่ละแผนงานไปให้สำนักงบประมาณพร้อมกับคำขอเงินประจำงวดด้วย

แผนการปฏิบัติงานดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้จัดทำตามแบบที่สำนักงบประมาณกำหนด

ข้อ 39 การขอเงินประจำงวดของแต่ละแผนงาน ให้มีเอกสารประกอบตามข้อ 40

ข้อ 40 เอกสารประกอบการขอเงินประจำงวดของแต่ละแผนงาน ให้แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) เงินประจำงวดของแต่ละงานหรือโครงการในแผนงานนั้น ๆ ซึ่งขอเบิกกับสำนักเบิกแต่ละแห่ง

(2) จำนวนเงินของแต่ละหมวดรายจ่ายของแต่ละงานหรือโครงการซึ่งขอเบิกกับสำนักเบิกแต่ละแห่ง

งานหรือโครงการตาม (1) ต้องเป็นงานหรือโครงการที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณประจำปีหรือเอกสารงบประมาณเพิ่มเติม หรือที่สำนักงบประมาณได้กำหนดขึ้นใหม่ในระหว่างปีงบประมาณโดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

ข้อ 41 ในกรณีที่ขอใช้เงินประจำงวดของแต่ละงานหรือโครงการเป็นรายจ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ให้ระบุรายการในหมวดดังกล่าวไว้ในเอกสารประกอบตามข้อ 39 ด้วย

สำหรับรายการค่าครุภัณฑ์แต่ละรายการ ให้ระบุคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละรายการให้แน่ชัด

สำหรับรายการค่าที่ดินให้ระบุเนื้อที่ของที่ดินแต่ละรายการ จังหวัด อำเภอและตำบล ซึ่งเป็นที่ตั้งของที่ดิน

สำหรับรายการค่าก่อสร้าง ให้ระบุประเภทของสิ่งก่อสร้างและรายละเอียดอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาของสำนักงบประมาณ เช่น ขนาดหรือเนื้อที่ของอาคารที่จะก่อสร้าง เป็นต้น

ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการจัดทำครุภัณฑ์หรือดำเนินการก่อสร้างเอง ให้จำแนกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวตามลักษณะหมวดรายจ่าย

ข้อ 42 ในกรณีที่ขอใช้เงินประจำของแต่ละงานหรือโครงการเป็นรายจ่ายในหมวดเงินอุดหนุนและหมวดรายจ่ายอื่น ให้แสดงรายการในแต่ละหมวดดังกล่าวไว้ในเอกสารประกอบตามข้อ 39 ด้วย

สำหรับเงินอุดหนุนประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ให้แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทซึ่งจะใช้จ่ายจากเงินอุดหนุนรายการนั้น ๆ โดยจำแนกตามหมวดรายจ่ายโดยอนุโลม ถ้ามีค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์หรือค่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ให้ปฏิบัติตามข้อ 41 และข้อ 44 โดยอนุโลม

สำหรับรายการในหมวดรายจ่ายอื่นซึ่งเป็นรายการที่รวมค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ไว้ ให้แสดงค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทที่จะใช้จ่ายจากรายการนั้น ๆ โดยจำแนกตามหมวดรายจ่ายโดยอนุโลม ถ้ามีค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์หรือค่าที่ดินหรือค่าสิ่งก่อสร้าง ให้ปฏิบัติตามข้อ 41 และข้อ 44 โดยอนุโลม

ข้อ 43 รายการประกอบการขอเงินประจำงวดตามข้อ 41 และข้อ 42 ต้องเป็นรายการที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณประจำปีหรือเอกสารงบประมาณเพิ่มเติมซึ่งรัฐสภาเห็นชอบด้วยหรือเป็นรายการที่รัฐสภาได้กำหนดขึ้นใหม่ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือเป็นรายการที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเปลี่ยนแปลงระหว่างปีงบประมาณ โดยได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ

ข้อ 44 ทุกครั้งที่มีการขอใช้เงินประจำงวดของงานหรือโครงการใด ๆ เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ไม่ว่าจะเบิกจ่ายในหมวดใด ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจปฏิบัติดังนี้

(1) ในกรณีที่ขอใช้เงินประจำงวดในรายการค่าที่ดิน ให้ส่งแผนผังสังเขปของที่ดินแต่ละรายการที่จะซื้อให้สำนักงานประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาและให้ชี้แจงข้อมูลดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) ราคากลางของที่ดินที่จะซื้อซึ่งกรมที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินอำเภอ เป็นผู้ประมาณการ

(ข) ราคาที่ดินใกล้เคียงซึ่งซื้อขายกันในห้องตลาดในขณะนั้น

(ค) ราคาที่ดินใกล้เคียงซึ่งทางราชการประเมินเพื่อเสียภาษี

(2) ในกรณีที่ขอเงินประจำงวดสำหรับค่าก่อสร้างใด ๆ ให้ส่งแบบรูป และรายการก่อสร้างให้สำนักงานประมาณ รวม 3 ชุด เว้นแต่สิ่งก่อสร้างนั้น ๆ เป็นสิ่งก่อสร้างที่สำนักงานประมาณได้กำหนดแบบแปลนมาตรฐานขึ้นไว้ หรือส่วนราชการได้กำหนดแบบแปลนมาตรฐานซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานประมาณแล้ว ไม่ต้องส่งแบบ รูป และรายการก่อสร้างให้สำนักงานประมาณ

สำหรับการก่อสร้างซึ่งจะดำเนินการ โดยวิธีว่าจ้าง ให้แจ้งประมาณการราคากลางที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจกำหนด ให้สำนักงานประมาณทราบด้วย

ข้อ 45 การขอเงินประจำงวดรายการค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างไม่ว่าจะเบิกจ่ายในหมวดใด ให้กระทำได้ก่อนที่จะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ข้อ 46 แบบแปลนหรือแบบรูปและรายการที่สำนักงานประมาณได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวดรายการค่าก่อสร้างที่เกี่ยวข้อง

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูปและรายการก่อสร้างซึ่งสำนักงานประมาณได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนการทำสัญญาจ้าง ไม่ว่าจะเป็กรณที่ต้งเพิ่มวงเงินค่าจ้างหรือไม่ก็ตาม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับความตกลงจากสำนักงานประมาณ

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบแปลนหรือแบบรูปและรายการก่อสร้างซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานประมาณแล้วภายหลังการทำสัญญาจ้างโดยไม่เพิ่มวงเงินให้กระทำได้โดยไม่ต้องขอทำความตกลงกับสำนักงานประมาณ

ข้อ 47 ในกรณีที่ขอเงินประจำงวดเพิ่มเติมสำหรับรายการใด ในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หรือรายการในหมวดอื่นใด ซึ่งเบิกจ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินหรือค่า

ก่อสร้าง ซึ่งสำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดไปแล้วแต่ไม่เพียงพอ ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจชี้แจงเหตุผลเพื่อประกอบการพิจารณาของสำนักงานประมาณ

(ข้อนี้ยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 6 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 48 ความในข้อ 41 ข้อ 42 ข้อ 44 และข้อ 47 ไม่ใช้บังคับแก่การขอเงินประจำงวดของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม

หมวด 2

การใช้รายจ่าย

ข้อ 49 รายจ่ายสำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่กำหนดไว้ในแต่ละแผนงานตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้ใช้สำหรับงานหรือโครงการที่สำนักงานประมาณกำหนดในเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวด

ข้อ 50 การใช้รายจ่ายแต่ละงานหรือโครงการตามข้อ 49 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ให้ใช้ตามหมวดรายจ่ายและจำนวนเงินของแต่ละหมวดรายจ่ายที่สำนักงานประมาณกำหนดในเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวด หรือตามที่จะมีการโอนหมวดรายจ่ายตามระเบียบนี้

(2) การใช้จ่ายเงินแต่ละหมวดให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อ 54

(3) รายจ่ายแต่ละหมวด ยกเว้นหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ให้เบิกกับสำนักเบิกแต่ละแห่งตามแต่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวด หรือตามที่จะมีการโอนหมวดตามระเบียบนี้ สำหรับรายจ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ให้เบิกกับสำนักเบิกตามที่กำหนดในบัญชีขอถือจ่ายเงินเดือนประจำปีหรือบัญชีขอถือจ่ายค่าจ้างประจำปี

ข้อ 51 การกำหนดเงินประจำงวดแต่ละหมวดรายจ่ายของแต่ละงานหรือโครงการในแผนงานหนึ่ง ๆ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) สำหรับหมวดที่จะเบิกกับกรมบัญชีกลาง จำนวนเงินประจำงวดแต่ละหมวดที่กำหนดสำหรับแต่ละงานหรือโครงการในแผนงานหนึ่ง ๆ เมื่อรวมกันทุกงานและหรือโครงการ

แล้ว ต้องไม่เกินจำนวนเงินประจำงวดหมวดเดียวกันของแผนงานนั้น ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับกรมบัญชีกลาง

(2) สำหรับหมวดที่จะเบิกกับสำนักงานคลังจังหวัด จำนวนเงินประจำงวดแต่ละหมวดที่กำหนดสำหรับแต่ละงวดหรือ โครงการในแผนงานหนึ่ง ๆ เมื่อรวมกันทุกงานและหรือโครงการแล้ว ต้องไม่เกินจำนวนเงินประจำงวดหมวดเดียวกันของแผนงานนั้น ๆ ที่กำหนดให้เบิกกับสำนักงานคลังจังหวัด

ข้อ 52 หมวดรายจ่ายของแผนงาน งานหรือ โครงการ ได้แก่

- (1) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- (2) หมวดค่าจ้างชั่วคราว
- (3) หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ
- (4) หมวดค่าสาธารณูปโภค
- (5) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- (6) หมวดเงินอุดหนุน
- (7) หมวดรายจ่ายอื่น

ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดจะได้รับเงินประจำงวดในหมวดใดให้เป็นไปตามที่สำนักงบประมาณกำหนด

ข้อ 53 ในแต่ละปีงบประมาณ ให้สำนักงบประมาณกำหนดจำนวนเงินของหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ของแต่ละแผนงานซึ่งกำหนดให้เบิกกับกรมบัญชีกลางและสำนักงานคลังจังหวัด

ข้อ 54 ภายใต้บังคับข้อ 50(3) และข้อ 58 การใช้รายจ่ายแต่ละหมวดของแต่ละงานหรือโครงการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ให้เบิกจ่ายเป็นรายจ่ายใด ๆ ซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดว่าเป็นรายจ่ายในหมวดนี้ ยกเว้นเงินเดือนอัตราตั้งใหม่และค่าจ้างประจำอัตราตั้งใหม่ และให้ถัวจ่ายกันได้ สำหรับเงินเดือนอัตราตั้งใหม่และค่าจ้างประจำอัตราตั้งใหม่ ให้เบิกจ่ายได้ตามที่สำนักงบประมาณกำหนดในใบยื่นขออนุมัติเงินเดือนตั้งใหม่ประจำปีงบประมาณหรือใบยื่นขออนุมัติค่าจ้างประจำตั้งใหม่ประจำปีงบประมาณที่ส่งให้กรมบัญชีกลาง หรือตามที่จะได้รับความสะดวกจากสำนักงบประมาณแล้วแต่กรณี

(2) หมวดค่าจ้างชั่วคราว ให้เบิกจ่ายได้ตามรายการและจำนวนเงินที่สำนักงานงบประมาณกำหนดในใบยื่นขออนุมัติค่าจ้างชั่วคราวประจำปีงบประมาณที่ส่งให้กรมบัญชีกลาง หรือตามที่จะได้รับความตกลงจากสำนักงานงบประมาณ แล้วแต่กรณี

(3) หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ และหมวดค่าสาธารณูปโภค ให้เบิกจ่ายเป็นรายจ่ายใด ๆ ซึ่งสำนักงานงบประมาณกำหนดว่าเป็นรายจ่ายในหมวดนั้น ๆ และให้ถัวจ่ายกันได้ภายในหมวดเดียวกัน

(4) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุนและหมวดรายจ่ายอื่น ให้เบิกจ่ายตามรายการ จำนวนเงิน และรายละเอียดอื่นใดที่กำหนดในเอกสารประกอบการอนุมัติเงินประจำงวด หรือตามที่จะมีการเปลี่ยนแปลงรายการตามระเบียบนี้ แล้วแต่กรณี

การนำเงินเหลือจ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำไปใช้เป็นอัตราเงินเดือนตั้งใหม่ หรืออัตราค่าจ้างประจำตั้งใหม่ ต้องได้รับความตกลงจากสำนักงานงบประมาณก่อน

ข้อ 55 รายจ่ายประเภทใดหรือรายการใด จะเบิกจ่ายในหมวดรายจ่ายใด ให้เป็นไปตามหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

ข้อ 56 ภายใต้บังคับข้อ 57 เงินประจำงวดหมวดใด ๆ ซึ่งสำนักงานงบประมาณกำหนดสำหรับแผนงาน งานหรือโครงการใด จะนำไปใช้สำหรับแผนงานงานหรือโครงการอื่นมิได้

ข้อ 57 เงินประจำงวดหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำซึ่งสำนักงานงบประมาณกำหนดสำหรับแผนงาน งานหรือโครงการใด ๆ ให้นำไปถัวจ่ายกับเงินประจำงวดหมวดเดียวกันของแผนงาน งานหรือโครงการอื่นในงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการเดียวกันได้

เงินค่าเช่าบ้านข้าราชการ ให้เบิกจากเงินประจำงวดหมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุของแผนงาน งานหรือโครงการใด ๆ ได้

ข้อ 58 การใช้รายจ่ายแต่ละหมวดของแต่ละงานหรือโครงการในงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของสำนักงานงบประมาณ

หมวด 3
การโอนเงินประจำงวด
และการเปลี่ยนแปลงรายการ
เงินประจำงวด

ข้อ 59 หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอนเงินประจำงวดในงานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

- (1) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าจ้างชั่วคราวที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น
- (2) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น
- (3) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าสาธารณูปโภคที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งอื่น
- (4) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดค่าสาธารณูปโภคที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือสำนักเบิกแห่งอื่น
- (5) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือสำนักเบิกแห่งอื่น แต่การโอนในกรณีดังกล่าวต้องไม่เป็นการโอนเพื่อตั้งอัตราเงินเดือนหรืออัตราค่าจ้างประจำ ซึ่งเป็นอัตราตั้งใหม่
- (6) โอนเงินประจำงวดหมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือสำนักเบิกแห่งอื่นก็ได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 63
- (7) โอนเงินประจำงวดหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือสำนักเบิกแห่งอื่นได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 63

(ข้อนี้ยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533

ข้อ 7 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้แทน)

(8) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างสำหรับรายการค่าครุภัณฑ์ที่กำหนดให้เบิกกับกรมบัญชีกลาง ไปตั้งจ่ายในหมวดและรายการเดียวกันที่สำนักงานคลังจังหวัด

(ข้อนี้เพิ่มเติมโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 3)

พ.ศ.2536)

ข้อ 60 การโอนเงินประจำงวดในงานเดียวกันนอกเหนือจากที่กล่าวในข้อ 59 จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากสำนักงานงบประมาณ

ข้อ 61 หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอนเงินประจำงวดต่างงานในแผนงานเดียวกันดังต่อไปนี้

(1) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าจ้างชั่วคราวของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอน จะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน หรือต่างสำนักเบิกกัน

(2) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันของงานหรือโครงการอื่น ในแผนงานเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอน จะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือต่างสำนักเบิกกัน

(3) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าสาธารณูปโภคของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน หรือสำนักเบิกแห่งอื่น

(4) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดค่าสาธารณูปโภคของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าหมวดที่โอนและหมวดที่รับโอนจะเป็นหมวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน หรือต่างสำนักเบิกกัน

(5) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่ง ไปตั้งจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของงานหรือ

โครงการอื่นในแผนงานเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกันหรือสำนักเบิกแห่งอื่นได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 63

(6) โอนเงินประจำงวด หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของงานหรือโครงการใด ๆ ในแผนงานหนึ่งไปตั้งจ่ายในหมวดเดียวกันของงานหรือโครงการอื่นในแผนงานเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกเดียวกัน หรือสำนักเบิกแห่งอื่นได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ 63

(ข้อนี้ยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 8 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 62 การโอนเงินประจำงวดต่างงานในแผนงานเดียวกันนอกเหนือจากที่กล่าวในข้อ 61 และการโอนเงินประจำงวดต่างแผนงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ

ข้อ 63 ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้รับอนุมัติเงินประจำงวดหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของงานหรือโครงการใดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งใด ถ้าได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามรายการที่ได้รับอนุมัติเงินประจำงวดแล้ว แต่ไม่อาจจัดซื้อหรือจัดจ้างตามวงเงินประจำงวดได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอนและหรือเปลี่ยนแปลงเงินประจำงวดหมวดต่าง ๆ ในงานเดียวกันหรือเงินประจำงวดต่างงานในแผนงานเดียวกันที่กำหนดให้เบิกกับสำนักเบิกแห่งนั้น หรือจากสำนักเบิกแห่งอื่นไปเพิ่มวงเงินประจำงวดของค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รายการดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงรายการ ให้กระทำได้เฉพาะการเพิ่มลดวงเงินประจำงวดของรายการใดรายการหนึ่ง หรือหลายรายการ

(2) ให้เพิ่มวงเงินประจำงวดค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและค่าสิ่งก่อสร้างแต่ละรายการได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของวงเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว

(3) รายการค่าครุภัณฑ์ที่จะเพิ่มวงเงินตาม (2) ต้องเป็นรายการที่ได้รับอนุมัติเงินประจำงวดไว้แล้ว รายการละไม่เกิน 500,000 บาท ส่วนรายการค่าที่ดินและค่าก่อสร้างที่จะเพิ่มวงเงินได้ ต้องเป็นรายการที่ได้รับอนุมัติเงินประจำงวดไว้แล้วรายการละไม่เกิน 5,000,000 บาท

(ข้อนี้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่เฉพาะวงเงินเดิมคือ 100,000 บาทและ1,000,000 บาท ทั้งนี้ตามระเบียบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2536)

(4) การลดวงเงินประจำงวดตาม (1) อาจกระทำได้โดยการลดจำนวนครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่จะซื้อหรือระงับการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างรายการใด ๆ ที่ได้รับ อนุมัติเงินประจำงวดไว้แล้ว

(5) การเพิ่มวงเงินตาม (2) ให้ใช้เงินจากเงินประจำงวดหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างที่มีเหลือจ่ายหลังจากการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแล้วและหรือเงินประจำงวดที่มี เหลือจากการลดวงเงินตาม (4) หรือจากการโอนเงินประจำงวดหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ นอกจากนี้ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจ อาจพิจารณานำเงินนอก งบประมาณหรือเงินอื่นใดมาใช้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ได้

รายการตามวรรคแรก หมายความว่า รายการที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการ อนุมัติเงินประจำงวด เว้นแต่ในกรณีที่เอกสารดังกล่าวได้รวมครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างหลายหน่วย ไว้ในรายการเดียวกัน ให้ถือว่าครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างหนึ่งหน่วยเป็นหนึ่งรายการ คำว่า "หน่วย" หมายความว่า หน่วยที่สามารถนับจำนวนได้

(ข้อยกเลิกโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 9 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 65 การเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดนอกจากที่กล่าวในข้อ 63 และข้อ 64 จะ กระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากสำนักงานประมาณ

ข้อ 66 หัวหน้าส่วนราชการจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทนเกี่ยวกับการ โอนเงินประจำงวด และหรือการเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดที่กำหนดให้เบิกกับ สำนักงานคลังจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้ก็ได้

(1) การ โอนเงินประจำงวดตามข้อ 59 (4)(5)(6) และ (7) เฉพาะกรณีที่ไม่เป็นการ โอนข้ามสำนักงานคลังจังหวัด

(2) การ โอนเงินประจำงวดตามข้อ 61 เฉพาะกรณีที่ไม่เป็นการ โอนข้าม สำนักงานคลังจังหวัด

(3) การเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดตามข้อ 63 และข้อ 64 เฉพาะในส่วน ที่เกี่ยวกับเงินประจำงวดที่กำหนดให้เบิกกับสำนักงานคลังจังหวัดเดียวกัน

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือและให้ส่งสำเนาหนังสือมอบ อำนาจดังกล่าวให้สำนักงานประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มอบอำนาจ

(ข้อนี้อยู่ในบทบัญญัติโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 10 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 67 เมื่อหัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้ารัฐวิสาหกิจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งโอนเงินประจำงวดหรือสั่งเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดตามระเบียบนี้แล้ว ให้รายงานให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทราบโดยเร็วที่สุด แต่อย่างช้าต้องไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันสั่งโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายการ

การรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้แบบฟอร์มตามที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

ในกรณีจำเป็น สำนักงานงบประมาณจะกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งเป็นอย่างอื่นก็ได้

(ข้อนี้อยู่ในบทบัญญัติโดยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2533 ข้อ 11 โดยให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน)

ข้อ 68 ภายใต้บังคับข้อ 69 ความในหมวด 3 ไม่ใช้บังคับแก่การโอนเงินประจำงวดและการเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม

ข้อ 69 การโอนเงินประจำงวด และการเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของสำนักงานงบประมาณ

ลักษณะ 3

การรายงานผลงาน

ข้อ 70 เมื่อสิ้นระยะเวลาของเงินประจำงวดแต่ละงวด และเมื่อสิ้นปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจรายงานผลการดำเนินงานตามงบประมาณต่อสำนักงานงบประมาณภายในระยะเวลาที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

รายงานตามวรรคหนึ่งให้จัดทำตามแบบและวิธีการที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

ประกาศ ณ วันที่ 23 กันยายน 2525

นายสุริ สິงห์เสนห์

ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ

ข้อ 14

คำถาม ตามกฎหมายวิธีการงบประมาณ มีกรณีใดบ้างที่บัญญัติให้รัฐบาลจ่ายเงินได้ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่

ธงคำตอบ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้กำหนดให้รัฐบาลจ่ายเงินได้ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่ใน 2 กรณีคือ:-

(1) การใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาไปพลางก่อน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนดโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรี (พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 16) ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้งบประมาณไปพลางก่อน พ.ศ. 2514) และ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีสามารถใช้จ่าย "เงินทุนสำรองจ่าย" จำนวน 100 ล้านบาท ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน และเมื่อได้จ่ายไปแล้วจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายชดใช้เพื่อสมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไป (มาตรา 29 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

ข้อ 15

คำถาม จงอธิบาย

(ก) เงินขายบิล

(ข) งบประมาณรายจ่ายข้ามปี

ธงคำตอบ

(ก) เงินขายบิล หมายความว่าเงินที่กระทรวงการคลังรับไว้ ณ ที่แห่งหนึ่งเพื่อโอนไปจ่าย ณ ที่อีกแห่งหนึ่งตามข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงการคลัง (มาตรา 3 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) ทั้งนี้เพราะเดิมการคมนาคมไม่สะดวกเช่นปัจจุบัน อีกทั้งยังไม่มียระบบธนาคารที่มากมายทันสมัยเหมือนปัจจุบันปกติเงินขายบิลเป็นเงินนอกงบประมาณซึ่งส่วนราชการที่รับไว้ มีหน้าที่ต้องจ่ายคืนให้แก่เจ้าของซึ่งอยู่ห่างไกลกัน ด้วยวิธีการโอนเงินระหว่างราชการด้วยกัน โดยมีวิธีการคล้ายกับการโอนเงินของธนาคารหรือการจ่ายเงินธนาคารเพื่อการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนราชการที่ประสงค์จะโอนเงินต้องนำเงินเข้าคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ในส่วนกลาง) หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคลังจังหวัด คลังอำเภอ (ในส่วนภูมิภาค) เมื่อคลังฯ รับโอนไว้

แล้วจะออกบิลหรือขายบิลให้แก่ผู้โอน ผู้โอนจะส่งบิลนั้นให้แก่ผู้รับเพื่อนำบิลนั้นไปรับจ่ายเงินที่ปลายทาง

อนึ่งบิลที่ทางราชการออกหรือขายให้ นั้น เป็นการให้บริการทั้งส่วนราชการและเอกชนที่ขอใช้บริการภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยเงินขายบิล พ.ศ.2495 แก้ไขเพิ่มเติม 2512 สำหรับเอกชนนั้นค่าของฉบับหนึ่งต้องมีจำนวนเงิน 10,000 บาทขึ้นไป สำหรับราชนาการนั้นเดิมจำกัดตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับด้วยการยกเลิกข้อจำกัดดังกล่าว ทั้งนี้เพราะส่วนราชการอาจจำเป็นต้องโอนเงินต่ำกว่า 500 บาทก็ได้ อย่างไรก็ตามปัจจุบันการคมนาคมและการให้บริการระหว่างธนาคารทันสมัยขึ้น ทางราชการจึงขอให้บริการ โอนเงินแก่ภาคเอกชน กระทรวงการคลังจึงให้บริการแก่หน่วยงานของรัฐเท่านั้น

(ข) งบประมาณรายจ่ายข้ามปี ปกติการขอเบิกเงินจากคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณใด โดยหลักแล้ว ให้กระทำได้แต่เฉพาะภายในปีงบประมาณนั้น เว้นแต่ในกรณีที่เงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี (มาตรา 27(1) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

สำหรับงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็เฉพาะกรณีที่คาดว่าจะใช้งบประมาณรายจ่ายให้เสร็จทันภายในปีงบประมาณนั้นไม่ได้ จึงจำเป็นต้องขอตั้งขึ้น และการตั้งงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนี้ต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย (มาตรา 11 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

อนึ่ง การขอเบิกเงินจากคลังดังกล่าวตามงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนั้นให้กระทำได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปีที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกเงินจากคลัง ก็ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 3 เดือนปฏิทิน (มาตรา 28 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ) โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ.2520 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2526 และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกเงินค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปีของกระทรวงการคลัง ฯลฯ

ข้อ 16

คำถาม การอนุมัติงบประมาณในขั้นตอนของวุฒิสภามีลักษณะพิเศษอย่างไร

ขงคำตอบ การอนุมัติงบประมาณในขั้นตอนของวุฒิสภามีลักษณะพิเศษแตกต่างกับการพิจารณาในขั้นตอนของสภาผู้แทน คือ:-

- (1) การพิจารณาของวุฒิสภามีได้กระทำเป็น 3 วาระ
- (2) วุฒิสภาจะแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใดมิได้ คงได้แต่ลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หากเห็นชอบก็ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 หากไม่เห็นชอบด้วยก็ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 148 วรรค 2
- (3) วุฒิสภามีเวลาพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีเพียง 20 วันนับตั้งแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ.นั้นมาถึงวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 152 วรรค 3 และวรรค 4)

อนึ่ง การดำเนินการตามมาตรา 93 รัฐธรรมนูญ คือ นายกรัฐมนตรีจะนำร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ.นั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ส่วนการดำเนินการตามมาตรา 148 วรรค 2 รัฐธรรมนูญคือ สภาผู้แทนราษฎรอาจยกร่าง พ.ร.บ.นั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่าง พ.ร.บ.นั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 รัฐธรรมนูญ

ข้อ 17

คำถาม

- ก) เงินประเภทใดบ้างที่ส่วนราชการได้จัดเก็บหรือรับเงินเหล่านั้นไว้และมีหน้าที่ควบคุมส่งเข้าบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 ในส่วนกลาง หรือส่งคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ
- ข) บุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคลังและหรือคลังดังกล่าวในข้อ ก)

ธงคำตอบ

ก) เงินที่ส่วนราชการได้จัดเก็บหรือได้รับไว้และมีหน้าที่ต้องนำส่งเข้าบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ได้แก่บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระแก่รัฐบาล โดยถือว่าเป็นรายรับประเภทรายได้ของแผ่นดินซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้คือ:-

- (1) รายรับประเภทรายได้ ได้แก่ ภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และค่าปรับ

(2) รายรับประเภทเงินกู้ (ภายในหรือต่างประเทศ) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปชดเชยงบประมาณที่ขาดดุล

(3) เงินอื่นใด (ได้แก่บรรดาเงินตามความในมาตรา 24 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ) (ดูมาตรา 4 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

ข) บุคคลผู้มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินดังกล่าวในข้อ ก) สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ:-

(1) ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย (มาตรา 9 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) ทางปฏิบัติ ได้แก่ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง หรือปลัดกระทรวงการคลัง

อนึ่ง การสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 นั้นต้องโอนเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 (มาตรา 5 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) สำหรับผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 ก็คืออธิบดีกรมธนารักษ์หรือผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยเฉพาะเป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันสั่งจ่าย (มาตรา 10 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

(2) ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ คือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย (มาตรา 11 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

ข้อ 18

คำถาม ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่นั้น มีกฎหมายกำหนดแนวทางแก้ไขไว้อย่างไรบ้าง

ธงคำตอบ ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางแก้ไขไว้ ดังนี้:-

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 มาตรา 145¹ กำหนดให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

(2) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 มาตรา 16 ได้กำหนดให้ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วไปพลางก่อนได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนดโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรี

¹ ปัจจุบันตรงกับมาตรา 179 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.

(3) พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 3 บทนิยาม "มติให้จ่ายเงินไปก่อน" อันเป็นมติของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ตราขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติเพื่ออนุญาตให้รัฐบาลได้ใช้จ่ายเงินเพื่อกิจการที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินั้นไปพลางก่อนได้ จนกว่าจะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ข้อ 19

คำถาม หัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งรับรายได้ซึ่งเป็นดอกผลจากทรัพย์สินของทางราชการ โดยมีได้นำส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ทั้งได้สั่งการให้ผู้อำนวยการกองคลังของหน่วยราชการนั้นนำเงินดังกล่าวไปฝากไว้กับสถาบันการเงินเอกชนรายหนึ่ง โดยไม่สนใจคำทักท้วงคำสั่งดังกล่าวจากผู้อำนวยการกองคลังในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา และได้เบิกถอนดอกผลจากเงินฝากนั้นไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวและราชการ ต่อมาสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบการกระทำดังกล่าว ดังนี้หัวหน้าส่วนราชการและผู้อำนวยการกองคลังของส่วนราชการนั้นรวมทั้งสถาบันการเงินเอกชนดังกล่าวจะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเพียงใดหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ กรณีตามปัญหามีกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้วางบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ โดยมีใจความสำคัญคือ ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ใดของส่วนราชการ กระทำการก่อนนี้ผูกพันหรือจ่ายเงิน หรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวนั้น โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ได้ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งอาจได้รับตามกฎหมายอื่นแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมอนุญาตให้กระทำดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบใช้จำนวนเงินที่ส่วนราชการได้จ่ายไปหรือต้องผูกพันจะต้องจ่าย ตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่ส่วนราชการนั้น

สำหรับบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวจะต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้กระทำการฝ่าฝืนเช่นกัน เว้นแต่จะแสดงได้ว่าตนได้กระทำไปโดยสุจริต ไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหรือระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าว อนึ่งความดังกล่าวไม่ใช่บังคับแก่ข้าราชการหรือลูกจ้างซึ่งได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับ (มาตรา 26 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ)

กรณีตามปัญหา

หัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งเป็นข้าราชการระดับผู้บังคับบัญชาของหน่วยราชการนั้นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้แล้ว จึงต้องรับผิดชอบทางแพ่งชดใช้จำนวนเงินที่เบิกจ่ายไปตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่ส่วนราชการนั้น

ผู้อำนวยการกองคลัง ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นข้าราชการและอยู่ภายใต้บังคับของหัวหน้าส่วนราชการนั้น ได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแล้ว ซึ่งถ้าได้ทักท้วงเป็นหนังสือ ก็สามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ถ้าได้ทักท้วงด้วยวาจาข้อมไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้

สถาบันการเงินเอกชน ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าว หากได้กระทำการไปโดยสุจริตไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนฯ ดังกล่าว ก็สามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดได้ แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ข้อมต้องร่วมรับผิดกับผู้กระทำการฝ่าฝืนเช่นกัน

ข้อ 20

คำถาม ตามที่เป็นข่าวเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2538 ในส่วนงบพัฒนาจังหวัดของ ส.ส.ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติวงเงิน 10 ล้านบาทต่อคน โดยแยกเป็นงบพัฒนาจังหวัดโดยผ่านสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 5 ล้านบาท และงบฯ ที่เสนอโครงการโดยผ่านหน่วยงานราชการต่าง ๆ อีก 5 ล้านบาทนั้น ซึ่งต่อมาปรากฏว่างบฯ ดังกล่าวไม่ควรเกินคนละ 5 ล้านบาท อีกทั้งมีแนวคิดที่จะให้ยกเลิกงบฯ พัฒนาจังหวัดผ่าน ส.ส.ดังนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในงบฯ ส่วนที่ลด และแนวคิดที่จะให้ยกเลิกงบฯ ดังกล่าว ให้แสดงผลประกอบการ แสดงความคิดเห็นโดยสังเขป

ธงคำตอบ

ในกรณีเห็นด้วยกับการลดจำนวนและหรือยกเลิกงบพัฒนาจังหวัดที่ให้แก่ ส.ส.มีเหตุผลสนับสนุนโดยสังเขปดังนี้:-

(1) งบฯ ดังกล่าวเกิดขึ้นโดยพื้นฐานของการต่อรองระหว่าง ส.ส. กับรัฐบาล ซึ่งมีมากกว่า 20 ปีแล้ว งบฯ ดังกล่าวมิได้มีกำหนดไว้ในหลักการทางงบประมาณประจำปี

(2) งบฯ ดังกล่าวถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง (งบหาเสียง) เพื่อเสริมบารมี ส.ส. ให้สะดวกต่อการผูกขาดอาชีพนักการเมืองและหรือทายาททางการเมืองต่อไป เป็นการตัดโอกาสผู้มีความสามารถอื่น ๆ ที่ด้อยโอกาส

(3) งบฯ ดังกล่าวซ้ำซ้อนกับงบฯ ที่ส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้จัดสรรให้ตามโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาติอยู่แล้ว ซึ่งถ้างบฯ ดังกล่าวไปสมทบกับโครงการของรัฐจะเกิดประโยชน์มากกว่า เพราะงบฯ ดังกล่าวมักถูกนำไปใช้กับโครงการเล็ก ๆ เช่น การทำถนนบางสายโดยไม่มีการบำรุงรักษา ทำให้สภาพถนนใช้ประโยชน์ได้ในระยะสั้นและหรือบางฤดูกาลเท่านั้น ฯลฯ

(4) งบพัฒนาต่าง ๆ ที่ให้หน่วยราชการเป็นผู้ดำเนินการ สามารถควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเสนอโครงการของภาคเอกชนต่อทางราชการจะต้องทำการประมูลและมีการกำหนดราคากลางไว้ด้วย ในขณะที่บพัฒนาจังหวัดดังกล่าวมีความยากลำบากในการตรวจสอบการจ่ายเงิน ทั้งมีช่องโหว่ในการใช้จ่ายงบฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจมักอาศัยความไม่เท่าทันของ ส.ส. ใช้เป็นช่องทางหาผลประโยชน์ให้กับบริษัทตัวเองโดยการจัดทำโครงการสำเร็จรูปเสนอให้ ส.ส. แล้วให้ ส.ส. ลงนามเพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณดังกล่าว (คู่มือชน ชั้นตรี 16 พ.ค.37 หน้า 13)

(5) การผลักดันให้บพัฒนาจังหวัดทั้งหมดผ่านกลไกของระบบราชการเท่ากับเป็นการกระจายอำนาจทางการคลังควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจทางการปกครองตามนโยบายของรัฐบาล ทำให้ช่องว่างระหว่างประชาชนกับกลไกของรัฐลดลงซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง มิใช่เป็นหน้าที่ของ ส.ส. ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการพิจารณาร่างกฎหมายและควบคุมดูแลการบริหารงานของรัฐ มิใช่บริหารงบประมาณเสียเอง แม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยก็ตาม แต่ในภาพรวมแล้วเป็นจำนวนเงินไม่น้อยเลย ประการสำคัญก็คือ มิใช่หน้าที่ของ ส.ส. โดยตรงในการบริหารงบประมาณดังกล่าว ฯลฯ

- ในกรณีไม่เห็นด้วยกับการลดจำนวนและหรือยกเลิกงบพัฒนาจังหวัดที่ให้แก่ ส.ส. มีเหตุผลสนับสนุนโดยสังเขปดังต่อไปนี้ คือ:-

(1) งบพัฒนาท้องถิ่นในชนบทมีหลายส่วนหลายโครงการ จำเป็นต้องใช้งบฯ พัฒนาจังหวัดของ ส.ส. แก่ไข และสามารถทำได้ตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด (มติชน พุช 8 พ.ค.37 หน้า 2)

(2) ส.ส.เป็นผู้รับอาสารับใช้ประชาชนในท้องถิ่น จึงมีปรัชญาในการทำงานเพื่อประโยชน์และความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่นของตน สามารถเข้าถึงประชาชนในท้องถิ่นได้ ดีกว่าภาคราชการ ทั้งสามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้รวดเร็วกว่า และมีประสิทธิภาพมากกว่า งบประมาณดังกล่าวสามารถเติมช่องว่างหรืออุดช่องโหว่ระหว่างภาคราชการ ส่วนภูมิภาคและประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (มติชน 17 พ.ค.37 หน้า 12)

(3) การใช้จ่ายงบประมาณพัฒนาจังหวัดของ ส.ส.สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และมีวิธีการใช้จ่ายเหมือนเช่นงบบฯ ปกติ ทั้งยังมีการตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปตามมาตรฐานเนื้องานที่กำหนดได้ จึงอาจบรรลุวัตถุประสงค์ และหรือมีประสิทธิภาพดีกว่างบบฯ ที่ผ่านกระบวนการของทางราชการซึ่งอาจล่าช้าไม่ทันการ ฯลฯ

(4) ถึงแม้ว่าจะไม่มีงบบฯ ดังกล่าว ส.ส.ก็ต้องวิ่งเต้นขอตามกระทรวงและหรือกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหางบบฯ ดังกล่าวเอาไปพัฒนาท้องถิ่นของตน (มติชน พุศ 18 พ.ค.37 หน้า 2) หรือ คัดสรรหาที่อื่น

(5) มีการอนุมัติงบบฯ ดังกล่าว มานานกว่า 20 ปีจนเกือบกลายเป็นจารีตประเพณีของระบอบประชาธิปไตยของไทยเรา และเชื่อว่ายังคงใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของ ส.ส.ในการต่อรองรัฐบาลได้อีกต่อไป

ข้อ 21

คำถาม ให้อธิบายโดยสังเขป คำว่า "รายจ่ายสาธารณะ" "รายได้สาธารณะ" และ "หนี้สาธารณะ" ซึ่งนับได้ว่าเป็นเครื่องมือทางการคลัง

หงคำตอบ รายจ่ายสาธารณะ คือรายจ่ายของรัฐบาลซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่รายจ่ายของกระทรวงและหน่วยงานเทียบเท่าทบวงการเมืองและรัฐวิสาหกิจที่ใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารประเทศ การรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

สำหรับความหมายของรายจ่ายสาธารณะในทางกฎหมายนั้น มุ่งหมายให้พิจารณาจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ ถ้ากฎหมายบ่งชี้ว่าองค์กรใดเป็นนิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชน องค์กรนั้นย่อมมีรายจ่ายเป็นรายจ่ายสาธารณะเสมอ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นรายจ่ายไปในทางใด

รายได้สาธารณะ คือเงินภาษีอากรตลอดจนค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลจัดเก็บจากรายการซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ รายได้จากภาษีอากรรายได้จากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากทรัพย์สิน และรายได้จากการผลิตหรือการขาย

หนี้สาธารณะ คือหนี้เงินกู้ยืมของรัฐบาลเมื่อรัฐบาลมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายจึงจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนา รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ก่อหนี้สาธารณะโดยมีวัตถุประสงค์โดยสรุปคือ

- เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอกประเทศ
- เพื่อใช้จ่ายในกิจการฉุกเฉินหรือรายจ่ายที่มีลักษณะผิดปกติไปจากรายจ่ายตามปกติ
- เพื่อชดเชยงบประมาณที่ขาดดุล
- เพื่อใช้จ่ายในการลงทุนตาม โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- เพื่อนำมาหมุนเวียนใช้หนี้เก่า ฯลฯ

ข้อ 22

คำถาม ให้อธิบายความแตกต่างระหว่างภาษีกับอากรและค่าธรรมเนียม

ธงคำตอบ **ภาษี** หมายถึงเงินที่รัฐเรียกเก็บจากบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล หรือจากกองทรัพย์สินหรือจากธุรกิจ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหาร หรือการพัฒนาประเทศ จัดเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวของรัฐหรือการใช้อำนาจฝ่ายเดียวของรัฐในการรับภาระทางการเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคลในลักษณะถาวรและไม่มีสิ่งตอบแทนเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะ ดังนั้น "ภาษี" จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง กล่าวคือ จะต้องไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณ หรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตัวเองจ่ายไปได้ อนึ่ง บุคคลย่อมได้รับการบริการสาธารณะบางอย่างจากรัฐ แต่ก็มีใช้ผลตอบแทนโดยตรงจากการเสียภาษี คงเป็นผลตอบแทนโดยอ้อม อนึ่ง การจัดเก็บภาษีใด ๆ ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเสมอ

อากร คือเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากผู้ที่ได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรงจากการอุปโภค บริโภคจากสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ การบริการสาธารณะ โดยประโยชน์ที่ได้รับนั้น ไม่มีความจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับต้นทุนในการผลิตหรือการบริการสาธารณะ กล่าวคือ จะมีค่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าต้นทุนของการบริการสาธารณะก็ได้ อนึ่ง อากรเป็นเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บเพื่อ

ประโยชน์ของรัฐ องค์การปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรมหาชนอื่น ๆ การจัดเก็บอากร จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับภาษี หรือโดยอาศัยอำนาจกฎหมายลำดับรองลงมา เช่น พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ฯลฯ

ค่าธรรมเนียม คือเงินค่าป่วยการที่รัฐหรือตัวแทนหรือผู้ได้รับสัมปทานเป็นผู้เรียกเก็บจากบุคคลเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการ ปกติ อำนาจการจัดเก็บจะอยู่ในอำนาจของฝ่ายปกครอง หรือผู้ที่ได้ให้สัมปทาน ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะของรัฐ เช่น ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมการใช้ทางด่วน ฯลฯ

ข้อ 23

คำถาม

(ก) ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศไทยได้พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในระดับที่น่าพอใจ พรรคการเมืองส่วนใหญ่และรัฐบาลต่างก็ได้แถลงนโยบายด้านการเมืองและการปกครองที่จะเร่งรัดให้มีการดำเนินการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่การปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจัง ในฐานะที่ท่านศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นโดยสังเขปในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นว่าควรปรับปรุงการคลังท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไร

(ข) ในกรณีที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ แสดงว่ามีการขาดดุลในการทำงบประมาณ ดังนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินภายใต้หลักเกณฑ์อย่างไร และใช้วิธีการอย่างไร

ธงคำตอบ

(ก) การกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นควรดำเนินการควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นนั้น ด้วยการดำเนินการปรับปรุงรายได้ของท้องถิ่นเพื่อเสริมรายได้หรืองบประมาณหลักของท้องถิ่นซึ่งตามปกติแล้วจะได้รับจากภาษีอากร และเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรปรับปรุงฐานะทางการคลังของท้องถิ่นด้วยการเพิ่มสัดส่วนเงินงบประมาณส่วนท้องถิ่นที่ภาครัฐบาลจัดสรรให้ รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนอัตราภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้แก่ท้องถิ่นด้วยการลดอัตราส่วนการหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นลงมา ซึ่งจะเป็นผลให้ท้องถิ่นมีรายได้

เพิ่มขึ้น ตลอดจนให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บอากร ค่าธรรมเนียมและค่าภาคหลวงโดยตรงจากบุคคลผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น อากรังนก ค่าธรรมเนียมในการสัมปทานแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ รวมทั้งค่าภาคหลวงแร่ แก๊ส และน้ำมัน ฯลฯ

(ข) ในกรณีที่รายจ่ายสูงกว่ารายได้ แสดงว่ามีการขาดดุลในงบประมาณ ดังนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณฯ มาตรา 9 ทวิ ได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินได้ตามความจำเป็น โดยมีหลักเกณฑ์คือ

(1) ต้องไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีก

(2) ไม่เกิน 80% ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระหนี้คืนเงินกู้ หนึ่ง การกู้เงินดังกล่าว อาจใช้วิธีออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาลตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้ก็ได้

การออกตั๋วเงินคลังนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินคลัง ส่วนการออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น หรือการทำสัญญากู้ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

สำหรับการออกพันธบัตร หรือตราสารอื่นนั้น ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงการคลัง กำหนดจำนวนเงินที่จะกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ เงื่อนไขและวิธีการต่าง ๆ ในการออกพันธบัตรหรือตราสารนั้น

ในกรณีทำสัญญากู้ ให้กระทรวงการคลังประกาศจำนวนเงินที่กู้ ผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ และสาระสำคัญอื่น ๆ ในสัญญา กู้ นั้น หนึ่ง ประกาศกระทรวงการคลังทั้งหมดต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 24

คำถาม ให้บอกกระบวนการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534

ขงคำตอบ กระบวนการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 มาตรา 143, 152, 148 วรรค 2 และ 93 กล่าวคือ

1. ร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี
2. สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้เสร็จสิ้นภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้นและให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา
3. วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภาโดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ และถ้าพ้นเวลาดังกล่าวก็ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น
  - ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้
  - ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรอาจกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎร ลงมติยืนยันร่างเดิม หรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามวรรคก่อนนั้น

ข้อ 25

คำถาม มาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติว่า "การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมาย..." คำว่า "กฎหมาย" ดังกล่าว หมายถึงกฎหมายอะไรบ้าง จงอธิบายโดยละเอียด

ธงคำตอบ

คำว่า "กฎหมาย" ดังกล่าวหมายถึง

1. กฎหมายงบประมาณรายจ่าย
  - ก) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
  - ข) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
2. กฎหมายวิธีการงบประมาณ (พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)
  - ก) การใช้งบประมาณรายจ่ายของปีที่ล่วงแล้วไปพลางก่อน

- ข) เงินทุนสำรองจ่าย 100 ล้านบาท
- 3. กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ
- 4. กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
- ก) มติให้จ่ายเงินไปก่อน
- ข) พระราชกำหนด

ข้อ 26

คำถาม ในการกู้เงินของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้กล่าวถึงเพดานเงินกู้ไว้แตกต่างกันอย่างไร

ธงคำตอบ

การกู้เงินของรัฐบาลมีเพดานเงินกู้คือ (ตามมาตรา 9 ทวิ)

ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กับอีกไม่เกินร้อยละ 80 ของงบประมาณรายจ่ายชดใช้ต้นเงินกู้ ในกรณีที่ไม่มี พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ใช้ร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายของปีที่ล่วงแล้วมา

การกู้เงินของรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้นไม่มีเพดานเงินกู้แต่มาตรา 23 ตรี แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ บัญญัติว่า ถ้าเกินกว่า 5 ล้านบาทต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณและคณะรัฐมนตรีด้วย

ข้อ 27

คำถาม จงอธิบายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของเรื่อง "การตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้"

ธงคำตอบ

หลักเกณฑ์ "การตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้" ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 ประกอบ พ.ร.บ.เงินคงคลังและ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ คือ.-

1. เป็นการตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ เนื่องจากการจ่ายเงินแผ่นดินในกรณีจำเป็นรีบด่วนนอกเหนือการจ่ายเงินแผ่นดินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย โดยตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในกฎหมายใด และหรือกฎหมายหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ก) พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ
- ข) พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ

- ค) พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป
2. เป็นการให้สัตยาบันของฝ่ายนิติบัญญัติ ในกรณีที่จ่ายเงินแผ่นดินไปก่อนที่รัฐสภาจะอนุมัติ

ข้อ 28

คำถาม จงตอบคำถามต่อไปนี้ทั้ง 2 ข้อ

(ก) จงอธิบายความหมายของฐานภาษี และภาระภาษีตามความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ และกฎหมาย

(ข) จงแสดงเหตุผลสนับสนุนความเห็นที่ว่า "ลักษณะของระบบภาษีอากรไทยในช่วงก่อนการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2475 ไม่สอดคล้องกับหลักการภาษีอากรที่ดีของ อาดัม สมิท" (ยกตัวอย่างประกอบ)

ธงคำตอบ

(ก) ฐานภาษี หมายถึงสิ่งที่ได้รับการกำหนดหรือใช้เป็นฐานในการประเมินการเก็บภาษี แต่ละชนิดอาจได้แก่ รายได้, ความมั่งคั่ง หรือการบริการที่ทำการซื้อขายกัน ฯลฯ อันเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลได้

ภาระภาษีตามความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ หรือการรับภาระภาษีที่แท้จริง หมายถึง ผู้ที่แบกรับภาระภาษีโดยที่เขาไม่สามารถผลักภาระภาษีนั้นไปให้แก่ผู้อื่นได้ และผลของการแบกรับภาระนั้นจะนำมาซึ่งการลดเงินได้หรือผลประโยชน์ที่เขาเคยมีอยู่ก่อนนั้น (ภาระในทางเศรษฐกิจ)

ภาระภาษีตามกฎหมาย หมายถึงภาระของผู้ที่ต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ กฎหมายกำหนดว่าใครเป็นผู้เสียภาษี

(ข) หลักการภาษีอากรที่ดี

- 1) หลักความยุติธรรม
  - 2) หลักความแน่นอน
  - 3) หลักความสะดวก
  - 4) หลักความประหยัด
- เปรียบเทียบกับภาษีที่จัดเก็บในอาณาจักรไทยโบราณ
  - ให้สิทธิพิเศษแก่ชนบางกลุ่ม เช่น กรณีอากรค่านา (จัดหลักความยุติธรรม)

- เทคนิคการเก็บภาษีขาดความแน่นอนและชัดเจน เช่น อากรสวน (จัดหลักความแน่นอน)
- ระบบเจ้าภาษีนายอากร วิธีการชำระภาษีบางกรณี เช่น การชำระภาษีด้วยหางข้าวต้องนำไปส่งฉางหลวง (อากรค่านา) (จัดหลักความสะดวกและความประหยัด)

ข้อ 29

คำถาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นับตั้งแต่ พ.ศ.2475 จนกระทั่งปัจจุบันได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดินไว้อย่างไร และมีข้อยกเว้นไว้อย่างไร

ธงคำตอบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนับตั้งแต่ พ.ศ.2475 จนกระทั่งปัจจุบัน (มาตรา 153 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดิน หรือ "เงินคงคลัง" ที่ถือว่าเป็นเงินของประชาชนนั้น ปกติจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภานั้น ฝ่ายบริหารจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งใน 4 ฉบับ อนุญาตไว้ดังต่อไปนี้ คือ

(1) กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและรวมทั้ง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534

(3) กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ ได้แก่ พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่ายซึ่งมิใช่กฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลใช้จ่ายเงินโดยตรง แต่เป็นกฎหมายที่อนุญาตให้รัฐบาลโอนงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(4) กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

แต่มีข้อยกเว้น เฉพาะกรณีจำเป็นรีบด่วน ฝ่ายบริหารจะจ่ายไปก่อนก็ได้ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ กรณีเช่นนี้ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ใน พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

ข้อ 30

คำถาม ให้ท่านอธิบายถ้อยคำต่อไปนี้โดยสังเขป

- (ก) ภาษี
- (ข) อากร
- (ค) ค่าธรรมเนียม
- (ง) ภาษีประมาณ
- (จ) เงินคงคลัง

ธงคำตอบ

(ก) ภาษี (Tax/Impot) คือ ภาระในทางการคลังของรัฐ กล่าวคือ รัฐมีภาระในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับการภาระในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ หรือ ภาษี คือ ภาระทางการเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคล (บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล) ในลักษณะถาวรและไม่มีสิ่งตอบแทนโดยตรง เพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะ และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ อันได้แก่การคลังและการงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรมจะต้องจัดเก็บให้สอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนและต้องมีการตรากฎหมาย (พ.ร.บ.) รองรับในการจัดเก็บภาษีเสมอ

สรุป ภาษีนั้นต้องเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง กล่าวคือต้องไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณหรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตัวเองจ่ายไปได้

(ข) อากร (Duty/Tax) คือ เงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคลผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการที่รัฐให้บริการสาธารณะ หรือเพื่อการบริโภค-อุปโภคจากสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ หรือสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อการค้า ซึ่งบุคคลผู้ได้รับประโยชน์ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับต้นทุนในการผลิตและหรือการให้บริการสาธารณะ อีกทั้งอากรที่จัดเก็บนั้นจะมีค่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าต้นทุนของการให้บริการสาธารณะก็ได้ และถึงแม้ว่าจะไม่มีการให้บริการสาธารณะนั้น ๆ ก็ตาม บุคคลก็ยังคงต้องรับภาระอยู่ตนเอง เช่น อากรมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ (Stamp duty) อากรสุรา อากรมหรสพ ฯลฯ เป็นต้น

อนึ่ง การจัดเก็บภาษีอากรนั้น จะต้องมีการตรากฎหมาย (พ.ร.บ.) รองรับในการจัดเก็บ เช่นเดียวกับภาษี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรมหาชนอื่น ๆ

สรุป อากรนั้นต้องเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง

(ค) ค่าธรรมเนียม (Fee/Redevance) คือเงินที่องค์กรปกครองของรัฐเรียกเก็บจากบุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรงจากการที่รัฐหรือตัวแทนซึ่งได้แก่องค์กรปกครองต่าง ๆ ของรัฐให้บริการตามกฎหมาย หรือตามภาระหน้าที่โดยตรงหรือโดยอ้อมที่รัฐพึงกระทำต่อมหาชน ซึ่งประโยชน์ที่บุคคลได้รับนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนของบริการสาธารณะเสมอ อันเป็นผลให้ค่าธรรมเนียมนั้นมีความคล้ายคลึงกับราคา (Cost/Prix) ที่บุคคลจ่ายเพื่อรับบริการ เช่น ค่าธรรมเนียมในการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ดิน ค่าธรรมเนียมในการใช้ทางด่วน ฯลฯ

อนึ่ง ค่าธรรมเนียมนั้นมีความเหมือนกับภาษีและอากรตรงที่รัฐใช้อำนาจบังคับจัดเก็บเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะของรัฐ ขณะเดียวกันค่าธรรมเนียมก็มีความแตกต่างกับภาษีและอากรในสาระสำคัญ กล่าวคือภาษีนั้นเมื่อรัฐจัดเก็บแล้ว รัฐไม่มีสิ่งตอบแทนให้โดยตรง เช่น เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินให้แก่รัฐ ก็ได้หมายความว่ารัฐจะนำภาษีนั้นไปใช้จ่ายในการพัฒนาที่ดินแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนอากรและค่าธรรมเนียมนั้น บุคคลผู้ชำระฯ ย่อมได้รับการบริการเป็นสิ่งตอบแทนเสมอ นอกจากนั้นการจัดเก็บภาษีและอากรต้องตราเป็น พ.ร.บ. หรือ พ.ร.ก. ในขณะที่การจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้น รัฐได้มอบอำนาจให้องค์กรมหาชนของรัฐเป็นผู้พิจารณาจัดเก็บภายใต้ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

(ง) ปีงบประมาณ (Fiscal Year) หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น (มาตรา 4 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณพ.ศ.2502) เช่นปีงบประมาณปัจจุบันคือปีงบประมาณ พ.ศ.253 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2537 และจะสิ้นสุดใน 30 กันยายน 2538 นี้ ในขณะที่งบประมาณปีหน้า (พ.ศ.2539) จะมีผลบังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2538 ถึง 30 กันยายน 2539

(จ) เงินคงคลัง (Treasury Balance) หมายความว่า เงินสดหรือสิ่งใกล้เคียงเงินสดที่รัฐบาลมีไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน สำหรับสิ่งใกล้เคียงเงินสด ได้แก่ เงินฝากธนาคารต่าง ๆ ที่กระทรวงการคลังฝากไว้ ณ สำนักงานใหญ่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ส่วนกลาง) และที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาค (หาดใหญ่ ขอนแก่น ลำปาง ฯลฯ) และที่ธนาคารกรุงไทย รวมทั้งธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเบิกจ่ายเงินของรัฐบาลได้รับความสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนึ่ง เงินสดนั้นให้รวมถึงเงินที่อยู่ในคลังจังหวัดและคลังอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งที่กรมธนารักษ์ (ซึ่งเป็นสถานที่เก็บรักษาธนบัตรไทยและเหรียญกษาปณ์ต่าง ๆ ทั้งที่ใช้หมุนเวียนในตลาดได้และที่ไม่ได้ใช้หมุนเวียนในตลาด)

ข้อ 31

คำถาม

- (ก) ผู้ใดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
- (ข) กระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณมีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง อธิบายโดยสังเขป

ธงคำตอบ

(ก) ผู้มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ โดยจัดทำฯ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนายกรัฐมนตรีนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี แล้วคณะรัฐมนตรีนำเสนอต่อรัฐสภาเป็นเวลาอย่างน้อยสองเดือนก่อนวันเริ่มปีงบประมาณนั้น (ภายใน 31 ก.ค.ของแต่ละปี) (คู่มือตรา 15 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คือ รัฐสภา หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งกระบวนการในการอนุมัติฯ ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากระบวนการอนุมัติกฎหมายโดยทั่วไปของรัฐสภา (ดูรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 152)

(ข) กระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณ มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎรและขั้นตอนของวุฒิสภา

1. ขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนฯ ได้รับร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายจากรัฐบาลแล้ว สภาผู้แทนฯ จะพิจารณาเป็น 3 วาระ ดังนี้

วาระที่ 1 ขึ้นรับหลักการหรือไม่รับหลักการของร่าง พ.ร.บ.งบประมาณที่รัฐบาลเสนอต่อสภาผู้แทนฯ เพื่อพิจารณา โดยนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้แถลงนโยบาย หลักการ เหตุผลและความจำเป็นของร่างฯ ดังกล่าว ขั้นตอนนี้ไม่มีการอภิปรายในรายละเอียด จนกระทั่งการอภิปรายสิ้นสุดลงแล้วจึงจะมีการลงมติ

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมิได้รับหลักการฯ ก็จะตั้งกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งโดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานเพื่อทำหน้าที่พิจารณาร่างฯ ดังกล่าวโดยละเอียด

แนวคำถามและธงคำตอบ

เฉลยโดย รศ. ดร.ภูมิ โชคเหมาะและคณะ

ข้อ 1

คำถาม การเก็บภาษีรายได้ในอัตราก้าวหน้า เป็นการยุติธรรมหรือไม่เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ การเก็บภาษีรายได้ของรัฐบาลคิดจากฐานภาษี $\times$ อัตรากาญี่ ซึ่งมีผลต่อการกระจายรายได้ของบุคคลผู้มีเงินได้ แต่จะกระจายรายได้มากน้อยเพียงใด กรณีข้อมขึ้นอยู่กัระบบอัตรากาญี่ 3 ระบบ กล่าวคือ

- ระบบกาญี่แบบอัตราลอยหลัง (Regressive Rate) เป็นการพิจารณาในกรณีทีฐานกาญี่เพิ่มขึ้นแต่กลับจัดเก็บกาญี่น้อยลง ซึ่งนอกจากจะไม่กระจายรายได้แล้ว ยังมีผลทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันใรรายได้มากข้งขึ้น ตัวอย่างเช่นอัตรากาญี่บำรุงห้องที่

- ระบบกาญี่แบบอัตรากงที (Proportional Rate) เป็นการพิจารณาในกรณีฐานกาญี่เปลี่ยนแปลง แต่อัตรากาญี่ยังคงเท่าเดิม ซึ่งมีส่วนกระจายรายได้ค่อนข้างเป็นธรรม เพราะมีการจัดเก็บกาญี่อากรบุคคลผู้มีรายได้สูงได้มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ แต่ในทีสุดหากพิจารณารายได้สุทธิภายหลังเสียกาญี่แล้ว กรณีข้อมส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ตัวอย่างการจัดเก็บอัตรากาญี่แบบนี้ได้แก่ กาญี่เงินได้นัดบุคคล กาญี่มูลค่าเพิ่ม และกาญี่ธุรกิจเฉพาะ

- ระบบกาญี่แบบอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) เป็นการจัดเก็บกาญี่ตามความสามารถของผู้มีเงินได้ ซึ่งปกติต้องจัดเก็บกาญี่แบบอัตราก้าวหน้าอย่างชันเท่านั้นจึงจะสามารถลดความไม่เท่าเทียมกันใรรายได้ได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับปฏิกุญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 ของสภาผู้แทนราษฎรฝรั่งเศส (มาตรา 13) ซึ่งกำหนดให้พลเมืองฝรั่งเศสต้องเสียสละเงินด้วยความเสมอภาคตามความสามารถของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับแนวความคิดของอาดัม สมิท ทีกล่าวไว้ว่า ลักษณะกาญี่ทีดีที 4 ประการ คือหลักความยุติธรรม (Equity) หลักแน่นอน (Certainly) หลักสะดวก (Convenience) และหลักประหยัด (Economy) โดยได้แสดงทัศนะในหลักความยุติธรรมไว้ว่า ผู้อยู่ในบังคับของรัฐใด แต่ละคนควรบริจาครทรัพย์สินเพื่อบำรุงการปกครองบ้านเมืองตามส่วนแห่งความสามารถของตน

เท่าที่เป็นอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ ปกติแล้วไม่ควรให้สิทธิพิเศษหรือยกเว้นภาษีให้แก่บุคคลกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ ตัวอย่าง การจัดเก็บภาษีอัตรานี้ได้แก่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จึงกล่าวได้ว่า การจัดเก็บภาษีรายได้อัตราก้าวหน้าเป็นการยุติธรรมที่สุดเพราะเป็นการ กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมก้าวหน้า

ข้อ 2

คำถาม การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีวิธีการจัดตั้งอย่างไร

ธงคำตอบ รัฐวิสาหกิจมีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษหลากหลาย เช่น State หรือ Public หรือ Government Enterprises ปกติหมายถึงองค์การซึ่งรัฐบาลควบคุมและเป็นเจ้าของ สำหรับคำว่า "รัฐวิสาหกิจ" ตามความหมายในกฎหมายไทย (พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ พ.ศ.2502 และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502) พอสรุปความหมาย ได้ว่า "รัฐวิสาหกิจ" หมายถึงองค์การของรัฐ ไม่ว่าจะจัดตั้งในรูปของหน่วยงานธุรกิจของ รัฐ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ องค์การของรัฐ หรือหน่วยธุรกิจของรัฐมีทุน รวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมดของหน่วยธุรกิจนั้นๆ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไป : เพื่อปรับปรุงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ให้มั่นคงและยกฐานะของประชาชนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น โดยมีการถ่าย ค่าตอบแทน นับแต่อดีตถึงปัจจุบัน กิจการรัฐวิสาหกิจได้ครอบคลุมไปถึงกิจการทางด้าน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การสื่อสาร โทรคมนาคมและการขนส่ง อนึ่ง การที่รัฐ จะเข้าไปประกอบวิสาหกิจมากขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับระบบการเมือง การปกครอง และระบบ เศรษฐกิจ รวมทั้งฐานะของประเทศ กล่าวคือเป็นประเทศพัฒนาแล้ว กำลังพัฒนา หรือพัฒนาน้อย ที่สุด

วัตถุประสงค์ของรัฐบาลไทยในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ : อาจสรุปได้ดังนี้

(1) รัฐควรดำเนินการเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่เอกชนไม่สามารถดำเนินการได้เอง เพราะ จำเป็นต้องใช้ทุนจำนวนมาก และมีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของมหาชน ซึ่งได้แก่กิจการ สาธารณูปโภคทั้งปวง โดยต้องสนองประชาชนโดยทั่วหน้า และคิดค่าบริการในราคาที่เป็นธรรม บางครั้งแม้รัฐฯ จะขาดทุนก็ต้องยอมรับ

(2) รัฐควรประกอบกิจการวิสาหกิจประเภทหารายได้ให้แก่รัฐเป็นพิเศษ จึงมีลักษณะ เป็นการผูกขาดการผลิตสินค้าและบริการบางชนิด ได้แก่ การผลิตสุรา บุหรี่ ไฟ และสลากกินแบ่ง

(3) รัฐควรดำเนินการเฉพาะวิสาหกิจที่มีความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของชาติ เช่น การผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ ตลอดจนยุทธปัจจัยต่าง ๆ

(4) รัฐควรประกอบกิจการวิสาหกิจจำพวกที่เป็นเครื่องมือในการสนองนโยบายเพื่อช่วยเหลือในการครองชีพ เพื่อส่งเสริมอาชีพของประชาชน เพื่อลดความค้ำอ้อโอกาสของประชาชน และเพื่อเป็นการกระตุ้นใจให้ประชาชนประกอบกิจการอุตสาหกรรม การเกษตรและการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรม ฯลฯ

(5) รัฐควรประกอบกิจการที่ดั่งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งการดำเนินการลักษณะนี้ไม่สามารถคำนวณนับผลกำไรเพื่อนำรายได้มาเลี้ยงตนเอง เช่น องค์การสวนสัตว์ การกีฬาแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฯลฯ

วิธีการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายไทย อาจจำแนกได้เป็น 3 ระบบใหญ่ คือ

- รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งตามกฎหมายเอกชน ซึ่งก็คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งตามกฎหมายมหาชน ซึ่งได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

เกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองของรัฐ

- รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งตามกฎหมายพิเศษ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ พ.ร.บ. พ.ร.ก. และ พ.ร.ฎ ที่จัดตั้งวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐเฉพาะด้าน

อนึ่งในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นโดยรัฐ (State) หรือ โดยองค์การของรัฐ (Public Agencies) หรือร่วมกันก็ดี จะมีการกำหนดให้รัฐวิสาหกิจนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ อย่างไร และกำหนดให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงหรือหน่วยงานแห่งหนึ่งแห่งใดของรัฐเสมอ

ข้อ 3

คำถาม "เงินค่าธรรมเนียม" ต่างกับ "ภาษีอากร" อย่างไร ท่านเห็นเป็นการสมควรหรือไม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจะยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมลงทะเบียนจากนักศึกษา

ธงคำตอบ "เงินค่าธรรมเนียม (Costs หรือ Fees)" หมายถึงเงินที่บุคคลแต่ละคนจ่ายให้แก่รัฐเนื่องจากการที่บุคคลนั้นได้รับหรือได้ใช้บริการสาธารณะของรัฐ ซึ่งปกติแล้วประโยชน์ที่บุคคลได้รับนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนของบริการสาธารณะเสมอ ซึ่งหากบุคคลใดมิได้รับหรือใช้บริการดังกล่าว ก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะต้องถูกบังคับจัดเก็บ เช่น ค่าธรรมเนียมในการซื้อขายที่ดินอสังหาริมทรัพย์ ค่าธรรมเนียมในการใช้บริการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ฯลฯ

"ภาษีอากร (Taxes & Duties)" โดยทั่วไป หมายถึงเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บเอาจากบุคคลซึ่งมีเงินได้และได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ซึ่งรัฐได้นำเงินเหล่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยบุคคลผู้เสียภาษีอากรย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยอ้อมหรือโดยตรงแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นความแตกต่างกันระหว่างภาษีและอากร กล่าวคือ ภาษี นั้นเป็นภาระของบุคคลทุกคนที่มีเงินได้ และบุคคลผู้เสียภาษีคงได้ประโยชน์ตอบแทนจากรัฐโดยอ้อม ในขณะที่อากรนั้นบุคคลผู้เสียอากรย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรง เช่น อากรสุรา บุหรี่ มหรสพหากบุคคลใดไม่ดื่มสุรา เสพ บุหรี่ หรือชมมหรสพ ก็ไม่ต้องไปเสียอากรให้รัฐ

ความแตกต่างระหว่างภาษี อากร และค่าธรรมเนียม โดยสรุปคือ

(1) ภาษี บุคคลผู้เสียภาษี ต่างก็มีได้รับประโยชน์ตอบแทนจากรัฐหรือตัวแทนของรัฐ โดยตรง คงได้ประโยชน์ตอบแทนโดยอ้อม เช่น ได้รับการคุ้มครอง ได้รับการให้บริการสาธารณะจากรัฐ ฯลฯ

(2) อากร บุคคลผู้เสียอากรปกติแล้วได้รับประโยชน์ตอบแทนจากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐโดยตรงและประโยชน์ที่ได้รับนั้นปกติไม่ต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนในการผลิตของรัฐ เช่น อากรเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อากรสินค้าเข้า-ออก อากรฆ่าสัตว์ อากรแสตมป์ ฯลฯ

(3) เงินค่าธรรมเนียม บุคคลผู้เสียเงินค่าธรรมเนียม ปกติแล้วได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการให้บริการของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐโดยตรง แต่ประโยชน์ที่ได้รับนั้นปกติต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนของบริการสาธารณะเสมอ เช่น ค่าธรรมเนียมในการใช้สนามบิน การใช้บริการทางด่วน การซื้อขายทรัพย์สินบางประเภท การศึกษา ฯลฯ

อนึ่งประเด็นที่ถามว่าเป็นการสมควรหรือไม่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงจะยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมลงทะเบียนจากนักศึกษานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยปวงชน เป็นมหาวิทยาลัยแห่งชีวิต เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้โอกาสแก่ผู้กระหายใคร่มีความรู้ที่มีคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงกำหนดไว้ เป็นมหาวิทยาลัยที่ลดช่องว่างของบุคคลในสังคมไม่ว่าจะเป็นฐานะ ความเป็นอยู่และโอกาสทางการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับงบประมาณค่อนข้างจำกัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในหมวดรายจ่ายประจำ ไม่มีรายได้เป็นอย่างอื่นนอกจากค่าหน่วยกิต ค่าลงทะเบียน หรือค่าธรรมเนียมการศึกษา ซึ่งจัดเก็บในอัตราที่ต่ำมาก ทั้งนี้เพื่ออุดช่องโหว่ของความเหลื่อมล้ำทางสังคม เงินรายได้เหล่านี้มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นำไปพัฒนามหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อ

นักศึกษาโดยส่วนรวมอีกด้วย ฯลฯ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่ามหาวิทยาลัยฯ ไม่ควรยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว

ข้อ 4

คำถาม การโอนเงินงบประมาณหมายความว่าอย่างไร การโอนเงินงบประมาณทำได้หรือไม่เพียงใด

ธงคำตอบ การโอนเงินงบประมาณ หมายถึงการโอนงบประมาณรายจ่ายที่ได้กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 2 กรณีคือ

กรณีแรก หมายถึงการโอนงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจหนึ่งซึ่งได้กำหนดไว้ในรายการใดรายการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ไปใช้ในรายการใดรายการหนึ่งในอีกส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่น ซึ่งกฎหมายบังคับให้ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ (มาตรา 18 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)

กรณีที่สอง หมายถึงการโอนงบประมาณรายจ่ายรายการใดรายการหนึ่งของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือตามพระราชบัญญัติโอนเงินงบประมาณรายจ่าย ไปใช้ในรายการอื่นภายในหน่วยงานเดียวกัน ซึ่งกฎหมายบังคับให้ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ (มาตรา 19 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)

การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวทั้งสองกรณี โดยหลักแล้วจะโอนมิได้ เว้นแต่กรณีแรก จะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ เรียกว่า "พระราชบัญญัติโอนเงินงบประมาณรายจ่าย..." หรือเว้นแต่กรณีที่สอง จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ แต่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณจะอนุญาตมิได้ ในกรณีที่การโอนเงินงบประมาณนั้นจะเป็นผลให้เพิ่มรายจ่ายประเภทเงินราชการลับ หรือเป็นงานหรือโครงการใหม่ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

ตัวอย่างกรณีแรก เช่น การโอนงบประมาณรายจ่ายตามแผนรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ไปใช้จ่ายในกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

ตัวอย่างกรณีที่สอง เช่น การโอนงบประมาณรายจ่ายเกี่ยวกับแผนรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ไปใช้จ่ายในแผนพัฒนารักษาคุณภาพ

แวดล้อมประจำจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกรมการปกครอง กระทรวง
เดียวกัน

อนึ่ง ในกรณีจำเป็น ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ โดยอนุมัตินายกรัฐมนตรีจะโอน
รายจ่ายรายการใดในงบกลางไปเพิ่มเติมรายการอื่น ๆ ในงบเดียวกันนั้นก็ได้ กรณีจึงอาจนำไป
เพิ่มเติมในงบราชการลับที่มีอยู่ในงบกลางด้วยกันได้ (มาตรา 19 วรรคท้าย พระราชบัญญัติวิธีการ
งบประมาณ)

ข้อ 5

คำถาม อัตราภาษีก้าวหน้า หมายความว่าอย่างไร มีความเหมาะสมเพียงใด

ธงคำตอบ อัตราภาษีก้าวหน้า (Progressive Rate) หมายถึงการจัดเก็บภาษีตาม
ความสามารถของผู้มีเงินได้ ในอัตราที่สูงขึ้นตามสัดส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งปกติเป็นการ
จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นส่วนใหญ่ เช่น บุคคลผู้มีเงินได้สุทธิ ส่วนที่เกิน 0-
100,000 บาท เก็บภาษีร้อยละ 5 ส่วนที่เกิน 100,000-500,000 บาท เก็บร้อยละ 10 บาท ส่วนที่เกิน
500,000-1,000,000 บาท เก็บร้อยละ 20 บาท ส่วนที่เกิน 1,000,000-4,000,000 บาท เก็บร้อยละ 30
บาท และส่วนที่เกิน 4,000,000 บาทขึ้นไป เก็บร้อยละ 37 บาท (บัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา สำหรับปีภาษี 2535 เป็นต้นไป)

การเก็บภาษีรายได้ในอัตราก้าวหน้า นับว่าเป็นการเหมาะสมในปัจจุบันทั้งนี้เพราะมีความ
เป็นธรรมบนพื้นฐานในความสามารถของผู้เสียภาษี หรือความเป็นธรรมในการเสียภาษีซึ่งจัดว่า
เป็นระบบภาษีที่ดี คือผู้ใดมีรายได้มากย่อมต้องเสียภาษีมาก เพราะภาษีคือค่าใช้จ่ายร่วมกันของ
ประชาชาติ ฉะนั้นผู้มีรายได้มากกว่าก็ควรมีส่วนช่วยในค่าใช้จ่ายให้มากกว่า ระบบภาษีรายได้ใน
อัตราก้าวหน้าจึงไม่เพียงแต่สนองหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีที่ว่าผู้ใดมีรายได้
มากกว่า ก็ควรเสียภาษีรายได้มากกว่าเท่านั้น แต่ยังสนองหลักความเป็นธรรมในระดับที่สูงกว่า
ด้วย กล่าวคือไม่เพียงแต่ทำให้ผู้มีรายได้มากกว่าสละรายได้ให้ในจำนวนที่มากกว่าเท่านั้น แต่ยัง
สละในอัตราก้าวหน้าด้วย ดังนั้นระบบภาษีรายได้ในแบบอัตราก้าวหน้าจึงเป็นระบบที่เหมาะสม
ที่สุด เพราะสามารถสร้างความเป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในการอยู่ร่วมกันในชาติ
ได้ดีกว่าระบบอื่น

อย่างไรก็ดี ระบบนี้มีบางคนกล่าวว่าเป็นระบบที่ทำลายความกระตือรือร้นในการทำมาหา
กินของผู้คนข้อดี/ดั่งนี้ อาจเป็นจริงอยู่บ้าง ทั้งนี้กรณีย่อมขึ้นอยู่กับอัตราก้าวหน้าที่กำหนดนั้น

เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด แต่หากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว ข้อดี/ดั่งดังกล่าวอาจไม่มีผลกระทบ
เลย เพราะผู้มีรายได้ในระดับที่จะต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงนั้นเป็นบุคคลที่มีปรัชญาการทำงาน
โดยมองความสำเร็จของงานมากกว่าด้านอื่น ๆ

ข้อ 6

คำถาม การกู้เงินภายในประเทศตามงบประมาณของรัฐ เป็นเครื่องมือในการสร้างดุลย
ภาพระหว่างเงินออมกับเงินลงทุน ท่านเข้าใจว่าอย่างไร

ขงคำตอบ ในปัจจุบัน การคลังของรัฐ นอกจากจะเป็นส่วนประกอบในระบบเศรษฐกิจ
รวมของประเทศแล้ว รัฐบาลยังได้ใช้วิธีการงบประมาณซึ่งได้แก่รายจ่ายสาธารณะ รายได้
สาธารณะ และหนี้สาธารณะ (การกู้ยืมเงิน) เป็นเครื่องมือในการสร้างดุลยภาพในทางเศรษฐกิจ อัน
จะยังผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย ดุลยภาพระหว่างเงินออมกับเงินลงทุนจึงเป็น
ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้เพราะถ้าเงินออม (ซึ่ง
เป็นรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภค) ถูกเก็บไว้เฉย ๆ โดยไม่ถูกนำไปใช้จ่ายในการลงทุน เงิน
ออมจำนวนนั้นก็จะไม่สามารถทำให้เกิดรายได้ขึ้นใหม่ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ
ที่จะต้องหาทางนำเงินออมทั้งหมดไปลงทุนให้มากที่สุดหรือให้ได้ทั้งหมด หนึ่งในระบบ
เศรษฐกิจแบบผสม การลงทุนมีทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ ฉะนั้น หากการลงทุนรวมใน
ภาคเอกชนมีน้อยกว่าเงินออมแล้วรัฐบาลก็จะต้องนำเงินออมนั้นมาใช้ในการลงทุนภาครัฐให้ได้
ทั้งหมด หรืออย่างน้อยก็ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

อนึ่ง กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้ยืมเงินในฐานะเป็นผู้แทนรัฐบาล โดยเฉพาะในการกู้ยืม
ภายในประเทศในกรณีที่มีงบประมาณขาดดุลนั้น มีบุคคลบางฝ่ายกล่าวว่ารัฐได้เข้าไปแย่งทุน (เงิน
ออม) จากภาคเอกชน แต่โดยแท้จริงแล้ว กรณีมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะโดยเทคนิคของการกู้ยืมนั้น
รัฐบาลจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาด เมื่อเป็นเช่นนี้ การนำเงินออมมา
ลงทุนด้วยการให้รัฐกู้ยืมนั้นย่อมได้รับผลประโยชน์ (ดอกเบี้ย) น้อยกว่านำเงินออมไปลงทุนโดย
ผ่านตัวกลางทางด้านการคลัง (Intermediaires financiers) ในภาคเอกชนซึ่งได้รับผลประโยชน์
(ดอกเบี้ย) มากกว่า และตราบไคที่ตัวกลางทางด้านการคลังภาคเอกชน ยังสามารถรับเงินออมจาก
ประชาชนได้อีก ความเป็นไปได้ (Possibility) ในการกู้ยืมเงินของรัฐก็คงจะเป็นไปได้น้อย ใน
ทัศนะรวมจึงกล่าวได้ว่า เงินที่รัฐสามารถกู้ยืมได้ตามภาวะขาดดุลงบประมาณนั้น เป็นเงินออม
ส่วนที่เหลือจากการนำไปลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อมในภาคเอกชนแล้ว ดังนั้นการกู้ยืมเงินของ

รัฐจึงมิได้เป็นการแย่งทุน (เงินออม) ที่ควรจะถูกนำไปใช้ในภาคเอกชน ตรงกันข้าม การกู้ยืมเงินภายในประเทศ ตามภาระการขาดดุลงบประมาณของรัฐนั้น กลับเป็นเครื่องมือในการสร้างดุลยภาพระหว่างเงินออมกับเงินลงทุนให้เกิดขึ้น เป็นผลให้ใช้เงินออมได้ทั้งหมดหรือได้มากที่สุด

ข้อ 7

คำถาม งบประมาณขาดดุลมีผลเสียและผลดีอย่างไร ถ้าเป็นผลดีมีข้อจำกัดอย่างไรหรือไม่

ขงคำตอบ งบประมาณแผ่นดิน (Public หรือ Government Budget) ซึ่งมีลักษณะเป็นงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) คืองบประมาณที่มีประมาณการรายจ่ายสูงกว่าประมาณการรายได้/รายรับ ตัวอย่างเช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2529 มีประมาณการรายจ่ายจำนวน 218,000 ล้านบาท ในขณะที่ประมาณการรายได้มีเพียง 185,000 ล้านบาท ดังนั้นประมาณการรายได้จึงต่ำกว่าประมาณการรายจ่าย จำนวน 33,000 ล้านบาท เป็นผลให้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2529 เป็นงบประมาณขาดดุล

ปัญหาที่ว่างบประมาณขาดดุลมีผลเสียและผลดีอย่างไรนั้น ก่อนอื่นต้องเข้าใจในเบื้องต้นว่า แม้ว่าการคลังของภาครัฐและการคลังของภาคเอกชนนั้นจะเป็นคนละส่วนกัน แต่หากจะพิจารณาฐานะทางการคลังทั้งสองภาคแล้วต่างก็ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงมีความเชื่อว่างบประมาณขาดดุลนั้นมีแต่ผลเสียมากกว่าผลดีกล่าวคือฐานะทางการคลังภาคเอกชนเมื่อบุคคลใดมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ฐานะทางการเงินของบุคคลนั้นย่อมฝืดเคือง ฐานะทางการคลังของรัฐในกรณีที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ซึ่งส่งผลให้งบประมาณไม่ได้ดุลยภาพ หรือเรียกว่า "งบประมาณขาดดุล (Deficit Budget)" ต่างก็มีผลเสียเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาฐานะทางการคลังของรัฐ กรณีงบประมาณขาดดุลจะก่อให้เกิดผลเสียดังนี้คือ

(1) จะทำให้เกิดการล้มละลายขึ้นในชาติ ทั้งนี้เพราะงบประมาณขาดดุล ทำให้รัฐเกิดความจำเป็นที่จะต้องกู้เงินมาใช้จ่าย ข่อมทำให้มีรายจ่ายประเภทใหม่เพิ่มขึ้นซึ่งได้แก่ดอกเบี้ยรวมทั้งค่าธรรมเนียม เช่นนี้ทำให้รัฐมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นรัฐจึงมีความจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่ายมากขึ้นไปอีกในลักษณะดินพอกหางหมู เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาติก็จะต้องเดินทางไปสู่ภาวะการล้มละลายในที่สุด

แต่ในปัจจุบัน ปรากฏว่าผลเสียทั้งสองข้อดังกล่าวข้างต้น ได้มีแนวความคิดของนักการคลังรุ่นใหม่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากการคลังของรัฐและของเอกชนต่างก็เป็นองค์ประกอบของระบบ

เศรษฐกิจทั้งระบบ และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในอดีตการเพิ่มรายจ่ายในการลงทุนของรัฐ โดยการทำงานงบประมาณขาดดุลให้มากขึ้นได้สามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในระหว่างปี 2472-2474 ได้ ดังนั้นในปัจจุบันแนวความคิดเรื่องงบประมาณขาดดุลจึงเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือแทนที่จะก่อให้เกิดผลเสียแต่อย่างเดียว แต่กลับกลายเป็นว่า งบประมาณขาดดุล อาจจะทำให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจได้ดีกว่าเสียด้วยซ้ำ

ในความเห็นที่ว่า งบประมาณขาดดุลเป็นหนทางที่นำประเทศชาติไปสู่ภาวะล้มละลาย และเป็นการสร้างภาระแก่ลูกหลานหรืออนุชนรุ่นหลังนั้น เป็นเรื่องที่ไม่อาจรับได้ในปัจจุบัน เพราะรายจ่ายของรัฐทั้งหมดมิได้สูญหายไป แต่ยังคงหมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งรายจ่ายของรัฐเกี่ยวกับการลงทุนทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure) มีส่วนช่วยอย่างมากเป็นพิเศษที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นการที่จะตัดสินใจว่า งบประมาณขาดดุลจะมีผลเสียหรือผลดีได้นั้นก็ต้องพิจารณาเสียก่อนว่ารัฐทำงานงบประมาณขาดดุลนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการใด สำหรับการชำระคืนเงินและดอกเบี้ยก็คงเป็นเพียงทำให้เงินเปลี่ยนมือเท่านั้น หากได้ทำให้จำนวนเงินในระบบเศรษฐกิจมีจำนวนลดลงหรือเพิ่มขึ้นในขณะที่รัฐกู้ยืมเงิน หรือชำระคืนเงินแต่อย่างใดไม่ หนึ่งคำว่า "ภาระในการชำระหนี้" นั้นน่าจะหมายความว่า อำนาจซื้อของผู้ชำระหนี้ลดลง เช่น ก.มีเงินอยู่ 1,000 บาท ก.ต้องชำระหนี้ให้ ข.500 บาท ผลก็คือ อำนาจซื้อของ ก.ลดลง 500 บาท การชำระหนี้ให้ ข. จึงเป็นภาระของ ก.แต่การชำระหนี้ของรัฐนั้น มิได้สร้างภาระให้แก่อนุชนรุ่นหลัง ทั้งนี้เพราะอำนาจซื้อรวมของอนุชนที่รัฐต้องชำระคืนเงินต้นที่รัฐได้กู้ไว้ในอดีต มิได้ลดลงไปแต่ประการใดอำนาจซื้อรวมของอนุชนรุ่นหลังยังมีอยู่เท่าเดิมทุกขณะ

อนึ่งในการพิจารณาผลเสียหรือผลดีของงบประมาณขาดดุลนั้น ควรต้องคำนึงถึงคุณภาพทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เพราะนักการคลังในปัจจุบันมีความเชื่อว่างบประมาณสมดุลหรือมีดุลยภาพได้หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพทางเศรษฐกิจอีกนัยหนึ่งเมื่อเศรษฐกิจมีดุลยภาพแล้ว ดุลยภาพทางงบประมาณหรือ "งบประมาณสมดุล (Balanced Budget)" จะเกิดขึ้นเอง ดังนั้นเพื่อที่จะสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้น จึงได้มีการเสนอแนวความคิดในการทำงานงบประมาณขาดดุลอย่างจงใจ ซึ่งเรียกว่าเป็น "การทำงานงบประมาณขาดดุลอย่างมีระบบ" กล่าวคือใช้วิธีการงบประมาณไม่ว่าจะเป็นด้านรายจ่ายสาธารณะ (Public Expenditure) รายได้สาธารณะ (Public Revenue) และหนี้สาธารณะ (Public Debt) เป็นเครื่องมือในการที่จะเอื้ออำนวยให้ปัจจัยในการผลิตทั้งหมด ซึ่งได้แก่ทุน แรงงาน เครื่องมือ และวัตถุดิบ ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่านักการ

คลังรุ่นปัจจุบันมิได้เห็นความสำคัญของดุลยภาพของงบประมาณแต่อย่างใด กลับเห็นว่าการงบประมาณในปัจจุบันนั้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งในการที่จะสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นดุลยภาพทางงบประมาณอาจจะต้องขาดดุล (Deficit Budget) ในบางขณะ งบประมาณจะต้องสมดุล (Balanced Budget) และบางขณะงบประมาณจะต้องเกินดุล (Surplus Budget) ซึ่งแตกต่างกับความเชื่อของนักการคลังในอดีตที่ว่างบประมาณที่ดีนั้นจะต้องสมดุลตลอดกาล

อย่างไรก็ตามงบประมาณขาดดุล แม้จะมีผลดีแต่ก็มีข้อจำกัด ซึ่งข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดได้แก่ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ หากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในขณะที่ปัจจัยในการผลิตมิได้ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ งบประมาณขาดดุลอย่างมีระบบก็อาจจะเป็นเรื่องจำเป็นและสมควร แต่ถ้าภาวะเศรษฐกิจอยู่ในขณะที่ได้มีการนำปัจจัยการผลิตมาใช้อย่างเต็มที่แล้ว การทำงบประมาณขาดดุลจะเกิดผลเสียอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เนื่องจากไม่สามารถเพิ่มผลิตรวมได้อีก ส่วนข้อจำกัดทางกฎหมายนั้นตามที่ปรากฏในมาตรา 9 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณฯ ปกติมีความสำคัญมาก แต่ในที่สุดก็ยังมีค่าน้อยกว่าการเมืองและเศรษฐกิจ

ข้อ 8

คำถาม กระบวนการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีข้อแตกต่างกับร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไป อย่างไร

ธงคำตอบ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 ได้กำหนดข้อแตกต่างในกระบวนการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสองประเภท ดังนี้คือ

- กระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

(1) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ถือว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยฝ่ายบริหาร ปกติจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยฝ่ายบริหารซึ่งได้แก่คณะรัฐมนตรี แต่ในกรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินอื่นที่มีใช้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สมาชิกสภาผู้แทนที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นลงลายมือชื่อรับรองไม่น้อยกว่า 20 คน ก็สามารถเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี (มาตรา 143 วรรค 1-2 และ (3))

(2) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไป จะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่จำเป็นต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรีสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะเสนอร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไปได้ตามมติพรรคที่สังกัด และจะต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่า 20 คนรับรอง (มาตรา 143 วรรค 1-2)

- กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ : ระยะเวลาในการพิจารณา

(1) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สภาผู้แทนจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 105 วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงสภาผู้แทนราษฎร สำหรับวุฒิสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าวภายใน 20 วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภาโดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้

(2) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไป สภาผู้แทนจะพิจารณานานเท่าใดก็ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แต่สำหรับวุฒิสภานั้นต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินทั่วไปอย่างอื่นซึ่งมิใช่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 30 วัน

: การพิจารณา

(1) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดก็ได้แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้แก่

- การสงฆ์เงินกู้
- ดอกเบี้ยเงินกู้ และ
- เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย (มาตรา 152 วรรคท้าย)

(2) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดก็ได้ และจะแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนหรือแก้ไขในรายการใดก็ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญห้ามไว้

: การพิจารณาใหม่

(1) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่ผูกมัดโดยวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรอาจขอร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าได้มีการลงมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าครึ่งหนึ่ง

ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (มาตรา 147(2) และ 148 วรรค 2)

(2) กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นร่างที่ถูกยับยั้งไว้โดยวุฒิสภา สภาผู้แทนจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้ว 180 วันนับตั้งแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 147(2) และ 148 วรรคแรก)

ข้อ 9

คำถาม จงอธิบายองค์ประกอบในทางกฎหมายของคำว่า "ภาษี"

ธงคำตอบ องค์ประกอบทางกฎหมายของคำว่า "ภาษี" ได้แก่

(1) ภาษี เป็นทรัพย์สินที่โดยหลักแล้ว จะต้องจ่ายด้วยเงินตรา แต่อาจมีข้อยกเว้น เช่น ภาษีมรดก รัฐอาจเรียกเก็บเอาจากทรัพย์สินในกองมรดกได้

(2) ภาษี เกี่ยวข้องกับการบังคับจัดเก็บ โดยรัฐ ซึ่งแตกต่างกับรายได้จากทรัพย์สินหรือการกู้ยืม การใช้อำนาจบังคับของรัฐเป็นการใช้อำนาจมหาชน ปกติถ้าผู้มีรายได้สมัครใจเสียภาษีกรณีขอมไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจบังคับ

(3) ภาษี คือเป้าหมายในทางการคลังของรัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับภาระสาธารณะหรือเพื่อการใช้จ่ายของฝ่ายบริหาร/ปกครอง

(4) ภาษี ต้องจัดเก็บให้สอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้เสียภาษี ทั้งต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธกันทั้งฐานภาษีและอัตราภาษี

(5) ภาษี ต้องเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง กล่าวคือ ต้องไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณหรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตนเองจ่ายไปได้ คงได้ประโยชน์ตอบแทนโดยอ้อม

(6) ภาษีเป็นสิ่งที่เรียกเก็บจากบุคคล (บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่แสวงหากำไร) โดยหน่วยปกครองซึ่งก็คือรัฐบาลและองค์กรปกครองท้องถิ่น

ข้อ 10

คำถาม พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 มาตรา 9 บัญญัติว่า "ในการเสนองบประมาณนั้น ถ้าประมาณการรายรับประเภทรายได้ตามอำนาจกฎหมายที่มีอยู่แล้วเป็นจำนวนต่ำกว่างบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นที่ขอตั้งให้แสดงวิธีหาเงินส่วนที่ขาดดุลต่อรัฐสภาด้วย..." ถ้ารัฐบาลแถลงต่อสภาว่าจะหาเงินด้วยการกู้ การกู้เงินของรัฐบาลมีหลักเกณฑ์หรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ ในกรณีที่ประมาณการรายรับประเภทรายได้ เป็นจำนวนต่ำกว่างบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นที่รัฐบาลขอตั้งไว้ แสดงว่างบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) มาตรา 9 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณฯ ให้อำนาจกระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ภายใน (หรือต่างประเทศ) ได้ตามความจำเป็น โดยการกู้เงินในปีหนึ่งปีใด จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังนี้คือ:-

(1) กู้เงินได้ไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงเล้วมาแล้ว แต่กรณี กับอีก

(2) ไม่เกิน 80% ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระต้นเงินกู้
อนึ่งการกู้เงินดังกล่าวจะใช้วิธีการออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้ก็ได้โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

- การออกตั๋วเงินคลัง ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยตั๋วเงินคลัง พ.ศ.2487
- การออกพันธบัตร ตราสารอื่น ๆ หรือทำสัญญากู้ จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน และกระทรวงการคลังจะต้องประกาศจำนวนเงินที่กู้ได้ ผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลากู้ และสาระสำคัญอื่น ๆ ในสัญญากู้ ทั้งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

ข้อ 11

คำถาม จำเป็นหรือไม่ที่งบประมาณจะต้องมีระยะเวลา 1 ปีเสมอไป

ธงคำตอบ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 มาตรา 4 ได้นิยามคำว่า "ปีงบประมาณ" หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น แสดงให้เห็นว่า ได้มีการกำหนดหลักระยะเวลา 1 ปีของงบประมาณไว้เช่นเดียวกับประเทศสากลอื่น ๆ กรณีข้อมมี

ความจำเป็นที่งบประมาณจะต้องมีระยะเวลา 1 ปี เพราะเหตุผลทางการเมือง และเหตุผลทางเทคนิคกล่าวคือ

เหตุผลทางการเมือง ได้แก่:-

(1) ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญของบรรดาประเทศที่เป็นสากล ต่างก็บัญญัติให้รัฐสภาเป็นผู้อนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่ฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) เพราะรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากประชาชนซึ่งเป็นผู้ถูกบังคับจัดเก็บและหรือเสียสละมา

(2) ระยะเวลา 1 ปี ไม่นานเกินไป ทำให้รัฐสภาสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างแท้จริง

(3) ระยะเวลา 1 ปี เป็นเกณฑ์กำหนดรายรับ-รายจ่าย ดังเช่นองค์การธุรกิจเอกชนทั่วโลก ย่อมเป็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีเพื่อทราบฐานะทางการเงินในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

(4) เปิดโอกาสให้รัฐสภาตรวจสอบลักษณะและคุณภาพในการบริหารประเทศของรัฐบาลว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด อีกทั้งเป็นข้อมูลที่รัฐสภาสามารถใช้ประกอบการวินิจฉัยงบประมาณที่จะเกิดขึ้นใหม่ในปีถัดไปหรือเปรียบเทียบกับปีที่ล่วงแล้วมา

เหตุผลทางเทคนิค

ทำให้มีการคาดคะเนรายจ่ายได้ถูกต้องแม่นยำ เพราะระยะเวลาไม่ยาวนานเกินไป ขณะเดียวกันการคำนวณรายได้เพื่อจัดทำงบประมาณรายจ่าย การพิจารณารายได้หรือรายจ่ายนั้นเกิดขึ้นในปีงบประมาณใด หรือจ่ายจริงไปในปีงบประมาณใด ล้วนเป็นเหตุผลทางเทคนิคเพื่อเป็นแนวทางเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการรายได้หรือกำหนดรายจ่าย รวมทั้งแนวทางบริหารรายได้และรายจ่ายดังกล่าวอย่างไรก็ตามในบางครั้งงบประมาณบางรายการอันเป็นงบผูกพันก็ดี หรือ งบประมาณรายจ่ายข้ามปี รวมทั้งงบประมาณที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปี ฯลฯ สะท้อนให้เห็นว่างบประมาณไม่จำเป็นต้องมีระยะเวลา 1 ปีเสมอไป

ข้อ 12

คำอาม มาตรา 6 พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 บัญญัติว่า "...การจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ให้กระทำได้แต่เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโอนเงินในงบประมาณ มติให้จ่ายเงินไปก่อนหรือพระราชกำหนดที่ออกตามความในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ" จงอธิบายบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

ชงคำตอบ ปกติการคลังของรัฐก็เช่นเดียวกันกับการเงินภาคเอกชนทั้งหลาย กล่าวคือมีการแสดงฐานะการเงินในรูปบัญชีงบดุล (บัญชีหนี้สินและสินทรัพย์) บัญชีรายรับ-จ่าย บัญชีกำไร-ขาดทุน ฯลฯ

ในทางการคลังของรัฐ ได้กำหนดให้บัญชีงบดุลบัญชีที่ 1 เป็นบัญชีรับและบัญชีเงินคงคลัง บัญชีที่ 2 เป็นบัญชีจ่าย ซึ่งทั้งสองบัญชีต่างก็เป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่กระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์ในการรับและจ่ายเงิน (รับรายได้และจ่ายเงินงบประมาณ) สำหรับคลังจังหวัดและคลังอำเภอต่างก็อยู่ในฐานะเป็นผู้ทำหน้าที่รับและจ่ายเงินคงคลังในส่วนภูมิภาคแทนสถาบันการคลังในส่วนกลาง

อนึ่ง ไม่ว่าจะรายจ่ายเงินจากส่วนกลาง (บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2) หรือรายจ่ายเงินจากส่วนภูมิภาค (คลังจังหวัดและหรือคลังอำเภอ) จะกระทำได้อีกคือเมื่อรัฐสภาได้อนุมัติโดยได้มีการตราไว้เป็นกฎหมายซึ่งได้แก่

- (1) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.นั้นๆ หรือ
- (2) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ
- (3) พระราชบัญญัติโอนเงินในงบประมาณ

แต่ในกรณีจำเป็นและรีบด่วน รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารสามารถขอมติจากสภาผู้แทนราษฎรอนุญาตให้รัฐบาลจ่ายเงินโดยอาจตราเป็นพระราชบัญญัติหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเรียกว่า "มติให้จ่ายเงินไปก่อน" หรือฝ่ายบริหารอาจตราพระราชกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เพื่อได้สิทธิที่จ่ายเงินโดยมิได้ผ่านกระบวนการของรัฐสภา เพราะเหตุจำเป็นเร่งด่วนดังกล่าว ซึ่งการใช้จ่ายเงินใน 2 วิธีหลังนี้ ฝ่ายบริหารจะต้องตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ไว้ใน พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป หรือ พ.ร.บ.งบประมาณเพิ่มเติมทั้งนี้เพื่อให้รัฐสภาได้รับรู้และอนุมัติ เสมือนเป็นการให้สัตยาบันในการใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารนั่นเอง (พ.ร.บ.เงินคงคลัง มาตรา 6 วรรคท้าย)

ข้อ 13

คำถาม ตามหลักเกณฑ์ที่ได้ศึกษามานั้น ท่านคิดว่า "ค่าปรับ" ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเปรียบเทียบปรับ กับ "ภาษี" นั้นมีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร

ธงคำตอบ "ภาษี (Tax/Impot)" เป็นเงินที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากบุคคลผู้มีเงินได้ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ โดยบุคคลผู้เสียภาษีนั้นต่างก็มีได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรง อาจพิจารณาจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของ "ภาษี" ได้ดังนี้คือ:-

- (1) เป็นเงินหรือทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่น
- (2) เกิดจากการบังคับจัดเก็บ
- (3) ผู้เสียภาษีมิได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรง คงได้ประโยชน์ตอบแทนโดยอ้อม
- (4) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นรายจ่ายสาธารณะของรัฐ

"ค่าปรับ (Fine/Amende) เป็นเงินที่รัฐบาลโดยฝ่ายปกครองบังคับจัดเก็บจากบุคคลที่กระทำความผิดทางอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการลงโทษมิใช่เพื่อจัดหาเงินเข้ารัฐโดยตรง อนึ่งค่าปรับอันเนื่องมาจากความผิดทางแพ่งก็อาจมีได้ มักเรียกว่า "เบี้ยปรับ" หรือ "เงินเพิ่ม" เช่น "เบี้ยปรับ" ที่ผู้เสียภาษีต้องเสียเพิ่มขึ้นเนื่องจากปฏิบัติไม่ถูกต้องตามประมวลรัษฎากร ซึ่งมีลักษณะเป็นเงินเพิ่ม หรือ "ดอกเบี้ย" สำหรับค่าปรับบางประเภทมีกฎหมายอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับส่วนแบ่งด้วย เช่น ค่าปรับจากการกระทำความผิด พ.ร.บ.จราจร พ.ร.บ.รถยนต์ ฯลฯ

จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษีและค่าปรับ มีความเหมือนกันในส่วนที่เป็นการบังคับจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐได้นำรายได้ทั้งสองรายการนั้น ไปเป็นรายจ่ายสาธารณะ แต่วัตถุประสงค์ในการบังคับจัดเก็บรายได้ทั้งสองนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ การจัดเก็บภาษี จัดเก็บจากบุคคลผู้มีเงินได้ ในขณะที่ค่าปรับจัดเก็บจากบุคคลที่กระทำความผิดคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการลงโทษหรือปราบปรามการกระทำความผิด มิใช่มีวัตถุประสงค์จากการจัดเก็บโดยตรงเพื่อนำไปใช้จ่ายสาธารณะ

ข้อ 14

คำถาม ตามกฎหมายวิธีการงบประมาณ มีกรณีใดบ้างที่บัญญัติให้รัฐบาลจ่ายเงินได้ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่

ธงคำตอบ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้กำหนดให้รัฐบาลจ่ายเงินได้ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่ใน 2 กรณีคือ:-

(1) การใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาไปพลางก่อน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนดโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรีน (พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 16) ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้งบประมาณไปพลางก่อน พ.ศ. 2514) และ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีสามารถใช้จ่าย "เงินทุนสำรองจ่าย" จำนวน 100 ล้านบาท ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน และเมื่อได้จ่ายไปแล้วจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายชดใช้เพื่อสมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไป (มาตรา 29 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

ข้อ 15

คำถาม จงอธิบาย

(ก) เงินขายบิล

(ข) งบประมาณรายจ่ายข้ามปี

ธงคำตอบ

(ก) เงินขายบิล หมายความว่าเงินที่กระทรวงการคลังรับไว้ ณ ที่แห่งหนึ่งเพื่อโอนไปจ่าย ณ ที่อีกแห่งหนึ่งตามข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงการคลัง (มาตรา 3 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) ทั้งนี้เพราะเดิมการคมนาคมไม่สะดวกเช่นปัจจุบัน อีกทั้งยังไม่มีระบบธนาคารที่มากมายทันสมัยเหมือนปัจจุบันปกติเงินขายบิลเป็นเงินนอกงบประมาณซึ่งส่วนราชการที่รับไว้ มีหน้าที่ต้องจ่ายคืนให้แก่เจ้าของซึ่งอยู่ห่างไกลกัน ด้วยวิธีการโอนเงินระหว่างราชการด้วยกันโดยมีวิธีการคล้ายกับการโอนเงินของธนาคารหรือการจ่ายเงินธนาคารของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนราชการที่ประสงค์จะโอนเงินต้องนำเงินเข้าคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ในส่วนกลาง) หรือสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคลังจังหวัด คลังอำเภอ (ในส่วนภูมิภาค) เมื่อคลังฯ รับโอนไว้

แล้วจะออกบิลหรือขายบิลให้แก่ผู้โอน ผู้โอนจะส่งบิลนั้นให้แก่ผู้รับเพื่อนำบิลนั้นไปรับจ่ายเงินที่
ปลายทาง

อนึ่งบิลที่ทางราชการออกหรือขายให้ นั้น เป็นการให้บริการทั้งส่วนราชการและเอกชนที่
ขอใช้บริการภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยเงินขายบิล พ.ศ.2495 แก้ไขเพิ่มเติม 2512 สำหรับเอกชนนั้นคำ
ขอฉบับหนึ่งต้องมีจำนวนเงิน 10,000 บาทขึ้นไป สำหรับราชการนั้นเดิมจำกัดตั้งแต่ 500 บาทขึ้น
ไป ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับด้วยการยกเลิกข้อจำกัดดังกล่าว ทั้งนี้เพราะส่วนราชการอาจ
จำเป็นต้องโอนเงินต่ำกว่า 500 บาทก็ได้ อย่างไรก็ตามปัจจุบันการคมนาคมและการให้บริการ
ระหว่างธนาคารทันสมัยขึ้น ทางราชการจึงขอให้บริการ โอนเงินแก่ภาคเอกชน กระทรวงการคลัง
คงให้บริการแก่หน่วยงานของรัฐเท่านั้น

(ข) งบประมาณรายจ่ายข้ามปี ปกติการขอเบิกเงินจากคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณใด โดยหลักแล้ว ให้
กระทำได้แต่เฉพาะภายในปีงบประมาณนั้น เว้นแต่ในกรณีที่ปีงบประมาณรายจ่ายข้ามปี (มาตรา
27(1) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

สำหรับงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็เฉพาะกรณีที่คาดว่าจะใช้งบประมาณ
รายจ่ายให้เสร็จทันภายในปีงบประมาณนั้น ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องขอตั้งขึ้น และการตั้งงบประมาณ
รายจ่ายข้ามปีนี้ต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย (มาตรา 11 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

อนึ่ง การขอเบิกเงินจากคลังดังกล่าวตามงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนั้นให้กระทำได้ใน
ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปี
ที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับ
การเบิกเงินจากคลัง ก็ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 3 เดือนปฏิทิน (มาตรา
28 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ) โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ.2520
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2526 และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกเงินค่าใช้จ่ายข้างเบิกข้ามปีของ
กระทรวงการคลัง ฯลฯ

ข้อ 16

คำถาม การอนุมัติงบประมาณในขั้นตอนของวุฒิสภามีลักษณะพิเศษอย่างไร

ธงคำตอบ การอนุมัติงบประมาณในขั้นตอนของวุฒิสภามีลักษณะพิเศษแตกต่างกับการ
พิจารณาในขั้นตอนของสภาผู้แทน คือ:-

- (1) การพิจารณาของวุฒิสภามีได้กระทำเป็น 3 วาระ
- (2) วุฒิสภาจะแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใดมิได้ คงได้แต่ลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หากเห็นชอบก็ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 หากไม่เห็นชอบด้วยก็ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 148 วรรค 2
- (3) วุฒิสภามีเวลาพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีเพียง 20 วันนับตั้งแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ.นั้นมาถึงวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 152 วรรค 3 และวรรค 4)

อนึ่ง การดำเนินการตามมาตรา 93 รัฐธรรมนูญฯ คือ นายกรัฐมนตรีจะนำร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ.นั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ส่วนการดำเนินการตามมาตรา 148 วรรค 2 รัฐธรรมนูญฯ คือ สภาผู้แทนราษฎรอาจกร่าง พ.ร.บ.นั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่าง พ.ร.บ.นั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 93 รัฐธรรมนูญฯ

ข้อ 17

คำถาม

- ก) เงินประเภทใดบ้างที่ส่วนราชการได้จัดเก็บหรือรับเงินเหล่านั้นไว้และมีหน้าที่ควบคุมส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ในส่วนกลาง หรือส่งคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ
- ข) บุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังและหรือคลังดังกล่าวในข้อ ก)

ตรงคำตอบ

ก) เงินที่ส่วนราชการได้จัดเก็บหรือได้รับไว้และมีหน้าที่ต้องนำส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ได้แก่บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระแก่รัฐบาลโดยถือว่าเป็นรายรับประเภทรายได้ของแผ่นดินซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้คือ:-

- (1) รายรับประเภทรายได้ ได้แก่ ภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และค่าปรับ

(2) รายรับประเภทเงินกู้ (ภายในหรือต่างประเทศ) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปชดเชยงบประมาณที่ขาดดุล

(3) เงินอื่นใด (ได้แก่บรรดาเงินตามความในมาตรา 24 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ) (ดูมาตรา 4 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

ข) บุคคลผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินดังกล่าวในข้อ ก) สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ:-

(1) ผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย (มาตรา 9 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) ทางปฏิบัติ ได้แก่ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง หรือปลัดกระทรวงการคลัง

อนึ่ง การส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 นั้นต้องโอนเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 (มาตรา 5 พ.ร.บ.เงินคงคลัง) สำหรับผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 ก็คืออธิบดีกรมธนารักษ์หรือผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยเฉพาะเป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันส่งจ่าย (มาตรา 10 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

(2) ผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ คือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย (มาตรา 11 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

ข้อ 18

คำถาม ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่นั้น มีกฎหมายกำหนดแนวทางแก้ไขไว้อย่างไรบ้าง

ขงคำตอบ ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางแก้ไขไว้ ดังนี้:-

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 มาตรา 145¹ กำหนดให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีก่อนนั้นไปพลาง

(2) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 มาตรา 16 ได้กำหนดให้ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วไปพลางก่อนได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณกำหนดโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรี

¹ ปัจจุบันตรงกับมาตรา 179 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.

(3) พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 3 บทนิยาม "มติให้จ่ายเงินไปก่อน" อันเป็นมติของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ตราขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติเพื่ออนุญาตให้รัฐบาลได้ใช้จ่ายเงินเพื่อกิจการที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินั้นไปพลางก่อนได้ จนกว่าจะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ข้อ 19

คำถาม หัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งรับรายได้ซึ่งเป็นดอกผลจากทรัพย์สินของทางราชการ โดยมิได้นำส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ทั้งได้สั่งการให้ผู้อำนวยการกองคลังของหน่วยราชการนั้นนำเงินดังกล่าวไปฝากไว้กับสถาบันการเงินเอกชนรายหนึ่งโดยไม่สนใจคำทักท้วงคำสั่งดังกล่าวจากผู้อำนวยการกองคลังในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา และได้เบิกถอนดอกผลจากเงินฝากนั้นไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวและราชการ ต่อมาสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบการกระทำดังกล่าว ดังนี้หัวหน้าส่วนราชการและผู้อำนวยการกองคลังของส่วนราชการนั้นรวมทั้งสถาบันการเงินเอกชนดังกล่าวจะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเพียงใดหรือไม่ เพราะเหตุใด

รังกำตอบ กรณีตามปัญหามีกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้วางบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ โดยมีใจความสำคัญคือ ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ใดของส่วนราชการ กระทำการก่อกวนผู้กักหรือจ่ายเงิน หรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวนั้นโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ได้ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งอาจได้รับตามกฎหมายอื่นแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบใช้จำนวนเงินที่ส่วนราชการได้จ่ายไปหรือต้องผูกพันจะต้องจ่าย ตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่ส่วนราชการนั้น

สำหรับบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวจะต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้กระทำการฝ่าฝืนเช่นกัน เว้นแต่จะแสดงได้ว่าตนได้กระทำไปโดยสุจริต ไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหรือระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าว อนึ่งความดังกล่าวไม่ใช่บังคับแก่ข้าราชการหรือลูกจ้างซึ่งได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับ (มาตรา 26 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ)

กรณีตามปัญหา

หัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งเป็นข้าราชการระดับผู้บังคับบัญชาของหน่วยราชการนั้นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้แล้ว จึงต้องรับผิดชอบทางแพ่งชดใช้จำนวนเงินที่เบิกจ่ายไปตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่ส่วนราชการนั้น

ผู้อำนวยการกองคลัง ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นข้าราชการและอยู่ภายใต้บังคับของหัวหน้าส่วนราชการนั้น ได้หักห้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแล้ว ซึ่งถ้าได้หักห้วงเป็นหนังสือ ก็สามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ถ้าได้หักห้วงด้วยวาจาข้อมไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้

สถาบันการเงินเอกชน ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าว หากได้กระทำการไปโดยสุจริตไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนฯ ดังกล่าว ก็สามารถอ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดได้ แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ข้อมต้องร่วมรับผิดกับผู้กระทำการฝ่าฝืนเช่นกัน

ข้อ 20

คำถาม ตามที่เป็นข่าวเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2538 ในส่วนงบพัฒนาจังหวัดของ ส.ส.ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติวงเงิน 10 ล้านบาทต่อคน โดยแยกเป็นงบพัฒนาจังหวัดโดยผ่านสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 5 ล้านบาท และงบฯ ที่เสนอโครงการโดยผ่านหน่วยงานราชการต่าง ๆ อีก 5 ล้านบาทนั้น ซึ่งต่อมาปรากฏว่างบฯ ดังกล่าวไม่ควรเกินคนละ 5 ล้านบาท อีกทั้งมีแนวคิดที่จะให้ยกเลิกงบฯ พัฒนาจังหวัดผ่าน ส.ส.ดังนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในงบฯ ส่วนที่ลด และแนวคิดที่จะให้ยกเลิกงบฯ ดังกล่าว ให้แสดงผลประกอบการ แสดงความคิดเห็นโดยสังเขป

ธงคำตอบ

ในกรณีเห็นด้วยกับการลดจำนวนและหรือยกเลิกงบพัฒนาจังหวัดที่ให้แก่ ส.ส.มีเหตุผลสนับสนุนโดยสังเขปดังนี้:-

(1) งบฯ ดังกล่าวเกิดขึ้นโดยพื้นฐานของการต่อรองระหว่าง ส.ส. กับรัฐบาล ซึ่งมีมากกว่า 20 ปีแล้ว งบฯ ดังกล่าวมิได้มีกำหนดไว้ในหลักการทำงานงบประมาณประจำปี

(2) งบฯ ดังกล่าวถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง (งบทหาเสียง) เพื่อเสริมบารมี ส.ส. ให้สะดวกต่อการผูกขาดอาชีพนักการเมืองและหรือทายาททางการเมืองต่อไป เป็นการตัดโอกาสผู้มีความสามารถอื่น ๆ ที่ด้อยโอกาส

(3) งบฯ ดังกล่าวซ้ำซ้อนกับงบฯ ที่ส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้จัดสรรให้ตามโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาติอยู่แล้ว ซึ่งถ้าว่างบฯ ดังกล่าวไปสมทบกับโครงการของรัฐจะเกิดประโยชน์มากกว่า เพราะงบฯ ดังกล่าวมักถูกนำไปใช้กับโครงการเล็ก ๆ เช่น การทำถนนบางสายโดยไม่มีงบดูแลรักษา ทำให้สภาพถนนใช้ประโยชน์ได้ในระยะสั้นและหรือบางฤดูกาลเท่านั้น ฯลฯ

(4) งบประมาณต่าง ๆ ที่ให้หน่วยราชการเป็นผู้ดำเนินการ สามารถควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเสนอโครงการของภาคเอกชนต่อทางราชการจะต้องทำการประมูลและมีการกำหนดราคากลางไว้ด้วย ในขณะที่งบประมาณจังหวัดดังกล่าวมีความยากลำบากในการตรวจสอบการจ่ายเงิน ทั้งมีช่องโหว่ในการใช้จ่ายงบฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจมักอาศัยความไม่เท่าทันของ ส.ส. ใช้เป็นช่องทางหาผลประโยชน์ให้กับบริษัทตัวเองโดยการจัดทำโครงการสำเร็จรูปเสนอให้ ส.ส. แล้วให้ ส.ส. ลงนามเพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณดังกล่าว (คูมติชน จันทร์ 16 พ.ค.37 หน้า 13)

(5) การผลักดันให้งบประมาณจังหวัดทั้งหมดผ่านกลไกของระบบราชการเท่ากับเป็นการกระจายอำนาจทางการคลังควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจทางการปกครองตามนโยบายของรัฐบาล ทำให้ช่องว่างระหว่างประชาชนกับกลไกของรัฐลดลงซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง มิใช่เป็นหน้าที่ของ ส.ส. ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการพิจารณาร่างกฎหมายและควบคุมดูแลการบริหารงานของรัฐ มิใช่บริหารงบประมาณเสียเอง แม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยก็ตาม แต่ในภาพรวมแล้วเป็นจำนวนเงินไม่น้อยเลย ประการสำคัญก็คือ มิใช่หน้าที่ของ ส.ส. โดยตรงในการบริหารงบประมาณดังกล่าว ฯลฯ

- ในกรณีไม่เห็นด้วยกับการลดจำนวนและหรือยกเลิกงบพัฒนาจังหวัดที่ให้แก่ ส.ส. มีเหตุผลสนับสนุนโดยสังเขปดังต่อไปนี้ คือ:-

(1) งบพัฒนาท้องถิ่นในชนบทมีหลายส่วนหลายโครงการ จำเป็นต้องใช้งบฯ พัฒนาจังหวัดของ ส.ส. แก่ไข และสามารถทำได้ตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด (มติชน พุศ 8 พ.ค.37 หน้า 2)

(2) ส.ส.เป็นผู้รับอาสารับใช้ประชาชนในท้องถิ่น จึงมีปรัชญาในการทำงานเพื่อประโยชน์และความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่นของตน สามารถเข้าถึงประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่าภาคราชการ ทั้งสามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้รวดเร็วกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่า งบประมาณสามารถเติมช่องว่างหรืออุดช่องโหว่ระหว่างภาคราชการส่วนภูมิภาคและประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (มติชน 17 พ.ค.37 หน้า 12)

(3) การใช้จ่ายงบประมาณพัฒนาจังหวัดของ ส.ส.สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และมีวิธีการใช้จ่ายเหมือนเช่นงบบฯ ปกติ ทั้งยังมีการตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปตามมาตรฐานเงื่อนไขที่กำหนดได้ จึงอาจบรรลุวัตถุประสงค์ และหรือมีประสิทธิภาพดีกว่างบบฯ ที่ผ่านกระบวนการของทางราชการซึ่งอาจล่าช้าไม่ทันการ ฯลฯ

(4) ถึงแม้ว่าจะไม่มีงบบฯ ดังกล่าว ส.ส.ก็ต้องวิ่งเต้นขอตามกระทรวงและหรือกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหางบบฯ ดังกล่าวเอาไปพัฒนาท้องถิ่นของตน (มติชน พุทธ 18 พ.ค.37 หน้า 2) หรือค้นร่นหาที่อื่น

(5) มีการอนุมัติงบบฯ ดังกล่าว มานานกว่า 20 ปีจนเกือบกลายเป็นจารีตประเพณีของระบอบประชาธิปไตยของไทยเรา และเชื่อว่ายังคงใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของ ส.ส.ในการต่อรองรัฐบาลได้อีกต่อไป

ข้อ 21

คำถาม ให้อธิบายโดยสังเขป คำว่า "รายจ่ายสาธารณะ" "รายได้สาธารณะ" และ "หนี้สาธารณะ" ซึ่งนับได้ว่าเป็นเครื่องมือทางการคลัง

รังกำตอบ รายจ่ายสาธารณะ คือรายจ่ายของรัฐบาลซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่รายจ่ายของกระทรวงและหน่วยงานเทียบเท่าทบวงการเมืองและรัฐวิสาหกิจที่ใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารประเทศ การรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

สำหรับความหมายของรายจ่ายสาธารณะในทางกฎหมายนั้น มุ่งหมายให้พิจารณาจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ ถ้ากฎหมายบ่งชี้ว่าองค์กรใดเป็นนิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชน องค์กรนั้นย่อมมีรายจ่ายเป็นรายจ่ายสาธารณะเสมอ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นรายจ่ายไปในทางใด

รายได้สาธารณะ คือเงินภาษีอากรตลอดจนค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลจัดเก็บจากรายการซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ รายได้จากภาษีอากร รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากทรัพย์สิน และรายได้จากการผลิตหรือจำหน่าย

หนี้สาธารณะ คือหนี้เงินกู้ยืมของรัฐบาลเมื่อรัฐบาลมีรายได้ไม่เพียงพอจ่ายจึงจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนา รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ก่อหนี้สาธารณะโดยมีวัตถุประสงค์โดยสรุปคือ

- เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอกประเทศ
- เพื่อใช้จ่ายในกิจการฉุกเฉินหรือรายจ่ายที่มีลักษณะผิดปกติไปจากรายจ่ายตามปกติ
- เพื่อชดเชยงบประมาณที่ขาดดุล
- เพื่อใช้จ่ายในการลงทุนตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- เพื่อนำมาหมุนเวียนใช้หนี้เก่า ฯลฯ

ข้อ 22

คำถาม ให้อธิบายความแตกต่างระหว่างภาษีกับอากรและค่าธรรมเนียม

ธงคำตอบ ภาษี หมายถึงเงินที่รัฐเรียกเก็บจากบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล หรือจากกองทรัพย์สินหรือจากธุรกิจ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหาร หรือการพัฒนาประเทศ จัดเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวของรัฐหรือการใช้อำนาจฝ่ายเดียวของรัฐในการรับภาระทางการเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคลในลักษณะถาวรและไม่มีสิ่งตอบแทนเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะ ดังนั้น "ภาษี" จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง กล่าวคือ จะต้องไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณ หรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตัวเองจ่ายไปได้ อนึ่ง บุคคลย่อมได้รับการบริการสาธารณะบางอย่างจากรัฐ แต่ก็มีใช้ผลตอบแทนโดยตรงจากการเสียภาษี คงเป็นผลตอบแทนโดยอ้อม อนึ่ง การจัดเก็บภาษีใด ๆ ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเสมอ

อากร คือเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากผู้ที่ได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรงจากการอุปโภค บริโภคจากสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ การบริการสาธารณะ โดยประโยชน์ที่ได้รับนั้น ไม่มีความจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับต้นทุนในการผลิตหรือการบริการสาธารณะ กล่าวคือ จะมีค่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าต้นทุนของการบริการสาธารณะก็ได้ อนึ่ง อากรเป็นเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บเพื่อ

ประโยชน์ของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรมหาชนอื่น ๆ การจัดเก็บอากร จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับภาษี หรือโดยอาศัยอำนาจกฎหมายลำดับรองลงมา เช่น พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ฯลฯ

ค่าธรรมเนียม คือเงินค่าป่วยการที่รัฐหรือตัวแทนหรือผู้ได้รับสัมปทานเป็นผู้เรียกเก็บจากบุคคลเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการ ปกติ อำนาจการจัดเก็บจะอยู่ในอำนาจของฝ่ายปกครอง หรือผู้ที่ได้รับสัมปทาน ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะของรัฐ เช่น ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมการใช้ทางด่วน ฯลฯ

ข้อ 23

คำถาม

(ก) ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศไทยได้พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในระดับที่น่าพอใจ พรรคการเมืองส่วนใหญ่และรัฐบาลต่างก็ได้แถลงนโยบายด้านการเมืองและการปกครองที่จะเร่งรัดให้มีการดำเนินการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่การปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจัง ในฐานะที่ท่านศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นโดยสังเขปในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นว่าควรปรับปรุงการคลังท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไร

(ข) ในกรณีที่ย้ายสูงกว่ารายได้ แสดงว่ามีการขาดดุลในการทำงบประมาณ ดังนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินภายใต้หลักเกณฑ์อย่างใด และใช้วิธีการอย่างไร

หาคำตอบ

(ก) การกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นควรดำเนินการควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นนั้น ด้วยการดำเนินการปรับปรุงรายได้ของท้องถิ่นเพื่อเสริมรายได้หรืองบประมาณหลักของท้องถิ่นซึ่งตามปกติแล้วจะได้รับจากภาษีอากร และเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรปรับปรุงฐานะทางการคลังของท้องถิ่นด้วยการเพิ่มสัดส่วนเงินงบประมาณส่วนท้องถิ่นที่ภาครัฐบาลจัดสรรให้ รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนอัตราภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้แก่ท้องถิ่นด้วยการลดอัตราส่วนการหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นลงมา ซึ่งจะเป็นผลให้ท้องถิ่นมีรายได้

เพิ่มขึ้น ตลอดจนให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บอากร ค่าธรรมเนียมและค่าภาคหลวงโดยตรงจากบุคคลผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น อากรังนก ค่าธรรมเนียมในการสัมปทานแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ รวมทั้งค่าภาคหลวงแร่ แก๊ส และน้ำมัน ฯลฯ

(ข) ในกรณีที่รายจ่ายสูงกว่ารายได้ แสดงว่ามีการขาดดุลในงบประมาณ ทั้งนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณฯ มาตรา 9 ทวิ ได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินได้ตามความจำเป็น โดยมีหลักเกณฑ์คือ

(1) ต้องไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงเล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีก

(2) ไม่เกิน 80% ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระหนี้คืนต้นเงินกู้ หนึ่ง การกู้เงินดังกล่าว อาจใช้วิธีออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาลตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้ก็ได้

การออกตั๋วเงินคลังนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินคลัง ส่วนการออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น หรือการทำสัญญากู้ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

สำหรับการออกพันธบัตร หรือตราสารอื่นนั้น ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงการคลัง กำหนดจำนวนเงินที่จะกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ เงื่อนไขและวิธีการต่าง ๆ ในการออกพันธบัตรหรือตราสารนั้น

ในกรณีทำสัญญากู้ ให้กระทรวงการคลังประกาศจำนวนเงินที่กู้ ผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา กู้ และสาระสำคัญอื่น ๆ ในสัญญา กู้ นั้น หนึ่ง ประกาศกระทรวงการคลังทั้งหมดต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 24

คำถาม ให้บอกกระบวนการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534

ขงคำตอบ กระบวนการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 มาตรา 143, 152, 148 วรรค 2 และ 93 กล่าวคือ

1. ร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี
2. สมาชิกผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้เสร็จสิ้นภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้นและให้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อวุฒิสภา
3. วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภาโดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ และถ้าพ้นเวลาดังกล่าวก็ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น
  - ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นพูลเกล้าฯ ถวายภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้
  - ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎรอาจกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎร ลงมติยืนยันร่างเดิม หรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามวรรคก่อนนั้น

ข้อ 25

คำถาม มาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติว่า "การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมาย..." คำว่า "กฎหมาย" ดังกล่าว หมายถึงกฎหมายอะไรบ้าง จงอธิบายโดยละเอียด

ธงคำตอบ

คำว่า "กฎหมาย" ดังกล่าวหมายถึง

1. กฎหมายงบประมาณรายจ่าย
  - ก) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
  - ข) พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
2. กฎหมายวิธีการงบประมาณ (พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)
  - ก) การใช้งบประมาณรายจ่ายของปีที่ล่วงแล้วไปพลางก่อน

- ข) เงินทุนสำรองจ่าย 100 ล้านบาท
- 3. กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ
- 4. กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
- ก) มติให้จ่ายเงินไปก่อน
- ข) พระราชกำหนด

ข้อ 26

คำถาม ในการกู้เงินของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ได้กล่าวถึงเพดานเงินกู้ไว้แตกต่างกันอย่างไร

ธงคำตอบ

การกู้เงินของรัฐบาลมีเพดานเงินกู้คือ (ตามมาตรา 9 ทวิ)

ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กับอีกไม่เกินร้อยละ 80 ของงบประมาณรายจ่ายขาดใช้ต้นเงินกู้ ในกรณีที่ไม่มี พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ใช้ร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายของปีที่ล่วงแล้วมา

การกู้เงินของรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้นไม่มีเพดานเงินกู้แต่มาตรา 23 ตรี แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ บัญญัติว่า ถ้าเกินกว่า 5 ล้านบาทต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณและคณะรัฐมนตรีด้วย

ข้อ 27

คำถาม จงอธิบายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของเรื่อง "การตั้งงบประมาณรายจ่ายขาดใช้"

ธงคำตอบ

หลักเกณฑ์ "การตั้งงบประมาณรายจ่ายขาดใช้" ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 ประกอบ พ.ร.บ.เงินคงคลังและ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ คือ.-

1. เป็นการตั้งงบประมาณรายจ่ายขาดใช้ เนื่องจากการจ่ายเงินแผ่นดินในกรณีจำเป็นรีบด่วนนอกเหนือการจ่ายเงินแผ่นดินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย โดยตั้งงบประมาณรายจ่ายขาดใช้ในกฎหมายใด และหรือกฎหมายหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ก) พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ
- ข) พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ

ค) พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

2. เป็นการให้สัตยาบันของฝ่ายนิติบัญญัติ ในกรณีที่จ่ายเงินแผ่นดินไปก่อนที่รัฐสภาจะอนุมัติ

ข้อ 28

คำถาม จงตอบคำถามต่อไปนี้ทั้ง 2 ข้อ

(ก) จงอธิบายความหมายของฐานภาษี และภาระภาษีตามความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ และกฎหมาย

(ข) จงแสดงเหตุผลสนับสนุนความเห็นที่ว่า "ลักษณะของระบบภาษีอากรไทยในช่วงก่อนการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2475 ไม่สอดคล้องกับหลักการภาษีอากรที่ดีของ อาดัม สมิท" (ยกตัวอย่างประกอบ)

ธงคำตอบ

(ก) ฐานภาษี หมายถึงสิ่งที่ได้รับการกำหนดหรือใช้เป็นฐานในการประเมินการเก็บภาษี แต่ละชนิดอาจได้แก่ รายได้, ความมั่งคั่ง หรือการบริการที่ทำการซื้อขายกัน ฯลฯ อันเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลได้

ภาระภาษีตามความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ หรือการรับภาระภาษีที่แท้จริง หมายถึง ผู้ที่แบกรับภาระภาษีโดยที่เขาไม่สามารถผลักภาระภาษีนั้นไปให้แก่ผู้อื่นได้ และผลของการแบกรับภาระนั้นจะนำมาซึ่งการลดเงินได้หรือผลประโยชน์ที่เขาเคยมีอยู่ก่อนนั้น (ภาระในทางเศรษฐกิจ)

ภาระภาษีตามกฎหมาย หมายถึงภาระของผู้ที่ต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ กฎหมายกำหนดว่าใครเป็นผู้เสียภาษี

(ข) หลักการภาษีอากรที่ดี

1) หลักความยุติธรรม

2) หลักความแน่นอน

3) หลักความสะดวก

4) หลักความประหยัด

- เปรียบเทียบกับภาษีที่จัดเก็บในอาณาจักรไทยโบราณ

- ให้สิทธิพิเศษแก่ชนบางกลุ่ม เช่น กรณีอากรค่านา (จัดหลักความยุติธรรม)

- เทคนิคการเก็บภาษีขาดความแน่นอนและชัดเจน เช่น อากรสวน (จัดหลักความแน่นอน)
- ระบบเจ้าภาษีนายอกร วิธีการชำระภาษีบางกรณี เช่น การชำระภาษีด้วยทางข้าวต้องนำไปส่งฉางหลวง (อากรค่านา) (จัดหลักความสะดวกและความประหยัด)

ข้อ 29

คำถาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นับตั้งแต่ พ.ศ.2475 จนกระทั่งปัจจุบันได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดินไว้อย่างไร และมีข้อยกเว้นไว้อย่างไร

ธงคำตอบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนับตั้งแต่ พ.ศ.2475 จนกระทั่งปัจจุบัน (มาตรา 153 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดิน หรือ "เงินคงคลัง" ที่ถือว่าเป็นเงินของประชาชนนั้น ปกติจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภานั้น ฝ่ายบริหารจะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อมีกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งใน 4 ฉบับ อนุญาตไว้ดังต่อไปนี้ คือ

(1) กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและรวมทั้ง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534

(3) กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ ได้แก่ พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่ายซึ่งมิใช่กฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลใช้จ่ายเงินโดยตรง แต่เป็นกฎหมายที่อนุญาตให้รัฐบาลโอนงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(4) กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

แต่มีข้อยกเว้น เฉพาะกรณีจำเป็นรีบด่วน ฝ่ายบริหารจะจ่ายไปก่อนก็ได้ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ กรณีเช่นว่านี้ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ใน พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

ข้อ 30

คำถาม ให้ท่านอธิบายถ้อยคำต่อไปนี้โดยสังเขป

- (ก) ภาษี
- (ข) อากร
- (ค) ค่าธรรมเนียม
- (ง) ภาษีประมาณ
- (จ) เงินคงคลัง

ชงคำตอบ

(ก) ภาษี (Tax/Impot) คือ ภาระในทางการคลังของรัฐ กล่าวคือ รัฐมีภาระในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับการภาระในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ หรือภาษี คือ ภาระทางการเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคล (บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล) ในลักษณะถาวรและไม่มีสิ่งตอบแทนโดยตรง เพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาระสาธารณะ และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ อันได้แก่การคลังและการงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรมจะต้องจัดเก็บให้สอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนและต้องมีการตรากฎหมาย (พ.ร.บ.) รองรับในการจัดเก็บภาษีเสนอ

สรุป ภาษีนั้นต้องเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง กล่าวคือต้องไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณหรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตัวเองจ่ายไปได้

(ข) อากร (Duty/Tax) คือ เงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคลผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการที่รัฐให้บริการสาธารณะ หรือเพื่อการบริโภค-อุปโภคจากสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ หรือสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อการค้า ซึ่งบุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับต้นทุนในการผลิตและหรือการให้บริการสาธารณะ อีกทั้งอากรที่จัดเก็บนั้นจะมีค่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าต้นทุนของการให้บริการสาธารณะก็ได้ และถึงแม้ว่าจะไม่มีการใช้บริการสาธารณะนั้น ๆ ก็ตาม บุคคลก็ยังคงต้องรับภาระอยู่ตนเอง เช่น อากรมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ (Stamp duty) อากรสุรา อากรมหรสพ ฯลฯ เป็นต้น

อนึ่ง การจัดเก็บภาษีอากรนั้น จะต้องมีมีการตรากฎหมาย (พ.ร.บ.) รองรับในการจัดเก็บ เช่นเดียวกับภาษี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของรัฐ องค์การปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรมหาชนอื่น ๆ

สรุป อากรนั้นต้องเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรง

(ค) ค่าธรรมเนียม (Fee/Redevance) คือเงินที่องค์กรปกครองของรัฐเรียกเก็บจากบุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรงจากการที่รัฐหรือตัวแทนซึ่งได้แก่องค์กรปกครองต่าง ๆ ของรัฐให้บริการตามกฎหมาย หรือตามภาระหน้าที่โดยตรงหรือโดยอ้อมที่รัฐพึงกระทำต่อมหาชน ซึ่งประโยชน์ที่บุคคลได้รับนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนของบริการสาธารณะเสมอ อันเป็นผลให้ค่าธรรมเนียมนั้นมีความคล้ายคลึงกับราคา (Cost/Prix) ที่บุคคลจ่ายเพื่อรับบริการ เช่น ค่าธรรมเนียมในการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ดิน ค่าธรรมเนียมในการใช้ทางด่วน ฯลฯ

อนึ่ง ค่าธรรมเนียมนั้นมีความเหมือนกับภาษีและอากรตรงที่รัฐใช้อำนาจบังคับจัดเก็บเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระสาธารณะของรัฐ ขณะเดียวกันค่าธรรมเนียมก็มีความแตกต่างกับภาษีและอากรในสาระสำคัญ กล่าวคือภาษีนั้นเมื่อรัฐจัดเก็บแล้ว รัฐไม่มีสิ่งตอบแทนให้โดยตรง เช่น เสียภาษีโรงเรียนและที่ดินให้แก่รัฐ ก็ได้หมายความว่ารัฐจะนำภาษีนั้นไปใช้จ่ายในการพัฒนาที่ดินแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนอากรและค่าธรรมเนียมนั้น บุคคลผู้ชำระฯ ย่อมได้รับการบริการเป็นสิ่งตอบแทนเสมอ นอกจากนั้นการจัดเก็บภาษีและอากรต้องตราเป็น พ.ร.บ. หรือ พ.ร.ก. ในขณะที่การจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้น รัฐได้มอบอำนาจให้องค์กรมหาชนของรัฐเป็นผู้พิจารณาจัดเก็บภายใต้ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

(ง) ปีงบประมาณ (Fiscal Year) หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น (มาตรา 4 พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502) เช่น ปีงบประมาณปัจจุบันคือปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2537 และจะสิ้นสุดใน 30 กันยายน 2538 นี้ ในขณะที่ปีงบประมาณปีหน้า (พ.ศ. 2539) จะมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2538 ถึง 30 กันยายน 2539

(จ) เงินคงคลัง (Treasury Balance) หมายความว่า เงินสดหรือสิ่งใกล้เคียงเงินสดที่รัฐบาลมีไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน สำหรับสิ่งใกล้เคียงเงินสด ได้แก่ เงินฝากธนาคารต่าง ๆ ที่กระทรวงการคลังฝากไว้ ณ สำนักงานใหญ่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ส่วนกลาง) และที่สาขาธนาคารแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาค (ภาคใหญ่ ขอนแก่น ลำปาง ฯลฯ) และที่ธนาคารกรุงไทย รวมทั้งธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเบิกจ่ายเงินของรัฐบาลได้รับความสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนึ่ง เงินสดนั้นให้รวมถึงเงินที่อยู่ในคลังจังหวัดและคลังอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งที่ กรมธนารักษ์ (ซึ่งเป็นสถานที่เก็บรักษาธนบัตรไทยและเหรียญกษาปณ์ต่าง ๆ ทั้งที่ใช้หมุนเวียน ในตลาดได้และที่ไม่ได้ใช้หมุนเวียนในตลาด)

ข้อ 31

คำถาม

- (ก) ผู้ใดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
- (ข) กระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณมีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง อธิบายโดยสังเขป

ตรงคำตอบ

(ก) ผู้มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คือ ผู้อำนวยการ สำนักงบประมาณ โดยจัดทำฯ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนายกรัฐมนตรีนำเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี แล้วคณะรัฐมนตรีนำเสนอต่อรัฐสภาเป็นเวลาอย่างน้อยสองเดือนก่อนวันเริ่ม ปีงบประมาณนั้น (ภายใน 31 ก.ค.ของแต่ละปี) (คู่มือฯ 15 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502)

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คือ รัฐสภา หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งกระบวนการในการอนุมัติฯ ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะพิเศษ แตกต่างจากกระบวนการอนุมัติกฎหมายโดยทั่วไปของรัฐสภา (ดูรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 152)

(ข) กระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณ มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนของสภา ผู้แทนราษฎรและขั้นตอนของวุฒิสภา

1. ขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนฯ ได้รับร่าง พ.ร.บ.งบประมาณ รายจ่ายจากรัฐบาลแล้ว สภาผู้แทนฯ จะพิจารณาเป็น 3 วาระ ดังนี้

วาระที่ 1 ขึ้นรับหลักการหรือไม่รับหลักการของร่าง พ.ร.บ.งบประมาณที่รัฐบาล เสนอต่อสภาผู้แทนฯ เพื่อพิจารณา โดยนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้แถลงนโยบาย หลักการ เหตุผลและ ความจำเป็นของร่างฯ ดังกล่าว ขั้นตอนนี้ไม่มีการอภิปรายในรายละเอียด จนกระทั่งการอภิปราย สิ้นสุดลงแล้วจึงจะมีการลงมติ

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติรับหลักการฯ ก็จะตั้งกรรมาธิการชั้นคณะหนึ่ง โดย มี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานเพื่อทำหน้าที่พิจารณาร่างฯ ดังกล่าวโดยละเอียด

กรณีที่สภาผู้แทนฯ มีมติไม่รับหลักการฯ ตามจารีตประเพณีแล้วรัฐบาลมักจะลาออกหรือไม่ก็ยุบสภาแทนการลาออก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าฝ่ายนิติบัญญัติไม่ไว้วางใจโดยปริยายแก่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล

วาระที่ 2 ขึ้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับมาตรา ซึ่งสมาชิกฯ จะขอแก้ไขเพิ่มเติม ถ้อยคำได้ และอาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันรายการเงินสงฆ์ใช้คืนเงินกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้รวมทั้งเงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความมิได้ และสมาชิกฯ ทุกคนมีสิทธิที่จะขอแปรญัตติเพื่อซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณประจำปีได้ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น

วาระที่ 3 ขึ้นพิจารณารับหรือไม่รับร่าง พ.ร.บ.งบประมาณฯ โดยไม่มีการอภิปราย

2. ขั้นตอนของวุฒิสภา มิได้ทำเป็น 3 วาระ แต่ประธานวุฒิสภาจะส่งร่าง พ.ร.บ.นี้ไปยังคณะกรรมการวิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาพร้อมทั้งรายงานความเห็นต่อประธานวุฒิสภาภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าวโดยไม่มีการแปรญัตติ จากนั้นประธานวุฒิสภาจะนำร่างฯ และความเห็นของคณะกรรมการบรรจุเข้าระเบียบวาระเพื่อวุฒิสภาพิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่ โดยไม่มีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมใดๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องให้เสร็จสิ้นภายใน 20 วันนับแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ.นั้น ไปถึงวุฒิสภา

ข้อ 32

คำถาม

(ก) บัญชีเงินคงคลังมีความหมายว่าอย่างไร และผู้ใดบ้างที่มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินจากบัญชีดังกล่าว

(ข) ผู้ใดบ้างที่มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดและคลังอำเภอ

ธงคำตอบ

(ก) บัญชีเงินคงคลัง หมายถึงบัญชีรับจ่ายเงินของรัฐเพื่อเป็นหลักฐานในการรับเงินเข้าหรือจ่ายเงินออกไป เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของรัฐ

อนึ่ง บัญชีเงินคงคลังตาม พ.ร.บ.เงินคงคลัง จำแนกออกเป็น 2 บัญชี คือ

- บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 คือ บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์ในการรับเงินและหรือส่งจ่ายเงินทั้งปวง (ดูมาตรา 3,4 และ 5 แห่ง พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ. 2491) อนึ่ง ผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีนี้คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีฯ มอบหมาย

- บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 คือบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์ในการรับโอนเงินและส่งจ่ายเงินทั้งปวง (ดูมาตรา 3 และ มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491)

สำหรับผู้ที่มิมีอำนาจในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีนี้ คือ อธิบดีกรมธนารักษ์ หรือผู้ที่ อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้ง โดยเฉพาะเป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันส่งจ่าย (ดูมาตรา 10 พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

(ข) ผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดและคลังอำเภอ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายภายใต้ระเบียบของกระทรวงการคลัง (ดูมาตรา 11 แห่ง พ.ร.บ.เงินคงคลัง)

ข้อ 33

คำถาม จงอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการรับจ่ายเงินของรัฐกับเงินคงคลังตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการคลัง และท่านเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมหรือควรมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง

ธงคำตอบ

กฎหมายเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินของรัฐกับเงินคงคลังตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการคลังคือ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 153
2. พ.ร.บ.เงินคงคลัง (พ.ศ.2491) มาตรา 4 ที่ว่าด้วยการรับเงิน
3. พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 6 ว่าด้วยการจ่ายเงิน
4. พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 7,8,12 ว่าด้วยข้อยกเว้นของการจ่ายเงิน

บทบัญญัติส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดีแล้ว ที่ควรแก้ไขปรับปรุงก็คือเรื่องของข้อยกเว้น

ข้อ 34

คำถาม โรงงานยาสูบประสงค์ที่จะกู้เงินจำนวน 5 ล้านบาทจากประชาชนเพื่อนำมาจัดซื้อที่ดินบริเวณสามเสน โรงงานยาสูบจึงทำหนังสือถึงกระทรวงการคลังให้กระทรวงการคลังพิจารณากู้เงินให้ หากท่านเป็นที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงการคลัง ท่านจะแนะนำว่าการกู้เงินดังกล่าวจะต้องดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง จงอธิบาย

ธงคำตอบ

เรื่องนี้เป็นเรื่องการกู้เงินของรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหลักกฎหมายปรากฏอยู่ในมาตรา 23 ครี แห่ง พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 โรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพราะฉะนั้นต้องดำเนินการดังนี้

1. ต้องให้กระทรวงการคลังซึ่งเป็นกระทรวงเจ้าสังกัดกู้ให้
2. จำนวนเงินกู้ไม่เกิน 5 ล้านบาท ทั้งต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
3. การจัดซื้อที่ดินเป็นเรื่องการลงทุน ต้องเสนอแผนการลงทุนให้สภาพัฒน์ฯ พิจารณาด้วย

ข้อ 35

คำถาม ประเทศต่าง ๆ มักมีกระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณแตกต่างจากกฎหมายธรรมดาทั่ว ๆ ไป ในประเทศไทย กระบวนการอนุมัติกฎหมายงบประมาณแตกต่างจากกฎหมายธรรมดาทั่ว ๆ ไปหรือไม่อย่างไร

ธงคำตอบ

แตกต่างกันหลายประการ คือ

1. ระยะเวลาในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
2. ระยะเวลาในการพิจารณาของวุฒิสภา
3. อำนาจของวุฒิสภา
4. วาระในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
5. วาระในการพิจารณาของวุฒิสภา
6. การหยิบยกขึ้นพิจารณาใหม่ของสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 36

คำถาม ตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 นั้น คำว่า "เงินสำรองจ่าย" แตกต่างกับคำว่า "เงินทุนสำรองจ่าย" อย่างไร ให้อธิบายโดยอ้างอิงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยสังเขป

ธงคำตอบ

"เงินสำรองจ่าย" เป็นรายการที่กำหนดให้มีขึ้นหรือไม่ก็ได้ใน "งบกลาง" เพื่อสำรองไว้ใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉินหรือในกรณีจำเป็น อนึ่ง "งบกลาง" คืองบประมาณที่มีการขอตั้งขึ้นแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งงบกลางนี้จะขอตั้งขึ้นหรือไม่ก็ได้ และในงบกลางนี้จะขอตั้งหรือกำหนดรายการ "เงินสำรองจ่าย" ลงไว้หรือไม่ก็ได้ (มาตรา 10 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ) อนึ่ง จำนวนเงินสำรองจ่ายมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี การใช้จ่ายเงินในรายการนี้โดยอาศัย พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และเมื่อใช้แล้วก็ไม่ต้องตั้งรายจ่ายชดใช้

"เงินทุนสำรองจ่าย" คือเงินทุนจำนวน 100 ล้านบาทที่ตั้งขึ้นไว้เพื่อนำไปใช้จ่ายได้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสั่งจ่ายจากคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี และเมื่อได้จ่ายไปแล้วให้ขอตั้งรายจ่ายชดใช้เพื่อ สมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไป (มาตรา 29 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ) จึงอาจกล่าวได้ว่าเงินทุนสำรองจ่ายนี้ ฝ่ายบริหารสามารถจ่ายได้โดยอาศัย พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐสภา กรณีจึงจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายชดใช้ในปีงบประมาณถัดไปเพื่อ รัฐสภาให้สัตยาบัน

ข้อ 37

คำถาม ให้อธิบายความหมายคำว่า "ภายี" และ "หนี้สาธารณะ" โดยสังเขป และให้อธิบายความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง "ภายี" กับ "หนี้สาธารณะ"

ธงคำตอบ

"ภายี" ตามความหมายที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ คือ วิธีการในการแบ่งปันภาระในทางการคลังตามความสามารถในการเสียภาษีระหว่างเอกชนด้วยกัน ซึ่งอาจจำแนกองค์ประกอบของภายีได้เป็น 3 ประการ คือ

ก) ภาษีเป็นภาระในทางการคลังของรัฐ กล่าวคือ รัฐจัดเก็บเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับภาระในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ

ข) ภาษีเป็นภาระของบุคคล (ประชาชนและนิติบุคคล) ที่มีรายได้ จำต้องจ่ายตามความสามารถของตนโดยวัดจากรายได้สุทธิเป็นฐานในการคำนวณภาษี

ค) ภาษีถูกจำกัดในกรอบของการจัดทำงบประมาณ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐซึ่งก็คือฝ่ายปกครองหรือฝ่ายบริหารเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บ และต้องได้รับอนุมัติจากรัฐสภาก่อนเสมอ กล่าวคือ ต้องตรากฎหมายรองรับเพื่อจัดเก็บนั่นเอง

อนึ่ง ภาษีเป็นสิ่งที่ไม่มีผลตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี ทั้งไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาษีที่จ่ายกับปริมาณหรือลักษณะของการบริการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีได้รับ ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐจัดทำบริการสาธารณะตอบแทนภาษีที่ตนเองจ่ายไปได้ อย่างไรก็ตามบุคคลผู้เสียภาษีย่อมได้รับการบริการสาธารณะบางอย่างจากรัฐซึ่งเป็นผลตอบแทนโดยอ้อมเท่านั้น

"หนี้สาธารณะ" คือ วิธีการหาเงินของรัฐด้วยการกู้ยืมเงินจากประชาชนหรือจากสถาบันการเงินภายในหรือต่างประเทศ หรือจากองค์กรของรัฐต่างประเทศ หรือจากองค์การระหว่างประเทศด้วยความสมัครใจ โดยรัฐสัญญาว่าจะคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้

ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างภาษีกับหนี้สาธารณะ คือ

ภาษี : เป็นรายได้ที่รัฐใช้วิธีบังคับจัดเก็บจากปัจเจกชน โดยรัฐมิได้ให้ผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรงคงให้ผลประโยชน์ตอบแทนโดยอ้อมจากการให้บริการสาธารณะ จัดเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวของรัฐ และเมื่อรัฐจัดเก็บแล้ว กรณีข่มขืนเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ ปกติจะไม่คืนให้

หนี้สาธารณะ : เป็นรายรับที่รัฐหามาได้โดยไม่ใช้วิธีการบังคับ แต่เป็นความสมัครใจ ซึ่งบุคคลผู้ให้กู้เป็นบุคคลที่หวังจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากรัฐในรูปดอกเบี้ย จัดเป็นนิติกรรมสองฝ่าย นั่นคือมีลักษณะเป็น "สัญญา" ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญากู้ยืม คือต้องคืนเงินต้นและดอกเบี้ยให้

ข้อ 38

คำถาม การก่อหนี้สาธารณะกับต่างประเทศนั้น รัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อการใด และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพียงใดหรือไม่ จงอธิบายโดยสังเขป

ซึ่งคำตอบ การก่อกวนนี้สาธารณะกับต่างประเทศ หรือการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศนั้น รัฐมี
วัตถุประสงค์ 2 ประการสำคัญ คือ

- ก) การกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และ
- ข) การกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อการป้องกันประเทศ

- การกู้เงินใน ก) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ พ.ร.บ.ให้อำนาจ
กระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519 โดยให้กระทรวงการคลังขออนุมัติจาก
คณะรัฐมนตรี เพื่อกู้เงินในนามรัฐบาลไทยจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ รัฐบาล
ต่างประเทศ สถาบันการเงินของรัฐบาลต่างประเทศ และแหล่งเงินกู้ของเอกชนใน
ต่างประเทศ โดยเพดานเงินกู้ในแต่ละปีจะต้องไม่เกิน 10% ของงบประมาณรายจ่ายตามกฎหมาย
ว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ ในการกู้เงินนี้กระทรวงการคลังอาจจะจัดทำใน
รูปแบบสัญญากู้ พันธบัตร หรือตราสารอื่นก็ได้

- การกู้เงินใน ข) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2 ฉบับ ฉบับแรกคือ พ.ร.บ.กู้เงินเพื่อ
ป้องกันประเทศ พ.ศ.2519 ซึ่งให้กระทรวงการคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกู้เงินในนาม
รัฐบาลไทยจากรัฐบาลต่างประเทศ ฯลฯ เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันประเทศตามโครงการป้องกัน
ประเทศหรือโครงการความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีเพดานเงินกู้รวมกันเป็นจำนวนไม่เกิน 20,000
ล้านบาท แยกต่างหากจาก พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศใน ก) ฉบับ
ที่ 2 คือ พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทาง
ทหาร พ.ศ.2524 ซึ่งให้กระทรวงการคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกู้เงินในนามรัฐบาลไทย
จากรัฐบาลต่างประเทศ หรือสถาบันการเงินของรัฐบาลต่างประเทศตามโครงการช่วยเหลือโดย
การให้สินเชื่อเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหารสำหรับป้องกันประเทศที่รัฐบาลต่างประเทศให้แก่
รัฐบาลไทย โดยในงบประมาณหนึ่ง ๆ มูลค่าของการกู้เงินตามกฎหมายฉบับนี้เมื่อรวมกับการกู้
เงินตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519 ดังกล่าวแล้วใน ก)
ต้องไม่เกิน 10% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น ๆ ด้วย

ข้อ 39

คำถาม การกำหนดหลักการ 1 ปีของงบประมาณมีประโยชน์อย่างไร ให้จำแนกเป็นรายข้อ
อย่างน้อย 5 ข้อ

ซึ่งคำตอบ ประโยชน์ในการกำหนดหลักการ 1 ปีของงบประมาณ คือ :-

1) ตามทฤษฎีการลงมติกฎหมาย "งบประมาณ" โดยสภาผู้แทนราษฎรนั้น งบประมาณรายรับจากภาษีมีส่วนสัมพันธ์กับการใช้จ่ายของรัฐ งบประมาณจึงมีระยะเวลาจำกัด ทั้งต้องได้รับความยินยอมจากตัวแทนประชาชนเป็นรายปี

2) ระยะเวลาของงบประมาณ 1 ปีไม่นานเกินไป ทำให้รัฐสภาสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลได้ดี

3) ระยะเวลา 1 ปีของงบประมาณ เป็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีและเพื่อทราบฐานะการเงินในช่วงระยะเวลาจำกัดเช่นนั้น ทั้งสามารถนำยอดรายรับรายจ่ายมาเปรียบเทียบกันได้ง่าย

4) เปิดโอกาสให้รัฐสภาตรวจสอบลักษณะและคุณภาพในการบริหารประเทศของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ทำให้การคาดคะเนรายจ่ายได้ถูกต้องแม่นยำ เพราะกระทำภายในระยะเวลา 1 ปีซึ่งไม่ยาวนานเกินไป

ข้อ 40

คำถาม เงินแผ่นดินมีความสำคัญอย่างไร มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดินไว้อย่างไร และมีกฎหมายใดบ้างที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินแผ่นดินได้

ธงคำตอบ

"เงินแผ่นดิน" หรือ "เงินคงคลัง" ถือเป็นเงินของประชาชน การที่จะนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายจึงต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชนซึ่งก็คือ "รัฐสภา" นั่นเอง

กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดินไว้ในมาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538 และมาตรา 6 พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งได้แก่กฎหมายดังต่อไปนี้ คือ

1) กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ซึ่งได้แก่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี และ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี)

2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ซึ่งได้แก่ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502

3) กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ ซึ่งก็คือ พ.ร.บ.โอนเงินงบประมาณ และ

4) กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ซึ่งได้แก่ พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 ได้กำหนดให้รัฐสามารถจ่ายเงินตาม "มติให้จ่ายเงินไปก่อน" ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับ พ.ร.บ.อนุญาตให้

รัฐบาลจ่ายเงินไปพลางก่อน นอกจากนั้นยังมีกฎหมายของฝ่ายบริหารซึ่งได้แก่พระราชกำหนดซึ่งออกตามความในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

ข้อ 41

คำถาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 และ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้กำหนด "หลักระยะเวลาหนึ่งปีของงบประมาณ" ไว้อย่างไร

ธงคำตอบ หลักระยะเวลาหนึ่งปีงบประมาณนั้น

I. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 มิได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้โดยตรง แต่ได้กำหนดไว้โดยปริยาย ดังนี้ คือ

(1) งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง (มาตรา 151)

(2) ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ (หมายถึงร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ....)...สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร.....วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา....(มาตรา 152)

(3) การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย (หมายถึง "พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ....").....(มาตรา 153)

II. พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้โดยตรง เช่น

(1) "งบประมาณรายจ่าย" หมายถึงจำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อนนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย (หมายถึง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ....") (มาตรา 4)

(2) "ปีงบประมาณ" หมายความว่าระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น (มาตรา 4)

เช่น พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 ใช้บังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2537 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2538 ฯลฯ

ข้อ 42

คำถาม ในกรณีที่รัฐบาลตั้งรายจ่ายน้อยเกินไป รัฐบาลอาจต้องขอทำการปรับปรุงงบประมาณใหม่ ด้วยการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขึ้น ท่านเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีข้อดีอย่างไร ให้อธิบายพร้อมยกเหตุผล

ธงคำตอบ การกระทำดังกล่าวมีข้อดี 3 ประการ คือ

I. ในทางการเมือง การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ต้องตราเป็น พ.ร.บ. และขออนุมัติต่อรัฐสภา รัฐสภาหากที่จะปฏิเสธงบประมาณดังกล่าว รัฐสภาจึงอยู่ในฐานะถูกมัดมือชกให้ต้องอนุมัติงบประมาณเหล่านี้ ทำให้อำนาจการอนุมัติงบประมาณของรัฐสภาน้อยลง

II. ในทางการคลัง การจัดทำงบประมาณเพิ่มเติม มีผลกระทบต่อรายการรับ-จ่ายประจำปี ในทางการคลังของงบประมาณ เพราะดุลยภาพของงบประมาณจะไม่มีอีกต่อไป ปกติในการกำหนดงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจะต้องระบุด้วยว่าจะนำเงินรายได้มาจากแหล่งใด ปัจจุบันงบประมาณแต่เพียงให้นำเงินคงคลังมาใช้ได้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าเงินได้จะมาจากแหล่งใด

III. เหตุผลอย่างอื่น เช่น

- (1) ทำให้มีการใช้เงินงบประมาณแผ่นดินโดยไม่ระมัดระวัง
- (2) กรณีที่รัฐบาลมิได้มีรายได้สูงกว่าที่ประมาณการไว้ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก็ต้องอาศัยรายได้เพิ่มเติมด้วยการจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น หรือทำการกู้ยืม
- (3) รัฐสภาควบคุมได้ยาก
- (4) ทำให้งบประมาณประจำปีหย่อนความศักดิ์สิทธิ์ลงไป เพราะแสดงถึงความไม่รอบคอบในการจัดตั้งงบประมาณรายจ่าย

ข้อ 43

คำถาม

- ก) หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการจัดทำ อนุมัติ บริหาร และควบคุมงบประมาณแผ่นดิน
- ข) บุคคลใดมีหน้าที่ส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 และบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2

ชงคำตอบ

ก) - หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำงบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ ประสานงานกับกระทรวงการคลัง สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย อนึ่ง พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ มาตรา 15 ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณเสนองบประมาณประจำปีต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำไปให้คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาเป็นเวลาอย่างน้อยสองเดือนก่อนวันเริ่มปีงบประมาณ (ปกติภายใน 31 กรกฎาคม)

- หน่วยงานที่มีหน้าที่อนุมัติงบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ รัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดกระบวนการในการอนุมัติงบประมาณฯ ไว้ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎรและขั้นตอนของวุฒิสภา (มาตรา 152)

- หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารงบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ได้รับงบประมาณ โดยประสานงานกับสำนักงานงบประมาณและกรมบัญชีกลาง

ข) - บุคคลผู้มีหน้าที่ส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือบุคคลผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย (มาตรา 9 พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ) ซึ่งทางปฏิบัติได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือปลัดกระทรวงการคลัง

- บุคคลผู้มีหน้าที่ส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 ได้แก่ อธิบดีกรมธนารักษ์ หรือผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งโดยเฉพาะเป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันส่งจ่าย (มาตรา 10 พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ) ซึ่งทางปฏิบัติได้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมธนารักษ์นั่นเอง

ข้อ 44

คำถาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้กำหนดบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง ตลอดจนข้อยกเว้นไว้อย่างไร ในกรณีที่ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการรวมทั้งบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการก่อหนี้ผูกพัน หรือจ่ายเงินโดยฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับที่ได้ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

ชงคำตอบ กรณีตามปัญหา สามารถจำแนกบุคคลผู้ต้องรับโทษทางอาญาและทางแพ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

I. กรณีที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ กระทำการฝ่าฝืนฯ จะต้องรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายอื่น เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 147, 157 ฯลฯ) และหรือต้องรับผิดชอบทางแพ่งด้วยการชดใช้จำนวนเงินที่ส่วนราชการได้จ่ายไป หรือต้องผูกพันจะต้อง

จ่าย ตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ แก่ส่วนราชการนั้น เว้นแต่ ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ซึ่งได้ ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือแล้วว่าการที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นอาจไม่ชอบด้วย กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

II. กรณีที่เป็นบุคคลภายนอก ผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนดังกล่าว จะต้องร่วมรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่งเช่นเดียวกับข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ นั้น ๆ เว้นแต่ จะได้แสดงว่าตนได้กระทำไปโดยสุจริต และไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าว

ข้อ 45

คำถาม จงอธิบายถึงหลักเกณฑ์ วิธีการและข้อดีข้อเสียของการกันเงินไว้เบิกเหลือมปีกับ ค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปี

ธงคำตอบ หลักเกณฑ์และวิธีการ ปกติการขอเบิกเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณใดก็ให้กระทำได้แต่เฉพาะภายในปีงบประมาณนั้น เว้นแต่ในกรณีที่ เป็น งบประมาณรายจ่ายข้ามปี (ค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปี) หรือในกรณีที่ เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ได้ก่อก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ หรือที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีให้เบิกเหลือมปี (การ กันเงินไว้เบิกเหลือมปี) ซึ่งต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้คือ

- กรณีที่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปี (ค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปี) ซึ่งการขอเบิกเงินจาก คลังตามงบประมาณดังกล่าวให้กระทำได้แต่เฉพาะภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่า ด้วยงบประมาณรายจ่าย เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปีที่ได้ก่อก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้น กำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ก็ให้ ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกินสามเดือนปฏิทิน (พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 28 และระเบียบการก่อก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ 2534)

- กรณีที่เป็นงบประมาณรายจ่ายที่ได้ก่อก่อนนี้ไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณหรือที่ได้รับอนุมัติ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เบิกเหลือปี และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง (การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี) ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจาก คลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 6 เดือนปฏิทินของปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่มีความจำเป็นต้องขอเบิก เงินจากคลังภายหลังเวลาดังกล่าวก็ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป (ดู พ.ร.บ.

วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 27 และ 28 และระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ.2520 แก้ไข (ฉบับที่ 2) 2525)

มูลเหตุที่ไม่อาจเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายได้ทันตามปีงบประมาณ ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายค้างเบิกข้ามปี รวมทั้งการก่องหนี่ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปี เป็นผลให้ต้องมีการกันเงินไว้เบิกเหลือมปีนั้นมีได้หลายกรณี เช่น มูลเหตุทางด้านการบริหารงานของหน่วยราชการและหรือรัฐวิสาหกิจ มูลเหตุทางด้านการเมืองการปกครอง มูลเหตุทางด้านเนื้อหาของระเบียบของทางราชการและหรือเนื้อหาของสัญญาระหว่างหน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจกับเอกชน ฯลฯ

ข้อดีและข้อเสียของหลักการดังกล่าว คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ข้อดี คือทำให้สะดวกในการใช้จ่ายงบประมาณตามที่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภา ทั้งตรวจสอบการใช้จ่ายได้ง่ายเนื่องจากได้จ่ายจริงตามระยะเวลาที่เลื่อนออกไป และทำให้เห็นว่าแนวทางการบริหารงบประมาณมีลักษณะไม่แข็งตัวเกินไป ข้อเสียคือเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักทั่วไปที่ให้มีการใช้จ่ายภายในปีงบประมาณ และทำให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณไม่เร่งรีบดำเนินการและขออนุมัติเงินประจำงวดต่อสำนักงบประมาณ ฯลฯ

ข้อ 46

คำถาม ท่านมีความเข้าใจในเรื่องงบประมาณรายจ่ายขาดดุลย์และเกินดุลย์อย่างไร

ธงคำตอบ งบประมาณรายจ่ายเกินดุลย์ (Surplus Budget) หมายถึงรายได้ (งบประมาณรายรับประเภทรายได้) ที่รัฐบาลหามา มีจำนวนมากกว่างบประมาณรายจ่ายที่รัฐบาลใช้จ่ายออกไปในแต่ละปีซึ่งจะมีผลให้จำนวนเงินที่หามาและใช้ไปมีเหลือในมือรัฐบาล และรัฐบาลไม่มีความประสงค์ที่จะใช้เงินที่เหลืออยู่นั้นออกไป การใช้งบประมาณลักษณะนี้มีส่วนลดปริมาณเงินหมุนเวียนในตลาดให้น้อยลง โดยการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เข้ามาเป็นรายรับของรัฐบาลจำนวนมาก ขณะเดียวกันรัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินที่หามาได้ให้น้อยกว่ารายรับที่ได้มา นับว่ามีส่วนบรรเทาภาวะเงินเฟ้อลงได้

ในการเสนองบประมาณนั้น ถ้าประมาณการรายรับประเภทรายได้ตามกฎหมายที่มีอยู่แล้วเป็นจำนวนสูงกว่างบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นที่ขอตั้ง รัฐบาลมีหน้าที่แถลงวิธีที่จะจัดการแก่ส่วนที่เกินดุลย์นั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง (มาตรา 9 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

งบประมาณรายจ่ายขาดดุลย์ (Deficit Budget) หมายถึงการจัดการขาดรายได้ (งบประมาณรายรับประเภทรายได้) เข้ามามีจำนวนน้อยกว่าการใช้จ่ายงบประมาณที่จ่ายออกไป ซึ่งจะมีผลให้

ปริมาณเงินในท้องตลาดมีจำนวนสูงขึ้นกว่าเดิม การใช้งบประมาณลักษณะนี้จะกระทำในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำหรือการเงินฝืดเคือง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณเงินในท้องตลาดมีน้อยกว่าปริมาณสินค้าและบริการที่มีอยู่ในขณะนั้น การใช้นโยบายงบประมาณขาดดุลจึงมีส่วนช่วยให้มีการซื้อขายกันมากขึ้น มีการผลิตมากขึ้น มีการจ้างงานมากขึ้น ขจัดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำให้ฟื้นตัวได้ดีขึ้น

ในการเสนองบประมาณนั้น ถ้าประมาณการรายรับประเภทรายได้ตามกฎหมายที่มีอยู่แล้วเป็นจำนวนต่ำกว่างบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นที่ขอตั้ง รัฐบาลมีหน้าที่แถลงวิธีหาเงินส่วนที่ขาดดุลย์ต่อรัฐสภาด้วย (มาตรา 9 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ) ซึ่งกฎหมายให้อำนาจกระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินได้ตามความจำเป็น (มาตรา 9 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ)

ข้อ 47

คำถาม จงอธิบายถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องการตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ กฎหมายเงินคงคลังฯ และกฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณฯ ว่ามีลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

ธงคำตอบ การตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ มีปรากฏในกฎหมาย 3 ฉบับดังนี้ คือ

(ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538 มาตรา 153 ได้กำหนดสาระสำคัญว่า การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วน จะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ ใน พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

(ข) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้มีการตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง หรือรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่าย โดยให้แยกตั้งไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี และให้ถือว่าเป็นรายจ่ายของปีงบประมาณที่ได้จ่ายเงินคงคลังหรือเงินทุนสำรองจ่ายนั้น ๆ ไป (พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 14)

ในกรณีที่จัดเก็บรายได้ไม่ทันหรือไม่เพียงพอในการใช้จ่ายงบประมาณตามที่ได้รับอนุมัติฝ่ายบริหารอาจใช้เงินคงคลังได้ในกรณีจำเป็นและเมื่อใช้แล้วต้องตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้โดยระบุไว้ในร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายในปีต่อไป

สำหรับเงินทุนสำรองจ่ายนั้น กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุวัติคณะรัฐมนตรีสั่งจ่ายจากคลังเป็นจำนวน 100 ล้านบาท เพื่อนำไปใช้จ่ายในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการแผ่นดิน จากนั้นให้ขอตั้งรายจ่ายชดใช้เพื่อสมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไป (พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 29 ทวิ)

การสั่งจ่ายเงินทุนสำรองจ่ายจึงเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร และสามารถจ่ายได้โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐสภา แต่เมื่อได้ใช้จ่ายไปแล้ว จำต้องตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้ให้ครบ 100 ล้านบาทตลอดไปเป็นประจำทุกปี

(ค) พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้มีการตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้ไว้ 2 กรณี คือ :-

- ในกรณีที่มีการจ่ายเงินตามมติให้จ่ายเงินไปก่อนหรือตามพระราชกำหนด ให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ใน พ.ร.บ.งบประมาณประจำปี หรือ พ.ร.บ.งบประมาณเพิ่มเติม (พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ มาตรา 6 วรรคท้าย)

- ในกรณีที่สั่งให้จ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอได้ก่อนที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย คือ :-

(1) รายการจ่ายที่มีการอนุญาตให้จ่ายเงินได้แล้ว แต่เงินที่ตั้งไว้มีจำนวนไม่พอจ่าย และมีพฤติการณ์เกิดขึ้นทำให้มีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(2) มีกฎหมายใด ๆ ที่ทำให้ต้องจ่ายเงินเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(3) มีข้อผูกพันกับรัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ทำให้ต้องจ่ายเงินและมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(4) เพื่อซื้อคืนหรือไถ่ถอนพันธบัตรของรัฐบาล หรือตราสารเงินกู้ของกระทรวงการคลัง หรือชำระหนี้ตามสัญญาที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้

(5) เพื่อชำระเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรรัฐบาลต่างประเทศหรือหลักทรัพย์มั่นคงในต่างประเทศที่มีไต่ห่อนในสกุลเงินตราที่จะต้องชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้

การจ่ายเงินใน 5 กรณีข้างต้นนี้ เมื่อได้จ่ายแล้ว ให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ หรือในกฎหมายว่าด้วยโอนงบประมาณรายจ่าย หรือในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณปีต่อไป (พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ มาตรา 7)

จะสังเกตได้ว่า การจ่ายเงินออกจากคลัง ต้องเป็นไปตามอำนาจของกฎหมายของแต่ละฉบับแตกต่างกันไป ซึ่งมีได้มีการอนุมัติหรือเห็นชอบจากรัฐสภา ดังนั้นเมื่อได้จ่ายไปแล้ว จึงสมควรที่จะต้องตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้ไว้ในกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้รัฐสภาได้รับรู้ นั่นเอง ดังนั้นการตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายทั้งสามฉบับจึงเกิดจากหลักการเดียวกัน ดังกล่าวข้างต้น จะแตกต่างกันเฉพาะการนำเงินไปใช้จ่ายนั้นเป็นเงินแผ่นดินประเภทเงินคงคลัง หรือเป็นเงินทุนสำรองจ่าย

ข้อ 48

คำถาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538 ได้กำหนดสาระสำคัญดังต่อไปนี้ไว้อย่างไร

- ก) ความหมายของร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
- ข) การแปรญัตติเพิ่มเติม ลดหรือตัดทอนรายการหรือรายจ่ายในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่าง พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ธงคำตอบ ก) ร่าง พ.ร.บ.เกี่ยวกับการเงิน (Money Bill) หมายความว่าด้วยข้อความข้อใดข้อหนึ่งดังนี้ คือ :-

- (1) การตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือผ่อนหรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
- (2) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน
- (3) การจัดตั้งหน่วยงานอันมีผลให้ต้องมีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น
- (4) การกู้เงินหรือการค้ำประกันหรือการใช้เงินกู้
- (5) เงินตรา

อนึ่ง ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่าง พ.ร.บ.ใดเป็นร่าง พ.ร.บ.เกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัย (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 143)

- ข) -การแปรญัตติเพื่อเป็นการเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใด ในการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และ

ร่าง พ.ร.บ. โอนงบประมาณรายจ่าย "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" จะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดมิได้

การแปรญัตติเพื่อเป็นการลดหรือตัดทอนรายจ่าย "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถกระทำได้ แต่จะต้องมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันดังนี้คือ

- (1) เงินสงฆ์คืนเงินกู้
  - (2) ดอกเบี้ยเงินกู้
  - (3) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย
- (ดู รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 152)

ข้อ 49

คำถาม จงอธิบายข้อแตกต่างและข้อดี-ข้อเสียระหว่างอำนาจการกู้เงินของกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณกับอำนาจการกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหารตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหาร พ.ศ.2524

ห้คำตอบ อำนาจการกู้เงินของกระทรวงการคลังตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีการงบประมาณฯ และอำนาจการกู้เงินของกระทรวงการคลังจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหาร ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหาร มีข้อแตกต่างในสาระสำคัญคือ:-

การกู้เงินตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ	การกู้เงินตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ เพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์ทางทหารฯ
1.วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดดุลยภาพทางเศรษฐกิจและงบประมาณสมดุลเนื่องจากประมาณการรายจ่ายสูงกว่ารายได้ (มาตรา 9 และ 9 ทวิ) ดังนั้น จึงเป็นการกู้เงินภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องเกิดการขาดดุลงบประมาณ	1.วัตถุประสงค์ เพื่อจัดซื้อยุทธโปกรณ์จากต่างประเทศสำหรับใช้ในการป้องกันประเทศ และเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของกองทัพไทยตามความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศในรูปการให้เงินเชื่อตามโครงการขายยุทธโปกรณ์ทางการทหารเป็นประจำทุกปี (มาตรา 3 วรรค

การกู้เงินตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ	การกู้เงินตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจ
--------------------------------------	------------------------------

	<p>กระทรวงการคลังกู้เงินฯ เพื่อจัดซื้อยุทโธปกรณ์ทางทหารฯ</p>
<p>2. กู้ได้ตามความจำเป็น แต่เพดานเงิน กู้ต้องไม่เกิน 20% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีกไม่เกิน 80% ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้นเงินกู้</p> <p>3. กระทรวงการคลังกู้ได้โดยไม่ต้องขออนุมัติคณะรัฐมนตรี หากกู้โดยออกตั๋วเงินคลัง หรือตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้ก็ได้ สำหรับการกู้โดยออก พันธบัตร ตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน</p> <p>5. กระทรวงการคลังต้องนำเงินกู้ส่งคลังคือเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1</p> <p>6. จะกู้จากแหล่งเงินกู้ภายในหรือต่างประเทศก็ได้</p>	<p>1) โดยไม่คำนึงว่าจะขาดดุลหรือไม่</p> <p>2. มูลค่าของการกู้เงินในปีงบประมาณหนึ่งๆ เมื่อรวมกับการกู้เงินตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ. 2519 แล้วจะต้องไม่เกิน 10% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น(มาตรา 3 วรรค 2) (มาตรา 9 ทวิ)</p> <p>3. กระทรวงการคลังกู้ได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี</p> <p>4. วิธีการกู้ อาจทำเป็นสัญญากู้หรือออกตราสารอื่น ๆ เป็นคราว ๆ ก็ได้</p> <p>5. กระทรวงการคลังและกระทรวงกลาโหม ร่วมกันนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โดยไม่ต้องนำส่งคลัง</p> <p>6. จะกู้ได้จากแหล่งเงินกู้ในต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นรัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินของรัฐบาลต่างประเทศที่ให้สินเชื่อ</p>

ข้อดี

<p>1. การกู้เงินภายในประเทศ ทำให้เงินตราไม่รั่วไหลออกไป ทั้งมีส่วนช่วยสร้างคุณภาพทางการเงินภายในประเทศ</p> <p>2. การกู้ไม่ยุ่งยาก</p> <p>3. สร้างคุณภาพทางการคลังและทางการเงิน</p>	<p>1. ได้เงินเชื่อ โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่า เพราะมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือในการให้สินเชื่อ</p> <p>2. ทำให้ได้เทคโนโลยีในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์</p> <p>3. สร้างความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ</p>
--	--

ข้อเสีย

<p>1. ดอกเบี้ยเงินกู้มักจะแพงกว่า</p> <p>2. หาแหล่งเงินกู้ได้น้อย อาจไม่ทันการ เพราะการออกมาในประเทศมีน้อย ไม่เพียงพอ</p> <p>3. เป็นหนี้สิน ก่อให้เกิดภาระผูกพันเป็นรายจ่ายในปีงบประมาณต่อ ๆ ไป เพราะต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อใช้หนี้เงินกู้ยืมดังกล่าว</p>	<p>1. การกู้ยืมยากกว่า</p> <p>2. เงินตราต่างประเทศรั่วไหลเพราะต้องชำระหนี้ด้วยเงินตราต่างประเทศ</p> <p>3. มีข้อเสียเช่นเดียวกัน</p>
--	---

ข้อ 50

คำถาม จงอธิบายข้อที่เหมือนกันและแตกต่างกันของระบบและวิธีการ "งบประมาณรายจ่ายข้ามปี" กับ "การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี"

ธงคำตอบ

ระบบและวิธีการงบประมาณรายจ่ายข้ามปี เป็นงบประมาณรายจ่ายที่ใช้ได้เกินปีงบประมาณตามวัตถุประสงค์ และระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณฯ (มาตรา 4) ซึ่งงบฯ นี้จะมีได้ในกรณีที่คาดว่าจะใช้งบประมาณรายจ่ายให้เสร็จทันภายในปีงบประมาณไม่ได้ และการตั้งงบประมาณรายจ่ายข้ามปีนี้ต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย (มาตรา 11) จึงเป็นผลให้มีการขอเบิกเงินจากคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งสาขาธนาคารแห่งประเทศไทย คลังจังหวัด และคลังอำเภอ นอกเหนือไปจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ ได้ (มาตรา 27(ก)) แต่ให้กระทำได้เฉพาะภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปีที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลาและได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ก็ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 3 เดือนปฏิทิน (มาตรา 28)

ระบบและวิธีการกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่หน่วยราชการใดได้ก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ หรือเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่หน่วยราชการใดได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เบิกเหลื่อมปี และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินคงคลัง ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 6 เดือนปฏิทินของปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่มีความจำเป็นต้องขอเบิกเงินจากคลังภายหลังเวลาดังกล่าว ก็ขอให้ทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป (มาตรา 27 (2) และวรรค 2)

อาจสรุปได้ว่า วิธีการงบประมาณทั้งสองระบบดังกล่าวมีข้อเหมือนกัน เนื่องจากส่งผลให้มีการขอเบิกงบประมาณทั้งสองวิธีนั้นไม่ตรงกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ

แต่วิธีการงบประมาณทั้งสองก็มีข้อแตกต่างกัน กล่าวคือ

- งบประมาณรายจ่ายข้ามปี เป็นงบประมาณที่ส่วนราชการคาดว่าจะใช้ให้เสร็จได้ทันภายในปีงบประมาณไม่ได้ แต่ต้องกำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ และใช้ให้ทันภายในเวลาดังกล่าว เว้นแต่เป็นงบประมาณข้ามปีที่ก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ ก็ให้ขยายต่อไปอีกได้ไม่เกิน 3 เดือนปฏิทิน

สำหรับ การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี เป็นงบประมาณที่หน่วยราชการฯ ได้ก่อนนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ หรืองบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เบิกเหลื่อมปี และได้มีการกันเงินไว้ ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังต่อไปได้อีกไม่เกิน 6 เดือนปฏิทินของปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่จะขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป

ข้อ 51

คำถาม จงอธิบายงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการที่เรียกว่า "งบราชการลับ" ว่ามีความหมายและข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง

ธงคำตอบ งบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการ กรณี "งบราชการลับ" หมายถึงเงินงบประมาณที่ตั้งไว้เพื่อใช้จ่ายในราชการตามภารกิจหน้าที่ที่ไม่อาจจะเปิดเผยได้ จึงไม่อาจควบคุมการใช้จ่ายงบดังกล่าวได้อย่างเช่นงบรายจ่ายอื่นตามปกติ

งบราชการลับดังกล่าวได้มีวิธีการตั้งไว้ในส่วนราชการ 3 ส่วน คือ:-

(1) รวมอยู่ในงบประมาณประจำกระทรวงต่าง ๆ

LW 404

413

LW 404

413

(1) รวมอยู่ในงบประมาณประจำกระทรวงต่าง ๆ

(2) ตั้งไว้ในงบบกลาง

(3) ตั้งไว้ในสำนักนายกรัฐมนตรี

สำหรับหน่วยราชการที่ได้ใช้งบราชการลับเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่

(1) กระทรวงกลาโหม

(2) กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะกรมการปกครองและกรมตำรวจ

(3) สภาความมั่นคงแห่งชาติ

(4) กรมสรรพากร กรมศุลกากร ฯลฯ

ข้อดีของงบราชการลับ

(1) ก่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศชาติ

(2) ก่อให้เกิดความคล่องตัว สะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบฯ ดังกล่าว

ข้อเสียของงบราชการลับ

(1) ความคุมการใช้จ่ายไม่ได้ เพราะไม่สามารถทราบรายการจ่ายที่แท้จริง และใช้จ่ายเพื่อการใด ทั้งนี้เพราะเป็น "งบลับ"

(2) เป็นบ่อเกิดของการประพฤติทุจริตมิชอบในหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(3) อาจมีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย

(4) มีผลกระทบงบประมาณรายจ่ายที่จำเป็นอื่น ๆ

ข้อ 52

คำถาม จงกล่าวถึงการจ่ายเงินแผ่นดินโดยพระราชกำหนดตามที่ท่านได้ศึกษามา

ธงคำตอบ การจ่ายเงินแผ่นดินโดยพระราชกำหนด มี 2 ประเภท คือ:-

(1) พระราชกำหนดทั่วไปในกรณีฉุกเฉิน : ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้ (มาตรา 175 วรรค 1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538)

(2) พระราชกำหนดที่เกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา : ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและ

ลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับเช่น พระราชบัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคแรก จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายใน 3 วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำมาตรา 175 มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 177 รัฐธรรมนูญฯ)

กรณี (1) และ (2) ดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การออกกฎหมายเกี่ยวกับเงินตราหรือภาษีอากร โดยฝ่ายบริหาร จึงสามารถกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกำหนด

อนึ่ง การจ่ายเงินแผ่นดิน หรือ "เงินคงคลัง" ซึ่งได้แก่เงินสดหรือสิ่งที่ใกล้เคียงเงินสดที่ รัฐบาลมีไว้เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานของรัฐ หรือหมายถึงรายรับเหลือจ่ายสะสมของรัฐบาล ขณะใดขณะหนึ่งนั้น ซึ่ง พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 6 กำหนดให้ส่งจ่ายจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 หรือคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ โดยให้กระทำได้ เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.งบประมาณประจำปี พ.ร.บ.งบประมาณเพิ่มเติม พ.ร.บ.โอนเงิน ในงบประมาณ มติให้จ่ายไปก่อน หรือพระราชกำหนดที่ออกตามความในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เฉพาะในกรณีที่ได้มีการจ่ายเงินคงคลังไปตามมติให้จ่ายเงินไปก่อนก็ดี หรือได้มีการจ่ายเงิน ไปตาม พระราชกำหนดก็ดี ให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณฯ หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) เพื่อให้รัฐสภาได้รับรู้หรือตรวจสอบ ได้ ทั้งนี้เพราะการจ่ายเงินแผ่นดินไปใน 2 กรณีหลังนี้ มิได้ผ่านการอนุมัติจากรัฐสภาในฐานะ ผู้แทนปวงชนซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

อนึ่ง การจ่ายเงินแผ่นดิน โดยตราเป็นพระราชกำหนดของฝ่ายบริหารไทย ได้เคยกระทำ มาแล้วรวม 11 ฉบับ

ข้อ 53

คำถาม การกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทโธปกรณ์ทางทหารตาม พระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทโธปกรณ์ทาง ทหาร พ.ศ.2524 กับการกู้เงินในกรณีงบประมาณรายจ่ายขาดดุลย์ มีความสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์ กับเงินคงคลังและมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ขงคำตอบ การกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทโธปกรณ์ทางทหาร ตาม พ.ร.บ. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทโธปกรณ์ทาง

ทหาร พ.ศ.2524 นั้น กฎหมายกำหนดเพดานเงินกู้ไว้ว่า "...ในปีงบประมาณหนึ่งๆ มูลค่าการกู้เงินเมื่อรวมกับการกู้เงินตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519 แล้ว จะต้องไม่เกินร้อยละสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้นๆ" (มาตรา 3 วรรค 2 พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโศปกรณ์ทางทหาร พ.ศ.2524) และจำนวนเงินที่กู้ได้ให้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กระทรวงการคลังและกระทรวงกลาโหมร่วมกันกำหนดโดยไม่ต้องนำส่งคลัง (มาตรา 4 วรรค 2 พ.ร.บ.ฉบับเดียวกัน) ดังนั้นเมื่อกู้ดังกล่าวจึงมิได้มีส่วนเพิ่มเงินคงคลังแต่อย่างใด

ในขณะที่การกู้เงินในกรณีงบประมาณรายจ่ายขาดดุลย์ เนื่องจากรายจ่ายสูงกว่ารายได้ โดยกฎหมายกำหนดเพดานเงินกู้ไว้ไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) หรือไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้ว กรณีกฎหมายงบประมาณประจำปีนั้นออกใช้ไม่ทันแล้วแต่กรณี กับอีกไม่เกิน 80% ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้นเงินกู้ (มาตรา 9 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534) โดยที่เงินกู้ตามกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดดุลยภาพทางการเงินและการคลัง เนื่องจากงบประมาณขาดดุลย์ เมื่อกู้เงินที่กู้ยืมต้องถูกนำส่งคลัง จึงเป็นเงินคงคลัง กรณีขอมส่งผลให้มีเงินคงคลังเพิ่มขึ้นในขณะที่ยังมีได้ส่งจ่ายออกไป

นอกจากนั้น การกู้ยืมเงินเพื่อจัดซื้อยุทธโศปกรณ์ทางทหารนั้น แม้เพดานเงินกู้จะกำหนดไว้ไม่เกิน 10% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้นๆ ก็ตาม แต่ให้นับรวมกับการกู้ยืมเงินของกระทรวงการคลังเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ (ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519) ขอมเป็นผลให้อำนาจในการกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศลดลง และเมื่อได้มีการตั้งรายจ่ายเพื่อชดใช้คืนเงินพร้อมดอกเบี้ย กรณีขอมมีผลกระทบต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การกู้ยืมเงินตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ต่างกัน แต่ก็มีผลกระทบต่อเงินคงคลังซึ่งถือเป็นข้อเสียที่สำคัญคือทำให้รายจ่ายของรัฐมากขึ้น อีกทั้งการกู้เงินเพื่อซื้อยุทธโศปกรณ์ทางทหารนั้น ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับเงินคงคลัง เพราะมิได้ส่งเงินกู้เข้าคลัง (บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1) ในขณะที่การกู้เงินในกรณีงบประมาณขาดดุลย์นั้นมีส่วนสัมพันธ์กับเงินคงคลังเพราะต้องส่งเงินกู้คืนเข้าคลัง (บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1) เป็นผลให้เงินคงคลังเพิ่มขึ้น

สำหรับข้อดีของการกู้เงินตามกฎหมายทั้งสองคือ ก่อให้เกิดดุลยภาพทางการเงินและการคลัง ในกรณีที่กู้เงินเนื่องจากงบประมาณขาดดุลย์ และก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ในกรณีที่กู้เงินเพื่อจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหาร

ข้อ 54

คำถาม ก) ภาษีนั่นนอกจากจะมีบทบาทในการหาเงินเข้ารัฐแล้ว ยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ อีกด้วย ที่เรามักเรียกว่า "การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือทางการคลัง" ท่านเข้าใจว่าอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

ข) ให้อธิบายความหมาย คำว่า "อากร" และ "ค่าธรรมเนียม" โดยสังเขป

ธงคำตอบ

ก) อาจใช้ภาษีเป็นเครื่องมือทางการคลังในสาระสำคัญ 4 ประการ คือ:-

(1) การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วิธีที่นิยมมากได้แก่ การใช้มาตรการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้มีการลงทุนโดยตรงและโดยอ้อมขึ้นภายในประเทศโดยใช้มาตรการทางด้านภาษีอากร ได้แก่

(1.1) การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลแก่กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน หรือแก่กิจการที่ผลิตเพื่อการส่งออก ตาม พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมฯ และการสำรวจขุดค้นหาแก๊สธรรมชาติและปิโตรเลียมในราชอาณาจักร ตาม พ.ร.บ.ปิโตรเลียมฯ ฯลฯ หรือยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้า หรือภาษีมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าทุน ตลอดจนวัตถุดิบที่ส่งเข้ามาเพื่อประกอบหรือเพื่อผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

(1.2) การให้สิทธิประโยชน์ ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ด้วยการหักค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต หรือหักค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า/ค่าใช้จ่ายในการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นออกจากเงินได้พึงประเมิน รวมทั้งหักกำไรเพื่อชดเชยการขาดทุนสะสมในรอบปีที่เคยขาดทุน ฯลฯ

(1.3) การให้การอุดหนุนแก่ผู้ส่งออกซึ่งสินค้าที่ผลิตได้ในราชอาณาจักรด้วยการคืนภาษีศุลกากร

(2) การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม เนื่องจากทรัพยากรหลายประเภทต่างมีอยู่อย่างจำกัด เช่น ที่ดิน ป่าไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ ฯลฯ รัฐต้องควบคุมการ

ใช้และการแสวงหาประโยชน์อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นสินค้ารวมทั้งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหรือประกอบก็ดี หากสินค้านั้นมีความจำเป็นต่อการครองชีพ รัฐควรจัดเก็บภาษีอากรในอัตราต่ำ ในขณะที่สินค้าฟุ่มเฟือย ที่ไม่มีความจำเป็นสำหรับมหาชน รัฐควรจัดเก็บภาษีทางอ้อมในอัตราที่สูง ทั้งนี้เพื่อจำกัดการบริโภคโดยเฉพาะเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งสิ่งมีนเมาและสิ่งเสพติด เช่น บุหรี่ เป็นต้น

(3) การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองอย่างรุนแรง รัฐต้องใช้มาตรการทางภาษีด้วยการจัดเก็บภาษีน้อยลง ขณะเดียวกันรัฐต้องลงทุนมากขึ้นด้วยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจ แม้จะส่งผลให้งบประมาณขาดดุลก็ก็ตาม ตรงกันข้ามในกรณีที่เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง รัฐต้องจัดเก็บภาษีมมากขึ้น รวมทั้งออกตั๋วเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาลเพื่อดูดซับสภาพคล่องที่มีอยู่มากในระบบเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันรัฐต้องจัดทำงบประมาณเกินดุลด้วยการจัดเก็บรายได้ให้มากกว่าการใช้จ่ายสาธารณะ

(4) การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ ด้วยการบังคับจัดเก็บภาษีเงินได้ (ภาษีทางตรง) จากบุคคลผู้มีเงินได้ในอัตราก้าวหน้า และยกเว้นการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับบุคคลธรรมดาที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งการจัดเก็บภาษีที่ดิน ภาษีทรัพย์สินอย่างอื่น รวมทั้งภาษีมรดก ซึ่งมักมีผลกระทบเฉพาะผู้มั่งคั่งร่ำรวย และพยายามหลีกเลี่ยงการจัดเก็บภาษีทางอ้อมให้น้อยที่สุดเช่นภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ เพื่อลดช่องว่างของบุคคลในสังคมให้น้อยลงอันเป็นผลให้ผู้มีรายได้น้อยมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

ข) "อากร (Duty/Tax)" คือเงินที่รัฐบังคับจัดเก็บเอาจากบุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรงจากการบริการสาธารณะหรือการได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของรัฐในการทำขึ้นเพื่อการค้า โดยที่ประโยชน์ที่ได้รับนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนในการผลิตหรือบริการสาธารณะ และเป็นการจัดเก็บเพื่อประโยชน์ของรัฐหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อนึ่งการบังคับจัดเก็บอากรปกติต้องตราเป็น พ.ร.บ.หรือ พ.ร.ก.หรือกฎหมายรองลงไป ซึ่งได้แก่ พ.ร.ฎ. อากรที่จัดเก็บเช่น อากรสุรา เครื่องดื่ม ไฟ บุหรี่ ฯลฯ

"ค่าธรรมเนียม (Fee/Redevance)" คือเงินที่รัฐรวมทั้งองค์กรของรัฐบังคับจัดเก็บเอาจากบุคคลที่เข้าใช้บริการของรัฐ โดยบุคคลผู้เสียค่าธรรมเนียมได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยตรง โดยประโยชน์ที่ได้รับนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับต้นทุนของบริการสาธารณะ

เสมอ อนึ่ง การบังคับจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องตราเป็น พ.ร.บ.หรือกฎหมายฉบับรอง ๆ ลงไป แต่การจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้นอยู่ในอำนาจของฝ่ายปกครองเพียงออกคำสั่งทางการปกครองก็บังคับจัดเก็บได้ เช่นค่าธรรมเนียมในการใช้บริการทางด่วนของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ค่าธรรมเนียมในการโอนทะเบียนรถจักรยานยนต์และจักรยานยนต์ชนิดพิเศษ รวมทั้งจักรยานยนต์บางประเภท ฯลฯ

ข้อ 55

คำถาม ให้วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติต่อไปนี สมัชชิกสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดหรือลดหรือตัดทอนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด และมีข้อยกเว้นอย่างไร

- 1.1 ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2540
- 1.2 ร่างพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการตุลาการ พ.ศ....

ธงคำตอบ

กรณี 1.1 ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2540 นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 (มาตรา 143 วรรคท้าย) บัญญัติว่า ในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ....สมัชชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ :-

- (1) เงินสงฆ์เงินกู้
- (2) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (3) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

สรุป ในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2540 ส.ส. ไม่มีสิทธิที่จะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการใด คงมีสิทธิที่จะแปรญัตติลดหรือตัดทอนรายจ่ายได้ แต่รายจ่ายนั้นจะต้องมิใช่รายการตามที่ระบุไว้ใน (1),(2) และ (3) ดังกล่าว

กรณี 1.2 ร่าง พ.ร.บ.บำเหน็จบำนาญข้าราชการตุลาการ พ.ศ.... นั้น เป็นร่าง พ.ร.บ.เกี่ยวด้วยการเงินทั่วไป มิใช่ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและร่าง พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย ไม่มีรัฐธรรมนูญมาตราใดห้ามมิให้ ส.ส. แปรญัตติเพิ่มหรือสนับสนุนให้ลดหรือตัดทอนรายการใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 วรรค

ท้าย กรณีจึงไม่ต้องห้ามแต่อย่างใด ส.ส.จึงมีสิทธิที่จะแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวได้โดยอิสระ เช่นเดียวกับร่าง พ.ร.บ.ทั่วไป

ข้อ 56

คำถาม ในกรณีที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่ก็ดี หรือในกรณีที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีใช้บังคับแล้ว หากปรากฏว่ารายจ่ายสูงกว่ารายได้ ดังนี้ รัฐบาลจะดำเนินการอย่างไรจึงจะชอบด้วยพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534

ธงคำตอบ

- ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีออกใช้ไม่ทันปีงบประมาณใหม่ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณได้กำหนดให้รัฐบาลใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาไปพลางก่อนได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยอนุมัตินายกรัฐมนตรี (มาตรา 16 พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณและดูระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้งบประมาณไปพลางก่อน พ.ศ.2514)

- ในกรณีที่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีใช้บังคับแล้ว หากปรากฏว่ารายจ่ายสูงกว่ารายได้ รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินได้ตามความจำเป็น แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ:-

(1) ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) หรือไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีก

(2) ไม่เกินร้อยละ 80 ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้นเงินกู้

อนึ่ง การกู้เงินดังกล่าวอาจใช้วิธีออกตั๋วเงินคลัง ออกพันธบัตร ออกตราสารอื่นหรือทำสัญญากู้ก็ได้ ในกรณีที่มีการออกตั๋วเงินคลังก็ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ตั๋วเงินคลัง สำหรับการออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น ๆ หรือการทำสัญญากู้ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังต้องประกาศจำนวนเงินที่จะกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลากู้ เงื่อนไขและวิธีการต่าง ๆ ในการออกพันธบัตรหรือตราสารนั้น ในกรณีทำสัญญากู้ให้กระทรวงการคลังประกาศจำนวนเงินที่ได้กู้ ผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลากู้และสาระสำคัญอื่น ๆ ในสัญญากู้ด้วย (มาตรา 9 ทวิ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ)

คำถาม

ก) กฎหมายว่าด้วยเงินคดคลัง ได้กำหนดความหมายของบัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 1 และ 2 พร้อมทั้งการส่งจ่ายเงินจากบัญชีดังกล่าวไว้อย่างไร

ข) บุคคลใดมีอำนาจหน้าที่ในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคดคลังทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตาม พ.ร.บ.เงินคดคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

ขงคำตอบ

ก) กฎหมายว่าด้วยเงินคดคลัง ได้กำหนดความหมายของบัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 1 และ 2 รวมทั้งวิธีการส่งจ่ายเงินจากบัญชีดังกล่าวไว้ดังนี้:-

บัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 1 หมายถึงบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อหาประโยชน์แห่งมาตรา 4 ซึ่งก็คือเป็นบัญชีสำหรับเก็บรักษาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้แก่รัฐบาลได้แก่ ภาษี อากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้ หรือเงินอื่นใด (มาตรา 3 และ มาตรา 4 พ.ร.บ.เงินคดคลังฯ)

บัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 2 หมายถึงบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 5 ซึ่งก็คือเป็นบัญชีสำหรับรับโอนเงินจากบัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 1 (มาตรา 3 และ มาตรา 5 พ.ร.บ.เงินคดคลังฯ)

ข) - บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคดคลังในส่วนกลาง

- ในกรณีส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 1 ได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย ซึ่งในทางปฏิบัติได้แก่รัฐมนตรีช่วยว่าการและ/หรือปลัดกระทรวงการคลัง (มาตรา 9 พ.ร.บ.เงินคดคลังฯ)

- ในกรณีส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคดคลังบัญชีที่ 2 ได้แก่ อธิบดีกรมธนารักษ์หรือผู้ที่อธิบดีกรมธนารักษ์มอบหมาย และเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้ง โดยเฉพาะเพื่อการนี้เป็นผู้ลงลายมือชื่อร่วมกันส่งจ่าย ซึ่งทางปฏิบัติมักเป็นข้าราชการระดับสูงของกรมธนารักษ์และรองอธิบดีกรมบัญชีกลาง (มาตรา 10 พ.ร.บ.เงินคดคลังฯ)

- บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคดคลังในส่วนภูมิภาค ซึ่ง หมายถึงการส่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย (มาตรา 11 พ.ร.บ.เงินคดคลังฯ)

คำถาม

ก) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่อย่างไร และต้องทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้ใด เพื่อนำเสนอต่อบุคคลใด

ข) บุคคลใดเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ธงคำตอบ

ก) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้:-

(1) ตรวจสอบรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณและงบแสดงฐานะการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณและแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมายและตามความเป็นจริงหรือไม่

(2) ตรวจสอบบัญชีทุนสำรองเงินตราประจำปี และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมายและตามความเป็นจริงหรือไม่

(3) ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินอื่นของหน่วยรับตรวจหรือที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจและแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ และอาจตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและการใช้ทรัพย์สินอื่น และแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย และมีผลคุ้มค่าหรือไม่ อนึ่งในกรณีที่หน่วยรับตรวจเป็นรัฐวิสาหกิจ ให้แสดงความเห็นตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปด้วย

(4) ตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและรายได้อื่นของหน่วยรับตรวจและแสดงความเห็นว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ (มาตรา 7 พ.ร.บ.การตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522)

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต้องทำรายงานผลการตรวจสอบการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณและงบแสดงฐานะการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณตาม (1) และผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ พร้อมด้วยความเห็นเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อรัฐสภา (มาตรา 15 พ.ร.บ.การตรวจเงินแผ่นดินฯ)

ข) รัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา 6 พ.ร.บ.การตรวจเงินแผ่นดิน)

ข้อ 59

คำถาม

- ก) ให้ออกความหมายของร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
- ข) ผู้ใดมีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้
- ค) มีกฎหมายใดบ้างที่อนุญาตให้มีการจ่ายเงินแผ่นดิน และมีข้อยกเว้นไว้อย่างไร

ธงคำตอบ

- ก) ร่าง พ.ร.บ.เกี่ยวกับการเงิน หมายถึง ร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยข้อความใด-หนึ่งดังต่อไปนี้
  - (1) การตั้งขึ้น หรือยกเลิก หรือลด หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
  - (2) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน
  - (3) การจัดตั้งหน่วยงานอันมีผลให้ต้องมีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น
  - (4) การกู้เงิน หรือการค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้
  - (5) เงินตรา
- ข) ผู้มีอำนาจเสนอร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวใน ก) ได้แก่
  - (1) คณะรัฐมนตรี หรือ
  - (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่า 20 คนรับรอง ทั้งต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี
- ค) กฎหมายที่อนุญาตให้มีการจ่ายเงินแผ่นดิน ได้แก่
  - (1) พ.ร.บ.ว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ
  - (2) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534
  - (3) พ.ร.บ.การโอนงบประมาณ
  - (4) พ.ร.บ.เงินคลัง พ.ศ.2491 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534

ข้อยกเว้น ในกรณีจำเป็น รัฐบาลจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้ใน พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

ข้อ 60

คำถาม ให้อธิบายความหมายย่อคำต่อไปนี้

- ก) งบประมาณรายจ่าย
- ข) งบประมาณ
- ค) ส่วนราชการ
- ง) คลัง
- จ) เงินอุดหนุนราชการ

ธงคำตอบ

ก) งบประมาณรายจ่าย หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้รัฐบาลใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

ข) งบประมาณ หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2540 เริ่มต้นใช้บังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2539 และสิ้นสุด 30 กันยายน 2540

ค) ส่วนราชการ หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวง หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งสำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ซึ่งมีได้สังกัดกระทรวงทบวงใด แต่ไม่รวมรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ง) คลัง หมายความว่า คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ และให้หมายความรวมถึงบัญชีเงินฝากของกระทรวงการคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยในส่วนกลางและสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาค

จ) เงินอุดหนุนราชการ หมายความว่า เงินที่กระทรวงการคลังจ่ายและอนุญาตให้ส่วนราชการมีไว้ตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายตามระเบียบหรือข้อบังคับของกระทรวงการคลัง

ข้อ 61

คำถาม การกู้เงินของรัฐบาลเพื่อรายจ่ายสาธารณะ จะเกิดขึ้นในกรณีใด และมีกฎหมายกำหนดวิธีการกู้เงินไว้อย่างไร

ธงคำตอบ

- การกู้เงินของรัฐบาลเพื่อรายจ่ายสาธารณะจะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่รายจ่ายสูงกว่ารายได้ หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายที่รัฐบาลได้รับอนุมัติจากรัฐสภาให้จ่ายเงินได้แล้วนั้น แต่ต่อมาส่วนราชการของรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บรายได้เข้าคลังมีจำนวนน้อยกว่าประมาณการที่ได้ตั้งรายการไว้แต่แรก กรณีเป็นผลให้งบประมาณขาดดุล กฎหมายจึงอนุญาตให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินได้ตามความจำเป็น ซึ่งปกติต้อง

1) ไม่เกิน 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือ 20% ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้วแต่กรณี กับอีก

- กฎหมายกำหนดวิธีการกู้เงินไว้ 3 วิธีคือ

(1) ออกตั๋วเงินคลัง ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยตั๋วเงินคลัง

(2) ออกพันธบัตรรัฐบาลหรือตราสารอื่น

(3) ทำสัญญากู้

อนึ่ง การกู้เงินตาม (2) และ/หรือ (3) จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

ข้อ 62

คำถาม ให้บอกความหมายของ "บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 และ 2" รวมทั้งวิธีการส่งจ่ายและผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีดังกล่าว

ธงคำตอบ

- บัญชีเงินคงคลังบัญชี 1 หมายความว่า บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อเก็บรักษาเงินทั้งปวงที่เป็นรายได้ของรัฐบาลซึ่งได้แก่ ภาษี/อากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้ หรือเงินอื่นใด (เงินบริจาคหรือเงินให้เปล่า) ซึ่งหัวหน้าส่วนส่วนราชการในส่วนกลางที่มีหน้าที่จัดเก็บหรือได้รับเงินนั้นมาแล้ว จะต้องนำส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ซึ่งอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (บางขุนพรหม) สำหรับหัวหน้าส่วนราชการในส่วนภูมิภาคจะต้องนำส่งเพื่อเข้าบัญชีเงินคงคลังที่คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ

(1) วิธีการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ให้กระทำได้เพียงด้วยการโอนเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 เท่านั้น

(2) ผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือบุคคลผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งมักได้แก่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังและหรือปลัดกระทรวงการคลัง

- บัญชีเงินคงคลังบัญชี 2 หมายความว่าบัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อรับโอนเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1

(1) วิธีการส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 (รวมทั้งคลังจังหวัดและหรือคลังอำเภอ) ให้กระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายต่าง ๆ อนุญาตไว้ ซึ่งได้แก่ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม พ.ร.บ. โอนงบประมาณ มติให้จ่ายไปก่อน หรือพระราชกำหนด

(2) ผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2 ได้แก่ อธิบดีกรมธนารักษ์ หรือบุคคลผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมธนารักษ์และเจ้าพนักงานผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้ง ซึ่งมักได้แก่รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง และข้าราชการผู้ใหญ่ในกรม เป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อส่งจ่ายร่วมกัน

ข้อ 63

คำถาม

ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินแผ่นดินของฝ่ายบริหารไว้อย่างไร อธิบายโดยอ้างอิงหลักกฎหมาย

ข) สมมุติว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการให้มีการรวมหรือโอนสถาบันราชภัฏที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการไปเข้ากับทบวงมหาวิทยาลัย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวไว้อย่างไร

ธงคำตอบ

ก) รัฐธรรมนูญฯ 2540 มาตรา 181 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินแผ่นดินของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไว้ 3 กรณี คือ กรณีปกติ กรณีพิเศษที่มีความจำเป็นรีบด่วน และกรณีมีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม กล่าวคือ:-

- ในกรณีปกติ จะกระทำได้อีกเฉพาะกรณีที่มีกฎหมายดังต่อไปนี้อนุญาตไว้คือ:-

(1) กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย (พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ) หรือ

(2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ (พ.ร.บ.วิธีงบประมาณฯ) หรือ

(3) กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ (พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย...) (ถ้ามี) หรือ

(4) กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง (พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ)

การจ่ายเงินของฝ่ายบริหารตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะกฎหมายฉบับ (1) และ (3) ที่ถือว่าเป็นกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติที่ผ่านกระบวนการพิจารณาอนุมัติของรัฐสภาให้ฝ่ายบริหารได้ใช้จ่ายเงินแผ่นดินในแต่ละปีภายใต้กฎหมายประจำในฉบับ (2) และ (4) แสดงให้เห็นอยู่ในตัวว่า ฝ่ายบริหารจะใช้จ่ายเงินแผ่นดินได้ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนประชาชนนั่นเอง

- ในกรณีพิเศษ หรือกรณีจำเป็นรีบด่วน รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารจะจ่ายเงินแผ่นดินไปก่อนที่จะมีกฎหมายดังกล่าวอนุญาตก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ อีกทั้งต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายขอใช้เงินที่ได้จ่ายไปนั้นไว้ใน พ.ร.บ.โอนงบประมาณรายจ่าย (ถ้ามี) หรือใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) หรือใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

- ในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม ไม่ว่าจะมผลเป็นการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่หรือไม่ อีกทั้งไม่มีการกำหนดอัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือกรณีที่มีการยุบกระทรวง ทบวง กรม ก็ให้ฝ่ายบริหารใช้จ่ายเงินในส่วนนั้นตามพระราชกฤษฎีกานั้นได้

ข) โดยที่สถาบันราชภัฏ สถาบันราชภัฏในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยต่างก็เป็นส่วนราชการ รัฐธรรมนูญ 2540 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรวมหรือการโอนส่วนราชการที่เป็นกระทรวง ทบวง กรมไว้ดังนี้ คือ:-

1) การรวม หรือการโอน กระทรวง ทบวง กรม ที่มีผลเป็นการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

2) การรวม หรือการโอน กระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้มีผลเป็นการจัดตั้ง กระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ และไม่มีกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้นการ โอนหรือรวมสถาบันราชภัฏพร้อมด้วยสภาสถาบันราชภัฏจาก กระทรวงศึกษาธิการไปเข้ากับทบวงมหาวิทยาลัย ด้วยเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐ เหมือนกัน แม้ว่าจะเป็นหน่วยงานในระดับกรมที่ตั้งขึ้นใหม่ในทบวงมหาวิทยาลัย แต่หากมิได้มีการกำหนดตำแหน่ง หรือของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลโดย กรม. สามารถที่จะตราเป็นพระราชกฤษฎีกาได้ นับว่าก่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการ แผ่นดินได้มาก

ข้อ 64

คำถาม ให้นักศึกษาเลือกตอบข้อ ก) หรือข้อ ข) เพียงข้อเดียว

ก) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2534 ได้บัญญัติหลักการและข้อยกเว้นเกี่ยวกับการนำเงินรายได้ที่ส่วนราชการได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ (เงินรายได้แผ่นดิน) เพื่อส่งคลังแผ่นดินไว้อย่างไร

ข) ตามที่มีข่าวว่ารัฐบาลจะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2542 แบบขาดดุล (Deficit Budget) 25,000 ล้านบาท โดยจะตั้งงบประมาณไว้ จำนวน 825,000 ล้านบาท ดังนั้นจะเป็นผลให้กระทรวงการคลังกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้นได้อีกหรือไม่ หากกฏได้มีกฎหมายกำหนด เพดานเงินกู้และวิธีการกู้ไว้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ใดจึงจะชอบด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ธงคำตอบ

ก) พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฯ มาตรา 24 วรรค 1 ได้บัญญัติหลักการและข้อยกเว้นเกี่ยวกับการนำเงินรายได้ที่ส่วนราชการได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ (เงินรายได้แผ่นดิน) เพื่อส่งคลังแผ่นดินไว้ ดังนี้คือ:-

หลักการ : ส่วนราชการใดที่ได้รับเงินไว้เป็นกรรมสิทธิ์ และเป็นบรรดาเงินที่ได้รับไว้ตามกฎหมาย หรือตามระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่ หรือตามสัญญา หรือได้รับการใช้ทรัพย์สิน หรือได้รับจากการเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการที่ได้รับเงินเหล่านั้นนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามระเบียบหรือข้อบังคับที่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (ดูระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ.2520)

ข้อยกเว้น : มีข้อยกเว้นสำหรับเงินรายได้และรายรับ 3 ประการที่ส่วนราชการไม่ต้องนำส่งคลังและได้รับอนุญาตไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน ได้แก่:-

1) เงินที่มีผู้มอบให้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนั้นนำไปใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้น (เช่นเงินบริจาค) หรือเงินที่เกิดจากทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้หาดอกผลใช้จ่ายในกิจการของส่วนราชการนั้น (เช่นดอกเบี้ย หรือเงินปันผลที่ได้มาจากเงินบริจาค) ก็ไม่ต้องนำส่งคลัง (มาตรา 24 วรรค 2)

2) เงินที่ได้รับไว้ตามโครงการช่วยเหลือหรือร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติองค์การระหว่างประเทศอื่นใด (เช่น ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ฯลฯ) หรือบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นเงินให้กู้หรือเงินให้เปล่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดอนุญาตให้ไม่ต้องนำเงินเหล่านั้นส่งคลังก็ได้(มาตรา 24 วรรค 3)

3) บรรดาเงินที่ส่วนราชการได้รับไว้ดังจะกล่าวต่อไปนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอนุญาตให้ส่วนราชการนั้นนำไปใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้ คือ:-

(1) เงินค่าชดใช้ความเสียหาย หรือความสิ้นเปลืองแห่งทรัพย์สินของทางราชการ และจำต้องเก็บไว้เพื่อบูรณะทรัพย์สินหรือจัดให้ได้ทรัพย์สินนั้นคืนมา

(2) เงินรายรับของส่วนราชการที่เป็นสถานพยาบาล (โรงพยาบาลและสถานอนามัย) สถานศึกษา (มหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย โรงเรียนของส่วนราชการ) หรือสถานอื่นใดที่อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณประโยชน์ หรือประชาสงเคราะห์ (สถานธนาบาล และสถานธนา- นุเคราะห์)

(3) เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ เช่นเงินได้จากการขายสัตว์น้ำของกรมประมง หรือจากการจัดอบรมหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ ของสถานศึกษาของรัฐ

(4) เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลเพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น เช่นการขายหุ้นของธนาคารกรุงไทยเพื่อกระทรวงการคลังนำไปซื้อหุ้นในธนาคารพาณิชย์อื่น ฯลฯ

ข) หากรัฐบาลจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2542 เป็นงบประมาณแบบขาดดุล (Deficit Budget) และรัฐสภาได้อนุมัติร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายฯ ดังกล่าว

แล้ว ต่อมาเมื่อผลขาดดุลงบประมาณจริง(แม้จะไม่ตรงกับจำนวนที่ตั้งรายจ่ายเกินไว้นั้น กล่าวคือ รายจ่ายสูงกว่ารายได้ ดังนี้ พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ มาตรา 9 ทวิ ได้บัญญัติให้กระทรวงการคลัง มีอำนาจกู้ยืมเงินได้ตามความจำเป็น กล่าวคือ เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณที่ จ่ายเกินไปกว่ารายได้ที่แท้จริง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินเพดานอย่างสูงที่กำหนดไว้ดังนี้คือ:-

(1) ไม่เกินร้อยละยี่สิบ (20%) ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ (ไม่เกิน 20% ของ 825,000 ล้านบาท) และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ถ้ามี) หรือ ของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงแล้วมาแล้ว แต่กรณี หากไม่พอ ก็ยัง กู้ได้อีกไม่เกินเพดานอย่างสูงตาม (2)

(2) ไม่เกินร้อยละแปดสิบ (80%) ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้น เงินกู้ (มาตรา 9 ทวิ วรรค 1)

วิธีการกู้ยืมเงินของกระทรวงการคลังดังกล่าว อาจกระทำได้ 4 วิธี คือ:-

- (ก) ออกตั๋วเงินคลัง ทั้งนี้ตาม พ.ร.บ.ตั๋วเงินคลังฯ หรือ
- (ข) ออกพันธบัตร หรือ
- (ค) ออกตราสารอื่น เช่นตั๋วสัญญาใช้เงิน (P/N) หรือ
- (ง) ทำสัญญากู้ยืมเงิน

อนึ่งการกู้ยืมเงินตาม (ข) (ค) และ (ง) ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะ ดำเนินการได้ และต้องจัดทำเป็นประกาศกระทรวงการคลังทั้ง 4 กรณีข้างต้น ทั้งต้องประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 9 ทวิ วรรค 2 ถึงวรรคสุดท้าย)

ดังนั้น หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ จริง กระทรวงการคลังจึงจะมีอำนาจกู้ยืมเงินได้ ภายใต้วิธีการที่กฎหมายวิธีการงบประมาณ กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินคือเพื่อชดเชยการขาดดุล งบประมาณนั่นเอง กรณีจึงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตรงกันข้าม หากข้อเท็จจริงมิได้ เป็นไปดังกล่าวข้างต้นกระทรวงการคลังก็จะดำเนินการกู้ยืมเงินเพื่อเหตุผลดังกล่าวมิได้ มิฉะนั้นก็ จะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ข้อ 65

คำถาม

ก) เงินรายได้ที่จะกล่าวต่อไปนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บ จะต้องส่งเงินรายได้ดังกล่าวทั้งหมดเป็นรายได้ของแผ่นดินเสมอไปหรือไม่ อย่างไร ให้อธิบายโดยสังเขปพร้อมอ้างอิงหลักกฎหมาย

(1) ภาษีและอากร (Taxes and Duties)

(2) ค่าธรรมเนียม (Fees)

(3) ค่าปรับ (Fines)

(4) ค่าสินบนรางวัล (Bribes)

ข) การที่รัฐบาลได้นำเงินคงคลังไปใช้จ่ายตาม พ.ร.บ.อนุญาตให้รัฐบาลจ่ายเงินไปพลางก่อน ตามมาตรา 3 ของ พ.ร.บ.เงินคงคลัง พ.ศ. 2491 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534 และตาม พ.ร.ก.ที่อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 นั้น รัฐบาลมีหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างไรต่อไปจึงจะชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เพราะเหตุใด และถ้าไม่ทำตาม จะมีกฎหมายใดกำหนดบทลงโทษไว้หรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ

ก) กรณีตามปัญหา เฉพาะเงินรายได้ตามรายการใน (1) ภาษีและอากร (2) ค่าธรรมเนียม และ (3) ค่าปรับ เท่านั้นที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดเก็บเงินเหล่านั้นไว้ทั้งหมด และเป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการที่ได้เก็บหรือรักษาเงินนั้น ไว้มีหน้าที่ควบคุมส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 ในส่วนกลาง หรือส่งเข้าบัญชีที่คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอในส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดินทั้งหมด (มาตรา 4 วรรคแรก พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ)

เว้นแต่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะได้กำหนดข้อบังคับอนุญาตให้หัวหน้าส่วนราชการ หักจ่ายจากเงินดังกล่าวไว้ได้ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ:-

(1) เป็นรายจ่ายที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่ายได้ เช่น เงินชดเชยภาษีสินค้าส่งออก

(2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามระเบียบที่ได้รับความสะดวกจากกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มาซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล เช่น ค่าปรับ (Fine) จากการฝ่าฝืนกฎหมายต่าง ๆ ที่มีการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงาน (เจ้าหน้าที่ตำรวจ) โดยมีความตกลงระหว่างกระทรวงการคลังกับกรมตำรวจ ให้หักค่าปรับส่วนหนึ่งเป็นรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่จับกุมและปรับ

(3) เป็นรายจ่ายที่ต้องจ่ายคืนให้แก่บุคคลใด ๆ เพราะเป็นเงินอันไม่พึงต้องชำระ ให้แก่รัฐบาล เช่น เงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ส่วนราชการหักไว้ ณ ที่จ่ายเพื่อนำส่ง กรมสรรพากรเกินไปกว่าความเป็นจริง เป็นผลให้เจ้าของเงินนั้นมีสิทธิร้องขอคืนได้เป็นต้น (มาตรา 4 วรรค 2)

สำหรับเงินรายได้ตามรายการใน (4) ค่าสินบนรางวัลนั้น เป็นเงินส่วนที่หักไว้ก่อน แล้วจากส่วนราชการต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น เงินสินบนรางวัลที่มอบให้แก่ผู้จับกุม และชี้ช่องให้มีการจับกุมสินค้าหนีภาษี หรือการฝ่าฝืนกฎหมายต่าง ๆ ในความผิดที่เปรียบเทียบ ปรับได้ และส่วนราชการนั้นได้หักไว้ก่อนแล้วตามกฎหมายและหรือตามความตกลงกับ กระทรวงการคลัง กรณีขอยอมไม่ต้องส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินอีก

ข) รัฐบาลมีหน้าที่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังเหล่านั้นไว้ใน พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี(ถัดไป) หรือ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมต่อไปจึงจะชอบด้วย กฎหมาย (พ.ร.บ.เงินคงคลังฯ มาตรา 6 วรรคท้าย) ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลได้ใช้จ่ายเงินคงคลังโดยไม่ผ่านความยินยอมเห็นชอบของรัฐสภา จึงต้องตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังดังกล่าว ใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบในภายหลังอันเป็นการ ให้สัตยาบัน และถ้าไม่ทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้นี้ก็มิได้มีบทกำหนดโทษไว้แต่อย่างใด

ข้อ 66

คำถาม การก่อหนี้สาธารณะ (Public Debt) ของรัฐบาลตามกฎหมายดังต่อไปนี้ มีการ กำหนดเพดานเงินกู้ไว้หรือไม่ อย่างไร และมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมไว้ว่าอย่างไร

- (1) พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519
- (2) พ.ร.บ.กู้เงินเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ.2519
- (3) พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อ ยุทโธปกรณ์ทางทหาร พ.ศ.2524

ธงคำตอบ

การก่อหนี้สาธารณะของรัฐบาลตามกฎหมายดังจะกล่าวต่อไปนี้มีการกำหนดเพดานเงินกู้ ไว้ และมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมไว้ คือ:-

- (1) พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ พ.ศ.2519

มาตรา 3 วรรค 2 กำหนดเพดานเงินกู้สำหรับปีงบประมาณหนึ่งต้องเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละสิบ (10%) ของงบประมาณรายจ่ายตาม พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ เพื่อใช้จ่ายลงทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและเพื่อให้การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินการต่อเนื่องกันต่อไปโดยไม่หยุดชะงัก

(2) พ.ร.บ.กู้เงินเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ.2519

มาตรา 3 วรรค 1 กำหนดเพดานเงินกู้ รวมกันต้องไม่เกิน 20,000 ล้านบาท โดยจะเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลเดียว หรือหลายสกุลก็ได้

วัตถุประสงค์ เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันประเทศตามโครงการป้องกันประเทศหรือโครงการความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งมีความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องทำการปรับปรุงสมรรถนะทางด้านยุทธโศปกรณ์ให้แก่กองทัพไทยเพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตยและความมั่นคงของรัฐ

(3) พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อจัดซื้อยุทธโศปกรณ์ทางทหาร พ.ศ.2524

มาตรา 3 วรรค 2 กำหนดเพดานเงินกู้ ต้องไม่เกินร้อยละสิบ (10%) ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ

วัตถุประสงค์: เพื่อใช้ในการป้องกันประเทศและเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของกองทัพไทย ประกอบกับมีรัฐบาลต่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยในรูปการให้สินเชื่อตามโครงการขายยุทธโศปกรณ์ทางทหาร (Foreign Military Sales Credit) เป็นประจำทุกปี